

KARINTHY FRIGYES
HÖKÖM-SZÍNHÁZ

Sajtó alá rendezte
KELLÉR ANDOR

Harmadik kötet

TARTALOM

Énekóra	Szubjektív lelet
A férj irogat	Filmgyártás
Az ember és a szé	Hosszú háború
Konzílium doktor Fukszról	Aszongya
Diplomata és katona	Poligámia
Nem ismer meg a saját anyám	A védtelen nő
Az idegorvosnál	Hajónevek
A nagybácsi	Tréfa volt
Az álmkép	Iskolatársak
Barackpálinka	Becsületbíró
A fénykép	Mokan
Propaganda	Második Lipót
A detektív	Megmagyarázom a bizonyítványom
A peches kísértet	Kinetofonszkecsoperett
Ugyanaz férfiben	A majom és a hangya
Nem tudom a nevét	Kis üzlet
Lerajzolják az embert	Roppant kellemetlen
Tehetség	Dr. Ugyanaz
Egy ember, akinek abszolút semmi érzéke a szimbolizmushoz	Vannak kellemes emberek
Kedves gyepmester	Én és a bank
A csodapók	Zeneszerzők
Tegnapra derült idő várható	Omnibusz
A följelentő	Ős
Van-e szükség a háborúra	Ott ki beszél?
A fürdőszoba ajtaja	Beszélgetés az irodalomról
Befektetés	Három csokoládészivar
Igazgató úr	Csevegés az úrben
Ultima ráció	Hónapos szoba
Tűzrendészet	Fő a diszkréció
Vizsgálat	Tessék pontosan kérdezni
Ábránd és valóság	Május
Hogy tesz a gránát, mikor közel csap le?	Plem-plem
Casus belli	Gumi
Eszem adta menyecske	Barátomnál, a műgyűjtőnél
A hang	Tapsoljanak a mamának

Énekóra

Szereplők:

Énektanár

Tanítvány

Tanár áll a pult előtt, kottákkal, a földön egy hulla fekszik, egyedül van, majd az ajtóhoz megy, és kiabál. Következő szám!

Tanítvány belép. Alászolgája!

Tanár. Jó napot. Hogy híják?

Tanítvány félénken. Crókai. Eljöttem a tanár úrhoz, énekelni tanulni. Tetszik emlékezni. A Kartács úr mondta a tanár úrnak, hogy érdemes volna kiképezni a hangomat. Nagyon szép hangom van. Énekelni akar.

Tanár leülteti. Hja, igen, igen, persze. Emlékszem már. Hát - lehet beszélni a dologról.

Tanítvány boldogan. Hehehe! Énekelni kezd.

Tanár. Hanem tisztában van maga az én módszeremmel?

Tanítvány. A Kartács úr beszélt nekem a tanár úr módszeréről. Énekelni kezd.

Tanár. Kuss! Hát először is jegyezze meg magának, fiatalember, hogy én a hangszerveket, mindegyikét külön hangszernek tekintem. Értette? Ez az első!

Tanítvány. Igenis. Külön hangszereknek. Énekelni kezd.

Tanár. Kuss! Másodszor pedig, a legfontosabb, hogy legyen tekintettel a hangűrre. Értette?

Tanítvány. Értettem. Énekelni kezd.

Tanár. Kuss! Dehogyan értette. Mindegyik azt mondja, hogy értette, és nem érti. Fájdalmasan. Fiatalember, ígérje meg, hogy tekintettel lesz a hangűrre. Adja a kezét!

Tanítvány kezet nyújt, meghatva. Becsületszavamra ígérem, hogy tekintettel leszek a hangűrre. Énekelni kezd.

Tanár. Kuss! Köszönöm. Most pedig álljon ide. A középre állítja. Úgy. Forduljon a világosság felé. Nyissa ki a száját.

Tanítvány kinyitja a száját, énekelni akar.

Tanár legyint. Kuss! Ez egy szájnyitás? Így az erszényt nyitja ki az ember, vagy a szekrényt, nem egy száját.

Tanítvány nyitott szájjal forgatja a szemét.

Tanár. Kerekre nyissa.

Tanítvány próbálja.

Tanár. Úgy. Most énekelje: „Felednélek, de nem tudlak feledni”...

Tanítvány. Felednélek, de...

Tanár. Sztop! Megálljon! Jézus Mária! Megálljon! Álljon meg!

Tanítvány rémülten. Mi történt?

Tanár. Szerencsétlen ember, hiszen maga a torkából énekel!

Tanítvány zavartan dadogva. Hát... ha már úgy tettenért a tanár úr, minek tagadjam, bizony én már csak a torkomból énekeltem.

Tanár szánalmasan. Hm, persze, persze. Szegény ember, nem tehet róla. Mindig így szokott?

Tanítvány szégyenkezve. Hát... bizony, be kell vallanom, tanár úr... már ez nekem szokásom... nagyon elkényeztettek gyerekkoromban.

Tanár. Na jó. Hát ide figyeljen. Az énekes nem a torkából énekel. A torkából mindenki tud énekelni, avval nem megy semmire. Az ember a hangot leereszti a hídba.

Tanítvány örömmel és értelmesen bólogat. Értem. Értem. A tüdőbe. A tüdőből énekel.

Tanár legyint. Dehogy. A tüdőbe csak leereszti az ember a hangot, de mindjárt felküldi az orrba.

Tanítvány vigadozva. És onnan...

Tanár szigorúan. Na?! Onnan?!

Tanítvány találgatva. A zsebkendőbe...?

Tanár. Nem készült. Az orrból kiereszti a levegőbe. Az énekes a tüdejével és az Eustach-féle csővel énekel.

Tanítvány. Az mennyibe kerül, az Eustach-féle cső?

Tanár szigorúan. Az Eustach-cső, mint tudjuk, az a cső, ami a füljáratot összeköti az orrjáratokkal.

Tanítvány könnyedén. Mint tudjuk.

Tanár. Tehát, ha fennhangon énekel, a nyelvgyökért be kell tolni a gégébe, barátom, miáltal a gyomor és a bázsing egy rezonans hangúrt képez.

Tanítvány. Igenis, képez. *Énekelni kezd.*

Tanár. Kuss! A mélyhangoknál kiereszti a nyelvgyököt, és behunyja a szemét. *Szigorúan.* Miért hunyja be a szemét?

Tanítvány habozva. Hogy... hogy ne lássam a hatást?

Tanár. Falsch. Azért hunyja be a szemét, hogy jobban kinyithassa a száját. Na, nyissa ki.

Tanítvány kinyitja.

Tanár. Úgy. Most rezgesse a hangszálait.

Tanítvány gondolkodik, aztán egész testével vitustáncot kezd rezegni.

Tanár. Mit csinál, micsinál?

Tanítvány restelkedve. Bocsánatot kérek, tanár úr, ne tessék haragudni... de nem tudom biztosan, hol vannak a hangszálaim... hát gondoltam, ha az egész testemet rezegtetem, akkor biztosan a hangszálaim is rezegnek.

Tanár. Falsch. Különböben majd meglátjuk. Énekelje: „Felednék, de nem tudlak...”

Tanítvány érzéssel. „Felednék, de nem tudlak feledni...” *Büszkén néz a tanárra.*

Tanár. Nem jó. Így különben ezt nem is lehet énekelni. Próbálja az egészet „á”-val énekelni, akkor talán megy.

Tanítvány kicsit elszontyolodva. Fáládnálák dá nám tádlák fáládná.

Tanár legyint. Nem jó, nem jó. Próbálja „u”-val.

Tanítvány. Fuludnuluk, du num tudluk fuludnu.

Tanár befogja a fülét, és ordít. Nem jó, nem jó! Hiszen maga visszaereszti a nyelvgyökerét a torkába, maga szerencsétlen!

Tanítvány ijedten kap a torkához.

Tanár. Tönkreteszi a hangűrt. Nem érti, hogy a hangűr a legfontosabb?! Az énekesnek a hangűr olyan fontos, mint az aviatikusnak a hangár. A nagy énekesek egész fejüket hangűrnek használják. Várjunk, majd csinálunk valamit. *Nyakon fogja a tanítványt, fogóval megfogja a nyelvét, húzza kifelé.* Na most... most... „Felednék...”

Tanítvány hörög.

Tanár. Na látja, már kezd menni. De még nyomottabban! *Nyakát szorongatja.*

Tanítvány fuldoklik.

Tanár. Így... így... ilyenformán... látja, már megy.

Tanítvány fuldoklik. Khe... Khe...

Tanár diadalmasan. Na látja! Most már egészen jó! Még lejjebb a nyelvgyökeret... kitartás... Most mondja: „Felednék.” Na!... Kitartás! *Megfojtja.* Lejjebb... Lejjebb...

Tanítvány holtan összeesik.

Tanár elereszti, néz. Na?

Tanítvány hallgat.

Tanár. Nini, ez is meghalt. Ejnye, de érzékeny ember. Pedig már kezdett belejönni. *Az ajtóhoz megy, kikiabál:*

A következő szám!

Függöny

A férj irogat

Szereplők:

Az asszony

A férj

Az író

Az író szobája, háttérben szekrénnyel. Elöl kerevet. A kereveten ül az asszony. Türelmetlen. Az óráját nézi. Dobog a lábával. Az író bundában, fáradtan.

Az író szerelmesen. Drágám! Csók.

Az asszony szemrehányóan. Egy órája várlak.

Az író leveti a kabátját. Be kellett fejezni azt a cikket. A vasárnapi számba jönni kell neki - micsináljak? Legyint.

Az asszony szerelmesen. Drágám! Szép cikk?

Az író könnyedén. Na! Amit mondtam, hisz tudod. „A lelki élet fölénye”, az lett a címe. Hisz tudod, amit mondtam. Azt írtam meg, hogy nekem csak a lelki fölény imponál. Hisz tudod. A lelki fölény.

Az asszony szerelmesen. A lelki fölény.

Az író könnyedén megcsókolja. Igen, drágám. Megcsípi az állát. Na? Hogy van a kicsike? A drága kis drágaság?

Az asszony csacsog. Nagyon siettem. Az uram még nem jött haza.

Az író idegesen. Igen.

Az asszony mint fent. A tegnapi verekedés után megint inni ment... borzasztó ember...

Az író idegesen. Igen... tudom... már mondtad...

Az asszony. Borzasztó ember az... Bár csuknák már be... De van rá kilátás. Annak a zsokénak állítólag akkora pofont adott...

Az író idegesen közbevág. Jó, jó, tudom, hírlík.

Az asszony csók. Na, ne, drága. Megint ideges vagy?

Az író. Ugyan, dehogy. De mit jössz mindig ezekkel? Leül. Szünet után, idegesen. Milyen pofon volt az? Micsoda zsoké?

Az asszony. Hát azt mondtad, tudod.

Az író idegesen. Tudom!!! Tudom!!! Hát persze hogy tudom, ha mindig az orrom alá dörgölöd. Mintha kíváncsi volnék rá. Azt hiszed, engem érdekel, hogy milyen pofon volt, vagy hogy ki volt az a zsoké? Hát én egy zsoké vagyok? Furcsa vagy, kérlek, azzal a pofonnal.

Az asszony csitítva. Ugyan, drágám...

Az író idegesen. De mit ugyan, ugyan... Hát mit beszélsz folyton arról a pofonról? Azt hiszed, nekem imponál talán a férjed azzal a pofonnal? *Ennél a szónál „pofon”, mindig összerándul.* Azt hiszed, nekem lehet pofonnal imponálni? Mit érdekel engem egy pofon? *Kiabál.* Hát mit beszélsz folyton arról a pofonról?

Az asszony csitítva. De Amadé... kérlek, Amadé...

Az író elkecserevedve. Igaz is. Még mindig nem értesz meg engem. Ti asszonyok nem tudjátok megérteni, hogy lelkileg fölényes embernek, egy entelektüelnek a brutális nyers erő nem imponál... Nekem nem a pofon meg a brutális nyers erő imponál... Hanem nekem a lelki fölény imponál... Nekem nem imponál a brutális nyers pofon... de a lelki fölény, az már igen... *Csettint.* Az már igen!... A lelki fölény! *Csettint.* Az már valami!... nem a brutális lelki pofon... akarom mondani a fölényes lelki bruta... vagyis a pofoni fölény...

Az asszony. Édes Amadé... hiszen én tudom...

Az író legyint. Hagyj nekem békét... Mit félek én a te uradtól? Ha a te urad lelki fölénnel jönne... nem mondom. Lelki előkelőséggel... nem mondom. De ő csak pofonnal tud jönni. Ugyan, kérlek. Ez nekem nem imponál. Ettől egy lelkileg erős ember nem ijed meg, kérlek. Mutasson ő nekem lelki kiválóságot... a te híres urad...

Az asszony. De Amadé!... *Csitítja.*

Az író. Nagyszerű!... Mér nem jön lelki kiválósággal?!... az a híres urad!... Mér jön ő pofonnal?!... nekem imponálni?!... *Egyre hangosabban, nem lehet megállítani, hadonáz.* Az a híres, pofonnal?!... nekem?!... Nem fölénnel?!... Nem lélekkel?!... az istenit!... hanem pofonnal?!... furcsa!... Nekem csak a lelki finomság imponál!... érted?!... Azzal jöjjön nekem!... ne pofonnal!... *Kiabál.* Hanem finomsággal!!

Csöngetnek. Meghökkenve merednek egymásra.

Az író téován. A kutyaistenit...

Az asszony ijedten. Ki az?

Az író ...aku... kutya... kint egy férfihang: „Itthon van Vér Amadé úr?”

Az asszony. Szent Isten, ez az uram!!!

Az író ...Ku...ku...ku...

Az asszony. Szent Isten... ne nyiss ki!

Az író téován. Ne nyissak ki?

Az asszony szaladgál. Szent Isten... várj... ne nyiss ki... elbújok... szent Isten... hova bújjak...

Az író. De kérlek... kérlek alássan... nem szükséges.

Az asszony. Hát mit tegyek...

Az író. Hát kérlek... Ha feltétlenül el akarsz bújni...

Az asszony. Hová?!... Hová?!

Az író körbe szaladgál, egymásnak mennek... De kérlek... ha parancsolsz... talán ide az asztal alá parancsolsz... vagy ide parancsolsz... *a sűgőlyük fölé...* vagy ide parancsolsz méltóztatni, drágám... *A köpőládát megfordítja...* fáradj be, kérlek... *A gyufatartóból kiszórja a gyufát...* vagy itt kényelmesebb... parancsolsz...

Az asszony meglátja a szekrényt. Megvan! *Beugrik, lihegve kiszól még.* Miután rád lőtt, fojtsd meg...

Az író a szoba közepén. Igen... Igen, drágám... ahogy parancsolod... Erős kopogás. Az író behúzza a fejét, behunyja a szemeit, aztán megint kinyitja. Hehe. Szabad.

A férj belép. Erős, atlétikus ember. Udvariasan hajlong. Alászolgája.

Az író behunyt szemmel áll a szekrény előtt. Alászolgája. Tegye le.

A férj udvariasan. Vér Amadé úrhoz van szerencsém?

Az író kinyitja a szemét, meglátja a férjet, ijedten megint becsukja, összehúzza magát. Egész testében reszket. Hehe. Igen, igen.

A férj közel jön. Nyomatékkal, jelentősen. Nagyon örülök, hogy megismerhettem. Vad Lajos vagyok.

Az író rémülten kinyitja a szemét, megnézi, összerázkódik, megint becsukja. Hehe. Nagyon kedves. Hehe. Vad Lajos. Kedves név. Olyan finom, könnyed név. Egyszerű név... Beszéljünk csak erről a névről. Rémülten tapogat hátrafelé.

A férj csodálkozva. Mért tetszik behunyni a szemét?

Az író. Á, semmi, csak úgy bánt ez a világosság... aztán fáradt is vagyok... tetszik tudni, éppen aludtam, mikor be tetszett jönni: még nem is vagyok egészen ébren... de mindjárt kinyitom, csak tessék várni egy kicsit...

A férj. Én tulajdonképpen azért jöttem... A hátsó zsebemben keresgél.

Az író kinyitja a szemeit, meglátja ezt a mozdulatot. Megint becsukja, ijedten összehúzódik, térdre esik. Jaj, jaj.

A férj nem veszi ezt észre, mert közben a kabátja belső zsebébe néz be, és ott keres... azért jöttem, hogy megmutassak önnek... önnek, akit nálunk Magyarországon erre egyedül tartok alkalmasnak... hogy megmutassak önnek... hogy megmutassak önnek... ejnye! de hova tettem?!... ahá! megvan!... kihúz a zsebéből egy kéziratot. ...szóval, hogy megmutassak önnek egy novellát... amit lesüti szemeit ...amit én írtam... Zavart mosollyal felnéz, észreveszi az író, aki még térdel. Meghökkenve. P... pardon...

Az író kinyitja a szemeit. Hogy mondja?!...

A férj. Egy novella... de miért...

Az író feláll. Á, semmi... semmi... csak folytassa... véletlenül a térdemre ültem a hátam helyett... kicsit szórakozott vagyok... Nem baj... Hát hogy tetszik mondani? Egy novellát?

A férj zavart és szemérmes mosollyal. Tetszik tudni... én titokban... írogatok...

Az író rámered, kicsit kiegyenesedik. Írogat?

A férj kicsit folyékonyabban. Már régebben írogatok titokban... de nem adtam oda még semmi lapnak... nem ismerem ezeket a szerkesztőket.

Az író nagyot lélegzik, kinyújtózkodik, hanyag pózt vesz fel. Na, és azért jött fel hozzám... egy novellát hozott?

A férj. Igen... nagyon érdekelné a véleménye... az ön írói egyéniségét nagyon sokra becsülöm... tetszik tudni, engem valami vad fráternek képzelnek az emberek, mer' szeretek néha egy kicsit lumpolni... meg veszekedni... de önnek, akit annyira becsülök... önnek egyedül bevallom, hogy lelkem legmélyén a művészetek és nemesebb eszmék szeretetének tiszta lobo-gású oltárképe világít ki nem apadó fáklya gyanánt.

A z író még mindig gyanakodva nézi. Gyanánt?

A férj. Azért ön az egyetlen ember, akinek elhoztam ezt a novellát, hogy ítélje meg szerény tehetségemet, melyet fel fogok önnek olvasni. Megengedi? Leül, kinyitja a kéziratot.

Az író még kicsit megriadva. ...Ööö... tessék... vagyis...

A férj olvas. A l e l k i f ö l é n y. Felnéz. Ez a címe.

Az író csodálkozva. Lelki fölény? Leül. Könnyedén. Kérem, tessék.

A férj olvas. „Magdával egy nyirkos, novemberi alkonyat fájó hangulatának piros esti fényében találkoztam”. Felnéz.

Az író leül. Körülnéz. Aztán cigarettára gyújt. Raccsolva. Kérem, parancsoljon...

A férj olvas. „Magda halvány és sápadt barna leány volt, és dideregve húzta össze arcának fáradt vonásait.”

Az író felugrik. Ööö... nagyon érdekes... de kérem, talán hozza, be a szerkesztőségbe... délután rendszeren ott szoktam lenni...

A férj olvas. „Magda oly búsan, oly fájoan nézett énrám, mint egy őzike, melyet a gonosz emberség megsebzett.”

Az író. Emberség?

A férj. Emberség... emberiség... mindegy. Olvas. „Őszi lelkemben e napon fájó akarások bugyogtak, s a nagy ellágyulások finom borzongásokat váltottak ki a túlfinomodott lélek rejtett mélységeiből.”

Az író feláll, járkal.

A férj olvas. „- Ki vagy?! - kérdeztem Magdát, és meg kellett állanom. Az utcalámpa sárgán folyta be nemes vonásainkat.”

Az író háta mögé megy, vállára teszi egyik kezét. Kedves Vad úr...

A férj olvas. „Rám nézett bús szájával, és két gyöngy gördült fel a szeméből a homlokára.”

Az író. Kérem csak, tanár úr...

A férj olvas. „És én szemeiből szórul szóra a következő szavakat olvastam ki: Miért kérded? Én az utca leánya vagyok... igen... én az utca elvetemült, szerencsétlen leánya vagyok...”

Az író. Pardon, főszerkesztő úr... egy percre...

A férj olvas. „Mit akarsz hát tőlem? - kérdezte akkoriban Magda. - Az én elvetemült lelkemet tehát nem menti meg többé semmi... semmi... semmi...”

Az író vállát veri. Hé csak... tanár úr, mester... mesterke... apukám...

A férj olvas. „Miszerint én a következőket mondtam neki: Miért hiszed, hogy mindenki zord s ridegszívű, mint maga az Élet?”

Az író. Apuka... Apicsek... Tata... Tatuska...

A férj olvas. „Látod - mondtam Magdának -, miszerint az én lelkem megért tégedet - és én, én, én leszek az - ismétlem - én, én, én leszek az, aki téged ebből a fertőből kiemel.”

Az író megfricskázza a fülét. Bátyuska... Pampuska... Kisfiú... Bubika... Szép szőke szerkesztő bubika... kérem csak... álljon meg egy percre...

A férj olvas. „Mert, úgymond - szóltam Magdának ezen őszi alkonyaton - mert, úgymond - a lélek fölénye az, mely bennünket az emberi rosszaság bűzös fertőjéből kiemelni egyedül feljogosítva állhat.”

Az író az ölébe ül. Te kis kedves... na, kérlek szépen... *simogatja* na, édesem... na, talán mégis hagyd abba... na, nem bántlak többé... veszek neked vásárfiát... *A füleibe kapaszkodik.*

A férj olvas. „...a lélek fölénye, úgymond, a lélek fölénye és Magda. És ekkor mintegy három óráig beszélgettünk még a csöpögő utcasarkon, szórul szóra a következőket...”

Az író felugrik, az asztalhoz szalad, felkapja a teafőzőt. Vigyázz, Aladár, kérlek... de kérlek, Lajoskám... arrafelé dobok egy teafőzőt...

A férj olvas. „Mert a te lelkedet csak egy elfinomult lélek mentheti meg a lét fertőiből, Magda! - mondtam neki némán, és hangomban egész világ fájdalomra reszketett.”

Az író hozzávágja a teafőzőt. Hopp!

A férj olvas. „Mert az én túlérzékeny lelkem, ó Magda, az én túlérzékeny lelkem, mely a leggyöngédebb külső behatásokra felrezdül közönyéből - az én túlérzékeny lelkem, úgymond, Magda...”

Az író kétségbeesetten szaladgál, aztán hozzávágja az asztalt. Tessék!... Tessék egy asztal!

A férj olvas. „...az én túlérzékeny lelkem, úgymond, Magda, nem bírná el a te csalfaságod egyetlen hűtlen sugarát szemeid sajátságos fénylő csillagának kódén keresztül.”

Az író szaladgál, megragadja a szekrényt, hogy azt is hozzávágja, hirtelen homlokára csap. Nini! Ezt egész elfelejtettem! *Kinyitja a szekrényt, és kiveszi belőle az Asszonyt, aki közben elaludt a szekrényben.* Szent Isten! Aranka! Ébredj fel!

A férj olvas. „Mert hidd el, Magda, az én szemeim előtt nem maradhat titokban a legparányibb mozdulat sem, úgymond, s előttem nem rejthetsz el semmit, úgymond, Magda.”

Az asszony szemeit dörzsöli. Hol vagyok?

Az író. Aranka! Szent Isten! Segíts! Csinálj vele valamit!

A férj olvas. „Mert úgymond, a lelki fölény és az elfinomultság amaz egyetlen dolog, mellyel meg lehet érteni a szegény, szenvedő, elvetemült leány lelkének szomorú mélységeiből fakadó kétségbeesést.”

Az asszony. Kérlek szépen, Lajos!...

A férj olvas. „Mert neked csak egy szót kell szólnod, Magda, csak azt kell mondanod: hallgass! - és én hallgatok... mert nekem csak hallgatni és figyelni jó, hallgatni és figyelni - ó, mert én csak hallgatni és figyelni szeretek.”

Az író hirtelen elhatározással. Itt nem maradhatok. *Kabátot ránt.*

A férj olvas. „És én, Magda, én egy lélek vagyok, akit senki sem akar megérteni, mert mindenki csak az én zordon külsőm után ítéli meg legnemesebb hajlamaim tiszta szépségeit!”

Az író beleordít a fülébe. Hé! Szerkesztő úr! Legalább kísérje haza önnagyságát! Én szállodába megyek! *Elrohan.*

Az asszony kiabál. Amadé! Amadé! Itt hagysz? Várj, nyomorult! *Utána fut.*

A férj olvas. „Mert, Magda, úgymond, a lélek szépsége és fölénye az egyetlen e földön, mely tiszta ragyogásban tartja megnemesült képzeletem megértő tisztaságának...”

Függöny

Az ember és a szék

A szék áll a függöny előtt, lehet karszék is. Igen komolyan áll, mintha íróasztal előtt állana. Csöngetnek. Az ember bejön. Sietve és szolgálatkész arccal jön. Megáll a széktől pár lépésnyire, hajlong. Vonásai nagy figyelmet árulnak el.

- Alázatos szolgálja, méltóságos uram... parancsoljon velem, méltóságos uram... dehogya, dehogya, méltóságos uram... állhatok is, méltóságos uram...

Szünet, előrehajolva figyel.

- Ó, természetesen, méltóságos uram - boldog vagyok, hogy elsőnek gratulálhatok!... Hogy honnan tudom?... Hiszen benne volt reggel a hivatalos lapban, méltóságos uram... Tessék?... hogyne, méltóságos uram, benne volt, nem méltóztatott észrevenni, méltóságos uram?

Szünet, udvariasan vigyorog.

- Hehehe! Nagyon jó!... Hát persze... *Szünet.* Igenis, értem... Igenis, hogyne... igenis... *Szünet.* Hogy mit szólunk hozzá?... Jaj, méltóságos uram, én csak a magam nevében beszélhetek, de azt hiszem, velem együtt az egész minisztérium így gondolkodik... *Szünet.* Hogy értem? Hogy érteném?... Úgy értem, könyörgöm, ahogy van, könyörgöm, méltóságos uram... Mi személyileg nagyon sajnáljuk, méltóságos uram, hogy már nem lesz a főnökünk ezen az osztályon... de ha arra gondolunk, hogy méltóságos uram kerül az egész osztály élére, a Privisinszky kegyelmes úr helyére - hát akkor - szabad őszintének lenni, méltóságos uram?... Méltóságos uram tudja, hogy mindig egyenes ember voltam, ami a szívemen, az a számon...

- Igen?!... Szabad?!... Hát akkor nyíltan kimondom, méltóságos uram, régi vágyunk teljesül nekünk ezzel, hogy méltóságos uram kerül a kegyelmes úr helyére... Nagy dolgot várunk mi ettől, könyörgöm... egy új korszakot, méltóságos uram... egy egészen új rendszert... ami már régen... *Szünet.*

- Igen?!... egészen őszintén?... Hát kérem, egészen őszintén... csúnya egy világ volt ez a Privisinszky kegyelmes úr alatt... méltóságos uram, éppen úgy tudja, mint én... nem becsületes hivatalnokoknak való világ... kimondom, könyörgöm, mameluk világ volt ez... csak a talpnyalás és protekció világa, méltóságos uram... itt az az ember, akinek gerince volt, méltóságos uram, nem vitte semmire... *Szünet, felszabadulva lelkesen nevet.* Hehehe... Hát ha méltóságos uram így kimondja a szót, bizony úgy van az, kérem... hogy a kegyelmes úr egy ízé... mondjam ki én is?... hát igen... a kegyelmes úr egy vén panamista volt, méltóságos uram... a kegyelmes úrnál csak az vitte valamire az osztályon, aki hízelgett neki, aki a talpát nyalta, aki protekcióval jött... aki itt egyenes, gerinces ember volt, méltóságos uram, aki a munkát, a demokratikus egyenlőséget, a megvesztegethetetlen hivatalnoki tisztességet képviselte, méltóságos uram, akinek nem a rangkórság meg a címkórság volt a fontos, méltóságos uram, hanem a tisztesség és egyenlőség, méltóságos uram - az itt nem ment előre, méltóságos uram... mert itten, méltóságos uram, az volt, méltóságos uram, a kegyelmes úr alatt, hogy: „kegyelmes uram” így-úgy, méltóságos uram - „kegyelmes uram!” úgy-így, méltóságos uram - aki nem mondta minden félpercben, hogy: „jaj, kegyelmes uram így” és „jaj, kegyelmes uram úgy”, méltóságos uram, annak régen rossz volt, méltóságos uram!... *Lélegzetet vesz, feszülten figyel.*

- Hogyne, hogyne!...

Mozgással jelzi, mint a napraforgó, hogy a méltóságos úr felállt, és fel-alá kezd járkálni a szobában.

- Ó, Istenem!... méltóságos uram!... Hát hogyan... azt elhiszem, hogy most másképp lesz, hogy méltóságos uram kerül a kegyelmes úr helyére... *Szünet.* Hiszen tudtuk mi páran, gerincesebb elemek itten, hogy méltóságos uram úgy gondolkodik, mint mi... a méltóságos úr jelleme és szíve kizárja, hogy másképp legyen...

Lassan követni kezdi a fel-alá járkáló méltóságos urat, féloldalogva. Mikor az megfordul, ő is mindig átmegy a hátamögött a másik oldalra.

- Hát!... *Nagyot nevetve.* Azt meghiszem!... azt meghiszem!... úgy van!... úgy van, méltóságos uram!... bravó!... bravó!... úgy legyen, méltóságos uram... jaj, méltóságos uram, nem is méltóztatik hinni, milyen gyönyörűséggel hallgatjuk mi ezt, méltóságos uram... mi, páran, a minisztériumban, a gerincesek... meg vagyok győződve róla, méltóságos uram, hogy megmondta a miniszterelnök szemébe... hogy itt vége lesz a protekciónak és a talpnyalásnak és a...

Méltóságos úr leül, megint a szék elé áll.

- Vége lesz a hétrétgörbedésnek...

Hirtelen odaugrik a szék elé, gyorsan lehajol, mint aki felemel valamit.

- ...Jaj, tessék hagyni, méltóságos uram... no, de ne fáradjon, méltóságos uram, majd én... kérem, kérem... *Visszamegy.* ...szóval... hol is hagytam abba?... hogy itt a hétrétgörbedés napjai lejártak azzal, hogy a méltóságos úr került a kegyelmes úr helyére... A vesztegetésnek és hízelgésnek, mert itt...

Visszaugrik a szék elé, lehajol.

- No, de tessék, méltóságos uram... tessék csak hagyni... *Négykézlábra ereszkedik a szék elé, a földön keresgél.* No, de tessék csak hagyni, méltóságos uram... idegurult az asztal alá... mindjárt... *Négykézláb mászkál a szék előtt, alányúl.* ...mondom, ugye!... Itt van!... *Diadallal felemel valamit, letörli nadrágját, a tárgyat megdörzsöli kabátujjával, átadja.* Tessék!... Ó, szót sem érdemel, hehehe... szeme van az ilyen tárgynak! *Visszamegy a helyére, közvetlenül.* Szóval... Itt a gerinces, az egyenes derekú emberek ideje jött el, a méltóságos úr érájával...

- *Szerényen.* ...Hát... ha úgy gondolja, méltóságos uram... az olyanoké, mint én. *Féloldalra, mint akinek a vállát veregetik.* Hát... *Ragyogva.* Igazán?!... Azt hiszi, méltóságos uram?!... hogy én?!... hát... igen... a sógornőm említett már a méltóságos úrnak? igen... Hehehe, szép asszony, mi?!... ő is el volt ragadtatva a méltóságos úrtól... hehe!... *Ragyogva.* ...Tessék?!... hogy én?!... *Ünnepélyesen, összecsapott bokával.* Ha méltóságod is úgy gondolja, én büszkén vállalom ezt a beosztást!... a méltóságos úr eddigi helyét nem azért, mert emelkedés, hanem mert alkalmam van egész hittel és lélekkel azt szolgálni, aki nekem nemcsak hivatali főnököm, hanem politikai eszményképem is - a méltóságos uram!... *Ismét más hangon.* ...hogy izé? Az én helyemre?!... hát... talán a Csaholcseket lehetne... az megbízható ember... tessék?!... Igen?!... Hogy mindjárt mondjam meg neki?... azonnal... *Indul.* Hogy itt?... Hogy mindjárt maradjak is itt?... a méltóságos úr helyén?!... milyen kitüntetés!... nekem szent ez a hely... méltóságos uram... nem a rang miatt... hanem annak a személye miatt, aki itt elődöm volt... a méltóságos úr miatt...

- Alázatos szolgája, méltóságos uram!... igenis... azonnal behívom... alázatos szolgája!... pardon!... *A képzelt fogashoz ugrik, kalapot, kabátot felsegíti, hajlongva kíséri az ajtóig.* Alázatos szolgája, méltóságos uram... örök hálám... méltóságos uram... alázatos szolgája... alázatos szolgál... alázato... *Kikíséri a függöny mögé, visszajön, egészen más arccal, dúdol,*

fütyörész, kezét dörzsöli, cigarettára gyújt, kinyújtózik, aztán hanyagul csönget, beledobja magát a karosszékre, felnéz. ...A Csaholcsek urat! Igen! Hanyagul elhelyezkedik a székre, az ajtó felé néz, hirtelen úgy tesz, mintha írások fölé hajolna. Csaholcsek úr?... Várjon kérem egy pillanatra, azonnal... Felegyenesedik ...Hát kérem, Csaholcsek úr, ahogy talán hallotta is már... és amint látja, itt némi változások lesznek az osztályon... Csodálkozva... tessék? igen? Már benne van a félhivatalosban? Hogy én kerülök a méltóságos úr helyére?... na igen... Szünet. Úgy gondolja? Hát igen - ezzel, hogy most én ülök itt, azt hiszem, más világ kezdődik, kedves Csaholcsek úr... Na igen... tessék... nagyon kedves öntől... én is azt hiszem... kérem, én egyenes ember vagyok, szeretem, ha a rangban alattam levők is egyenesek és őszinték, és bizalommal vannak hozzám... kérem, mondja csak ki, ami a szívében fekszik... hát kérem... igen... mondja csak ki a szót!... na, majd kimondom maga helyett, amit gondol - hogy a méltóságos úr, az én elődöm ebben a székre egy vén panamista volt!... igaz? na, ugye? Hát annak a világnak vége. Annak vége, Csaholcsek úr. Itt a talpnyalók, a hétrétegbedők, a hízelgők, a protekciósok, a megvesztegetők, akiket az én elődöm tenyésztett maga körül, nem érvényesülnek többé. Itt az egyenes, őszinte emberek világa jön, amilyenek mi ketten vagyunk, maga meg én, Csaholcsek úr... Fel és alá járkál, gesztikulálva... tudom én, Csaholcsek úr, mit várnak ezen az osztályon!... A tisztesség, egyenesség korszakát várják itt... legyen vége a korrupciónak, a panamavilágnak, jöjjön el a munka, a tehetség, a rátermettség, a szakértelem, a hivatali hűség és bátorság érvényesülésének a kora!... Elég volt Bizáncból! A római elpuhultság, az a... izé... a Borgiák meghaltak! Fel a fejjel, fel a derékkal! csak egyenesen... egymás szemébe nézve, mint a izé... a gladiátorok ottan, vagy azok a... Kentaurók... Szóval szembe, fej-fej mellett, vállvetve, tiszta homlokkal, egyenes szívvel!...

Gesztikulálva, közben leejti a cigarettaszípkát.

- Csak hagyja... *Kegyesen.* Csak hagyja... ejnye, úgy látszik, a szék alá gurult... *Oldalt húzódván, helyet kínál Csaholcseknek, aki a szék alatt keresgél. Kegyesen...* Aha... köszönöm... *Átveszi.* ...na, szóval... miről is volt szó... na igen. *Szórakozottan.* ...hát igen... arra gondoltam, hogy az én régi helyemre kellene egy kipróbált ember... hát ha elvállalná... Igen?!... na, hisz akkor rendben vagyunk... kérem... kérem... nincs mit... nagyon szívesen... örülök, hogy rendelkezésre állhatok... Holnap bejelentem a dolgot a méltóságos úrnak, holnapután már el is foglalhatja a helyet... *Kezét nyújtja.* Gratulálok! *Nyújtózkodva.* Na, megyek is haza... Ez fárasztó nap volt!... *A fogas felé megy.* Köszönöm... *Miközben Csaholcsek a kabátját felsegíti, kedélyesen, közvetlenül.* Örülni fog a kinevezésnek a kedves húga... aki a minap fent járt nálam ebben az ügyben... De milyen gyönyörű kisleány... Igazán?... nana... Hogy el volt tőlem ragadtatva... túlzás... mondjuk szimpatikus voltam neki... örülök, hogy sikerült a dolog... kézsókom a kis húgának. Isten vele!... Isten vele, fiam!... Csak hagyja, fiam!...

Hanyagul eltűnik a függöny mögött.

Konzílium doktor Fukszról

Tartják:

máj, vese, tüdő, szív, gyomor, epehólyag

Hasnyálmirigy csönget. Az elnök kegyelmes úr óhajt beszélni.

Szív gyorsan. Az ülést megnyitom, üdvözlöm az urakat. Flagránsan aktuális okok miatt hívtam össze a rendkívüli minisztertanácsot, egyik kitűnő kartársunk ügyében.

Vese odasúg a Májnak. Mit szólsz ehhez a nagyképűséghez?

Máj legyint. Hadd az öreget... Egyetlen öröme a fontoskodás. Ha ő nem volna!

Vese. Azzal a kompenzált ábrázatával! Hallod a szisztolét? Rémes! Rossz hallgatni!

Máj. Fiam, ha én nem végezném a dolgom, ötöle már régen felfordulhatott volna Krepecskáné, szeretett hazánk... Emlékszel, annak idején, az első hónapban szó volt róla, hogy vállaljam a vérkeringést... Köszönöm. Csak csinálja ő. Én nem ambicionálok. Az ilyesmi nagyszájú, lármás természetnek való. Gyomor kell hozzá.

Gyomor odafordul. Parancsolsz?

Máj ártatlanul. Nem rólad beszéltem, kegyelmes uram. Azt fejtegetem a kollégámnak, hogy milyen nyomor van a vidéken. Nem kapunk elég fehérjét. Vastagbél állítólag képtelen zsírhoz jutni, mindent megemészt a tartalékalap.

Gyomor. Pardon. *Elfordul.*

Vese nevet. Vesézni, azt tudsz.

Máj elzöldül. Kicsit epés vagy, édesem.

Vese nevet. Én? Nézd meg magad a tükörben.

Hasnyálmirigy csenget. Csendet kérek, uraim.

Szív folytatva. Az ügy nem tűr halasztást, sürgősen intézkedni kell. Őmagassága - *kicsit meghajol.*

Tüdő. Éljen központi és szürkeállományi Agyvelő Kéreg, szeretett fejedelmünk!

Gyomor odasúg államtitkárának, Vakbélnek. Nézze a strébert!

Vakbél udvarias vigyorral. Milyen nevetséges, kegyelmes Uram, mi? Tüdő kegyelmes úr mindig aulikus volt.

Gyomor. Talpnyaló! Ez képes abbahagyni a lélegzést, ha *gúnyosan* ömagasságának eszébe jut... Próbálná nekem parancsolni *gúnyosan* ömagassága, hogy hagyjam abba az emésztést, ha én nem akarom...

Hasnyálmirigy csenget. Uraim, ha nem lesz csend, kénytelen vagyok savat kiválasztani...

Szív zörögve, kicsit ércesen. Szóval, ömagassága, mint ahogy sajtóirodából Nyúltagyi Góc jelenti bizalmasan, azzal a tervvel foglalkozik, hogy újból tárgyalást kezd nevünkben és belügyeinkben - Doktor Fuksszal.

Mind felzúdulva. Hallatlan!

Gyomor. Már megint az a Fuksz!

Vese. Aki miatt tavaly majdnem tönkrementem!

Máj. Aki lebeszélte fejedelmünket a húsbehozatalról. Én nem vagyok vérszomjas természet, de ha ez az ember megint szóhoz jut, itt minden összeomlik - én nem vállalom a felelősséget!

Vese. A sejtek közt úgylis forradalmi a hangulat!

Gyomor. Választóim, illetve kiválasztóim, a mirigyek visszakérik mandátumomat!

Máj. Akkor már inkább az a pszichoanalitikus jöjjön, aki félévvel ezelőtt bebizonyította ömagasságának, hogy az a csomó az epevezetékemen attól van, mert ömagassága harminc évvel ezelőtt szerelmes volt az unokabátyjába.

Viharos derűltség

Hasnyálmirigy csönget.

Szív. Uraim, uraim, nyugalom! Higgadtan fontolóra kell vennünk a dolgot, ha azt akarjuk, hogy alkotmányos együttműködésünk érdekeit kellő pillanatban meg tudjuk óvni.

Lép felfortyan, a padot veri. Szép kis alkotmányosság! Nyílt abszolutizmus! Az államfő megkérdésünk nélkül tárgyal idegen államokkal!

Tüdő. Az Istenért! Nyugalom! Micsoda hang!

Máj félhangosan. Vizenyőt az öregnek!

Szív emelt hangon. Kérem, hallgassanak meg, így nem lehet tárgyalni, Ófőmagassága erre a lépésre azért szánta rá magát, mert az utóbbi időben rendellenességeket észlel Epehólyag ügyekben.

Epehólyag csodálkozva. Én?!... Én egy szót se szóltam! Mi bajuk velem?

Szív. Krepecskáné, szeretett hazánk legutóbbi vizsgálatakor, amit Doktor Kovács tartott, gyanúk merültek fel.

Epehólyag elvörösödve. Kikérem magamnak! Vizsgálatot kérek! Fegyelmit! Tessék átnézni a költségvetésemet!

Szív. Bizonyos visszatartott kövekről van szó!

Epehólyag. Hazugság! Mindent pontosan leszállítottam! Rágalom! Máj kegyelmes úr nem is utalt át semmit...

Szív. Kérem, nem mi gyanúsítjuk Önt. Mi egymás ügyeit demokratikusan kezeljük.

Féregnyúlvány sipítva. Mi megőrizzük függetlenségünket! Derűltség.

Szív. Ha kiderül, hogy a vád alaptalan, értesíteni fogjuk az államfőt, hogy tanácsadói tévútra...

Lép. Szándékosan vezetik félre! Nevetséges! Mindennek az udvari korrupció az oka!

Tüdő elrökönyödve. Uraim! Uraim!

Egy vérsejt szolgálati vörösben, diszkréten Gyomor mögé lép, súg.

Gyomor idegesen. Mit akar?

Vérsejt súgva. Kegyelmes uram, nagy szállítmány mogyorós csokoládé érkezett!

Gyomor. Hallatlan! Még a délutáni kuglóffal is restanciában vagyunk! Májhoz. Kérlek, nem vennél át száz gramm növényi zsírt?

Máj. Sajnálom, el vagyok halmozva. Múltkor is alkoholt csempészték át, két napig tótágast állt az egész minisztérium. Átutalni!

Gyomor a vérsejthez. Telefonáljanak át pepszinért! Itt a telefonista?

Idegsejt. Parancsára, kegyelmes uram.

Vérsejt némán meghajtja magát, el.

Gyomor. Telefonáljon pepszinért.

Idegsejt meghajtja magát, el.

Szív idegesen. Kérem, a nagy lármában nem hallottam jól... Itt valaki udvari korrupcióról beszélt... Erélyesen figyelmeztetem az urakat...

Lép felugrik. Én voltam! És állom, amit mondtam! Nem beszélek felelőtlenül! Okmányokkal tudom bizonyítani, hogy a külügyminiszter...

Óriási zaj

Tüdő extázisban. A külügyminiszter személyét ne méltóztassék belekeverni ilyen...

Epehólyag a padot veri. De igen! De igen! Úgy van! Nyílt titok, hogy a külügyminiszter titokban befolyásolja az államfőt... annak a Fuksz doktornak az érdekében!

Epehólyag. Szép kis külügyminiszter! Udvari intrikus! Inkább a hivatalával törődne! Havonta egyszer kukkant be!

Tüdő megvetéssel. Hólyag!

Epehólyag. Hólyag maga, tudja! Én csak egy hólyag vagyok, de maga százezer! Spongyaállat! Hüllő!

Tüdő sápadtan. Elnök úr...

Hasnyálmirigy kétségbeesetten rázza a csengőt.

Szív. Az Istenért, uraim! Vigyázzunk! Ha itt, a minisztertanácsban felüti fejét ez a forradalmi hang, mit várjunk az ország...

Máj képéből kikelve. Az ország várja m i t ő l ü n k ezt a forradalmat! Igenis, a haza mindekelőtt! A haza fontosabb, mint a fejedelem! És ha a fejedelem veszélybe akarja dönteni a hazát ezzel a Fuksszal, akkor én mondom: inkább ő vesszen, mint a haza!

Lép. Éljen a köztársaság!

Máj. Éljen Krepecskáné, szeretett hazánk!

Tüdő túlkiabálva. Szeretett hazánk - elkergetve Agyvelőt - a Lipótmezőn!

Lép. Inkább a Lipótmezőn, egészségesen, boldog, vegetatív életet - mint itt, így, mikor a fejedelem holmi Fuksz doktorokkal tárgyal, hogy tönkretegye az országot! Tönkretegyen bennünket!

Vékonybél. Uraim, szót kérek... rövid leszek...

Szív a telefonnál. Uraim - egy pillanatra! Gócnýúlványom telefonál, titkos összeköttetést létesített a kabinetirodával... módunkban van kihallgatni ömagasságát... éppen Fuksszal beszél...

Mind megrökönyödve elhallgatnak.

Szív telefonnal a kezében, halkan közvetíti, amit hall. Fülelnek.

özv. Krepecskáné hangja. „Jaj, csakhogy végre, drága doktor úr! Rémesen érzem magam!”

Dr. Fuksz hangja. „Nyugalom, nyugalom, nagyságos asszonyom. Mindjárt meglátjuk. Mi a panasz?”

özv. Krepecskáné hangja. „Már megint itt, az epém... állandóan fáj...”

Epehólyag súgva. Szemtelenség! Egy szót se szóltam! Egyszerű kisugárzás baloldaltól! Izom-tónus!

Dr. Fuksz hangja. „Kedves nagyságos asszonyom, én megmondtam magának - Kovács doktor úr diagnózisát nem osztom. A röntgenlelet homályos, erre nem lehet építeni. Nem az epével van itt baj.”

Epehólyag oldalba böki Májat. Na, mit mondtam?

özv. Krepecskáné hangja. „Jaj, most megint belenyilallt!”

Doktor Fuksz hangja. „Persze, hogy belenyilallt. De nem az epehólyagba. A legutóbbi vizsgálat nyilvánvalóvá tette számomra a dolgot. Ne ijedjen meg. Ünnepelesen. A veséje van megtámadva.”

Vese föl pattan. Micsoda? Most velem kezd ki?

Szív kárörömmel. Csöndet kérek, uraim! Hallgassuk csak!

Doktor Fuksz hangja. „Mégpedig nem akut oknál fogva. Magának komoly torokgyulladás volt, amit a gyenge tüdő...”

Tüdő elvörösödik. Na, ami azt illeti...

Máj kárörömmel. Várjunk csak... A stréberre is rájár a rúd...

Doktor Fuksz hangja folytatva. „...és a meglehetősen gyatra májműködés...”

Máj öklével fenyegetőzik. A zanyád!

Szív erélyesen. Hagyjuk kibeszélni, uraim...

Doktor Fuksz hangja. „...nagyon nehezen tudott fölszívni a szervezet. Nem hallgatott rá, pedig én már akkor digitáliszt ajánlottam a nem kielégítő, sőt egészben rendetlen és megbízhatatlan szív működés...”

Szív lecsapja a kagylót. Ezt nem lehet tovább hallgatni! Összeborzong. Pfuj! Digitáliszt? Nekem!

Mind összevissza. Hallatlan! Itt cselekedni kell! Az államfőt... Inkább a forradalom!

Szív sápadtan. Uraim, türelem! Nyilvánvaló, hogy valaminek történnie kell!

Máj gúnyosan. Hol van ilyenkor a külügyminiszter? Hol tartózkodik?

Vese gúnyosan. A nyúltagyvelőnél intrikál ellenünk! Egyik hormont a másik után küldi titkos üzenetekkel...

Máj gúnyosan. Sok ideje van! Amíg Krepecska élt, nem volt ilyen nagy legény...

Szív rázza a csengőt. Figyelmet kérek! Tennünk kell valamit. Fuksz államfőnek a mi fejedelmünkkel való titkos tárgyalásából kiderült, hogy az egész szövetkezés ellenünk megy ki.

Máj. Csakhogy végre belátja!

Vese. Engem kioperáltat - elnökünket digitálisszal akarja kiirtani!

Lép. Mit tegyünk?

Vese, Máj egyszerre. Ultimátum! Hadüzenet!

Mind az asztalt verik. Úgy van! Vesszen Fuksz!

Lép. Meg kell mutatnunk, hogy mindenáron meg tudjuk védeni magunkat - ha kell, támadással is! Harcképtelenné kell tenni, mielőtt mindnyájunkat elpusztít!

Gyomor. Éljen a háború! Vesszen Fuksz!

Tüdő könyörögve. Uraim, uraim, lehet, hogy igazuk van - de hogy képzelik ezt a szent háborút belső összetartás nélkül? Csak a fejedelem ömagasságának zászlaja alatt lehet kilátásunk győzelemre!

Vese. De mikor éppen ő...

Tüdő. Valakinek vállalnia kell a közvetítést...

Gyomor hirtelen. Úgy van! Éljen az imperializmus! Határaink úgyszólván eléggé szűkek...

Tüdő. Mire gondolsz?

Gyomor hetykén. Mire gondolnák? Fel kell ébreszteni az államfőben azt a régi álmot... a Pánkrepecskáné álmot... A Nagykrepecskáné ábrándot... amit csak úgy lehetne megvalósítani... ha Fukszt...

Máj ingerkedve. Bekapnánk, szőröstül-bőröstül!

Gyomor izgatottan tágul. Kérem... kérem... ezek ízléstelen kifejezések... legfeljebb bekebelezésről lehetne szó... anektálni... anektálni Krepecskánéhoz, szeretett hazánkhoz... esetleg perszonálunió formájában... történelmi precedens van már rá... itt nem a név a fontos... a győzelmes hadjárat után keletkező új országot esetleg elnevezhetnénk Fukszról... milyen szépen hangzana... Fukszné... Az egész Fukszt úgy, ahogy van... *Csámcsog.*

Mind mámorosan. Éljen! Éljen a nagy háború! *Rivalgás, felugrálás.*

Szív hadvezéri göggel. Csakhogy akkor előbb meg kell hódítani az ellenséges országot!

Mind. Úgy van! Meg kell hódítani! Éljen Szív, a mi hadvezérünk!

Gyomor. Elnökünk lépjen azonnal érintkezésbe az államfővel, és próbálja meggyőzni, hogy a hódító hadjárat e pillanatban mennyivel előnyösebb, mint azok a kicsi érdekek és bajok, amikről Fukszal tárgyal!

Szív fiatalos hévvel. Azonnal intézkedem! *Másik telefonhoz lép!* Halló! Halló! Aorta tábor-szernagy? Azonnal mozgósítani kétfélmilliárd vörös vérsejtet... esetleg a csukafehérekbe öt százezret beöltöztetni... köszönöm... mekkora a létszám?... tessék érintkezésbe lépni Csontvelővel... a múltkor megszavazott tartalékot behívni gyakorlatra a káderekhez... Halló!... Bal pitvart szűkíteni... vénát leszorítani... teljes gőz!... mehet!... köszönöm... *A másik kagylóhoz megy.* Csönd, uraim... az államfőt akarom felhívni...

Feszült várakozás

özv. Krepecskáné hangja. „Jaj... a szívem...”

Doktor Fuksz hangja. „No, no... várjon... mindjárt meghallgatjuk...”

Szünet.

Szív hevesen sús, nagy erővel a telefonba. Fejedelem... halló... én vagyok az... kihallgatásra jelentkezem... Csak azt akarom mondani... hogy ez a Fuksz... egészen csinos fiú... ahogy így a mellére hajtja a fejét... és egy nagyon derék ember... és azt mondják... jövőre... kinevezik... magántanárnak... *Lassan leteszi a kagylót. Egy percig meredten figyelnek. Aztán Szív megint felveszi a kagylót, hogy hallgassanak.*

özy. Krepecskáné hangja lágyan. „Érdekes... most egyszerre sehol se fáj... jaj de jó... hagyja csak még egy percig... érdekes... amíg így hallgatja... addig nem fáj...”

Doktor Fuksz hangja önérzetesen. „No persze, már az a tudat, hogy jó kezekben van... reflektorikusan... (kicsit bizonytalanabban), de tényleg furcsa... nem hallom azt a zörejt... így erősebb pulzusnál... úgy látszik, mégse a szívvel volt baj...”

özy. Krepecskáné hangja. „Vagy lehet, hogy csak azzal...”

Doktor Fuksz hangja zavartan. „Hm... igen... mégiscsak... én azt hiszem... magának... ha meg-gondolom, magának egyszerűen az idegeivel van baja...”

Szív diadallal. Az idegei! Helyben vagyunk!

Mind a telefonhoz sietnek.

Vese izgatottan. Uraim... csönd... a szikratávíró be van kapcsolva... lehet hallani... és látni az ellenséges ország belső ügyeit.

Nagy csend, fülelnek.

Gyomor súgva, kárörömmel. Halljátok? Ez a Fuksz tüdeje!

Tüdő fölénnnyel. Elég szagztatott... Kezdődő asztma!... Jobboldalt betüremelés!... Kaverna a bal-szárnynon...

Gyomor. Ez meg a Fuksz szíve!

Szív hallgatózva. Aha!... Nna, nem valami híres... Második hang tompa... a szisztolé zavaros... nem lesz vele nehéz dolgunk.

Vese. A veséje meg van támadva.

Gyomor. Csak a veséjét!

Epehólyag kárörömmel. Digitáliszt kell rendelni!...

Lép. Pszt... Az ellenséges külügyminiszter hangja... Ojjé...

Mind nevetnek.

Szív. Csönd, uraim! *Fülelnek.*

özy. Krepecskáné hangja panaszosan. „No igen, tudja... az idegeim... az bizony lehet... tudja, Andor, így egyedül... az ember mindig egyedül van...”

Doktor Fuksz hangja révetegen. „Persze, persze, nem jó így egyedül lenni... magamról tudom...”

Szív leteszi a kagylót. Ünnepelesen. Uraim! Azt hiszem, az első ütközetet megnyertük!

Gyomor színlelt panasszal. Nna, most aztán minden az én nyakamba szakad!... *A telefonhoz megy, fontoskodva.* Halló! Halló!... Kérem Hasnyálmirigy urat... Gondoskodják megfelelő kiegészítésről... Külön szekréciók... valószínűleg speciális anyag lesz... lazac... meg rák... meg efféle... *Epehólyaghoz hanyagul.* Kérlek, leszel szíves... egy kis Bx epét... később, úgy tíz után, pezsgőre számíthatunk... Doktor Fuksz és Krepecskáné együtt fognak vacsorázni.

Függöny

Diplomata és katona

Szereplők:

Diplomata

Katona

Diplomata diplomata-süvegben, kezében levéllel, szunyókál és horkol.

Katona felugrik a deszkára. Iszonyú nagy borjú a hátán, óriási fegyver a vállán, hátizsák, kézibomba stb. Fúj, a homlokát törli. Fű, de melegem van! Fű, de melegem van!

Diplomata felhorkan. Ki az? Mi az? Zsán, maga az? Nyafogva. Elhozta az otkolonyt?

Katona. Nem kolonyéba gyöttünk, megkövetem, csak úgy cugveize.

Diplomata nyafogva. Mit akar maga? Mit ordít? Mit kiabál? Mit zavarja az embert? Ki maga?

Katona. Megkövetem a nagyságos fődiplomata urat, Bizonyos János vagyok, oszt csak innen jövök-e, a szomszédbul, a lövészárokbul.

Diplomata nyafogva. Ha, és muszáj azt ilyen lármával csinálni? Nem látja, hogy fáj a fejem?

Katona. Megkövetem, a fejét is alig látom a nagyságos fődiplomata úrnak. Osztán, ha nem sértem kérdésemmel, mitül fáj?

Diplomata. Mitül fáj? Maga könnyen beszél. Magának könnyű. A kereséstől fáj.

Katona. Mit tetszett elveszteni?

Diplomata. Nem vesztettem el semmit, barátom. Kegyesen. Hát maga nem tudja, mit kell keresni egy diplomatának?

Katona találgatva. Talán pénzt...?

Diplomata. De, barátom, hiszen maga akkor azt se tudja, hogy miért harcol?

Katona. Hogyne tudnám. Mer' háború van.

Diplomata kegyesen. Hát nézze, barátom. A diplomatának a kibontakozás útját kell keresni.

Katona. Ahá. Pedzem már.

Diplomata. Két éve keresem a kibontakozás útját. Rettentő munka, mondhatom magának.

Nyafogva. Jaj, de fáj a fejem. Jaj, de fáj a fejem. Nincs magánál kölnivíz?

Katona részvéttel. Csak ilyen tócsa-víz volt a kulacsomban, de azt is kiittuk a komámmal. Hát igazán annyira belefájdult a feje a nagy gondolkodásba?

Diplomata. Mit tudja maga azt! Magának könnyű! Nyafogva. Jaj, de fáj a fejem! Két éve töröm a fejemet a kibontakozáson!

Katona részvéttel. Aujnye, igazán sajnálom a nagyságos fődiplomata urat. Nem lehetnék szolgálatjára, talán segíthetnék valamit?

Diplomata nyafog. Köszönöm, barátom, de aligha hiszem. Örüljön, hogy maga nem diplomata. Hogy tudna maga rajtam segíteni? *Ordítva.* Jaj, de fáj a fejem! Jaj, de fáj a fejem!

Katona. De talán mégis - hiszen az oktan állat is megsajnálná a fődiplomata urat, ha ennyire szenvedni látja. Nem embernek való az, hanem baromnak. Hát hogy is van azzal a kibontakozással, tessén már elmondani. Hátha tudok valami orvosságot.

Diplomata. Hát nézze, barátom, elmondom, hogy most például hol tartunk a kibontakozásban. Ezelőtt négy hónappal elfogadtuk azt, hogy abban az esetben, ha a német kormány hajlandó volna arra, hogy tekintettel arra, miszerint mégis - ámbár akkor tehát mi is megfontolnánk, hogy mához nyolc hónapra esetleg gondolkodni fogunk a dolgon.

Katona. Hm. Most nem lehet?

Diplomata. Hogy lehetne, maga ostoba ember. Hiszen előbb meg kell fontolni, hogy lehetséges-e a pampampam.

Katona. Pampampam?

Diplomata. Hát persze. Tudnia kell, hogy a félreértésre ezelőtt tizenegy hónappal az adott okot, hogy az amerikai admirális haladékokat kért annak megfontolására, hogy tyetyerepetyere vagy tyatyarapatyara?

Katona. Mi az, hogy tyetyerepetyere?

Diplomata. Hja, én most nem magyarázhatom meg magának az összes diplomáciai fogalmakat. Elég az hozzá, hogy ezt csak úgy lehetett volna megoldani, ha az angolok belemennek abba, hogy a portugál hajók orrán a balszemölcs jobbra legyen fordítva és nem balra. Ezt kell nekem megfontolni, addig nincs kibontakozás, nincs béke, nincs semmi. *Jajgatva.* Jaj, de fáj a fejem.

Katona. Na és - miért kell ez nekik?

Diplomata. Hát nem érti, hogy Törökország csak akkor kötne velünk békét, ha én beleegyeznék abba, hogy a puntpurai petty értelmében 1868 február harmincötödikén kötött pumparapic harmadik pontját, srégen a negyedik ponttal, olyként és aszerint változtathatnánk meg, miszerint annakutána hogy mégis.

Katona. Na és - azt nem teheti meg a nagyságos fődiplomata úr?

Diplomata. Hogy tehetném meg? Hiszen akkor meg kellene változtatnom az ezerkilencszázhuszonharminc december hatvankilencedikén kötött dömbözöbömben ezt a kifejezést „eszerint”, és ehelyett azt kellene bevenni, hogy: „miszerint”. Mit gondol, azért én vagyok felelős!

Katona. És addig nem lesz vége, míg ezt ki nem gondolta a fődiplomata úr?

Diplomata. Hát persze, hogy nem. Ezért töröm én a fejem a kibontakozáson már nagyon régóta. Jaj, de fáj! Jaj, de fáj!

Katona. Hm, hm. Nézze csak, fődiplomata úr, mondanék én valamit.

Diplomata. Jaj, jaj, mit, édes fiam.

Katona. Én ehhez a dologhoz nem értek, hát nem is segíthetek a fődiplomata úron. Hanem tudnék én valamit, amitől elmúlik az ilyen nagy gondolkodástól való fejfájás.

Diplomata. Jaj, jaj, mi lenne az, édes fiam?

Katona. Csak tessék úgy csinálni, ahogy mondom - meglátja, mindjárt elmúlik - oszt fogadok, egyszerre csak tudni fogja, hogy mit feleljen arra az izére.

Diplomata. No, arra kíváncsi vagyok, édes fiam.

Katona. Hát tessék csinálni, ahogy mondom.

Diplomata. Csinálom.

Katona. Hajoljon előre.

Diplomata előredől.

Katona leveszi a hátáról a borjút, és ráteszi a diplomatára.

Diplomata. Au! Mi ez?

Katona vállára teszi a fegyvert. Csak türelem! Még nincs semmi baj... hiszen még csak felteszik.

Diplomata. Nincs semmi baj? De nekem leszakad a vállam!

Katona. Dehogy szakad le - emelje csak fel!

Diplomata. Jaj, de nem tudok mozdulni!

Katona. Nem-e? Nem is szabad. *Pisztollyal a levegőbe lő.*

Diplomata rémülten. Jézus Mária! Mi az?

Katona. Ez semmi, egy rongyos srapnel. De még túllőtt, csak próbálkoznak. A következő már közelebb lesz. *Levegőbe lő.*

Diplomata sikít. Au! Jézus Mária!

Katona. Na, ne ugráljon! Hiszen ez még messze volt. De a következő már, azt hiszem, telitalálat lesz. *Levegőbe lő, és hátba vágja a diplomatát.*

Diplomata. Jézusom! Segítség! Megöltek! Végem van!

Katona. Ugyan, ne ordíts! Te marha! Ez még csak egy szilánk volt! Majd a következő, az már egy kicsit közelebb esik le, most kezdik belőni magukat.

Diplomata. Jaj, nem... jaj nem... jaj, jaj... hagyják abba... hagyják abba...

Katona. De nem hagyhatják!

Diplomata. Miért nem?

Katona. Na hallja! Hiszen még nincs eldöntve, hogy tyatyarapatyara-e, vagy tyetyerepetyere? *Lő, üt.*

Diplomata. Ajajaj! Micsoda marhaságot beszél maga? Mi az, hogy tyatyarapatyara? Jaj, a hátam! Hagyják abba!

Katona. Addig nem, míg el nem döntenek, hogy a negyedik pont harminckilencedik paragrafusa dönt olyként, minekutána hogy mégis. *Lő, üt.*

Diplomata. Micsoda disznó marhaság ez, hisz ennek semmi értelme! Hagyják abba! Hagyják abba!

Katona. Hát mégis - mit kellene felelni arra a levélre? Megváltoztatjuk az „eszerint” kifejezést „miszerint”-re? Mit tetszik gondolni? *Lő, üt.*

Diplomata. Jaj, hát persze, változtassák meg, ahogy akarják - megadunk mindent... hogy lehet ilyen marhaságokon annyit perelni... nekik van igazuk... minden rendben van... csak hagyják abba...: békét akarok kötni!... Békét akarok kötni!...

Katona leveszi róla a borjút, hátradobja. Na, látja!... Ugye mondtam, hogy ettől elmúlik a fejfájás! *El.*

Diplomata fölegyenesedik, hátát tapogatja, szemét dörgöli, körülnéz. Jaj - de rosszat álmodtam. Pedig nekem még dolgom van. *Nézi a levelet.* Ahá - az amerikai nagykövet legújabb levele. *Olvas.* Mi az? Nem akarja elfogadni a „tehát” kifejezést? Akkor nincs kiegyezés! Akkor tovább harcolunk! Mi bírjuk! Mi nem félünk tőlük! Minekutána, aszerint, hogy miszerint, de azonban annálisinkább, mindazonáltal! Csak azértis miszerint!

Nem ismer meg a saját anyám

Szereplők:

Atala

René

Főpincér

Két modern költő, reggel felé, a New Yorkban

Atala elkomorodva, hosszú hajában öklökkel ül egy asztal mellett, előtte egy vizeskancsó, cédulával, a cédulán ökölnyi betűkkel: „Abszint”.

René hóna alatt piszkos füzetet jön, hátraszól. Egy pohár halványsárgát az alkonyi ég alá, smaragd kancsóban.

Atala meg se mordul, iszik.

René leül melléje.

Atala nem szól, iszik.

René. Opálzik.

Atala fáradtan. Ki az? Ki az a Opálzik?

René. Senki. Egy ige. Opálzik. Opálzik már a hajnal. Ezt beteszem egyik versembe. Opálzik már a görbelábú hajnal. S a hold, e ferde négyszög megdőgölt. Ír a noteszába.

Atala. A négyszögletű hold? Elég jó. Tovább búsul, iszik. Szünet.

René. Apám emlője.

Atala fáradtan. Apád emlője? Iszik.

René. Igen. Apám emlője. Ez egy új versem lesz. Apám emlője, ó te szent határ, ó gallérom, te fekete madár. Szegény kezem, szegény, szegény kezek, de furcsa lábak vagytok is ti mind. Noteszába ír.

Atala fáradtan. Hogy milyen furcsa lábak a kezeid? Elég jó. Tovább búsul.

René. Ó szép arcom, ó szép, szelíd fejem, ó vézna testem, ó kezem, ó lábam. Noteszába ír.

Atala. Ó-lábam? Ez jó neked. Tényleg, neked ó-lábad van. Tovább búsul.

René. Hát kérlek, csak ezt az egyet hallgasd meg.

Atala lemondóan legyint, iszik.

René olvas lelkes hangon. A paralízis vádja ellen!

*Jó orvosomtól én megkérdezém:
A paralizis első jele mi?
S ő mondá: az az első jel, ó költő,
Ha az ember kezd szótagokat kihagyni,
Szavakból kihagyni szótagokat,
A paralizis első jele ez:
- S miután én ezt soha nem teszem,
Nekem még nem lehet paralizem.*

Büszkén elteszi a verset, és ránéz Atalára.

Atala búsul, egy szót sem szól, iszik.

René elteszi a noteszt. Hát mi bajod van? Tulajdonképpen?

Atala kétségbeesetten legyint.

René. Na, mondd el. Ha valami jó, igazi, lelki szomorúság, esetleg megírom. Vagy megírjuk ketten.

Atala tompán. Hadd el, barátom. Nincs nekem kedvem írni. Nem is fogok soha többé írni. Az élet, a nagy, fekete élet, egy olyan egy frászt... Elcsuklik a hangja.

René. Az istenért, Atala... megijesztesz!... Hát beszélj!... Mi történt, az ég szerelmére!... Beszélj!...

Atala elfojtott zokogással rázza a fejét.

René megrázza Atalát. De édes barátom... hát valld be... nekem, a barátodnak... hisz ez rettenetes...

Atala hangosan felbőg. Nem ismert meg a saját anyám! Sírva borul az asztalra.

René percig megdermedve nézi. Aztán suttozva. Nem ismert meg a saját anyád? Nem értem.

Atala kétségbeesetten zokog. Persze, te ezt nem érted!... Mit értesz te?... Te csak a buta verseket érted... te ó-lábú!... Mit tudod te, kőszívű szfinksz, mi az, mikor egy fiút, egy szegény fiút nem ismer meg a saját anyájajaja... ja... Jajongva sír.

René rémülten vigasztalja. De édes Atala... hát mondd el... hát hogy történt... igazán kétségbe ejtesz...

Atala legyint, szemeit törülgeti. Hogy történt? Megtörtént. Elég, hogy megtörtént. Megtörtént. Idáig, idáig süllyedtem. Idáig rontotta, pácolta, piszkolta, forrázta, lúgozta ez a bűnös, rohadt pesti levegő, ez a bűnös pesti éjszaka szegény testem és lelkem, hogy mostan íme, itt tartok... nem ismer meg a saját... Hangosan felbőg. A saját fiát! A saját egyetlen, egyszülött fiát nem ismeri meg! A saját anyám a saját fiát, saját magamat. Kétségbeesetten iszik.

René ő is iszik. Szemeit könnyek borítják el. Odaadóan. Szegény... szegény barátom... Meghottan simogatja.

Csendesen, szomorúan isznak.

Atala fájdalmasan. Íme, idáig jutottam. Felsír.

René. Nanana... Vigasztalja.

Atala. Szegény, szegény gyermekkorom... Iszik.

René. Szegény, édes Nácikám... hát beszélj a te barátodnak... Tudod, hogy minden örömdben és bánatodban megosztottam... A te mamád az én mamám is... Mint ahogy a Farkas Imrének abban a gyönyörű versében van. *Énekelve.*

*„Mamám a papája.
Papám a mamája
Holnapután...”*

Atala fájdalmasan. Hogy énekelhetsz, kérlek, mikor én ilyen gyászba vagyok...

René zavartan. Bocsáss meg... hiszen nem halt meg kedves anyád...

Atala sötéten. Számomra meghalt már, mint ahogy én meghaltam az ő számára. Várj, ezt felírom. *Noteszébe ír. Szünet.*

René. Hát mondd el...

Atala. Hát elmondom... De ne írd fel, ha valami jót mondok közben.

René. Barátom...

Atala. Elmondom neked, de ígérd meg, hogy senkinek se szólsz... hogy nem mondom el rettentő szégyenem, mely minden valószínűség szerint egykor még a sírba visz - adja Isten, hogy az emberi kor legvégső határán.

René. Hallgatok. *Iszik.*

Atala iszik. Hát így történt. *Megtört hangon.* Elhatároztam, hogy elmegyek Budakeszire, szülőfalumba, és meglátogatom saját szülőanyámat.

René értelmesen bólogat, iszik.

Atala. Hogy lássam újra, tizenöt év múlva haldokló ifjúságom hajnalán.

René bólogat, titokban mégis felírja.

Atala iszik.

René rebegve. Beszélj, édes szegény barátom.

Atala. Délután három órakor érkeztem szülőfalumba.

René bólogat.

Atala. A vasútállomástól egyenesen megindultam hazafelé... És most... *elcsuklik a hanga.* És most...

René elcsuklik a hanga. És most...

Atala. Alig tettem három lépést, egyszerre csak jön velem szembe *reszketegen* a saját anyám...

René reszketegen. A saját anyád?...

Atala feláll, megjátssza a jelenetet. „Anyám!” kiáltottam én. „Anyám, én vagyok a Náci... Hát nem ismeresz meg?”

René ő is feláll, kezében a pohárral. Hát nem ismered meg, anyám? A Náci... Ő a Náci...

Atala visszaroskad. És a saját anyám nem ismert meg... *Hangosan sír.*

René visszaroskad. És a saját anyja nem ismerte meg. *Ő is zokogni kezd.*

Mindketten sírnak.

René sírva. És azután?...

Atala sírva. Mit aztán?!... Sarkonfordultam, és visszajöttem.

Mindketten sírnak.

René sírva. Vigasztalódj, szegény barátom.

Atala legyint. Vigasztalódjak! Jól adod... Az embernek egy saját anyja van csak... Közös anyja sok van, de saját, privát anyja, magánhasználatra csak egy... egyetlenegy... *Sír.*

Búsan isznak, és bólogatnak.

René hirtelen leteszi a poharat. Te!...

Atala fáradtan. Na mi az?

René. Te!... Ne haragudj... De igazán ne haragudj...

Atala idegesen. Na mit akarsz?

René. Nekem egy gondolatom jött.

Atala. Írd meg.

René mereven ránéz. Mondd csak, kérlek - biztosan az anyád volt az?

Atala tátva marad a szája, leejti a poharat. Te... Mondasz valamit... *Elhűlve mered maga elé.*

René. Gondolkozz, milyen volt a te anyád?

Atala maga elé mered. Az anyám, az egy szőke, alacsony, kövér nő volt.

René. Na és az, akivel találkoztl?

Atala. Ez egy magas, barna, sovány nő volt.

René. Hát akkor talán nem is volt az anyád.

Atala homlokára üt, felkiabál. Perszeeee!... Fogadni mernék, hogy nem ez volt az anyám... De hiszen akkor...

René. De hiszen akkor nincs baj... Ha a saját anyád lett volna, az megismert volna! Te nem ismerted meg az anyádat...

Atala nyakába borul. Egyetlen barátom... visszaadtad az anyámat nekem!... Egyetlen barátom!

René megöleli. Agyatlan barátom!

Atala lelkesen. Gyerünk haza!... *Kanállal zörget a palackon.* Pincér!! Kidobni!!...

A két pincér jön, és kidobja őket.

Függöny

Az idegorvosnál

Szereplők:

Berenci doktor

Unglücklich

Szolga

Szín: Berenci doktor fogadószobája.

Szolga. Herein!

Unglücklich bejön, óriási kendővel fel van kötve az arca. Ajajaja... alalalalálszolgája... jajaja...

Szolga. Kit keres, szegény ember?

Unglücklich. Ajaja... nem tudom, jó helyen járok-e... ajajajaja. *Folyton a jobb arcát foga.*

Szolga. Ez Berenci doktor ideg- és lélekorvosnak a rendelője.

Unglücklich. Ideg... ideg... hát persze hogy ideg... benne van az ideg, az fáj úgy... az is jó, akkor jó helyen járok... ajajajaj... nagyon jó... jajajajajaj...

Szolga. Szóval, a doktor úrral akar beszélni. A doktor úr azonnal jön. Addig gyorsan leteszi az esküt.

Unglücklich csodálkozva. Esküt?

Szolga. Ne féljen semmit, nem fáj. Ezen túl kell esni minden új páciensnek. Jöjjön ide.

Unglücklich gyanakodva közeledik az asztalhoz.

Szolga. Tegye rá a jobb kezét erre a könyvre, és mondja utánam...

Unglücklich leveszi a kezét a jobb arcáról, és ráteszi a könyvre, közben a bal kezével fogja a jobb arcát. Ajajaj... milyen könyv ez...

Szolga ünnepélyesen meghajtja magát, és keresztet vet. Ez Freud Zsigmond öszentségének szentséges ó- és új-testamentuma „Csecsemőkorunkban elfogyasztott mákosrétesnek szekszuál-libidinózus hatása az agkori szekszuál-mazachistikanerotikus lelkizavarok gyógykezelésére.”

Unglücklich. Ajajajaj...

Szolga szigorúan. Na mondja utánam, amit mondok.

Unglücklich. Mondom, mondok, csak már túl lennék rajta... tatatata.

Szolga. „Hiszek egy Freud Zsigmondban, mindenható lélekbúvárban, aki született Porikó-analitikában, aki gyermekkorában beleütötte a fejét a keresztanya térdkalácsába, ebből azt következtet, hogy minden lelki zavarnak oka a gyermekkori emlékektől van; ki felfedezé az alsó és felső tudatot, és gyógyítván vele mindenféle nyavalyákat, meghala, és megfeszítették legtöbb páciense, szálla alá az alsó tudatba, onnan léssen eljövendő beszédni a honoráriumokat, ámen.”

Unglücklich vacogva mindent utánamond... honoráriumokat, ámen... Ajajajaj... készen van?

Szolga. Készen.

Unglücklich. Nahát, ez egy furcsa orvos lehet. De nekem mindegy, csak meggyógyítsa a... ajajajaj...! *Arcához kap.*

Szolga. Most várjon, bejelentem a doktor úrnak. *El.*

Unglücklich nyugtalanul járkal. Na... még ilyen helyen nem voltam... mi lesz ebből? Csak már túl volnék rajta.

Doktor jön sietve. Határozott modorú, fölényes ember. Hipnotizőr-mozdulatai vannak. Jó napot, barátom. Engem keres?

Unglücklich. I... igenis... ajajajaj...

Doktor bólint. Jól van - látom már, miféle lehet a baj... Ne féljen semmit, bízson meg bennem, meg fogjuk magát gyógyítani. Letette az esküt?

Unglücklich. Ig... igenis... letettem.

Doktor. Akkor jó. Ne féljen semmit, a pszichoanalitikus lélekelemzés segítségével, ha a mi urunk keresztet vet Freudusz Zsigmondusz, odafent a felső tudatban, szintén úgy akarja: ki fogjuk elemezni, és ezáltal meg fogjuk gyógyítani a maga baját.

Unglücklich hálásan és folyékonyan. Igenis. Tetszik tudni, a dolog úgy kezdődött, hogy tegnap este, mikor egy darab csontba haraptam, egyszer csak belenyilallik...

Doktor. Elég! Hogy hogy kezdődött, hogy nem, azt nem maga fogja megállapítani, hanem én. Ez a lélekelemzés titka. Magának csak az a dolga, hogy figyeljen rám, és feleljen a kérdéseimre. *Szigorúan.* Miért kötötte be az arcát azzal a f e h é r, hangsúlyozom azzal a f e h é r kendővel?

Unglücklich buzgón. Tetszik tudni, a dolog úgy kezdődött, hogy egyszerre csak belenyilallott...

Doktor. Elég! Hogy miért kötötte be, azt nem maga fogja megmondani, hanem én. Maga csak a kérdésekre felel. Jegyezze meg magának, hogy minden cselekvésünknek titkos és mélységes okai vannak az öntudatlanban, mely okok a gyermekkori emlékek és traumák világából veszik eredetüket.

Unglücklich alázatosan. Igenis.

Doktor. Na látja. Én ezeket az okokat kielemezem magából. Én majd megmondom magának, miért kötötte be az arcát a f e h é r kendővel és nem pirossal vagy kézzel...

Unglücklich. De kérem...

Doktor. Elég! Maga gyermekkorában anélkül, hogy erről tudna, szerelmes volt az öreganyjába, akinek már fehér volt a haja, és azért öntudatlanul azt szeretné, ha maga lehetne a saját öreganyja, és ezzel a fehér kendővel a lelógó fehér haját akarja utánózni... *Fölényesen.* Na, eltaláltam?

Unglücklich. De bocsánatot kérek, doktor úr...

Doktor. Elég! Maga ezeket a hajlamokat el akarja nyomni magában, de cselekedeteiben és mozgulataiban elárulja magát a lélekelemző előtt.

Unglücklich az arcához kap. De kérem szépen, doktor úr, nekem itten...

Doktor. Elég! Elég! Ez a mozdulat, amivel az arcához kapott, mindent elárul. Tudja, mit jelentett ez a mozdulat?

Unglücklich. Mert megint belenyilallott...

Doktor. Elég! Elég, ez a mozdulat egy öntudatlan védekezés, egy elhárító, védekező gesztus, mert maga öntudatlanul attól fél, hogy meg akarják ölni, hogy én le akarom harapni a fejét, mert maga öntudatlanul *s z e r e t n é*, ha erőszakot követnének el maga ellen, szekszuál-mazohisztiko-neurotikus alapon, mert magát gyermekkorában egy barnafoltos macska meg akarta harapni, és azóta öntudatlanul macskának nézi az embereket.

Unglücklich kitörve. De doktor úr, nekem rettenetesen fáj a...

Doktor diadalmasan. Fáj, fáj - persze hogy fáj. De miért fáj? Azért fáj, mert maga öntudatlanul *a k a r j a*, hogy fájjon minden magának. Maga szenvedni akar, megalázkodni, kínlódni, szereti, hogy bántsák, hogy üssék-verjék - mert maga mazohisztikusan terhelt...

Unglücklich. De hiszen...

Doktor. Ne beszéljen, üljön le ebbe a karszékbe, nézzon rám, és feleljen. *Lenyomja.*

Unglücklich beleül a karszékbe, rögtön felugrik. Jaj!

Doktor. Aha! Aha! Csak maradjon! *Visszanyomja két mellére tett kézzel, szemébe nézve beszél.*

Unglücklich nyugtalanul feszeng, fel akar állni. De itten... *Tapogatódzik.*

Doktor. Most pedig feleljen, és mondja meg nekem: mit álmodott ma éjszaka?

Unglücklich csodálkozva. Hogy mit álmodtam? Hogy jön ez...

Doktor. Csak bízsa rám. A lélekelemzés legfőbb eszköze az álom magyarázata. Az ember álmában szimbolikus formában elárulja öntudatlan bántalmait. Na, mit álmodott?

Unglücklich gondolkodik. Aha - tudom már - azt álmodtam, hogy Nagykanizsán voltam a sógoromnál.

Doktor diadalmasan. Na látja! Nagyszerű. Ezzel az álommal elárulta mazochista hajlamait.

Unglücklich fel akar állni. Pardon, itten... *Tapogatódzik.*

Doktor visszanyomja. Miért álmodott Kanizsáról? Mert van egy nóta, ami így szól:

Megy a gőzös, megy a gőzös Kanizsára!

Kanizsáról, Kanizsáról megy Pápára!

Elöl ül a mazochista,

Ki a kéményt, ki a kéményt igazítja.

Unglücklich. Pardon... Masiniszta... *Fel akar állni.*

Doktor. Az mindegy... Álmában mazochistát gondolt, masiniszta helyett. Aha! - eltaláltam, mi? Mit feszeng, mi? Érzi, hogy eltaláltam?

Unglücklich. Kérem szépen, én azt érzem, hogy...

Doktor. Na, csak ki vele... Mit érez? Mondja meg pontosan, mit érez?

Unglücklich. Szúrást érzek.

Doktor. Aha. Hol érez szúrást?

Unglücklich. Itten lent, a combom... ízé... a combom túlsó felén.

Doktor gondolkodik, szótagolva. Szúrást érez a comb túlsó felén? nagyon érdekes! Várjon csak! Mindjárt rájövök! Gondolkodik - aztán diadalmasan. Megvan! Magának gyermekkorában már volt egy félszemű masiniszta ismerőse, aki egyszer meg akarta verni egy vékony pálcával, amit maga öntudatlanul szeretett volna - és azóta, valahányszor ezt a szót hallja, hogy m a z o c h i s t a, öntudatlanul vágyik erre, és ennek következtében szúrást érez a comb túlsó perifériáján. Diadalmasan. Mi?! Mit szól ehhez az analízishez?

Unglücklich kínban. Nagyon érdekes. De én azt hiszem, ha meg tetszik engedni, hogy felálljak...

Doktor. Az mindegy. Akkor is érezné. Ez egy szekszuállibidinózus trauma. Ebből csak úgy lehet meggyógyulni, ha belátja, hogy úgy van, ahogy mondom. Belátja?

Unglücklich. Be... be... persze, hogy belátom... de azt hiszem, egy kicsit ez is hozzájárult a szúráshoz... Feláll, egy szemüveget vesz fel a székről. ...nini, egy szemüveg... nem a doktor úré?...

Doktor dühösen. De igen, az én szemüvegem... hogy került ez oda?

Unglücklich. Bocsánatot kérek... véletlenül beleültem... Fenekét tapogatja. ...Nem akarattal...

Doktor. Véletlenül? Nem akarattal?! Felteszi a szemüveget. Azt maga csak úgy gondolja, barátom, hogy nem akarattal! Maga igenis akarattal ült bele a szemüvegembe!

Unglücklich ijedten. Én?

Doktor diadalmasan. Hát persze! De mennyire! Most látom csak, hogy a szemüvegem rajtam van... hiszen maga nem mazochista... Homlokára üt, hiszen maga egy közönséges szadista!

Unglücklich ijedten. Gimnáziumban érettségiztem!

Doktor hadonászva. Igenis, szadista! Kegyetlenkedő, gyilkos hajlamok lappanganak önben a tudat küszöbe alatt!

Unglücklich ijedten néz az ajtó felé. Küszöb?

Doktor. Maga azért ült rá a szemüvegemre, hogy összetörje, letiporja, megölje. Maga törni, zúzni akar, kegyetlenkedni, harapni! Maga hatéves korában látott egy vöröstarajú kakast, és azóta öntudatlanul vért akar inni!

Unglücklich ijedten hátrál. Jézus Mária!

Doktor utána megy, hadonász. Igen, maga öntudatlanjában egy Néró, egy gyilkos, egy Caligula! De majd én kikúrálom magát!

Unglücklich hátrál. Jaj, Istenem! Istenem!

Doktor. A maga vérszomjas, támadó szadizmusát egy erőteljesebb kényszer-szadizmus hatása alá helyezem, mely jótékonyan le fogja győzni ezt a hajlamot! Ráordít. Megállj!

Unglücklich megáll.

Doktor ordít. Gyere ide!

Unglücklich remegve közeledik.

Doktor. Vedd elő a pénztárcádat! Majd elmúlik a szadizmusod!

Unglücklich előveszi a pénztárcáját.

Doktor. Adj ide száz koronát! Majd én segítek magán!

Unglücklich ad.

Doktor belenéz a tárcába. Még százat! Majd legyőzzük azt a vérengző tigrist magában, ne féljen semmit!

Unglücklich ad.

Doktor. Most mehet.

Unglücklich. És mi lesz a fogammal?

Doktor. A fogával? Mi közöm hozzá? Nem vagyok fogorvos.

Függöny

A nagybácsi

Szereplők:

Ragyai

Benzin

Életkopf

Ragyai és Benzin egy kávéház-asztalnál ülnek. Ragyai kapacitálja Benzint.

Ragyai. Borzasztó, de kérlek, ez borzasztó!

Benzin. Hát micsináljak veled?

Ragyai. Hát mindjárt idejön, és a nyakamra ül.

Benzin. Hagyj békén.

Ragyai. És én azt mondtam neki, hogy itt mindjárt kifizetek mindent.

Benzin. Bánom is én!

Ragyai. És hogy a vidéki nagybácsi, aki a váltókat aláírta, az is mindjárt itt lesz.

Benzin. Neked a vidéki nagybácsid? Azt látni szeretném. Neked nem is lehet vidéki nagybácsid. Neked, azt hiszem, apád sincs.

Ragyai. Hát meg fogod látni. Illetőleg nem fogod meglátni. Mert az ember nem látja saját magát.

Benzin. Saját magát?

Ragyai. Igen. Te leszel a vidéki nagybácsi.

Benzin. É... é... én? Te elmebajos vagy.

Ragyai. De Leókám, annál nincs egyszerűbb. Hozok neked egy pipát, arra rágyújtasz. És a pipa mögül beszélsz. És vidékiesen beszélsz... dialektusban...

Benzin. De... dedede... nem tudom azt...

Ragyai. Leókám, édesem, hidd el, semmi az egész. „E” helyett mondd mindig „Ö”, például ne azt mond: „Ember”, hanem így mondd „embör”.

Benzin. Ez az egész?

Ragyai. És mondj mindenféle vidéki szavakat, és mondj egypár közmondást: jó ecet korán savanyodik meg ilyeneket - és beszélj az aratásról, és mondd egypárszor: teplince és repce-pogácsa.

Benzin idegesen. Na jó, jó, azért tanítani nem kell engem, tudom én. Csak bízd rám. *Hirtelen.* Hogy mondd: telpince?

Ragyai. Jaj, nem, teplince. Jaj, siessünk, mindjárt jön.

Benzin. Na jó, na jó, na jó, ne ugrálj! Mondj gyorsan még egypár ilyen vidéki izét...

Életkopf megjelenik. Alászolgája, Ragyai úr.

Ragyai gyorsan odasúg még Benzinnek. Teplince, görvély, lófráz, miegymás, silbak, tag, bion-bion...

Benzin pipára gyújt.

Életkopf. Szabad kérem helyet foglalni?

Ragyai szélesen. Tessék, tessék, kedves Életkopf úr... *Benzinhez.* Kedves bácsi, engedje meg, hogy bemutassam Életkopf urat... A nagybácsim. Paptamásiból.

Benzin zavartan. Hát bion, bion... körem szépön... hát bion, nálunk már öz így... vön... van...

Életkopf udvariasan. Ó, nagyon örülök, hogy megismerhetem... ööö... gazduramat. Hogy szolgál kedves egészsége?

Benzin lassanként jön bele. Hát... ahogy az ecceri embernél... ki hogy, mög miögymás...

Ragyai. A nagybácsim már ilyen akku... akkurátos ember... csak pipázni szeret...

Életkopf udvariasan. Jó az, kérem szépen, ilyen rossz időbe... *Erőlködik, nem jut semmi az eszébe.* Hát milyen volt a termés?

Benzin. No-no... hőt... hát vágott, vágott valahögy... mint a jó ecet... csak éppeghogy a teplince vót fel... izé... feldágványozva...

Életkopf udvariasan. Hosszabb időre tetszett fellátogatni?

Benzin köpni akar a pipa mögül, de nem sikerül. Hát, mondok, csak megnőzem, micsinyá ez a finyú itt Pösten, a zögyetemen. Hogy tönul-e, vagy mi, ebura. A termésit nekjö. Meraszongya, hogy aszongya, demeg azéris, hogy silbak, az silbak.

Életkopf udvariasan. Bizony, kérem, úgy van az.

Benzin nyakasan. No, azér mondom. *Csendesen pipázik.*

Ragyai. Hát, kedves nagybácsim, most bocsásson meg nekem, átszaladok ide az egyetemre egy kicsit... maguknak úgysis biztosan beszél-nivalójuk van egymással... Adjon isten...

Benzin. Agyon, agyon... nagy huncut ez a finyu, a keservit a teremtésinek!... *Megcsípi Ragyait, dühösen.* Te disznó, ne menj el, én már nem tudok egy olyan vidéki szót se...

Ragyai súgva. Beszélj akármit. *Hangosan.* Hát istennek ajánlom. *Elsiet.*

Benzin. Pájinkás jó reggelt bíró úrnak... nó... *Pipázik.*

Életkopf a torkát köszörüli. Hát... Bizony gazd uram... itt Pesten nem volt valami jó a termés...

Benzin. No, no. Ki korán kel, aszongya, hát az bion aszongya, aranyat löl.

Életkopf hízelegve. Milyen szép, zamatos vidéki kiejtése van gazduraságodnak.

Benzin lehízelegve. Ugyan ugye. Nyetenye. Hő, he, Riska, nyihaha.

Szüinet.

Életkopf. Hahaha. Nagyon mulatságos. Így hívják a tehenet, ugye. Voltam, kérem, én is azelőtt vidéken. Értem én, amit beszélnek a gazduraságok.

Benzin kiveszi a szájából a csutorát. Hát aztán... keejd, kied mindenségességet megért, amit én itt miegymás beszélnek?

Életkopf. Meg én, könyörgöm. Velem egész bátran tetszik beszélhetni.

Szünet.

Benzin. No, mert azért mondom.

Életkopf. Bizony, bizony. Vár.

Szünet.

Benzin. Hát csak így bion, aszongya.

Életkopf. Hahaha. Nagyon helyesen tetszik gondolni gazduraságodnak.

Szünet.

Benzin. Mert mostanság minálunk naon megereszkedött a... a... zsedőke.

Életkopf. Ja, der zsendőke. Bizony, így ősz felé már az úgy van. Vár.

Szünet.

Benzin. Hát... mondok, már csak mégis szeretném tudni, hogy az úrnak... ha meg nöm sértem, ugye köröskedőnek tetszik lönnyi...

Életkopf bólogat.

Benzin. Hát azért kérdem, hogy ugye, bocsánatot kérek, errefelé is ittenség az ember kiszera méra mibévaságban, meg vissza is, igaz-e?

Életkopf. Hogy itten is... appardon, bocsánatot kérek, nem hallottam egészen tisztán... közelebb hajol, füléhez tett kézzel.

Benzin kiveszi a pipát. Hát csak aztat kérdem, hogy itt is, ezen a vidéken, e, a kiszera méra mibéva tárkány van-e, ha meg nem sértem?

Életkopf egy percig néz rá, aztán. Kedves gazduram... appardon... olyan lárma van ebben a kávéházban... kérem, ne haragudjék... nem értem világosan... Egész közel hajol.

Benzin fejét csóválja. Aujnye, tréfáznik az úr velem. Már csak harmaccor megkérdöm: hát azt kérdeztem tisztelettel szótagolva, hogy itt, ezen a vidéken a kiszera méra mibéva ovért lehet-e kapni annyiért?

Életkopf elvörösödik, mélán néz maga elé. Hja... azt tetszik... hát persze... hm... Hirtelen. Ezer bocsánatot kérek - hogy tetszik mondani?

Benzin megsértődve. Mán úgy látom, ugrat az úr, no.

Életkopf rémulten. Dehogy, kérem, eszemágában sincs... hogy képzelheti?... de igazán nem értettem...

Benzin feláll. Ennél világosabban pedig én nem tudok beszélni, ha nem akarja az úr, hát nem akarja! Nem az én pénzem bánja.

Életkopf ijedten. Na igen... igen... hát hogy is van... csak egyetlenegyszer még...

Benzin. Hát utoljára mondom.

Életkopf kimeresztí szemeit, a két fülét mint két vitorlát feszíti előre, úgy figyel.

Benzin. Utoljára mondom, hogy kiszera mibéva hidarány égami, ha lehet, lehet - hát belemegy így, visszajöhet?

Életkopf most már nem meri mutatni, hogy egy betűt sem értett, gondolja, biztosan ő bolondult meg, régen félt ettől. Hát persze... persze... visszajöhet...

Benzin. Na, hála Istennek. Hát akkor csapjon a tenyerembe.

Életkopf belecsap a tenyerébe.

Benzin. Na. Hát holnap behozza?

Életkopf. Mi... ja. Be... persze.

Benzin. Na. Háromszor összeadjuk, jó lesz?

Életkopf. Ee... öö... jó lesz, persze.

Benzin. No, csakhogy mögállapodtunk.

Életkopf. Akkor... hát... meg...

Benzin. Nna. Hát szúrja le akkor.

Életkopf. Mi...? Mit?

Benzin úgy néz rá, mint egy bolondra. Mit? Hát a húsz pöngőt. Hát nem állapodtunk meg? De furcsa az úr, no.

Életkopf. Hja... ja... persze... elfelejtettem... Reszketve szed ki húsz forintot, és átadja.

Benzin körülményesen elteszi. No. Hát aztán... holnap behozza majd a könyvet!

Életkopf. A... a... a... *Felugrik.* Igen... bocsánat... de most szaladnom kell... pálinkás jó... ajánlom reggeletem... ajánlom pálinkámat... *Elrohan.*

Benzin utánakiált. De behozza holnap, hé!

Életkopf kívülről. Igen... igen...

Szünet.

Ragyai beugrik. Gratulálok. Nagyszerű volt! Hogy csináltad ezt?

Benzin. Hát csak úgy! Ia!

Ragyai. Nagyszerű! Húsz forintunk van?

Benzin végignézi. Forintunk? Mán csak ecsémuram, menj vissza a zegyetemre, aszondom, oszt ne árcsad bele magad a dágványba! miegymás! *Kifelé indul.*

Ragyai. No ne bolondulj, Leó... Megőrültél? Hová mész?

Benzin. Vissza a vidékre! *El.*

Ragyai. Tyű! Ez belejött.

Függöny

Az álmokép

Zavaros történet két fordulattal

Szereplők:

Boldizsár

A nő

A férj

Szín: Körfüggönyös szoba, középen letakart pamlaggal, a pamlagon éppen a pillanatban felül Boldizsár, és halkán azt mondja:

Boldizsár. Szabad.

A függöny szétlibben, és bejön a nő, illatosan, felöltözötten, kalapban.

A nő odalibben. Itt vagyok! Leül Boldizsár mellé a pamlagra.

Boldizsár. Hanna... Hannácska... hát eljött...

A nő. Nem látja? Mit csodálkozik?

Boldizsár. De olyan váratlan... olyan lehetetlen... olyan hihetetlen.

A nő. Hát nem várt?

Boldizsár. Dehogynem... Egyebet se tettem, csak vártam... de úgy, ahogy az ember a boldogságra vár... ahogy a csodára vár az ember, ami nem történt meg soha, hiszen éppen azért nevezzük csodának... várjuk, de nem hiszünk benne, hogy eljön. Csak álmodni merünk róla!

A nő. No, de most már csak elhiszi, az Istenért!

Boldizsár. Hiszem és nem merem hinni. Attól félek, ha hozzányúlok, eltűnik. Olyan, mintha álmodnék. Olyan, mint egy álmokép.

A nő mulattatva. Ó maga gyerek. Csak nyúljon hozzám bátran!

Boldizsár gyengéden átöleli, leül elé a szőnyegre. Hannácska... nem tudok mit mondani... szeretném megállítani ezt a percet. Szeretnék így maradni mozdulatlanul, sokáig - élvezni életem legszebb pillanatait!

A nő. Csacsi! Ezek nagyon szép szavak, de nem szabad félreértenie engem. Én egyelőre csak beszélni akartam magával. Meg kell beszélni egypár dolgot.

Boldizsár. Hannácska, mit akar? Mindenem a magáé...

A nő körülnéz. Ez a szobája?

Boldizsár riadtan. Tessék? Igen, egyelőre...

A nő. Csinos... de az ablakra nem való ez a vörös sztór... és az a pálma a sarokban ízléstelen...

Boldizsár. Mindegy... majd kicserélem.

A nő elneveti magát. Jaj de furcsa!

Boldizsár. Mi furcsa?

A nő. Hogy én így eljöttem magához. És hogy most itt vagyok. Milyen komikus.

Boldizsár. Mint egy álom, ugye?

A nő. Igen. *Felugrik.* Nem akar moziba jönni?

Boldizsár csodálkozva. Moziba?

A nő. Vagy egy cukrászdába. Éhes vagyok.

Boldizsár. No de ilyen hirtelen... Hiszen most jött csak.

A nő. Ugyan, maga csacsi. Már egy órája fecsegünk itt.

Boldizsár. Egy órája? Túlzás.

A nő meglegyinti az arcát. Jaj, ne csináljon olyan ostoba képet, azt nem szeretem. Miért ilyen komikusak maguk mind, ha kettesben van magukkal az ember? Mind egészen egyforma arcot csinál.

Boldizsár kicsit kedvetlenül. Mind?

A nő. Jó, jó, nem úgy értem... nincs olyan nagy múltam. De éppen, mert olyan szokatlan nekem az efféle dolog... feljönni egy férfi lakására... Azért hat rám olyan furcsán...

Boldizsár ostobán. Majd megszokja.

A nő. Köszönöm szépen, nem akarom megszokni.

Boldizsár melegen. Hannácska... hát ne ugráljon, mint egy kis kanári. Üljön le ide mellém.

A nő idegesen. Nem, nem, nem akarok üldögelni. Kocsikázni akarok.

Boldizsár zavartan. Kocsikázni?

A nő. Vagy nem bánom, korcsolyázni. Tud maga korcsolyázni?

Boldizsár. Diákkoromban tudtam... De nem értem...

A nő. Maga simmizni se tud?

Boldizsár. Még nem próbáltam. Lehet, hogy tudok, Hannácska... hát nem akar egy -

A nő. Akarok, mindent akarok, de előbb szeretném megigazítani a hajamat. Hát nem megyünk ki a cirkuszba?

Boldizsár elámulva. A cirkuszba? Miféle cirkuszba?

A nő. Hiszen az előbb azt mondta, hogy a cirkuszba megyünk innen, megnézni a táncoló főkékat.

Boldizsár. Én azt mondtam?

A nő. Vagy lehet, hogy csak gondolta.

Boldizsár. Én azt gondoltam? Honnan veszi, hogy én azt gondoltam?

A nő. Mert maguk mindig azon törik a fejüket, hogy hova viszik az embert.

Boldizsár kedvetlenül. Maguk! Maguk! Hányan vannak még itt rajtam kívül?

A nő nem érti. Miért?

Boldizsár. Drága Hannácska, képtelennek érzi magát, hogy adott esetben egy férfiről egyesszámban beszéljen?

A nő. Hja. Persze, tudom már! Ez az a bizonyos érzékenység - hogy maga más, mint a többiek. Ezt is ismerem. Maguk mind azt hiszik magukról, hogy maguk mások, mint a többi.

Boldizsár bosszúsan. Nem tudom, miért mondja ezt nekem. Azt hiszem, nem adtam eddig okot rá, hogy szerénytelennek tartson. Még nem volt alkalmam magamról beszélni.

A nő. Jó, jó. Elhiszem. Maga szerény. Maga a legszerényebb ember a világon. Aki magánál szerényebb, az már csal. Maga nem tartja magát különbnek más férfinál. Maga éppen abban különbözik a többiektől, hogy azok mind nagyon elbizakodottak - maga az egyetlen ember, aki tudja, hogy nem különbözik tőlük. Maga a legutolsó férfi a világon - ha nem a legelső, legalább a legutolsó - de valamiben leg-nek kell lennie. Maga az egyetlen közönséges férfi - maga az egyetlen tucatember, c s a k maga olyan, mint amilyenből egy millió van, senki más. Ezt is ismerem!

Boldizsár bosszúsan. Maga, úgy látszik, mindent ismer már. Igen sok tapasztalata van. Nem szeretem ezt a túlságos szakavatottságot a nőkben.

A nő. Persze, a naiv nőcske, azt jobban szereti. Aki mindent bevesz. Aki úgy néz fel magukra, mint valami ismeretlen csudára. Akinek minden férfi az egyetlen. Hát, fiam, akkor nem tudom, mit akart tőlem. Én nem vagyok falusi liba, fiam!

Boldizsár haragosan. A falusi libának szerintem az okos és művelt és megértő nő az ellentéte, nem a...

A nő támadóan. Nem a...? Nem, micsoda?

Boldizsár mint fent. Nem a cinikus és - és szemtelen nő.

A nő élesen. Ú-úgy? Aki én volnék? Szóval én cinikus és szemtelen vagyok.

Boldizsár. Azt nem mondom.

A nő. Hát mit?

Boldizsár. Hogy egy kicsit -

A nő. Egy kicsit?

Boldizsár. Egy kicsit kiállhatatlan.

A nő gúnyosan. Na ne mondja. Szóval én kiállhatatlan vagyok. És mi van az álmképpel?

Boldizsár. Miféle álmképpel?

A nő. Hiszen két perccel előbb még azt mondta rólam, hogy egy megelevenedett álmkép vagyok!

Boldizsár gúnyosan. Két perccel? Ha jól értettem, már egy órája csevegünk.

A nő. Mégpedig nagyon mulatságosan. Na tudja, másképpen képzeltem egy találkát. Én azt olvastam, hogy forró csókok és ájult ölelésekkel kezdődik. Ehhez igazán nem kellett volna eljönnöm. Gorombaságokat a férjemtől is hallok eleget.

Boldizsár. Miért nem maradt otthon?

A nő. Ezt meri mondani nekem? Ezt ígérte nekem? Ezért suttogott tremoló hangon a fülembé, hogy meghal, ha nem lehet egyszer egyedül velem?

Boldizsár. Akkor még nem ismertem a - világfelfogását.

A nő. Én voltam a számár, hogy megsajnálta magát. Maga nemcsak hogy jelentéktelen fráter, ahogy mindjárt láttam, hanem egy kellemetlen ember is.

Boldizsár. Maga meg egy közönséges, léha, felületes, unalmas nő.

A nő. Szóval nem hal meg nélkülem? Szóval nem akarja megcsókolni a lábam nyomát, mint ahogy mondta?

Boldizsár. Eszem ágában sincs.

A nő. És nem vagyok álmokép? És az, hogy itt vagyok, nem álom?

Boldizsár. Dehogynem. Csakhogy egy rossz és kellemetlen álom. Olyan is van.

A nő. Van bizony. Például maga nekem.

Boldizsár. Maga is nekem.

A nő. Akkor hát miért törik magukat utánunk? Miért eszi a fene magukat úgy, hogy elérjenek bennünket?

Boldizsár. Tessék, már megint benne vagyunk a többes számban.

A nő. Benne hát. A férfiak mind egyformák. És mindegyiket eszi a fene a nőkért. Csak jár a szájuk, és folyton rólunk vitatkoznak, még egymásközt is.

Boldizsár gúnyosan. Miért „rólunk”. Csak magáról.

A nő. Rólam hát. Figyelmeztetem, hogy értem már föbelötte magát egy férfi!

Boldizsár. Egészségére válják!

A nő. Csak nem akarok hencegni vele, azért nem mondom el senkinek.

Boldizsár. Például nekem se, ugye?

A nő. Magára fütyülök, fiam. Magával elértem azt, amit akartam, a többi nem érdekel.

Boldizsár. Ugyan! Mit ért el velem?

A nő. Hogy belém bolondult, és könyörgött, hogy feljöjjen a lakására, és megkért, hogy legyen a felesége, és hajlandó lett volna párbajban megölni a férjemet. Mondta vagy nem?

Boldizsár. Hazudtam. Csak azt akartam elérni, hogy feljöjjön hozzám. Tudtam, mivel kell főzni egy ilyen kótyagos asszonykát, mint maga. És elértem, amit akartam, mert feljött. A többi már nem érdekel.

A nő. Hát maga nem férfi.

Boldizsár. Maga meg nem nő. Ha nő volna, én is férfi volnék. Csak nőkkel szemben vagyok férfi, üres kócbabákkal szemben csak ember vagyok.

A nő. De maga nem is ember. Maga senki. Maga semmi. Maga nem is létezik a számomra. Maga nekem egy röpké szeszélyem, egy futó gondolatom, amit eldobok magamtól - csak addig van, amíg én akarom - csak addig volt, amíg egy pillanatig tetszett nekem foglalkozni magával, aztán szétpattant, mint egy üres buborék, mint egy felületes kis ötlet, ami eszembe jutott.

Boldizsár gúnyosan. Szóval - mint egy álmokép.

A nő. Úgy van. Amit én álmodtam. Ami nem is létezik, ha én nem akarom.

Boldizsár. Csak hogy nem egészen így áll a dolog, fiacskám. Maradjunk csak a kiindulópontnál. Legyen csak maga az álomkép. Aki itt álmodik, az nem maga, hanem én.

A nő gúnyosan. Igazán? Azt hiszi?

Boldizsár. Sőt most már kezdek benne egészen bizonyos lenni. *Extázisban, különös felszabaduló érzéssel.* Amit előbb, mikor bejött ide, csak képletesen mondtam, az csak egy álom lehet, amit én itt elmondok, most egészen reálisan, szó szerinti értelemben érzem, mint valóságot. Érzem, hogy ez nem lehet igaz, ez a kellemetlen, kínos, nyomasztó vita - ez a lidércnyomás egy ringató, édes hangulat után - ez a lehetetlen, értelmetlen fordulat, hogy egy édes, földöntúli, mámoros arc egyszerre átváltozik előttem - csúf, mérgeskedő boszorkány-szemek néznek rám ugyanerről az arcról - komisz, durva szavakat mond nekem a száj, amiből bűbajos hegedűszót vártam - á! ez egy ostoba, rossz álom csak - fel kell ébredni belőle! Már voltam így gyakran, álmomban, hogy egyszerre a legszorongóbb pillanatban, eszembe jutott, hogy csak álmodom - és vége volt mindjárt, igen. - És szertefoszlottak az ingerkedő, fenyegető arcok, akik rémítettek - szertefoszlottak álmodó, kábult agyam rémképei! Most is úgy van - mindjárt felébredek - és maga nem lesz itt mellettem. *Eltakarja az arcát.*

A nő meghökkenve. Mit beszél? Megbolondult? Azt meri mondani, hogy maga...

Boldizsár. Csak álmodom. És maga nem létezik. Csak addig, míg nekem tetszik - mert maga csak egy agyrém nekem, rossz álom, képzelődés. Biztosan sokat ettem vacsorára, elrontottam a gyomromat, azért álmodom most rosszat.

A nő haragosan. Szemtelenség! Hogy mer ilyet mondani! Hogy én nem is létezem? Hogy csak maga álmodik engem?

Boldizsár. Rossz kedvemben, méghozzá. Kár vitatkozni tovább, már elmúlt a lidércnyomás. Maga egy ködfolt az agyamban, amivel büntetem magam, amiért sokat ettem vacsorára - gépiesen azt teszi csak, amit elképzelek magáról. Ha úgy fordulna, kedves és jó volna hozzám, csak akarnom kellene: - de én nem akarom most már, én fel akarok ébredni!

A nő. Úgy? És ha én azt mondom, hogy ellenkezőleg?

Boldizsár. Hogy érti, hogy ellenkezőleg?

A nő. Úgy, hogy nem maga álmodik engem, hanem én álmodom magát.

Boldizsár meghökken. Hogy mondja?

A nő diadallal. Úgy, ahogy maga. Miért éppen maga az álmodó - és én - álomkép? Mivel bizonyítja, hogy nem fordítva van?

Boldizsár nagy zavarban. Hogy mivel bizonyítom? Azzal, hogy... azzal, hogy... *Nagy erőfeszítéssel...* hogy én tudom... én érzem... én vagyok... hogy én... én én vagyok... én létezem... *Kétségbeesett erővel,* én álmodom... jaj, istenem... *Megtapogatja magát, nagyot kiált.* Boldizsár!... Boldizsár!... Boldizsár, ébredj!...

A szín lassan elsötétül, kívülről hallani, „Boldizsár, ébredj”. Egy percre tart ez, aztán lassan kivilágosodik a szín. Ugyanazon a pamlagon, de ágyneműek között fekszik Boldizsár, egyedül van a színen, a nő eltűnt.

Boldizsár dörgöli a szemét, mint aki most ébredt fel, körülnéz.

Hang kívülről. Boldizsár, ébredj már fel! Elkésel a hivatalból!

Boldizsár hangosan. Jól van, anyuskám, megyek már!

Hang kívülről. De nehezen térsz magadhoz!

Boldizsár hangosan. Elnyomott az álom, Zsófikám.

Hang. Mit álmodtál?

Boldizsár. Rólad, Zsófikám! Jövök már! Cihelődik, felül a pamlagon, pijama van rajta. Harisnyóját keresi, tűnődve néz maga elé. Hál' Istennek, csakhog' álom volt! Mégis nekem volt igazam!... Hol van a cipőm?

A szín megint elsötétül, megint kívülről hallani „hol van a cipőm”. - Kivilágosodik. Ugyan-azon a pamlagon fekszik a nő, álmosan ébred, dörzsöli a szemét.

Hang kívülről. Hol van a cipőm?

A nő maga elé. Álom... Álmodtam az egészet... Tűnődve. Mégis enyém az utolsó szó!

A férj bejön papucsban. Anyuskám - hol van a cipőm?

A nő még kábultan. A cipő?

A férj odajön. Pardon - felkeltettelek?

A nő mosolyogva nyújtja a karját. Igen.

A férj tréfásan. Na, mit álmodtál?

A nő átöleli. Rólad, apuskám... rólad álmodtam...

Függöny

Barackpálinka

Kép az éjszakából

Játsszák ketten

*A becsületes ember és
egy hirdetésoszlop,*

amely mellett egy lámpa áll. Az oszlopon feltűnően látható
Miss America és a burlingtoni jaguár.

Becsületes ember frakkban és cylinderben dülöngve jön jobbról. Még mielőtt bejön, hallani, ahogy énekel kísértetiesen:

*Ha lelked mennybe száll,
Füledbe szalmaszál.
Hiába fúvod azt,
Nem lesz többé tavasz...*

Jön, gesztikulálva magyaráz. Á, kérem, könyörgöm... nem úgy van ez, könyörgöm... Megáll, zsebében kotorász. Itt vannak, könyörgöm, az írások, hogy én becsületes ember vagyok... Veri a mellét. Becsületes ember, hallja!... könyörgöm. Mert sokféle piszok népek vannak, akik leisszák magukat, könyörgöm, aztán magukba beszélnek az utcán, könyörgöm - becsületes ember nem tesz olyat, könyörgöm, úriember sem tesz olyat, mert az... mert az... mert az ízé... Keresi a szót, végre megtalálja, ordítva. Csendháborítás!!! Közönséges csendháborítás! Megijed, halkan. Csendháborítás. Na. Nekem ne mondjon olyat, könyörgöm, mert kitépem a szívét, könyörgöm. Na, na, na, csak ne tessék elmenni, tessék itt maradni, könyörgöm, itt vannak az írások... Kotorász, kivesz egy összegyűrt szalvétát, diadalmasan. Na tessék! Lobogtatja. Itt van Ila! Körülnéz. Na tessék, most meg elmegy... Visszateszi a szalvétát, énekel, megindul.

„Ha lelked mennybe száll...”

Nekimegy az oszlopnak. Appardon, bocsánatot kérek... Megbillenti a kalapját, lép, megindul, megint nekimegy. Appardon... Egy kicsit szórakozott vagyok, könyörgöm... Ugyanaz még egyszer. Megáll, tűnődve. Ejnye... úgy látszik, egy egész menetszázad marsol itten... megvárom, míg elmegy... Leül a földre. Csak tessék, tessék... Feláll. Na gyerünk a hivatalba, könyörgöm... Megindul, észreveszi a burlingtoni jaguárt, leveszi a kalapját. Alászolgája... appardon, könyörgöm... Megütközik. Na!... Azt mondtam, alászolgája... bocsánatot kérek... Zavartan megindul, megáll, tűnődik. Lehet, hogy összetévesztettem valakivel, vagy talán nem ismer meg?... Kotorász a zsebében. Az írások... Visszamegy a jaguárhoz. Appardon, be se mutatkoztam... kislelvi, nagyfalvi... úriember... kihez van szerencsém?... tessék? Közelebb hajol. Appardon, nem vettem észre a névjegyét... Olvassa. Bur-ling-Tóni... Jaguár... Szervusz Tóni... ízé... tessék könyörgöm... alászolgája. Megindul, visszajön. Mert azért, könyörgöm, nem muszáj azt úgy csinálni!... mert én is voltam úriember, még vagyok is... Kotorász a zsebében. Tessék csak várni, mert ha a szegedi alispán mondhatta, hogy szervusz Pistikém, akkor maga is mondhatja... hát csak azért, könyörgöm, hogy ne csináljunk olyan reklámot, könyörgöm, mit, hogy kellemetlenség ne legyen belőle... alászolgája... Elindul, tűnődik, visszafordul. Ejnye, hát ez nem akar köszönni? Fenyegetően. Hát mér nem köszön, az istenit magának... Elkeseredve ordít. Hát mér nem köszön, azt a keserves csillagát ennek a konszolidációs világnak! Hát

marha vagyok én, vagy mi az isten, hogy nem köszön az embernek? *Meghökken, halkan.* Hát mit ordít, hogy én marha vagyok? Azért nem kell úgy kiabálni. *Ordít.* Hát mér vagyok én marha? *Könyörgőn.* Azt a disznószemű cipőkenőcsét annak a keserves... hát lehet nekem illet mondani? hát ha van pofája illet mondani *könyörgőn* egy tisztességes embernek, aki hazamegy, hát álljon a szavának, hát legalább köszönjön... *Észreveszi Miss Americát.* Appardon, bocsánatot kérek, nem vettem észre a nagyságos asszonyt, könyörgöm... Mert mért mondja ő nekem, hogy zsidó vagyok, könyörgöm... nem azért, mert én a zsidót is tisztetem, kezit csókolom, ha becsületes ember, ha az isten teremtette, könyörgöm, nem ilyen rongy ember lettem volna én... mert én olyan ember vagyok, hogy nagyon jó ember vagyok, de a nagyságos asszonynak elmondom, amit még sose mondtam el, hogy volt Szegeden egy asszony, ha ez akarta volna *megcsuklik a hangja*, nem ilyen rongy ember lettem volna én, csak nem akarok beszélni, kezit csókolom, mert nem szokásom a beszéd, hallgatag ember vagyok én, csak a szívem fáj, de azt se mondom el senkinek, könyörgöm. *Hangosan.* Mert mér mondja ő nekem, könyörgöm, hogy aszongya Ejcő cipőkrém aszongya, hát lehet azt mondani nekem? Ejcő, Ejcő, Ejcő, te! *Mintha lovat hajtana.* Hő! Ejcő Csordé te! Meg aszongya, hogy hashajtó! Hajtó te! hajts a keservit neki!... Hát még mit mond? aszongya, hogy izé, hogy aszongya Frandor kályha. Hogy aszongya, hogy az a legjobb. Hát ha a legjobb, hát akkor mér nincs nekem Frandor kályhám, a teremtésit ennek a keserves világnak - minden csak másnak, nekem semmi se?!... Minden csak a zsidónak. *Zokogva.* Jaj, édesanyám, édes szülőanyám, te se szerettél engem soha, hogy Frandor kályhát nem vettél nekem!... Úgy nőtem én fel, apátlan, anyátlan... meg hogy Pebeco, aszongya, hogy vegyek Pebecot! hát honnan vegyek, tessék már megmondani, könyörgöm. Becsületszavamra fogadom, hogy veszek Diana-púdert, édes kisasszony, csókolom a fülecimpáját... Jaj, Istenem, hogy milyen áldott jó emberek vannak a világon, csak én vagyok ilyen pogány, kegyetlen, részeges disznó ezen a világon... hogy milyen áldott jó ember az a Weiner is, hogy aszongya ő, vegyek fogatot, könyörgöm! még ő bíztat, hogy vegyek, veszek édesapám, édes szülőapám nekem, hogy így eszébe juttatom, méltatlan csavargó, ami vagyok. Aszongya, hogy menjek a strandfürdőre, hát mit szól hozzá, néni, micsoda áldott jó emberek vannak a világon, még küldik a strandfürdőre *sírva*, hát mivel érdemeltem én meg a jóságukat, ilyen lump csirkefogó, mint én... de meghálálom, a kutyaistenit neki! meghálálom, vagy itt dögöljek meg, ha meg nem hálálom a jóságukat, amiért embert csináltak belőlem. *Letérdel az oszlop előtt.* Fogadom, hogy elmegyek, és megveszem a szőnyeget és még a rézágyat is, meg a lekvárt is, meg a cukornélküli befőttet is. Hát akkor mit akar, könyörgöm? Nem vagyok én részeg, könyörgöm... hogy aszongya megöl. Megöl, aszongya engem is, meg a poloskáimat is? *Ordít.* Hát mér akar engem megölni? a nehézségít ennek az utálatos világnak... Hát van itt jogrend, vagy mi a csuda? Hát itt csak öldösik az embert meg a poloskákat? Hát mit tettem én magának? Hát nincs erre rendőr ezen a vidéken! Hé! rendőr!! segítség!! aszongya, hogy megöl, aszongya, hogy én elloptam a poloskáit, könyörgöm. Hát itt dögöljek meg, ha én láttam a poloskáit ennek az úrnak, tessék megnézni... *Kotorászik a zsebeiben.* Becsületes úriember vagyok ám, itt vannak az írásaim. Katonaviselt ember is vagyok én... ott verekedtem Gorlicénél... ott én... hát mit csináljak? Hogy menjek az Apolló kabaréba? a kutyaistenit, hát mér menjek én az Apolló kabaréba? Hát minek néznek engem? Hogy aszongya, hogy ott látható a Rózsahegyi Kálmán, meg hogy barackpálinka... Meg hogy aszondja, látható egy részeg ember, aki murizik a hirdetőoszloppal... *Őrünten röhög.* Tyű, a kutyaistenit ennek a pálinkás világnak, azt már magam is megnézem... höhöhö, még illet úgyse láttam... Hogy micsoda marha ötletei vannak ezeknek az íróknak... még hogy hirdetési oszloppal murizik. Merre van a nézőtér?... Rögtön megnézem... *Lebotorkál a nézőtérre, az első sorban hallani, ahogy murizik.* Na! Adjanak helyet, hadd látom! höhöhö... látom már! az a hirdetési oszlop, de hol a részeg ember?!...

Na!!... Hát hol a részeg ember? Micsoda disznóság ez? Hol a részeg ember? Svindli!! Svindli!
Adják vissza a pénzemet! *Kidobják.*

Vége

A fénykép

Személyek

Csupor

Csuporné

Félix

Asztal körül ülnek.

Csuporné. Csak maga fogja be a száját, Félix, ha maga elkezdi nékem, akkor már mindent tudok...

Félix. De nagyságos asszonyom...

Csupor. No, de édességem...

Csuporné. Maga viszi bele őt mindenbe, maga nyálas, minden disznóságba maga viszi bele, csak itt nálunk adja a tutyi-mutyit, ha kiteszik a lábukat, kész a disznóság.

Félix. No, de nagyságos asszonyom, igazán...

Csupor. No, de édes boldogságom, ezúttal...

Csuporné. Ezúttal, azúttal nekem hebeghettek és dadoghattok. Disznók vagytok mind a ketten, tudom, hogy együtt voltatok megint, hazugság az egész történet, tudom, hogy ő vitt bele megint, ez a nyálas, mert egyedül nem tud csinálni semmit, te kellesz neki minden disznósághoz, torkig vagyok veletek, végeztem veletek, vagy én, vagy ő, én nem is beszélek veletek tovább.

Félix sértődötten feláll. Nagyságos asszonyom, én el is mehetek...

Csuporné. Miattam, fiam, itt penészedhet, egyék meg egymást, én úgyse maradok ebbe a házba tovább, nekem elég volt, éppen elég volt.

Csupor. De egyetlen üdvösségem, hadd magyarázzam meg legalább.

Csuporné. Nem vagyok kíváncsi a magyarázatodra, nem érdekel, semmi közöm hozzá, magánügy - tudom, amit tudok, végeztem veled meg a barátoddal. *Felugrik, odavágja a szalvétát, kirohan.*

Szünet, Félix újra leül. Komoran hallgatnak.

Félix maga elé. Minek vetted el!

Csupor idegesen. Most nem arról van szó, hogy minek vettem el. Arról van szó, hogy megint belevittél a slamasztikába, és én három napig vendéglőben ebédelhetek, ahogy a feleségemet ismerem.

Félix kárörömmel. Minek vetted el. Mondtam, hogy ne vedd el.

Csupor. Most aztán ebédelhetsz te is három napig vendéglőben.

Félix elkomorodva. Az igaz.

Csupor. Jól nézünk ki, nincs egy dromb vasam, és nem mondhatom meg neki ezek után, hogy a kétezret is elvertük. Most ebédelhetünk három napig a te költségedre.

Félix idegesen. Az én költségemre? Az utolsó rézvasamat reggel kérted el az irodában.

Csupor. No tessék. Szépen vagyunk. Böjtölhetünk, három napig legalább, ahogy én a feleségemet ismerem.

Félix idegesen. Ugyan ne beszélj... Itthon fogunk ebédelni.

Csupor. Jól adod! Csodálom, hogy így beszélsz, ahogy mi a feleségemet ismerjük... Nem láttad, milyen dühös?

Félix. Hát ki fogod békíteni.

Csupor. Kibékíteni? Jól adod.

Félix erőlyesen. Igenis, ki fogod békíteni...

Csupor. Nem fogom kibékíteni... hozzá se merek fogni, csak dühösebb leszek, ha főzöm.

Félix erőlyesen. Hát mégis ki fogod békíteni, nézze meg az ember - én nem böjtölök neked három napig, amiért te olyan ügyetlen vagy, hogy nem tudsz egy nőt megfőzni.

Csupor. Egy nőt, azt igen, de nem a feleségemet.

Félix. Na ne légy olyan hülye, Csupor... Én tanítsalak? Hízelegj neki egy kicsit.

Csupor. Ennek? Mintha egy darab marhahús hízelegne a tigrisnek, aki három napig nem evett.

Félix. Márpedig ki fogod békíteni, tudod! Különben itt hagylak benneteket, és mindent elmondok.

Csupor határozatlanul. Hát mit csináljak?

Félix. Mit csinálj? Jól adod. Főzd meg!

Csupor. Mivel főzzem meg?

Félix. Mivel főz az ember egy nőt? Szerелеmmel. A szeretőjét a jövővel főzi az ember, hogy milyen boldogok lesznek, úgy fogják szeretni egymást. A feleségét a múlttal, hogy milyen boldogok voltak, hogy szerették egymást. Ez a legbiztosabb tipp. Múlt és jövő.

Csupor. Ugyan kérlek, hagyd ezeket a zsidó lapokat!

Félix. Az ember elsötétíti a szobát, maga elé mered, mosolyog, aztán rezgő hangon ezt suttogja: *Megjátszva.* „Emlékszel?...”

Csupor kíváncsian. Na és?

Félix. És felidéz egy emléket a múltból... Egy délutánt, amikor nagyon boldogok voltunk. *Megjátszva.* „Hát el tudtad felejteni azt az órát? Én nem fogom elfelejteni soha...” Még soha nem próbáltad ezt ki?

Csupor merészen. Nem... de mondasz valamit. Nagyon szereti a közös emlékeinket.

Félix fölényesen. Na látod, te pali.

Csupor izgatottan. De milyen emléket idézzek fel. Nem jut eszembe semmi.

Félix. Én mondjam meg?

Csupor. Persze, hogy te, édes Félixkém... *Sürgetően.* De gyorsan, míg vissza nem jön... Te jobban emlékszel a mi szerelmünkre, mint én... Hiszen mindig velünk voltál abban az időben...

Félix vonakodva. No, de kérlek...

Csupor könyörög. Gondolkozzál, édes Félixkém... Tudod, nekem milyen rossz memóriám van... Milyen közös emlékem van nekem a feleségemmel, mikor szerettük egymást? Te mindenre olyan jól emlékszel, olyan nagyszerű fejed van...

Félix puhulva. Várj csak no... *Szünet után az asztalra csap.* Megvan! Óriási! Micsoda ötlet! Még bizonyíték is lesz hozzá, egy sláger, egy adu, amivel óriási hatást érhetsz el, ha nem megy a dolog simán.

Csupor izgatottan. No... no... gyorsan.

Félix sebesen. Hát hallgass ide... Emlékszel arra a vasárnap délutánra, a Hűvösvölgybe, mikor eltévedtetek a sűrűbe, és őneki elszakadt a szoknyája... És nem mertetek előjönni, és akkor szerelmet vallottál, és akkor mind a ketten boldogok voltatok, és ölelkezve jöttetek elő?

Csupor bizonytalanul. Várj csak...

Félix egyre élénkebben. Ugyan, muszáj, hogy emlékezzél rá... másnap reggel mesélted nekem.

Csupor bizonytalanul. Aha... igen... Mintha kezdene derengeni...

Félix. Hát persze, te vízfejű... Micsoda buta fejed van!... Este... na, nem emlékszel, mi történt este?...

Csupor töri a fejét. Ahá... igen... várj csak...

Félix. Na, na... bökd már ki.

Csupor. Most eszembe jutott, de megint elfelejtettem, mondd, te biztos vagy benne?...

Félix legyint. Reménytelen vízfej... Hát lefényképeztettétek magatokat a gyorsfényképésznél... ő a válladra hajtja a fejét...

Csupor morogva. Ahá... ahá... persze... már kezd ködleni.

Félix. Meg is mutattad nekem a képet reggel... És most jön a sláger... Egyetlen felvétel volt, és én elloptam tőled.

Csupor. Na és?

Félix. És! És! Nálam van, te pali. A kellő percben előrántod a képet, amit ő már biztosan elfelejtett. Biztos hatás, hogy főzve lesz, el lesz ájulva.

Csupor. Óriási! micsoda fejed van neked!

Félix fölénygel. Nem is olyan tök, mint a tiéd. *Keresgél a noteszában.* Itt van valahol!... Fel van írva a dátum a hátára.

Csupor hallgatózik. Gyorsan... jön... add ide...

Félix kiránt egy képet, nézi a hátát.

Csupor kikapja a kezéből, nem is nézi meg. Jön... gyorsan add ide... *Becsúsztatja a zsebébe.*

Félix feláll. És most nem akarok találkozni veled, nagyon dühös rám, de később visszajövök, számítok rá, hogy addig mindent rendbehozol.

Csuporné beront. Hallja, Csupor... *Meglátja Félixet.* Ja, maga még itt van?!

Félix méltósággal. Már megyek, nagyságos asszonyom! *Csuporhoz, jelentősen.* Szervusz! *Súgva.* Aztán össze ne zavarod, te paralizált... Hűvösvölgy, erdő, elszakadt szoknya... gyorsfényképész... *Gyorsan el. Szünet.*

Csuporné szekrényhez megy, kinyitja.

Csupor lágyan. Mit csinálsz, drágaságom?

Csuporné nem felel.

Csupor. Készülsz valahová, édes angyalkám?

Csuporné kurtán. Megyek a színházba!

Csupor. Csak így, egyedül?

Csuporné élesen. Csak így egyedül. Maga elmehet vacsorázni a vendéglőbe.

Csupor óvatosan. Hiszen nem azért kérdeztem... Boldog vagyok, hogy jól érzed magadat... Csak eszembe jutott valami...

Csuporné. Nem érdekel.

Csupor merengve. Tudom, hogy nem érdekel... pedig csak egy apróság, csacsiság az egész... Azt akartam megkérdezni, hogy melyik ruhádat veszed fel.

Csuporné visszafordul. Ugyan, mi baja vele, akármelyiket.

Csupor maga elé merengve. Én nem tudom, olyan különösen érzem magam... Mi az velem ma, milyen furcsa ötleteim vannak... Mondd, kérlek, megvan még neked az a zöld ruhád?

Csuporné. Mi baja?

Csupor maga elé. Ami egyszer elszakadt...

Csuporné. Elszakadt? Miféle zöld ruha?

Csupor ránéz, szünet után remegő hangon. Hát nem emlékszel?

Csuporné közelebb jön. Mire?

Csupor maga elé, szemrehányóan. Hát el tudod felejteni... *sóhajt* ha száz évig élnék is és...

Csuporné közelebb jön. Ugyan, miről beszélsz...

Csupor lágyan. Miért nem ülsz le, Aranka? *Alkonyodni kezd.*

Csuporné leül.

Csupor szavalva. Ilyenkor, mikor alkonyodni kezd... és a kandallóban pirosan ég a tűz... mindig elfognak az emlékeim... *Elcsuklik.* A mi emlékeink... és különösen egy...

Csuporné durcásan, de már engedékenyebben. Ugyan, szégyelld magad... menj innen... *Szünet.* Melyik az az egy?...

Csupor merengve. A Hűvösvölgy... *Lopva néz rá.* Hát nem emlékszel?

Csuporné gondolkodik. Na, mondd...

Csupor közelebb húzza a széket, főzi. Hát igazán nem emlékszel?... Hihetetlen... Úgy áll előttem, mintha tegnap történt volna... Együtt voltunk egész délután, bolyongtunk az erdőben...

Csuporné gondolkodik. Na - és?

Csupor egyre élénkebben, látván, hogy a nő belemegy. És valakinek elszakadt a szoknyája... mintha most is látnám... egy bokorban... és én lehajoltam, hogy kiszabadítsam... *Ránéz. Emlékszel? Szünet.*

Csuporné jelentősen és szárazan. De igen, már kezdek emlékezni. Nos, és mondd tovább, hogy is volt?

Csupor folyékonyan. Olyan kimondhatatlanul boldog délután volt... Te sírni kezdtél, és vállamra hajtottad a fejedet... és úgy lettél az enyém, mint egy galamb, aki megtalálta párját az erdőben... És ölelkezve jöttünk ki az erdőből, és nevettünk és ugráltunk örömünkben, hogy megtaláltuk egymást... *Remegő hangon.* Most már emlékszel?

Csuporné szárazan. Nem egészen. Folytasd csak...

Csupor diadalmasan. Mindjárt eszedbe jut. Hová mentünk aztán, no hová mentünk?

Csuporné. Csak mondd.

Csupor diadallal. A fényképészhez. Találtunk egy gyorsfényképészt. És elhatároztuk, hogy ennek a gyönyörű délutánnak az emlékét megörökítjük. És lefotografáltattuk magunkat... te a vállamra hajtottad a fejed. *Könnyezve.* Soha nem fogom elfelejteni. *Szünet.* Még most se emlékszel?

Csuporné szárazan. Csupor, én azt hiszem, hogy te ezt az egész történetet csak kitaláltad.

Csupor. Igazán azt hiszed? Szerencsére módomban van bizonyítani. A képet eltettem, és itt örööm a szívem felett. Mindennap megnézem egyszer... És itt fogom őrizni akkor is, mikor a halálos ágyamon fekszem kiterítve... *Egészen bealkonyodott.*

Csuporné hozzásimul halkán. Mutasd.

Csupor kiveszi a képet, színpadi mozdulattal nyújtja át. Itt van. *Elmegy.*

Csuporné szeméhez emeli a képet.

Csupor ünnepélyesen. Várj, meggyújtom a villanyt! *Meggyújtja a villanyt.*

Csuporné felordít. Tudtam! Tudtam! Mindég sejtettem!

Csupor riadtan. Mi az?

Csuporné nekimegy, két pofont ken le neki, fejéhez vágja a képet. Nesze, te pizok... te gyalázatos... és most takarodj a házamból... Takarodj... megyek az ügyvédhez... *El.*

Csupor megdermedve áll, felemeli a képet.

Félix bedugja a fejét, bejön. Mi az? Mi történt? Miért ordított így?

Csupor szünet után, nyugodtan. Te marha!

Félix. Tessék?

Csupor. Te marha! Az egész dolog, amit nekem elmondtál, nem a feleségemmel volt, hanem a Kukacz Piroskával, a feleségem barátnőjével... Azzal vagyunk itt lefényképezve.

Félix fejéhez kap. Jézus Máriáját annak a marha fejemnek. Hát persze, most jut eszembe - a Kukacz Piroska volt! Na - mehetünk e b é d e l n i és vacsorázni vendéglőbe - m é g p e d i g h i t e l b e!

Függöny

Propaganda

Szereplők:

Vezér

Fuksz

Propaganda főnök

Wolf

A szőke fiatalember

Mr. Overall, a Politikai Világnézet és Kormányképes Államrendre Alkalmas Alkotmánykészítő Gyáriüzem vezérigazgatója, csönget. Fuksz vegyész mérnök urat kéretem.

Fuksz. Parancsoljon, vezérigazgató úr.

Vezér. Kedves Fuksz, az igazgatósági ülésen elhatároztuk, hogy új cikket vezetünk be.

Fuksz. Mi legyen az? Van valami szabadalom?

Vezér. Ugyan kérem. Mire tartom én magát, ha nekem még szabadalmakat is vásárolni kell, mikor új cikket akarok bevezetni. Maga most szépen bemegy a laboratóriumba, és kever nekem egy finom kompozíciót; a rendelkezésre álló anyagokból. Legyen benne egy kis szociális termelés, némi fajvédelem, pár csepp neo-kapitalizmus, technokrácia, gazdasági ártértékelés, koncentrált nemzeti erők, de páneurópiizmussal hígítva. A többi magára bízom.

Fuksz. Antiszemitizmus?

Vezér. Éppen csak ízesítőnek, tálalás előtt. Ha elkészült, szóljon Götefi szerkesztő úrnak, találjon ki valami hatásos nevet. Mohamedán Kommunizmus. Biokémiai Hazaszeretet vagy efféle. Rafaelson, a képosztály vezetője keressen valami ügyes védjegyet a múzeumból. Kérek a propagandafőnököt. *Fuksz el.*

Propagandafőnök. Parancsoljon, vezérigazgató úr.

Vezér. Kedves Wolf, új cikket vezetünk be. A nevét félóra múlva áttelefonálom magának. Félév alatt meg kell dolgozni a teljes piacot, mához egy évre kormányképes pártot akarok többséggel, fegyveres rohamosztagokkal, kulturális háttérrel, sajtóval, filozófiai és természettudományos forrásművekkel, kérem arra, hogy a legelső alkalommal átvegye a hatalmat.

Wolf. Hol?

Vezér. Azt még nem tudom. Ahol éppen üresedés van. Angliában, Németországban, Norvégiában - persze csak jobb nagyhatalmak jöhetnek figyelembe, kisebb országoknak nem érdemes szállítani, ráfizet a cég. Tehát figyelem, kedves Wolf. A propaganda, mihelyt Fuksz úr elkészült, megindul, esetleg már holnap. Az eszmetermelő osztály főnöke azonnal munkába állítja az irodát, tízórás munkaidő, dolgozzanak az írók. A pártiroda megalakul, népgyűlések már a jövő héten. Lampion, díszfelvonulás, havonként tüntetés, repülőgép, karszalag, feliratok, plakátok, repülőosztagok, a vidéki nagyvárosokkal összeköttetésben, néhány vértanú, statisztikai ellenőrzés, számológép, harapófogó. Ja igen, a műkavicsgyárat üzembe hozni.

Wolf. Műkavics?

Vezér. No igen, ablakbeveréshez. A textilüzem készüljön, főként az inggyártás, a színt majd később állapítjuk meg. Köszönöm, kedves Wolf, holnap átveszi az újabb utasításokat.

Wolf meghajol, el. Az ajtóban megáll. Pardon, vezérigazgató úr - és a főnök?

Vezér. Főnök?

Wolf. Hát a mozgalom vezére, a Sors Embere, a Történelmi Férfi, a kor Megváltója, akinek csodálatos egyénisége körül kristályosodott ki az új Tan, az Erős Kéz, a leendő Diktátor?

Vezér homlokára csap. Igaza van, már megint elfelejtettem! Hm... van lent valaki a gégeosztályon?

Wolf telefonál. Halló, doktor úr... van valami jobb anyag a rendelőben? Csak ketten? Hogy néznek ki? Igen? Na, és melyik csinosabb? A szőke? Hát küldje fel a szőkét. *Leteszi a kagylót.*

Vezér. Maradjon itt addig, kedves Wolf.

Wolf. Szolgálatára, vezérigazgató úr.

A szőke fiatalember szerényen. Alászolgája, vezérigazgató úr.

Vezér felnéz, futó pillantással. Hm. Az alak nem rossz. Kicsit híznia kell, slusszban. Hangnem?

A szőke dukkanva. Bariton.

Vezér. Énekeljen valamit.

A szőke tremolázva. Doremifaszolaszidó...

Vezér. Köszönöm. Orgánum? Várjon csak... olvasson fel valamit... ott egy könyv...

A szőke az asztalnál, zavartan. Menetrend?

Vezér. Mindegy az, csak olvassa.

A szőke növekvő pátosszal, a végén rekedten ordítva. Kiskúnfélegyháza, Danzig, Prága, München, átszálló, hálókocsi, étkező, közvetlen kapcsolat a repülőjáráttal... tíz óra huszonhat!

Vezér. Köszönöm, azt hiszem, megfelel... *A telefontól.* Különben várjon csak, Fuksz úr jelenti, hogy mindjárt itt lesz, esetleg átveheti azonnal a...

Fuksz gyorsan jön. Megvan, vezérigazgató úr. *Irattáskát lobogtat.*

Vezér elismerően bólint. Bravó, ez gyors munka volt. Hát kérem, csak röviden, a részletkérdésekre később rátérhetünk. Mi az új alkotmánytervezet pártprogramjának tengelye?

Fuksz önérzetes szerénységgel. Azt hiszem, elég eredeti. Követeljük a szőkehajúak teljes egyenjogúsítását. Állami hivatalt csak olyanok viselhetnek, akiknek bibircsók van az orrán. Hüvelykujjon nem tűrjük a tyúkszem, a szőrösfülűeknek el kell hagyni az országot. A motorbiciklisták és haltenyésztők mint a leendő világháború közvetlen előidézői és okai minden politikai jogtól megfosztandók, és esetleg vagyonukat az állam elkobozza.

Vezér bólint. Ügyes. Különösen a haltenyésztő, az jó ötlet... *A szőkéhez.* Na, hallotta... izé... hogy is hívják?

A szőke. Butler.

Vezér. Szóval, Butler úr... hallotta a programot... Rögtönözzön valamit nekünk ezen az alapon... Izé... Fuksz úr, gurítsa csak ide azt a hordót...

Butler felugrik a hordóra, vadul szónokolni kezd. „Íme láthatjátok, barátaim, hová vitte ezt az országot a haltenyésztők gyalázatos üzelme... Ez a víz alatt áskáló alattomos rákfenéje egy büszke és szabad nép minden jövőbevetett reményének a destrukció posványába akarja fojtani a mi hatalmas mozgalmunkat... de mi tudjuk, hol keressük a fejet, amitől bűzlik a hal, s egy önérzetében megbántott ifjúság diadalmas felháborodásának bárdja le fog sújtani az átkozott nyakra, hogy elválassa törzsétől, mielőtt megfertőzi a világot - kiáltsátok velem, le a haltenyésztőkkel! le a motorbiciklistákkal! éljen a büszke Bibircsók, ennek a sokat szenvedett országnak megváltó jelképe és világító fárosza, a Lekvársavanyítók Szövetsége és az Elektrotechnikai Szindikalisták!”.

Vezér lanyhán tapsol. Köszönöm, maradhat. Holnap átveszi az utasításokat. Meghajtja magát. Uraim, köszönöm. Mához egy évre, Butler úr vezérlete alatt cégünk szállítani fogja az új rendszert a legtöbbet ígérőnek.

Függöny

A detektív

Jelenet

Szereplők:

Blitz

Mariska

Májer, detektív

Blitz és Mariska az asztalnál ülnek, vacsora után.

Blitz. Jóllakott, édes gyermekem?

Mariska. Köszönöm, kedves Blitz úr.

Blitz. Akkor hát, ha úgy tetszik, rátérhetünk a tárgyra, és elmondhatom, hogy tulajdonképpen miért is hívtam ide kegyedet a lakásomra.

Mariska lesütött szemmel. Ó, Blitz úr!

Blitz. Semmi ó, édes gyermekem. Remélem, dzsentlmennek tart, és nem teszi fel rólam, hogy egy védtelen nő helyzetével visszaélve, erkölcstelen gondolatokra merészelném ragadtatni magamat.

Mariska. Ó, Blitz úr!

Blitz erőlesen. Nem, gyermekem. Ilyet ne tegyen fel rólam. Én a kegyed tapasztalatlanságával nem fogok visszaélni, én a kegyed szűzies szemérmét, hogy így fejezzem ki magam, tisztetem és nagyrabecsülöm.

Mariska lesütött szemmel. Köszönöm, Blitz úr.

Blitz felháborodva. Hogyan képzelhetett engem olyan erkölcstelen tigrisnek, akit nem hat meg egy erényes szív szűzies tartózkodása?

Mariska. De hát akkor nem értem, Blitz úr...

Blitz. Mindjárt elmagyarázom, gyermekem. De ehhez tudnia kell, hogy én tulajdonképpen ki vagyok, és mi a foglalkozásom. Én, édes gyermekem, egy egyszerű, de becsületes rabló-gyilkos vagyok, aki magános hölgyek meggyilkolásával és kifosztásával tengetem egyszerű életemet.

Mariska csodálkozva és kíváncsian. Igazán?

Blitz. Istenem, valamiből csak élni kell, ugyebár, gyermekem. Egyik ebből él, másik abból. Egyik ember abból, hogy világra segíti a népeket, a másik abból, hogy kisegíti a világból. Én az utóbbiakhoz tartozom.

Mariska. Igazán?

Blitz. Igen, ez így van. Kenyér, kenyér. Tőkém, vagyonom nincs, koldulni büszke vagyok, a két kezem munkájához kell fordulnom.

Mariska érdeklődve. Na és jól keres?

Blitz. Na, szo, szo. Nem valami úri munka, higgye el. Sok babra dolog van vele, piszkos ügyek, vesződség. Az áldozat néha erőszakoskodik.

Mariska. Hogy érti ezt?

Blitz. Úgy, hogy zavar engem a tisztességes munkámban. Mikor le akarom szűrni, ellenáll, kapkod, lökdös, nem hagy nekem békét. *Panaszosan.* Kérdelem magát, illik az, ilyet csinálni? Mi köze neki ahhoz, hogy én hogy keresem a pénzemet? Mit zavar ő engem a keresetemben? Zavartam én őt valaha, mikor keresni akart? *Sóhajt, legyint.* Á, kérem, nem értik meg az emberek egy szegény, egyszerű rablógyilkosnak a lelkét. Csak bajt csinálnak nekem, csak lármáznak, csak okvetetlenkednek! *Elcsuklik a hanga.* Nem hagynak élni.

Mariska részvétellel. Szegény Blitz úr!

Blitz csukló hangon. Hát nincs igazam? Mit akarnak tőlem? Én egyiknek se akarom a becsületét. Én csak élni akarok. *Zsebkendőjét vesz elő, szeméit törülgeti.*

Mariska simogatja. Szegény Blitz úr!

Blitz megragadja kezét, hálásan. Köszönöm, édes gyermekem. Kegyed megért engem. Köszönöm. Ugye, maga nem lesz ilyen, nem csinál lármát - ugye, nem okoz keserűséget szegény Blitz bácsinak, akinek úgyis elég baja van?

Mariska zavartan. Hát - ha meg kell lenni.

Blitz. Nem, nem, kegyed sokkal nemesebb, sokkal kedvesebb. És gondolja meg, rám fér már egy kis nyugalom. Kegyed lesz a negyvenkettedik hölgy, akit szerencsém volt meggyilkolhatni, öregszen, nem szeretem a nehéz munkát.

Mariska nyugtalanul. De nem fog fájni?

Blitz. Dehogy, magának megcsinálom fájdalom nélkül. Szépen leül, narkózt adok, lokalanestéziát, gyorsan megölöm, leveszem az ékszereit, és szépen berakom magát egy befőttes üvegbe. Maga lesz a negyvenkettedik befőttes üveg. Szép, csipkés vinyettát kap, névvel és életkorral. Ha parancsolja, szirupba teszem el. Idősebb nőket ecetbe szoktam. Ott bent vannak az almáriomban.

Mariska. Hát nem lehet elkerülni?

Blitz kedvesen. Hát persze, hogy nem, hiszen be vannak zárva az összes ajtók. *Óráját nézi.* De már sietnünk is kell, mert tizenegyre itt lesz a barátom, a Májer detektív.

Mariska sóhajtva. Istenem, hátha meg kell lenni...

Blitz udvariasan. Hogy parancsolja, revolverrel vagy késsel?

Mariska. Hogy kellemesebb?

Blitz. A revolvért nem ajánlom, annak nagy füstje van, köhögést kaphat tőle.

Mariska. Hát ahogy akarja.

Blitz feláll, nagy kést vesz elő, a kezét nyújtja. Hát akkor kezét csókolom, kedves nagysád, nagyon örülök, hogy megismerhettem. Ugye elismeri, hogy úriemberrel volt dolga, aki nem él vissza egy védtelen nő helyzetével?

Mariska mosolyogva. Nagyon örültem, hogy megismerhettem, Blitz úr. Isten áldja meg. Magára hagyom.

Blitz kezét csókol. Volt szerencsém, nagyon örültem, alászolgája. *A késsel leszúrja Mariskát.*

Mariska int. Pá, Blitz úr! Majd a másvilágon, ha ráér, keressen fel vagy írjon.

Blitz hajlong. Igenis, igenis, köszönöm szépen, tartom szerencsémnek, hehe, alászolgája!

Mariska int. Pá! Meghal.

Blitz. Na gyerünk, szedjük ki az ékszeret. *A holttestet felemeli, és a dívány felé viszi, de közben kopognak.* Na, ki az? Tessék? *A holttestet leteszi az egyik székre.*

Májer vidéki ruhában, szemébehúzott kalappal, vidékiesen beszél. Aggyisten, jauestét.

Blitz nyugodtan. Ugyan, Májer mester, miért mondja maga nekem, hogy aggyisten, hiszen maga a kávéházban úgy szokott köszönni, hogy: pá örezsem. Na üljön le.

Májer zavartan. Tévedzeni tetszik... én...

Blitz. Ugyan, Májer bácsi! Különbözik hogy van? Mit csinálnak a gyerekek? Lesz-e fizetés-emelés?

Májer zavartan. De kérem szépen - kérem, én nem detektív vagyok, hanem egy naiv vidéki, öreg bácsi, aki csak úgy véletlenül betoppant ide.

Blitz nevet. No jól van. Májer bácsi. Hát csak üljön le.

Májer fülét vakarja. Egészen bizonyos benne, hogy én Májer államrendőrségi detektív vagyok? Meg tudja állapítani a személyazonosságot?

Blitz. Hogyne. A maga zsebében egy pakli kártya van, amit egy félórája kért kölcsön a pincértől.

Májer megnézi a zsebeit. Igaza van. *Leteszi a kalapját, leül a székre, csodálkozva nézi a holttestet, köszön.* Alászolgája. Pardon...

Blitz. Hagyja csak. Májer mester, egy régi ismerősöm. Ne zavarja. Különbözik mi járatban van.

Májer. Hát, kedves Blitz úr, arról van szó, hogy én részben a Répa utcai gyilkosságban nyomozok, tetszik tudni - részben meg egy újabb eltűnés dolgában.

Blitz. Ki tűnt el már megint?

Májer. Egy bizonyos Darab Mariska leányzó. Nem hallott róla?

Blitz. De igen, ismertem. Utoljára is nálam volt.

Májer. Mondom, a szálak ide vezetnek. Mit tud róla?

Blitz. Én csak annyit, hogy utoljára itt volt.

Májer. Azontúl semmit?

Blitz. Azontúl nem.

Májer. Hm. *Gondolkodik.* Ejnye, akkor nehéz a dolog, ha további szálak nem vezetnek...

Hirtelen. Hopp, megvan! Mit csinált maga itt, mikor én jöttem?

Blitz. Éppen vacsorázni akartam.

Májer gúnyosan. Úgy. Vacsorázni akart. Na, és egyedül akart vacsorázni?

Blitz. Hát persze, hogy egyedül.

Májer. Hm. *Gondolkodik.* Ez se helyes nyom. *Hirtelen.* Hopp, megvan. Mondja csak - de nézzén a szemembe - mire gondolt maga az imént - nem arra, hogy egy bizonyos leányzót meg lehetne gyilkolni?

Blitz. Nem én.

Májer. Hm. Ez se helyes nyom. *Hirtelen.* Hopp, megvan. *A holttestre mutat.* Most megfogom. Mi ez? Mi ez?

Blitz. Mi ez? Mi volna. Nem látja?

Májer. Hát mi?

Blitz. Hát egy gramofon. Nem látja?

Májer csodálkozva. Gramofon? Biztos maga ebben?

Blitz. Na hallja, hát nincs szeme.

Májer leverten. Ejnye... innen egészen úgy nézett ki... hm...

Blitz. Na hogy nézett ki?

Májer szégyenlősen. De ne nevessen ki.

Blitz. Ne féljen semmit.

Májer. Hehehe... mint egy női holttest... hehehe...

Blitz. Hehehe... jó vicc... hehehe...

Májer. De ilyet... hehehe... meg kell pukkadni... hehehe... mit szól hozzá... *Hirtelen elkomo-lyodik, fejét vakarja.* Hm. De hát akkor ez a nyom se jó. Ejnye, ejnye.

Blitz. Nézze. Májer bácsi, beszéljünk őszintén. Maga engem azzal gyanúsít, hogy a Mariskát, akinek nyoma veszett, én öltem meg.

Májer szigorúan. Azt nem lehet. Ha ezt bevallom magának, akkor maga vigyáz, és nem árulja el magát.

Blitz. Hát tegyen keresztkérdéseket.

Májer fejéhez kap. Hálásan. Igaza, van, nézze csak, egészen elfelejtettem. Hm... Hát... eee... izé... nem tud véletlenül egy keresztkérdést?

Blitz. Hát... izé... például... hogy én keresztény vagyok-e?

Májer. Nagyon jó!

Blitz. Persze, hogy nagyon jó. De látja, különben is miért fárad. Már most kijelentem, hogy én tagadom, hogy én megöltem a Mariskát és azt a többi negyvenkét nőt, aki bent van a szekrényben, befőttes üvegekbe pakkolva.

Májer gondolkodik. Nem jó. Nem jó. Ez csak gyanússá teszi magát, hogy tagad. Mert miért tagad, ugye? Mi oka lehet erre. Mert, ugye, mert fél a következményektől. Ha nem követte volna el azokat a gyilkosságokat, mi oka volna rá, hogy letagadja? Mi? Hehe! Van itt ész, mi?

Blitz. Nagyszerű!

Májer büszkén. Mi? Azt elhiszem, hogy nagyszerű. Tanulhat a Májer mestertől.

Blitz unatkozik, ásít. Nézze, Májer mester, mondja mégis - milyen nyom vezette hozzám.

Májer. Hogy milyen nyom? Hát kérem. Annak az öregasszonynak, aki a legutóbb eltűnt, egy vörös zsebkendője volt, ezt kinyomoztam. No már most. Én láttam magát a kávéházban, és megfigyeltem, hogy fehér zsebkendőt húzott ki a zsebéből. Miért? kérdeztem magamban. Azért, feleltem magamban, mert a pirosat otthagya az öregasszony nyakán. Most csak fehér van neki. *Vigyorog.* Mi? Hehe! Mi? Mit szól Májer mesterhez? Nagyszerű, mi? Azt elhiszem, hogy nagyszerű.

Blitz. Nagyszerű. Szóval, akinél nincs a piros zsebkendő, az a gyilkos.

Májer. Na ja. Hát persze.

Blitz. Nézze, Májer mester. Hát magának van piros zsebkendője?

Májer megdöbbenve. Nincs.

Blitz. Hát akkor van egy másik nyom. Ajánlom figyelmébe. Hátha maga a gyilkos?

Májer fejére üt. Peeersze! *Hálásan szorongatja a kezét.* Köszönöm, kedves Blitz! Isten áldja meg... De akkor hol lehetek én most...?

Blitz. Most ment el... talán még utoléri... szaladjon...

Májer. Szaladok! Isten áldja meg, Blitz!... Köszönöm... *Elrohan.*

Blitz. Na gyerünk! *Megfogja Mariskát, és viszi a dívány felé.*

Függöny

A peches kísértet

Jelenet

Szereplők:

Fogadós

Berger, utazó

Muki

Történik: egy szállodaszobában, 1916. szeptember 30-án, éjjel.

Fogadós gyertyával a kezében bevezeti Bergert. Tessék, ez a szoba.

Berger. Ejnye, de ismerős nekem ez a szoba. Mintha már aludtam volna itt egyszer. Leteszi a bőröndjét.

Fogadós. Az lehet, kérem. Nagyon jó szoba, és a Mukival ne tessék törődni.

Berger. Miféle Mukival?

Fogadós. A Mukival. Mi már csak Mukinak nevezzük, kérem alássan. A Muki az egy hazajáró lélek, aki egy éve minden éjszaka bejön ebbe a szobába. De nem bánt senkit, csak körülnéz, csóválja a fejét, és elmegy. Az utazó urak, akik itt aludni szoktak, már jól ismerik, és megszokták, nem törődnek vele, és ők is csak Mukinak hívják, mert az eredeti nevét elfelejtették már.

Berger. Hazajáró lélek?

Fogadós. De mondom, nagyon csöndes, nem bánt senkit.

Berger. Na, nekem mindegy, ha maga szavatol érte, hogy nem bánt, miattam jöhet. Nem csinál lármát?

Fogadós. Mondom, derék, csöndes ember a Muki. Egy kicsit kopog, egy kicsit hörög...

Berger. Hörög?

Fogadós. Nem nagyon. Kérem, azért a pénzért, amit ezért a szobáért fizetni tetszik, nem adhatok több komfortot.

Berger. Jó, jó. Csak azért kérdem, mert álmos vagyok.

Fogadós. Tessék csak nyugodtan lefeküdni. Sok kifogása van az uraknak.

Berger. Na ja, lefeküdni, azt fogok. Ha a Berger álmos, akkor a Berger lefekszik.

Fogadós. Alászolgája, Berger úr.

Berger. Maradjon egészséges, Stein úr. Aztán reggel keltsenek fel korán.

Fogadós el.

Berger egyedül, ásít, nyújtózkodik. Aoiá... De álmos vagyok. Pedig még össze kellene írni a holnapi tippeket. Noteszt vesz elő. A körömcsiszolókkal elmegyek a Weiszhoz... aha, itt van a Kuncsák... ez is meglesz... holnap lesz ez?... persze... Közben vetkőzik és lefekszik. Mi is van ma? Nézi a noteszt. Szeptember harmincadika... ohó!... hiszen ez egy nevezetes nap, hiszen holnaptól kezdődik a régi időszámítás... hány óra is van csak?... Közben lefeküdt az ágyba, a nachtkasztliról elveszi az órát. Tizenkettő lesz mindjárt, most van a nagy pillanat, az órákat egy órával vissza kell igazítani... Igazítja. Így,... most jól van, most tizenegy lett belőle... ez is megvolna. Ásít. Aoiá!... de álmos vagyok... Elfújja a gyertyát. oiá... Kopogás. Na? Was ist das?... Ahá, persze, ez a Muki lesz. Kopogás. Ennek is most jut eszébe. Nyugodtan fekszik. Kopogás. Na jó, jó, herein. Mit kopog annyit?

Muki hangja kívülről, síri hangon. Minden jó lélek dicsérje az urat.

Berger. Schon gut, jól van. Herein! Hogy kell beszélni ezekkel a kísértetekkel? Kopogás, hörgés. Most meg hörög. Na, gyöjjön már be, Muki.

Muki fehér lepedőben, kísérteties léptekkel bejön, megáll a szoba közepén, hörög.

Berger az ágyból, felhúzott paplan alól. Jó estét, Muki úr.

Muki síri hangon hörög.

Berger álmosan. Ne zavartassa magát, Muki úr. Nem haragszik ugye, hogy nem kelek fel, de nagyon álmos vagyok. Csak hörögje ki magát, egész nyugodtan, mint otthon.

Muki hörög, fogait csikorgatja.

Berger. Hm. Mondja csak, Muki úr, ha nem sértem kérdésemmel, meddig tetszik maradni?

Muki hörög m. f.

Berger. Nem mintha nem látnám szívesen, de nagyon álmos vagyok. Meddig szoktak maradni maguk, kísértetek?

Muki hörög.

Berger. Hm. Mondja csak, Muki úr, muszáj maguknak hörögni? Nem mintha nem elég jól hörögne, de kicsit álmos vagyok. Nem lehetne az egész dolgot hörgés nélkül csinálni?

Muki hörög.

Berger. Ejnye, de pedáns kísértetnek tetszik lenni. Így nem lehet aludni. Legalább mondja már meg, miért kísért maga ausgetippelt ebben a szobában?

Muki síri hangon. Tudd meg, balga halandó, engem a földi életben a peches Blumfeldnek hívtak.

Berger. Örülök. Berger vagyok.

Muki síri hangon. Melyik szakmánál?

Berger. Női felsőrész. Maga is?

Muki természetes hangon. Akkor elmondom magának a történetemet.

Berger. De nem lesz hosszú, kedves Blumfeld úr?

Muki. Figyeljen rám. Engem földi életemben azért hívtak a peches Blumfeldnek, mert nem volt az a kártyajáték, amin én ne veszítettem volna. Ha nekem makaóban nyolcam volt, az ellenfelemnél feltétlenül ott volt a blank kilences. Ha nekem alsósban volát volt a kezemben, akkor kisült, hogy el van osztva a kártya. Ha nekem lórumba vérlapom volt, király kezdésre, akkor maga mérget vehetett rá, hogy az egyiknél ott volt a négy felső, és össze kellett csapni a kártyát.

Berger. Szegény ember.

Muki. Ma két éve ebben a szobában leültem kaszinózni egy utazóval; nagy pénzbe játszottunk. Az utolsó mesternél feltettük mindketten, ami nálunk volt. Most vagy soha! A második kiosztásnál én vagyok a vorhand - tudja, mi feküdt lent?

Berger érdeklődve. Na?

Muki síri hangon. A nagy kaszinó meg három ász.

Berger. És magánál?

Muki. Nálam egy tízes, a kis kaszinó, meg a negyedik ász.

Berger. Az szép. Két táblával, az kilenc ütés.

Muki. Nekem mondja? Meg volt nyerve a parti. Felordítottam, lecsaptam a lapra, és abban a percben lefordultam a székről. Megütött a guta. *Hörög.*

Berger. Az pech.

Muki. Nekem mondja? Életemben egyszer van szerencsém, és az a disznó elszalad a pénzemmel! Hát lehet így nyugodtan feküdni a sírban! Nem, kedves uram, ezt nem kívánhatja tőlem. Azóta minden éjszaka pont tizenkettőkor kiszállok a sírból, és eljövök ebbe a szobába. Még eddig nem láttam azt a csirkefogót, de egyszer rá fogok találni, és az a lelkemnek diadalmas napja lesz! Le fogjuk játszani a partit, és ide fogja adni a pénzemet. Egyszer csak visszajön ide...

Berger. Nana... az nem biztos.

Muki. Dehogyan nem... Várjon csak... *Odamegy az ágyhoz, lehúzza a paplant. Felordít.* Maga az!

Berger. Hát... ha már úgy eltalálta, minek tagadjam, kedves Blumfeld úr, én vagyok az. Pechem van. Hogy van azóta, mióta utoljára láttam? Nagyon megijesztett.

Muki. Nix hogy vagyok. Végre ráakadtam! Nem hiába kísértettem két évig. *Lázasan keresgél a lepedőben, kártyát szed elő, leül a nachtkaszi mellé.* Tessék... tessék játszani... *Lázasan rakosgatja a kártyát.* Nálam volt a pik tízes... a pik kettes... magánál a treff nyolcas...

Berger. Nem nyolcas, hetes...

Muki. Hallja, Berger... ne okoskodjon!... Nekem nincs időm... Az első kakasszóra nekem el kell menni... Most tizenkettő van, még tíz percet maradhatok.

Berger hirtelen felül az ágyban. Mit beszél? Hány óra van most?

Muki. Tizenkettő! Hát mennyi lenne? Én csak tizenkettőkor lehetek itt.

Berger. Brühaha! Hehehe!

Muki. Mit röhög, maga marha?

Berger. Hahaha... hehehe... jaj, hogyne röhögnék. Na, magának peche van, Blumfeld!

Muki. Mit beszél?

Berger. Tudja, mi van ma?

Muki. Bánom is én! Nekem mindegy.

Berger. Magának mindegy? Hát hallgasson ide. Ma szeptember harmincadika van.

Muki. Hát aztán?

Berger. Ma lépett életbe a régi időszámítás. Az összes órákat egy órával vissza kellett igazítani. És most nem tizenkét óra van, hanem tizenegy. Tessék idenézni. *Mutatja az órát.*

Muki hebeg. Mi... mit beszél?

Berger. Így van, kedves Blumfeld.

Muki felugrik. Igaz ez?

Berger. Olvassa el a lapokban.

Muki. Jézus Mária... hiszen akkor nekem... nekem nem szabad itt lennem... nincs erlaubnisom... rettenetesen megbüntetnek... hiszen nekem csak tizenkettőkor szabad jönni...

Berger. Mondom, hogy peche van.

Muki felkapja a lepedőt. A ménkű csapjon bele... aki kitalálta... rohannom kell... hallja Berger... várjon egy órát... visszajövök...

Berger kiugrik az ágyból. Sajnálom, nekem sietni kell... féltizenkettőkor megy a vonatom.

Muki. De visszajön még ide?

Berger. Aligha hiszem... külföldre megyek.

Muki homlokát veri. A peches Blumfeld! A peches Blumfeld!

Függöny

Ugyanaz férfiben

Szereplők:

Sándor

Bella

Szín: Sándor szobája, félig iroda, félig szalon, balra és jobbra ajtó, nagy íróasztal, rajta telefon. Jobbra és balra az ajtó mellett oszlop, vázatartó, apró szobrokkal.

Sándor az íróasztalnál ül, telefonál. Halló... igen... tessék csak elküldeni, majd kiadom... igen, igen, köszönöm!... holnap beküldöm az osztálytanácsos úrnak... köszönöm... halló... volt szerencsém... Leteszi a kagylót, óráját nézi. Félhat... Sóhajt. Mindjárt itt lesz... Leveszi a kagylót. Most ne zavarjanak egy darabig. Leteszi a kagylót. Csak jönne már... Felveszi az álló fényképet. Te édes... édes... Leteszi. Így, rendben van minden. Óráját nézi. Fél hat. Leoltja a villanyt. Kifelé figyel, aztán elhelyezkedik az íróasztal előtt, pózokat próbálgatva. Egy hatásos pózban megállapodik, ez a póz hanyag, merengő hangulatot fejez ki, a messzeségbe ábrándozó tekintettel, mintha órák óta ülne így. Így marad. Kopogás. Halkan. Szabad...

Bella csinos nő, fátyolban balról jön, igen egzaltált, ideges lény, mozdulatokban, hangban, stílusban felfokozott és szenvedő. Afféle megnemértett típus, fájdalmas és szenvedő, mindenben a különöset keresi. Én vagyok az...

Sándor úgy marad. Köszönöm, hogy feljött...

Bella. Csak így? Fel se áll? Mióta ül így itt?

Sándor. Órák óta... Csak úgy nézek magam elé...

Bella. S mire gondol?

Sándor. Nem tudom... Valamire, amit nem tudnék kifejezni.

Bella. Sándor... ugye tudja, hogy ez, hogy én feljöttem magához, nem azt jelenti, amit más asszonynál jelentene... mert ha ezt nem tudja, akkor...

Sándor mély érzéssel. Bella... Igazán azt hiszi, hogy ezt nekem külön meg kell mondania? Még mindig nem hiszi el, hogy én értem magát... hogy csak én, csak én értem magát... Bella... a maga lelkét...

Bella. Innen kezdve a társalgást a két színész ízlésére bízott mozdulatok kísérik. Hiszem, Sándor... tudom és remélem, hogy maga megért engem... Hogy magánál nem arról a közönséges és ostoba kalandról van szó, ami más közönséges férfit lelkesít, amikor megkér egy asszonyt, hogy látogassa meg.

Sándor szenvedélyesen. Bella - egy pillanatig se tévesszen össze ezekkel... Beszélgetni akartam csak magával, Bella... a szavakon keresztül érezni a lelkét... a szavakon keresztül érni a maga gyöngéd, édes lelkéhez... amit szeretek... Látja, elsötétítettem a szobát, hogy ne hozzon kísértésbe az, ami durva és szemtelen gondolatokat kelthetne bennem, hogy ne is lássam azt, hogy maga nő, és én férfi vagyok. Magának csak a teste nő, Bella - a lelke egy

nagy és csodálatos lélek - lelkét szeretem, Bella és a szavait... ezért akartam egyedül lenni magával. Mindig megvettem azokat, akiknek elég egy csinos arcocská, ami véletlenül egy nőhöz tartozik. Én nem úgy szerettem meg magát, hogy megláttam, és megtetszett. Emlékszik? Ott a Margitszigeten... a lelkeink egyesültek.

Bella merengve. Lehet, hogy igaza van... Én is sokat gondolkoztam ilyesmin... Istenem! Mit tudom, mi is vagyok én? Látja, néha csak úgy nézek magam elé, és nem gondolok semmire.

Sándor. Bella - ha tudná, milyen szép dolgokat mondott most... Meg fogom jegyezni magamnak, olyan mély és igaz. De Bella, vallja be, hány ember érti ezt meg, amit most mondott ezek közül? *Feláll.*

Bella. Maga érti?

Sándor. Én értem, Bella - és csodálom a maga mélységes, szép lelkét.

Bella. Lehet, hogy igaza van, én sokszor nem értem önmagam.

Sándor. Elhiszem, Bella. Ó, beszéljen csak!

Bella. Sokszor úgy érzem, szeretnék valahol máshol lenni, mint ahol vagyok.

Sándor. Ugye? Ugye? Folytassa!

Bella. Nem is tudom megmondani, hogy hol... valahol, ahol még sohase voltam.

Sándor. Bella... milyen igaz, milyen csodálatos ez... Hogy mondta, engedje meg, hogy a lelkembe véssem... „Valahol, ahol még sohase voltam”...

Bella. Azt hiszem, az emberek nem arra születnek, amivé lesznek.

Sándor. Bella, milyen igaz ez! Milyen gyönyörű.

Bella karikírozottan sóhajt.

Sándor. Bella - most mondja meg, miért sóhajt?

Bella. Ki tudja - én magam sem tudom.

Sándor. Én tudom, Bella... ez válasz volt a kérdésemre. Ez után a válasz után tisztában vagyok magammal és magával. Nem is kérdezem tovább, érzem, hogy értem magát, és csodálom. Én nem akarok semmit magától... *Egyre jobban közeledik.*

Bella húzódik tőle. Nem, Sándor, ne közeledjen... most elmegyek...

Sándor fájdalmasan. Bella, már elmegy?

Bella. Megyek... dolgom van!... És most ez a pillanat olyan szép volt, hogy nem szabad folytatni... *Hátrál.*

Sándor utána megy. De, ugye... Bella...

Bella. Holnap... holnap fél hatkor. Tehát holnap.

Sándor. Bella... Isten vele.

Bella hátrálva ledönti a szobrot. Jaj... de megijedtem... Milyen ügyetlen vagyok!

Sándor szenvedélyesen. Ügyetlen? Ó Bella... higgye el nekem, ebben a mozdulatában annyi volt magából, a maga csodálatos és álomszerű lényéből. Csodálom ezért a mozdulatáért. *Kézet csókol.*

Bella. Viszontlátásra, Sándor!

Sándor. Viszontlátásra, Bella. *Hosszan nézik egymást. Bella hirtelen kitépi kezét, és elmegy.*

Sándor utána néz, sóhajt, merengve az asztalhoz jön, felgyújtja a villanyt. Na, térjünk magunkhoz. Dolgozni kell. *Az aktákat nézi.* Na, mi ez? Ez még itt fekszik? A kutyaistenit neki, hát ezt még nem vezették! *Leül.* Azt a keserves istenit neki! *Ordít.* Fuksz! Fuksz!

Fuksz sápadt, nagyhajú, rosszul öltözött fiatalember. Parancsol, igazgató úr?

Sándor. Hallja, Fuksz! Miért nem vezette be ezt a nyavalyás gumiszerződést a Krakauer-aktába?

Fuksz. Bocsánat, igazgató úr, egészen kiment a fejből.

Sándor. Kiment a fejből? Mivel van tele a maga nyavalyás feje, mi, ha ilyen egyszerű dolog kimegy belőle... Hát mit csinál itt egész nap a pénzemért? Hát hülye maga? Mi?

Fuksz. Ne tessék haragudni, igazgató úr! Én nem tudom... sokszor olyan furcsán érzem magam.

Sándor. Furcsán érzi magát? Talán a hasa fáj?

Fuksz. Ó nem... de én magam se tudom, tessék elhinni... néha csak úgy nézek magam elé, és nem gondolok semmire.

Sándor. Néz maga elé, és nem gondol semmire? Az én pénzemért? Akkor menjen a hülyék intézetébe, ott kezelik az ilyesmit - ne álljon be irodába az én pénzemért! Mégis hallatlan!

Fuksz. Ne tessék haragudni rám, igazgató úr... sokszor, tessék elhinni, úgy érzem, hogy szeretnék máshol lenni, mint ahol vagyok.

Sándor. Máshol? Ugyan! Na, ez nem rossz! Talán nincs megelégedve a ruggyantaosztállyal, maga taknyos! Persze, a gumiosztályba szeretne kerülni, ahol csak délelőtt kell dolgozni. Csakhogy oda nem kellenek ilyen hülyék, mint maga, fiam, aki még ezen az osztályon sem felel meg.

Fuksz. Nem úgy értem, igazgató úr! Nem is tudom hová... valahová, ahol még sohase voltam.

Sándor. A Frimmbe, fiam, a Frimmbe. Oda való maga.

Fuksz. Igazgató úr... az emberek nem arra születnek, amivé lesznek...

Sándor. Ne mondja? Tud még egy pár ilyen marhaságot? Nem szégyelli magát, felnőtt ember léteére mindenféle marhaságot beszél itt, ahelyett, hogy mentegétné a butaságát.

Fuksz sóhajt.

Sándor. Mit fúj? Mit fúj? El akar fújni?

Fuksz. Ki tudja? Magam se tudom.

Sándor feláll. Ki tudja? Maga se tudja? Ezt feleli a képembe? Hát majd meg fogja tudni. *Hadonászva az aktával, közeledik.*

Fuksz ijedten hátrál, ledönti a másik szobrot.

Sándor. Marha! Ügyetlen marha! Nem lát? Nem dolgozik, és még kárt csinál. Vegye tudomásul, hogy elsején ki van dobva! Mehet a fenébe! Vigye ezt a piszkot. *Utánadobja Fuksznak az aktákat.* Ilyen hülyéket küldenek a nyakamra.

Függöny

Nem tudom a nevét

Szereplők:

Szerkesztő úr

Névtelen

*Szerkesztő ül a telefonnál, és telefonál. Halló... szervusz kérlek... az a izé... tudom már, az a magas, fekete... halló... már hogyne ismerném, persze, hogy ismerem, az a magas, fekete, cvikkeres... Naponta szoktam találkozni vele, pertu barátom... na izé... hogy is hívják... Mi?!! Neked se jut eszedbe a neve? Hát nekem sem jut eszembe, pedig mondom neked, hogy régi jó barátom, csak azt nem tudom, hogy kicsoda, és mivel foglalkozik és hogy hívják és hogy honnan ismerem. Mi?... hogy ide küldted hozzám? már jön is... mit csináljak vele, kérlek, nem tudok miről beszélni vele... Állandóan idejön, semmi mondanivalója, csak ül és beszél, és én a legnagyobb kínba vagyok vele. A végén rendesen el szoktam küldeni hozzád. Fogalmam sincs róla... halló... hogy kérdezzem meg tőle, hogy hogy hívják?!... Á, erről szó sem lehet... Borzasztóan megsértődnék, hiszen már tíz éve ismerem... most kérdezzem meg? azt hiszi, ugratni akarom... hogy te is szeretnéd tudni? Hát kérlek, majd megpróbálom valahogy kivenni belőle, hogy hogy hívják, anélkül, hogy észrevenné, hogy én nem tudom... *Csengetnek.* ...halló, szervusz, úgy látszik, már itt is van... *Leteszi a kagylót.**

Névtelen jön. Szervusz, édes Döncikém. Hogy vagy, kérlek? Na, tudod, honnan jövök? Na, mit gondolsz?

Szerkesztő. A Palugyay Pistától.

Névtelen csodálkozva. Ördögöd van, honnan tudod?

Szerkesztő komoran. Semmi, csak úgy gondoltam. Mit csinál szegény Pista?

Névtelen. Miért szegény? Nagyon jól van.

Szerkesztő. Hogy lenne jól! Az egy boldogtalan ember, izé... annak van... kérlek... az olyan ember kérlek, aki mindenbe belekap, egy ideig érdekli, aztán mindjárt megunja... Nem egy gerinces ember, tudod, akit hosszasan érdekelhetne valami.

Névtelen. Á, hadd el, igaza van.

Szerkesztő ingerülten. Fenét van igaza. Az ember legyen következetes. És ha valamit tud, azt tudja biztosan. Ha pedig nem tud valamit, hát azt nem tudja és pontum. Én ha valami érdekel, ha valamit meg akarok tudni, akkor lelkiismeretesen foglalkozom vele, végire járok, addig nem nyugszom, míg alaposan meg nem ismerem az illető... és akarom mondani... érted?

Névtelen. Persze, persze, értem. Na, és mostanában például mivel foglalkozol?

Szerkesztő. Mostanában? Mindenféle izével... tudod, olyan, olyan statisztikai dolgokkal... hú barátom, milyen érdekes dolgok ezek!

Névtelen. Igazán? Engem, bevallom, sohasem érdekeltek.

Szerkesztő. Ugyan ne beszélj... Tudod, milyen érdekes tanulmány... Tulajdonképpen nem is statisztika, hanem inkább a izé... a, hogy hívják, na nézd, nem jut eszembe, az a izé, ami nevekkal foglalkozik, tudod... régi nevekkal például...

Névtelen csodálkozva. Mi köze annak a statisztikához? Az archeológia.

Szerkesztő. Ki beszélt statisztikáról? Füttyölök a statisztikára. Csakis ez a izé érdekelt a nevekkal. Te nem is képzeled, milyen furcsa dolgok vannak, például mindjárt ezekkel az előnevekkel... hm... izé... például... *Könnyedén.* Ha jól emlékszem, neked van valami előneved, vagy mi, ugye? *Drukkolva figyel, hogy talán a nevét is mondja.*

Névtelen. Nekem? Nekem ugyan nincs. *Hallgat.*

Szerkesztő. Ja, pardon, igazad van, nem is lehetne...

Névtelen. Miért ne lehetne? Lehetni éppen lehetne, csak nincs. *Hallgat.*

Szerkesztő nevetve. Neked olyan furcsa neved van... ma eszembe jutottál, és egy izét... egy szójátékot csináltam a nevedre... hehehe...

Névtelen. Ugyan mit?

Szerkesztő meghökken. Ja, hogy mit... így nem jön ki, csak írásban... Mindjárt megmutatom... Van nálad egy darab papír? Névjegy is jó lesz.

Névtelen körülményesen kivesz egy noteszt, keres, és kitép egy üres lapot. Tessék, ez talán megfelelőbb.

Szerkesztő. Ez?... ez nem jó, különben is most jut eszembe, nem is a nevedre csináltam a szójátékot, hanem... az Ódry Árpádra.

Névtelen. Hogy szól?

Szerkesztő kénosan. Ja... hogy hogy szól... *Erőltetve.* aszongya, hogy... A Kárpátoktól az Adriáig nincs olyan színész, mint Ódry Árpád... ehehe...

Névtelen. Ez már valami nagyon jó vicc... Na, és mit mondtál... Szóval mostanában archeológiával is foglalkozol.

Szerkesztő. Archeológiával? Fenét? Azt se tudom, mi fán terem az a marhaság.

Névtelen. Hát nem azt mondtad?

Szerkesztő. Én?!... fenét... Én azért mondtam... *Gondolkodik, hirtelen felragyog a szeme,* grafológiát mondtam. Hű, tudod milyen érdekes dolog ez a grafológia?! Az embernek a kézírásából következtetni lehet a jellemére... Óriási dolog. Mostanában csak ezzel foglalkozom, egészen meg vagyok bolondulva tőle, és azt hiszem, kezdek nagyon érteni hozzá...

Névtelen legyint. Á, nem hiszek én ezekbe a dolgokba...

Szerkesztő. Ne beszélj, kérlek... mindjárt meglátod. Írd csak le ide a nevedet erre a papírra!

Névtelen. Na, kíváncsi vagyok...

Szerkesztő erőltetve. Csak írd, majd meglátod...

Névtelen veszi a ceruzát, lebegteti a levegőben, mint aki vívni kezd.

Szerkesztő meredten nézi.

Névtelen hirtelen felkapja a fejét. Te... csakhogy a nevét, az ember rendesen másképp írja, mint a rendes kézírását... Inkább nem a nevemet írom, hanem mondjuk azt: mákosrétes. *Leírja.* Tessék, na... hadd hallom, mit olvasol ki belőle. *Átadja.*

Szerkesztő savanyúan. Ahá... igen... nagyon jellemző betűid vannak. Lehet látni a jellemedet... olyan izé... olyan fene egy makacs jellemed van neked... az „m” betűn látni... aztán az izén, az „s” betűn azt látni, hogy gyerekkorodban egyszer az izé... a fejedre estél... nem, ezt inkább az „f” betűn látni.

Névtelen. Hiszen nincs is „f” betű a mákosrétesbe.

Szerkesztő dühösen lecsapja a papírt. De a fejedbe van. Abba csak van f betű... akarom mondani betű... Különböztetőként most jut eszembe, az egész profológia nagy marhaság. Nem is értem, hogy lehet ilyesmivel foglalkozni.

Névtelen csodálkozva. Hiszen az imént azt mondtad, hogy mostanában csak ezzel foglalkozol.

Szerkesztő. Én?... Van eszembe... különben ha akarnék, se érnék rá az izétől... a... bélyeggyűjtéstől.

Névtelen. Mitől?

Szerkesztő. A bélyeggyűjtéstől. Hát te nem tudod, hogy szenvedélyes bélyeggyűjtő vagyok?

Névtelen udvariasan. Úgy? És már van sok bélyeged?

Szerkesztő. Látod, tehetnél nekem szívességet... hiszen olyan régi barátok vagyunk... Nekem most mindenféle bélyegre van szükségem... Nincs nálad egypár?

Névtelen. Milyen kellene?

Szerkesztő mohón. Akármilyen... Biztosan van nálad levél, amit kaptál... Helybeli is jó lesz...

Névtelen keresgél. Van itt, de az nem jó...

Szerkesztő odahajlik, kacsingat, erőlködik, hogy meglássa a levelet.

Névtelen hirtelen visszamarkolja a csomót. Hogy csak most jut eszembe, milyen szerencsém van... egy barátom kapott Paraguayból egy levelet... az nálam van bélyegestül... *Keresi a másik zsebében.*

Szerkesztő bosszúsan. Köszönöm, Paraguay-bélyegekkal el vagyok látva, ne fáradj. *Homlokát törli, félre.* Marha!

Névtelen. Sajnálom. *Hallgat, kínos szünet.*

Szerkesztő dühösen. Mondd csak, kérlek, izé... nincs neked itt valami izé... valami névrokonod itt Pesten?!... Mintha múltkor olvastam volna egy érdekes dolgot...

Névtelen érdeklődve. Mi az?

Szerkesztő. Hát van névrokonod?

Névtelen. Van több is.

Szerkesztő mohón. Azt hogy hívják?

Névtelen röhög. A névrokonomat? Te pali. Hát úgy, mint engem.

Szerkesztő erőltetve nevet. Ja persze, nézd, milyen szórakozott vagyok.

Névtelen. Hehe, nagyon jó. Hát mit olvastál arról a névrokonomról?

Szerkesztő. Ja? Semmit. Nem is névrokonod. Egészen távoli névrokon. Olyan, mint Bródy meg Bódy. Vagy Pekár, meg Descartes. Vagy Karinthy meg Kazinczy.

Névtelen. Ja. *Kínos szünet.*

Szerkesztő reménytelenül feláll. Jössz, kérlek? Mert én megyek.

Névtelen. Hova mész?

Szerkesztő. Én?... Utolsó ötlettel. Hát nem tudod? Hipnotizálni. Mostanában hipnotizálni tanulok.

Névtelen. Igazán? Na ne mondd.

Szerkesztő vadul. Már tudok is valamit. Figyelj csak ide. Megpróbálom rajtad.

Névtelen. Rajtam? Aligha fog sikerülni.

Szerkesztő félre. Az kell nekem. Ne félj semmit! Hangosan. Megpróbálhatjuk.

Névtelen. Tessék.

Szerkesztő. Nézz a szemembe.

Névtelen néz.

Szerkesztő hipnotizálva. Most... most úgy érzed, hogy gyöngül a látásod...

Névtelen tagadólag rázza a fejét.

Szerkesztő. De igen... Erővel. Most... most...

Névtelen mereven néz.

Szerkesztő parancsolóan. Most... most nem tudod kimondani a nevedet... Félre. Na megvan.

Névtelen nyugtalanul. Ugyan ne viccelj már...

Szerkesztő hipnotizálva. Akárhogy erőlködsz... erőlködsz... és nem tudod... na próbáld...

Névtelen erőlködve, nyugtalanul. Ugyan ne viccelj... hát... hát... Rémulten. Jézus Mária... hipnotizálva vagyok... Csakugyan nem tudom kimondani... Szent Isten, ez borzasztó...

Szerkesztő meghökken. Mi? Csakugyan nem tudod kimondani?

Névtelen tagadóan int a fejével, jelzi, hogy nem tud beszélni.

Szerkesztő fejéhez kap. Hisz akkor én hipnotizőr vagyok! Te, te szerencsétlen. Mondd, kérlek, hány éve ismerjük mi egymást?

Névtelen kezével jelzi, hogy tíz éve.

Szerkesztő. Tíz éve?... Na köszönöm, nekem már elég volt. Szervusz, megyek társulni Pethessel.

Függöny

Lerajzolják az embert

Szereplők:

A művész

Az áldozat

A pincér

Szín: Kávéház, két asztallal. Az egyik asztalnál ül az áldozat, gyanútlanul olvassa az újságot.

A művész jön balról. Óriási kalap a fején, bő lebernyeg, lobogó nyakkendő. Hóna alatt vázlatkönyvet szorongat. Bejön, meglátja az áldozatot, fixírozza, megfenyegeti, és öklével észrevétlenül kopog az asztalon.

Pincér jön. Meglátja a művészt. Elcsodálkozik, szólni akar. A művész int, hogy ne szóljon. Aztán hangosan. Egy pohár abszintot, főúr! Leül az asztal mellé.

Áldozat felnéz, elcsodálkozik.

Pincér. Igenis, művész úr! Magában röhögve el.

Művész szélesen elhelyezkedik az asztal mellett. Az asztalra teszi a mappát, ceruzákat szed elő, szorgalmasan hegyezni kezd.

Áldozat kíváncsian nézi.

Pincér hozza az italt, leteszi.

Áldozat. Hé, ízé... Odainti a pincért.

Pincér. Tessék?! Odamegy.

Áldozat halkán. Mondja, ki ez?

Pincér. Az?!... Zavartan átnéz. Művész int neki. Ez kérem... egy híres rajzolóművész...

Áldozat tisztelettel. Igen? Hogy hívják?

Pincér. Majd mindjárt megtudom... elfelejtettem. Átmegegy a művészhez. Mit mondjak neki?

Művész. Mondja neki, hogy Pök Lajos vagyok, a L e h e t e t l e n P o f á k című élc lap munkatársa.

Pincér átmegegy. Jaj kérem, ez híres ember, maga Pök Lajos, a L e h e t e t l e n P o f á k című vicclapnak a munkatársa. Nekünk régi törzsvendégünk, csak ide szokott járni.

Áldozat tisztelettel. Igen? És miért néz engem?

Pincér. Mindenkit nézni szokott, akinek érdekes feje van.

Áldozat hízeleg neki a dolog. Igazán? Hát ha kérdezi, hogy ki vagyok mondja neki, hogy Vandrák Ödön vagyok, tornatanár és vívómester.

Pincér átmegegy. Azt mondja, hogy Vandrák...

Művész. ...Ödön, tornatanár és vívómester. Hallottam. Rajzolni kezd, átnézeget.

Áldozat nagyon meg van tisztelve, de úgy tesz, mintha nem venné észre a dolgot, elmerül a Sport c. lap olvasásába.

Művész a pincérhez. Mondja neki, hogy ne ugráljon a fejével.

Pincér átmegy. Kérem, Pök úr azt izeni, hogy ne tessék mozgatni a fejét.

Áldozat. Talán le akar rajzolni a mester?

Pincér. Biztosan le akarja rajzolni.

Áldozat. Nagyon megtisztelő. Megmerevedik.

Művész int a pincérnek, pincér el. Művész rajzol, aztán felemelt kézzel leereszkedően, de határozottan jobbra int.

Áldozat szemérmesen. Parancsol?

Művész összehúzott szemmel. Egy kicsit jobbra kérném... és fölfelé.

Áldozat kicsavarja a nyakát.

Művész kéjjel. Még egy kicsit jobbra...

Áldozat elkéül, megmerevedik.

Művész összehúzott szemmel, félrefordított fejjel nézi hol a papírt, hol az áldozatot. Szünet után. Érdekes.

Áldozata szája széléből. Parancsol?

Művész. Érdekes téma.

Áldozat megtisztelve. Úgy találja a mester?

Művész rajzol. Érdekes fej.

Áldozat szerényen. Ó, kérem... én csak egyszerű...

Művész határozottan. Ne tessék mozgatni a száját, nagyon érdekes fej. Egészen ritka, sajátságos. Önnek egészen sajátságosan kidülledt szemei vannak.

Áldozat néz.

Művész szünet után. Érdekes fej.

Áldozat szólni akar.

Művész. Csendet kérek! Így nem tudok dolgozni. Szünet után. Nehéz fej.

Áldozat meghökken. Tessék?

Művész. Önnek nagyon nehéz feje van.

Áldozat zavartan. Pardon... mindig jó tanuló voltam...

Művész. Nem úgy értem. Nehéz rajzolni. Tudja, én nem hasonlatosságra megyek, az nekem vurst. A Benczur meg Lotz, az menjen hasonlatosságra. Én karakterre megyek. Nekem csak a karakter a fontos. Kérem egy kicsit feljebb.

Áldozat elkéül, ropog a nyakcsigolyája.

Művész rajzolás közben, mintha maga elé beszélne. Nagyon érdekes fej. Érdekes egy arc. Érdekes, hogy ez egy arc.

Áldozat. Tessék?

Művész. Na igen. Mert nem karakterben van a sajátossága, hanem inkább valőrben. Komplementer színekben jön ki a valőr. Igen. Egészen sajátos arc. A homloka valőrben tulajdonképpen kék, az orra vörös és a nyelve kilóg. Persze, csak valőrben. Tudja, nekem a fej belső konstrukciója a fontos. Hát itt van. Isteni konstrukció. Az istenit az ilyen konstrukciónak. Van az egészben valami őskori, valami pápuaszerű, amilyent Van Gogh fogott meg a cserkesznőkben. Ezt nagyon nehéz megfogni, ezt a karaktert itten.

Áldozat tisztelettel. Kérem, a művészet...

Művész. Na, na, csak tartsa a száját, kérem... úgy értem, hogy tessék tartani, mert most éppen azt rajzolom... nehéz megfogni ezt a fejet... de ha én egyszer megfogom, az istenit neki...

Áldozat. Tessék?!

Művész. Már úgy értem, a karaktert. Nekem, tudja, a csontok a fontosak. A meztelen csontok. A bőr és a többi nem fontos. Nem, hála istennek. Én úgy nézek magára, hogy nem is látom. Ha én így nézek magára, hát nincs is bőr az arcán. Nincs. Nincs bőr az arcán magának. Csak a pofacsontok interferenciája egészíti ki a... bőr-reflex harántmetszetét, valőrben... Persze, csak valőrben... De bőr, az nincsen a pofáján.

Áldozat zavartan. Tessék? Nyugtalankodni kezd.

Művész harsány hangon. Most balra!... Még jobban!... Balra, kérem!... Még!...

Áldozat rémülten forgatja a fejét ellenkező irányban.

Művész lázasan. És most... most kérem, teljesen mozdulatlanul... most jön a legfontosabb...

Áldozat megfeszül.

Művész folyékonyan. Nincs... bőr az nincs... ezt különben már Cranach is észrevette az ilyenfajta fejeknél... az idiotizmus első stádiumáról készült vázlataiban... Gauguin, nagyon helyesen, ezeket idióta fejeknek nevezi... a *Le trottisme* című tanulmányaiban... Önnek a feje hátul kidagad valőrben és a szája lelóg... és a fülei szétállanak... *Felemelkedik, leteszi a ceruzát, hadonászva folytatja...* És van a tekintetében valami csodálatos, mély bárgyúság... már mint karakterben... ezt kell kihozni belőle... de kihozom belőle, az istenit neki... meg a szemeket... a szemeiben valami marhaszerű... azt is kihozom... egy Csipa nevű olasz festő tudta csak kihozni az ilyesmit... olyan Csipa-szerű... olyan csipás szemei vannak önnek... de én kihozom a fejéből, ki én, én kiszedem, a kutya istenit neki, a szemit a fejéből... mert van a fejének a karakterében valami szétfolyó... valami széteső és felbomló... valami lekonyuló és felkunkorodó... valami káposztaszűrőség... valami ugorkajelleg... valami markos... mint egy rohadt káposzta... mint egy tökkáposzta... mint egy rohadt tökkáposzta... pfuj!... *Nagyot köp, ledobja a lebernyeget, alatta felöltő, eldobja a kalapot, alatta rendes kalap, asztal alá vágja a mappát, begombolkozik.* Na, mit néz?

Áldozat csikorogva megfordul, feláll. Na - kész van?

Művész hetykén. Micsoda?

Áldozat. Hát a rajz.

Művész. Miféle rajz?

Áldozat. Hát nem engem rajzolt le?

Művész. Eszemágában se volt. Csak nyugodtan és zavartalanul meg akartam mondani a véleményemet az ábrázatjáról, mert már régen bosszant vele. Különben én vagyok az a Karczag, akinek a feleségének a nővérének az urának maga azt mondta, hogy nem érti, hogy mehetett hozzá a feleségem egy ilyen alakhoz, mint én vagyok. Alászolgája! *Gyorsan el.*

Függöny

Tehetség

Személyek:

Mosonyi

Palló

Szalkai Hédi

Ügyelő

Történik egy vidéki színház kulisszái között, előadás közben, felvonás vége felé. A kulisszák között a két várakozó színész benézhet a színpadra. Mindketten tetszés szerinti jelmezben, erősen kifestve, már túl vannak a jelenésükön. A színpadról az operett-finálé valami jellegzetes áriája hangzik. Ennek a hangjai mellett folyik le az első dialógus.

Hédi kifelé indulóban. Hagyja el, ugyan...

Palló véznatermetű, ravaszképű intrikus, fogja a kezét Hédinek, és visszatartja. Hová sietsz?

Hédi. Az öltözőbe. Át kell öltöznöm, én kezdem a következő felvonást.

Palló fojtottan. Hédi - hát nem? Nem?

Hédi bosszúsan. Ugyan, Pallókám, ne untass mindig ezzel a dologgal. Világosan megmondtam neked, hogy nem.

Palló sötéten. Soha?

Hédi. Soha. Tudod, hogy nem vagyok kapható ezekre a színházi szerelmekre.

Palló keserűen. Vagy legalább, ha én beszélek róla... De a Mosonyi...

Hédi felpattan. Hallgass, tudod? Semmi közöd hozzá.

Palló legyint. Jó, semmi közöm hozzá. Csak azt mondd meg, hogy egy ilyen finom, okos, ritka lánynak, mint te vagy, Hédi, hogy tetszhet egy ilyen felfuvalkodott hólyag, egy ilyen tehetségtelen senki, mint ez a Mosonyi!

Hédi hevesen. Ó - te, te csúnya, rosszmájú. Egyszerűen irigy vagy rá, és félsz tőle!

Palló legyint. Irgy - én? Erre a hülyére? Erre a borbély-cégtáblára? Pfuj! *Benéz a kulisszák mögé.* Odanézz! Hogy meresztgeti a szeméit az ég felé - ez nála egy finom trükk! Úgy játssza a márkit, mint egy kereskedőseged. De hiába - a közönségnek kell az ilyen. Nyíltszíni tapsot kapott megint - nem lehet majd bírni vele egy hétig. A tehetségtelen. Ó, de utálok!

Hédi végigméri. Te - te intrikus! Csak köpködj! A háta mögött mersz csak beszélni róla - te is félsz tőle, mint a többiek, mindenki - mert tudod, hogy büszke és hirtelen haragú. És erősebb nálad - igen, ez a fontos, erősebb nálad!

Palló elevenen találva. Mit? Félek tőle?

Hédi heccelve. Igenis, félsz tőle. A szemébe mered mondani, hogy utálok?

Palló hevesen. Hédi!

Ügyelő jön jobbról. Pszt. Micsoda lármát csinálnak, kihallatszik a színpadra! Szalkai kisasszony, tessék bemenni az öltözőbe, készülni! Palló úr, ne tessék lármázni! El balra.

Mindketten elhallgatnak, és egy darabig szótlánul néznek befelé a színpadra, ahonnan a finálé erősödő hangjai szűrődnek át.

Palló halkan. Hédi!

Hédi. Hagyj békén.

Palló nyugodtan. Hallgass ide, Hédi. Te azt mondod, hogy én gyöngébb és gyávább vagyok ennél a Mosonyinál, azért gyűlölöm. Hát tudod mit, igazad van. És ennek dacára, hogy én gyöngébb vagyok nála - én ezt a Mosonyit, most, itten, öt percen belül...

Kívülről viharos taps zúg fel.

Hédi a színpadra néz. Mosonyit tapsolják! Már másodszor megy ki a lámpák elé!

Palló folytatva, emelt hangon. ...most, itten, mihelyt kijön, itt előtted kékre-zöldre verem, agyba-főbe püfölöm, hülye és piszkos gazembernek nevezem - és ő nemhogy bántani nem fog engem...

Hédi mulatva. Te? Nahát, ha ezt meg tudod csinálni...

Palló. Ne félj! Nemhogy botrány nem lesz, de a legjobb barátjának fog nevezni. Csak be akarom bizonyítani neked, hogy hülye, és hogy a szemébe mondom neki.

Hédi mulatva. Te? Nahát, ha ezt meg tudod csinálni...

Palló mohón. Hédi!

Hédi kacéran int. Akkor pont!

Fokozódó taps, Mosonyi kipirultan, eksztázisban jön kifelé a színpadról.

Mosonyi lihegve. Örület! Már ötödször hívnak ki!

Palló aki visszahúzódott, most hirtelen előugrik, és teljes erejével mellbevágja Mosonyit. Te... te disznó...

Mosonyi és Hédi megdermedve néznek Pallóra.

Palló vidáman és lelkesen ujjongva folytatja. Te disznó!... Ördögöd van!... Óriási voltál!... Hogy csináltad ezt, te kópé? Újból mellbevágja.

Mosonyi hátratántorodik, de boldogan vigyorog. Ja... Ugye, jó voltam?

Palló. Mi az, hogy jó voltál? A kulisszák közül néztelek. Hogy sütötted ki azt a pompás trükköt, a fölfelé nézéssel... Te... te gazember!... Ökölrel mellbecsapja, hogy csak úgy zúg. Ugye, mindig mondtam, te disznó, hogy egyszer még megmutatod...

Mosonyi boldogan hebegve. Igazán drága vagy. Ragyogó szemekkel. Hát észrevetted?

Palló fölényen. Mi az, hogy észrevettem! Ahol művészet van, öcsém, azt én észreveszem...

Mosonyi. Milyen kedves vagy, igazán...

Palló. Ne ugass közbe, barom... Te tehetség vagy és punktum... Disznó tehetség vagy, csirkefogó, ami igaz, az igaz...

Ügyelő lihegve. Mosonyi úr! A lámpák elé!

Palló meglöki, hogy majd feldül. Na - csak fuss! Majd aztán...

Mosonyi berohan.

Hédi ámulva. Palló! Ugyan...

Palló megint nekimegy. Te... te nyavalyás... Hasbaiüti. Te dög... Oldalbasózza. Csak azt szeretném tudni, Szeme alá üt egyet... honnan a csudából szedted ezt a fene nagy bűdös tehetségedet?

Mosonyi hebegve. Édes Pallókám, tudod, hogy mindig szerettelek... köszönöm, hogy olyan kedves vagy hozzám...

Palló. Mi az, hogy kedves vagyok? Fenét vagyok kedves! Miért legyek kedves? Nem is lehetek kedves egy ilyen...

Ügyelő berohan. Mosonyi úr! A lámpák elé!

Palló fenékbe rúgja. Csak szaladj... majd folytatjuk...

Mosonyi boldogan el.

Hédi könnyörögve. Palló... hagyja már abba hiszen rájön azonnal...

Palló vérben forgó szemekkel. Csak bízsa rám. Most jöttem bele! Hóhér, teljesítsd kötelességedet!

Mosonyi lihegve megjelenik.

Palló ujjongva. ...Óriási... És még azt mondod, hogy kedves vagyok, mikor csak az igazat beszélem... Hogy lennék én kedves egy ilyen utolsó pizsokhoz, mint te... de hát mit csináljak, ha egyszer tehetség vagy?!... Azt nem lehet letagadni! Hülye állat vagy... Vadul üti, ahol éri. - De tehetséged az van!... Nem is értem, hogy egy ilyen pizsok, utolsó analfabéta, mint te vagy... Nyakonveri. ...egy ilyen tökkelütött, hájfejű gazember... Üti. egy ilyen söpredéke az emberi fajtának...

Mosonyi meghökken. Tessék?

Palló nyugodtan. ...honnan veszi azt az istenáldott igazi tehetséget!

Mosonyi felragyog. Ja...

Ügyelő berohan. Mosonyi úr... a lámpák elé!

Mosonyi félrevonja Pallót. Pallókám... tudod, nekem sok ellenségem van itt a színháznál... de most már látom, hogy egy igaz jó barátom is van, aki nem irigyel, hanem elismeri a tehetségemet... Köszönöm Pallókám... Igazán nagyon kedves voltál... Berohan a színpadra, kicsit sántikálva az ütésektől, visszafelé csókokat dobálva Palló felé.

Palló zsebkendőjébe törli a kezét. Voilá.

Hédi kitörve, kacag. Hahah! Nahát ez a Mosonyi csakugyan hülye!

Palló. Hédi!

Hédi kacéran. Hagyjon... megyek átöltözködni, majd a darab után, az utcán... Elfut.

Palló boldogan, füleket mutatva a színpad felé. Most már tapsolhattok Mosonyinak! El.

Függöny

Egy ember, akinek absolute semmi érzéke a szimbolizmushoz

Szereplők:

Easész

Aml

Éjjeli kávéház, egyik sarokasztalnál a *Mindennel Leszámolt Degenerált*. Az ajtón belép Az *Ember, Akinek Absolute Semmi Érzéke A Szimbolizmushoz*. Piros képű, bajuszos ember. Odanéz és észreveszi a *Mindennel Leszámolt Degenerált*at, aki, mint azonnal felismeri, iskolatársa volt. Vigyan odamegy.

Az Easész vígan. Szervusz, Zauerlében, á szervusz, Zauerlében, hát hogy vagy? Nem ismersz?

Aml fájdalmas mosollyal. De igen, emlékszem. Az iskolában, nemde.

Easész szélesen letelepszik. Hát persze. Emlékszel a Löwingerre?

Aml legyint, az ablak felé fordul. *Halkan.* Én már nem emlékszem semmire.

Easész vígan. Mér, mi bajod? Gyöngül a memóriád?

Aml tompán. Nem. Az életem gyöngül. Az életem hajója gyöngül ebben a kávéházban.

Easész vígan. Milyen hajó? Te foglalkozol ezekkel a Dunagőzhajózási részvényekkel?

Aml szünet után. Én most már többé nem foglalkozom semmivel. Én, barátom, a Semmivel foglalkozom.

Easész harsogva nevet. Hehehe! Nagyon jó! Te még mindig olyan vicces vagy.

Aml fájdalmasan végigsimítja homlokát. Igen, én még mindig olyan vicces vagyok, jó fiú. Már nem sokáig leszek ilyen vicces, jó fiú.

Easész vígan. Mér, talán valami komoly dologgal foglalogd el magad?

Aml tompán. Igen, egy nagyon komoly dologgal foglalom el magam, jó fiú. Szegény barátom.

Easész vígan. Mér vagyok én szegény? Nem is vagyok szegény, egész jó ez a sóhivatali állásom. Te mér nem lépsz be valahová?

Aml egészen tompán. Igen, én nemsokára belépek valahová...

Easész vígan. Na, végre, látod, ez már egyszer egy helyes elhatározás. Kaptál valami állást?

Aml tompán. Igen. Egy végleges állást. Egy véglegeset. Egy véglegeset.

Easész vígan. No, hála istennek. Mindig mondom, hogy az ember foglalja el magát valamivel. Itt van a városban?

Aml tompán. Nem. Messze van. Nagyon messze.

Easész vígan. Nem baj az, legalább világot látsz. Elutazol?

Amlđ egészen tompán és nyomatékkał. Igen... én utazom innen, jó fiú. *Mereven ránéz.*

Easész vígan. Bravó, gratulálok. Mikor utazol?

Amlđ révetegen. Talán még ma...

Easész vígan. Na, nézd csak, ilyen hamar. Na, és hova utazol?

Amlđ szomorú fölénnnyel veregeti meg a vállát, tompán. Ha te azt tudnád, szegény, szegény barátom.

Easész vígan. Hát nem tudhatom, ha nem mondod meg.

Amlđ tompán ránéz. Azt nem mondhatom meg.

Easész vígan. Nem? Kár.

Hosszú szünet.

Amlđ tompán. Azt nem mondhatom meg neked soha.

Easész vígan. Kérlek alássan, nem erőltetlek, ha nem akarod.

Szünet.

Amlđ kicsit kevésbé tompán. Ahová én utazom, oda poggyász nélkül utaznak.

Easész vígan. Hát szóval, akkor ide a közelbe valahová. Talán Pomázra, nem?

Amlđ mély szánalommal. Nem, nem Pomázra, szegény barátom.

Easész vígan. Hát nem találtam el.

Hosszú szünet.

Amlđ tompán. Ott már nem kell Pomáz és nem kell semmi... azon a vasúton.

Easész vígan. Tudod, az mindig a vasúttól függ. A gyorsvonatot azért szeretem, mert ott van étkezőkocsi is, az ember kap legalább valami harapnivalót, ha korog a hasa, nem igaz? Hehehe. *Nevet.*

Amlđ tompán. Azon a vasúton csak egyetlen ételt osztanak... Azt is vastányérből... *Mereven ránéz.*

Easész vígan. Ugyan. Na, az nem valami előkelő, hallod. Vastányér? Nagyon jó. Hehehe. *Nevet.*

Amlđ tompán. Abban a vastányérban ólomgombóc van, szegény, jó fiú. *Mereven ránéz.*

Easész vígan. Ólomgombóc? De hiszen azt nem lehet megenni. Milyen vicces vagy, hehe.

Amlđ kicsit türelmetlenül. Azt nem is kell lenyelni... az magától nyelődik le... az az ólomgombóc... a vastányérből.

Easész vígan. Magától? Hogy lehet az? Valami automata?

Amlđ kicsit epésen, de még elég tompán. Mert az a vastányér egy vascső... szegény barátom.

Easész vígan. Csőből egy tányér? Nagyon jó. Milyen az?

Amlđ pikírozva. Az egy hosszú cső, amibe ólomgombóc van... ha tudni akarod...

Easész vígan. Csőbe gombóc? Milyen az?

*Aml*d kicsit forrva a dühtől, de mérsékelve magát. Vagy ólomgolyó, ha akarsz...

Easész vígan. Ólomgolyó? *Szünet* után hangosan nevet. Ja úgy! Most már értem! Az revolver! Nagyon jó. Hehe.

*Aml*d sápadtan ránéz.

Szünet.

*Aml*d mereven nézi, aztán révetegen. Igen... Ha tudni akarsz...

Easész vígan. Na ja... revolver... *Gondolkodva.* Ja, de hát te azt mondtad, elutazol... Na, és ott kapod a revolvert?

*Aml*d ránéz. Nem... a revolver nála lesz... nála...

Easész vígan. Nálad? Minek?

*Aml*d fogait csikorgatva. Minek? Hogy mmagaammm felé fordítsam!!! Tud meg!!!

Easész vígan. Miért fordítod magad felé a revolvert?

*Aml*d feláll, kétségbeesetten ordít, hadonász. Hogy elüssöm a revolvert, lehúzzam a kakast a revolveren, kilőjem a revolverből magam felé a golyót!!! Nem érted?! Nem érted?!!!

Easész vígan. Ja úgy, szóval te föbe akarsz lőni magad a revolverrel! Hát mért nem beszélsz világosan?! Akaszd föl magad. Szervusz. *Vígan el.*

Függöny

**Kedves gyepmester
vagy
a kékszakállú zoltán titka**

Szereplők:

Mester

Magda

Hordár

Jassz

Sorstragédia egy felvonásban, folytatólagos műsor, bármely percben be lehet lépni.
Drámaírók, kritikustól fölfelé, kétszeres árat fizetnek.

Mester stráfos trikó fölött frakk, monokli a fülében, cylinder, bilétákkal, amilyeneket a papagály szokott húzni. Cúgos cipő. Emelvényen ül, az emelvénytől jobbra függönyös ajtó, mint amilyen a kikiáltóbódékban van.

Hordár kijön a függöny mögül. - Kedves gyepmester úr, egy női hölgy akar beszélni a gyepmester úrral.

Mester. Milyen?

Hordár. Olyan barna, alacsony.

Mester. Barna, alacsony. Nem jó. Elfinomult lelkem csúcsgörbéjének inkább a zömökség rovására fejlett nemi differenciáltság felel meg. Mondja meg neki gróf úr.

Hordár csodálkozva. Gróf úr?

Mester. Igen. A kegyed nemes, ívesen hajlott fülcimpái elárulják nekem azt a hímdíszpéldányt, mely megfigyelésem szerint csak a magasabb arisztokrácia sajátja.

Hordár vállat von. Hát a gyepmester úr legjobban tudja.

Mester. Nevezzen rövidesen kedves mesternek.

Hordár. Hát majd megmondom neki. El.

Mester törött tükörben nézi magát. Odakint pisztolydurrogás. Két hordár behoz egy öngyilkos cselédet.

Első hordár. Ez a szegény leány...

Mester. Hölgy, méltóságos államtitkár úr, hölgy. Előkelő ízlésű öltözködésének dísznőszerű átlaga mutatja, hogy kifinomultabb lény.

Második hordár. Hát szóval agyonlőtte magát a hölgy, marólúggal, oszt valami gyepmesterről beszélt...

Mester. Az én vagyok. A boldogtalan főúri hölgy szerelmes volt belém. Tegyük le.

Öngyilkos cseléd mialatt lefektetik. Gyulám, Gyulám, szívemnek reménye...

Mester. Félrebeszél.

Első hordár. Hát aztán, kedves mester, mi lesz a díjammal azért a levélért...

Mester. Méltóságos államtitkár úr, el fogom intézni, mihelyt a tantiémeket ezen óriási sikerű drámáért felvettem, melynek szerzője és hőse vagyok egy személyben.

Hordár. Na jó. Hordárok el.

Magda berohan a színre. Nagy, lehetetlen formájú kalap. Kivágott ruha, ősz haj. Olyan, mint egy kicsípott városligeti kaszírő. Hol a Gyula? Hol a Gyula? A mesterhez. A Gyulát keresem, itt szokott ülni...

Mester mellényét húzza, fesszeng, monokliját füliből szemére teszi. Talán engem keres, nagyfágos affonyom?

Magda szemérmesen néz. Hát... Félre. Nagyságos asszony? Ejnye, de finom úr!

Mester. Jelen dráma ferzője és hőfe vagyok, amint azt a nagyfágof affony mindjárt el if találta.

Magda zavartan és kacéran. Honnan tetszik tudni?

Mester. A kegyed kerekded és kultúrált mozdulatai elárulták nekem a nemi parabola tetején előfködő kéjdifleményt. Kegyed, hogy így fejezzem ki magam, a szalonok melegházi nőftény-növénye - az én élef szemem nem kerülheti el az ilyefmit.

Magda kacéran és szemérmesen néz rá.

Mester. Nagyon természetes tehát, hogy a világhírű író és nőismerő, és a társaság világhölgyi díszgépe egy előkelő szalon csillárai alatt kell, hogy találkozzunk.

Magda csodálkozva néz körül. Szalon?

Mester. Természetes, hogy kegyed, nagyságos asszonyom, rögtön észrevette bennem a vesébelátó nőismerőt, és ellenállhatatlan erő vonzotta búvkörömbe. Teljesen meg tudom érteni, nagyságos asszonyt.

Odakint pisztolydurranás és

Magda összerezzen. Jesszasz!

Mester. Semmi, nagyságos asszonyom, valamely grófnő lőtte agyon magát miattam. A belépő hordárhoz. Tegye le a grófnőt a hallban, Jean. Ma már nem fogadok öngyilkosokat.

Hordár. A izé... a grófné azt üzeni... hogy a izé... a könyvét... a gyp... izé... mester úrnál hagyta... oszt nem tud helybe állni.

Mester. Szívébe ment a golyó?

Hordár. Kinek?

Mester. A grófnőnek...

Hordár. Ja... a Juliska... nem a, csak a gombócevőt találta el, a céllövőbe. El.

Mester. Folytassuk, nagyságos asszonyom. A kegyed kivételes női egyéniségét megfelelően érzem hímdíszpéldányi lelkemnek. Kegyed nemiségének díszpéldánya, kegyed egy arisztokratikus fajnostény, arcának görbületén, hüvelykujjának formáján látom,... a kegyed lihegő lelke az elfinomult emberpéldányok lelkivé szublimálódott érzéki vonzalmával keresi az én kiegészítő szerelmi lihegésemet.

Magda izeg, mozog. Jaj, de szépen tetszik mondani.

Mester. Azt hiszem. Annak a hipnótikus bűverőnek, melyet magafrangú hölgyekre gyakorlok, vefébelátó nőifmeretemen kívül egyik főokát bűvölő egyénifégem, de főként hangomnak, befédmodoromnak differenciált fépfége és vengveteffége képevi. Kegyed megértett engem, kegyed egy kiváltságos, egy nagy nő, a jövő affonya - kegyed megérdemli, hogy mint kiváltfágof elitediflényt, felvilágosítfam a ferelem nagy kérdéféről.

Magda lesüti a szemét. Menjen má, no...

Mester. Ezek a mozdulatok elárulják nekem a nemes származást. Tudja hát meg, nagyságos asszonyom, hogy a férfi és a nő között bizonyos finom, árnyalati különbségek vannak?

Magda. Ugyan má, no...

Mester lelkesen. Igen, az emberek ezt még nem merik kimondani, de én, én ezt tudományos pontossággal megállapítottam. Hogy így fejezzem ki magam, rájöttem és fölfedeztem, hogy a nő bizonyos szempontból másféle lény, mint a férfi.

Magda irul-pirul. Ejnye, nagyságos... kedves mester...

Mester. Látom, nagyságos asszonyom, hogy a kegyed komplikált lelke megérti az én ultrafejlett egyéniségem... Akkor hát még őszintébb leszek és elárulom kegyednek, amit csak néhányan, felsőbb lények tudunk, hogy a férfi és a nő között, hogy így fejezzem ki magam, botrányos szerelmi vonatkozások állhatnak fent.

Magda. Ajaj... jól mondja a fiatal úr...

Mester elragadtatva. Magda, úgy látom, te követni tudod eszméim szárnyalását... Megérdemled, hogy teljesen beavassalak az élet nagy titkába... beavassalak és ifjú lényed kitenyésztetten nemes értelmét megtermékenyítsem a durva, de hozzánk hasonló nagy elmék megértésére méltó igazságba és világosságba - hogy aztán lelkünk és testünk a nemiség kristálytisztá értelmi magasságában csapjon össze egy szellemi ölelkezés mámorában.

Magda. A fiatalúr csak tréfál...

Mester lelkesen. Nem, Magda! jöjj közelebb! *M. közelebb megy, kacéran és szemérmesen.* Halld hát *feláll* a nagy titkot, amit elfinomult nősténységed bűvköre áraszt felém, a nagy férfi, a hímdíszpéldány felé - oh nagy nő, nősténydíszpéldány! Tudd meg hát az igazat, amit a buta és műveletlen tömeg nem érdemel és nem ért meg... de te és én tudni fogunk... *megragadja kezét, M. szerelmesen hozzásimul* tudd meg, hogy az a dolog, az az ízé, hogy a gyerekeket a gólya hozza... az... az nem igaz!!...

Jassz aki már egy perccel előbb bejött, most közelebb lép, összecsapja a kezét és ráordít Magdára. Groszmutter!

Magda felugrik. Jesszasz! A Gyula!

Jassz. Mit keres maga itt, groszmutter?

Magda sírátkozva. Jaja, édes unokám... be megijesztettél!

Jassz a mesterhez. Maga meg mit ölelgeti az öreganyámat papa?

Mester. Báró úr, ön elfelejti...

Jassz. Miféle link beszéd, papa... Aztán, hogy mer az én helyemre ülni, ki engedte azt meg magának...? Na gyerünk, papa, gyerünk... Jasszfogással mellbevágta, a mester lebukik az emelvény mögött. Feláll az emelvényre, a közönség felé fordul. Nagyérdemű hölgyeim és uraim! Itt látható Pikapoc, a világhírű gyepmester, a női szívek sintére, aki úgy fogdossa a női szíveket, mint a sintér a dakszlit... Csak húsz fillér a bemenet, katonáktól lefelé felét fizetnek... Tessék besétálni, a gyepmester bevonul és az előadás kezdetét veszi...

Függöny

A csodapók

Szereplők:

Kikiáltó

Maud

Nézők

Kikiáltó megjelenik a függöny előtt. Nagyszerű hölgyeim és uraim! Itt látható a világon egyedülálló páratlan természeti tünemény, a magnetikus hipokondria eszményi csodája, a huszadik század rejtélyének örök titka! A világ összes tudósai, többek közt a csikágói világ-egyetem filadelfia-tanára, elámulva bizonyították, miszerint ezen természetes csodalény, mely hipnotice útján a nagyszerű közönség előtt elaltatva s kikérdezve lesz, eddig még el nem ért csodálatos rejtély tárgyát képezi. Bárkinek tízezer forint fizetendő, ki saját szemével nem látja ezen tüneménykisasszony csodálatos gondolatolvasását, mint a nagy költő mondja: gladiator et altera pars. Azért mindenkit felszólítok, el ne mulassza ezen alkalmat, midőn látható lesz Maud kisasszony, a csodapók, ki kezek és lábak nélkül, mint egyszerű fej áll a közönség előtt, hogy az ő világon egyedülálló képességét bemutatás tárgyává tegye, amint azt tuccik tenni. Ezen világrejtvény folytatólagos előadása azonnal kezdetét veszi; kéretik a nagyszerű közönség, hogy jegyeit a következő előadásra már most váltsa meg, első helyért húsz, a másodikért csupán tíz fillér forgalmi adó fizetendő. Megjegyzendő, hogy mindez nem csalás, nem ámtás, hanem ténydolog és való, amint az a kirelomancia, hipnotika és magnézium számos példájával ezen előadáson az élő női fej, Maud kisasszony által megtekinthető lesz, és részletesen kifejtendő. A kisasszony bemegy, és az előadás kezdetét veszi. *Csönget.* Gyerekek, menjetek innen.

Hátul behúzza a függönyt, pálcával a kezében a pókhoz lép. Hölgyeim és uraim! Mielőtt tulajdonképpen előadásunkat megkezdénénk, felkérem önöket, hogy a csodapók fenntartásához csekély jótékony adományokkal hozzájárulni szíveskedjenek. *Tányért hord körül, mind a négyen adnak neki. Visszamegy a pókhoz.* Hölgyeim és uraim! Látható lesz Maud kisasszony, a huszadik század rejtvénycsodája, ki mindamellett, hogy csupán egyetlen fejből áll, eszik, iszik, lélegzik, és gondolatot olvas. *Leleplezi Maudot, akinek csak a feje áll ki egy kis szekrény tetejéből.* Bárki megtekintheti, miszerint kezemet elhúgom a feje alatt. *Kezét elhúzza a szekrény előtt.* Kérem a hölgyeket és urakat, csekély adománnyal járuljanak hozzá, a pók levegőben tartásához. *Tányérozva.* Most pedig következik a kisasszony hipnotice útján való elaltatása, bárki meggyőződhetik róla, hogy a kisasszony tényleg alszik. *Maud felé fordul, hangosan.* Maud! Aludj el! *Maud nehezen lélegzik, szemefehérje kifordul, fejét lecsüggeszti.* Kikiáltó, hangosan; Maud! *Így ejti: Ma-ud.* Ébren vagy?

Maud végig vontatott, monoton, szomnambul hangon. Ne-em.

Kikiáltó. Maud, alszol?

Maud. Igen.

Kikiáltó lemegy a közönség közé. Mindenki önkéntelenül a zsebébe nyúl. Hölgyeim és uraim! Kérem önöket, mindenki vegyen elő valamely írást vagy levelet, melyet maga előtt tartson, míg sorban elmegyek önök előtt. Odalép az első nézőhöz, elveszi tőle az írást, maga elé tartja, háttal állva Maudnak. Maud! Figyelj ide! Szünet. Mond meg nekem e napon, Maud, mit paptartok a kezemben? Mindezt szédítő gyorsan mondja.

Maud. Egy no-teszt.

Kikiáltó fenyegetően. Maud!

Maud hallgat.

Kikiáltó. Papold el nekem! Na ugye, de gyorsan, Maud, ne siess, mit irtartok a kezemben?

Maud. Egy pa-pírt.

Kikiáltó. Jól van. Jegyezd meg, Maud, milyen papírt ugydenév tartok?

Maud. Egy névjegyet.

Kikiáltó. Jól van. Vigyázz nagyon, Maud, oszt, károgd el, milyen név van ezen a névjegyen?

Maud. Nagy Osz-kár. Álmélkodás.

Kikiáltó visszaadja a névjegyet, egy másik nézőhöz lép.

Néző odaad egy noteszt.

Kikiáltó. No mondd meg nekem, Maud, de gyorsan, ne esztelenkedj, mi van a kezemben?

Maud. Egy no-tesz.

Kikiáltó. Mi van írva, de ugye, most, na, Maud, e laknotesz elsőcím oldalára?

Maud. Egy lakcím...

Kikiáltó fenyegetően. Maud!! Figyelj jobban!

Maud hallgat.

Kikiáltó. Bátran mondd meg, Maud, orrfintorgatás nélkül, igazán, milyen utca van ezen a lakcímen?

Maud. Bá-to-ry utca...

Kikiáltó. Ne ötölj-hatolj, Maud, gyorsan mondd meg, hányas szám?

Maud. Ötvenhat. Álmélkodás.

Kikiáltó visszaadja a noteszt. Hölgyeim és uraim! Mielőtt előadásunkat folytatnánk, felkérem a hölgyeket és urakat, adakozzanak a kisasszony gondolkodási póttidejének megváltásához! Tányérozás.

Kikiáltó a második nézőhöz lép, átvesz egy könyvet. Maud, most aztán figyelj, mondd meg, ez itten na de ugye most a kezembekötve mi van?

Maud hallgat.

Kikiáltó fenyegetően. Maud!

Maud hallgat.

Kikiáltó. Nagyon figyelj, Maud, könyvkezembe mi van, Maud?

Maud hallgat.

Kikiáltó megfordul. Félre. Elaludt a disznó. Gyorsan visszaadja a könyvet. Hangosan. Hölgyeim és uraim, köszönöm figyelmüket, alászolgája, ajánlom magamat. Nézők csalódottan felállanak, oldalogva mennek kifelé. Kikiáltó tuszolja őket.

Harmadik néző. Tőlem mért nem kérdezett semmit? Az én névjegyemet mért nem találja ki?

Kikiáltó tuszolja. Mert azt nekem se kell megnézni, úgylis tudom, hogy Schwartz Árminnak hívják. Különben hogy van a Weisz?

Harmadik néző csodálkozva. Tényleg! Köszönöm kérdését, a Weisz jól van. El.

Kikiáltó odamegy a Pókhoz, aki már hangosan hortyog, dühösen rázza. Róza! Róza!

Maud horkol.

Kikiáltó rázza. Róza! Róza! Ez mégis disznóság!

Maud ébred. Mi... mi az?

Kikiáltó. Meg vagy te örülve?

Maud. Oá... o... oan á-hámos va-ha-gyok... eh... egész nap do... dohogoztam... e... elnyomott...

Kikiáltó a legnagyobb felháborodással. És pont akkor kell neked elaludni, amikor én altatlak?

Maud. Mi... mit tegyek... Nem vettem észre. Ne haragudj, Samu... Hányadik előadás volt?

Kikiáltó. Az utolsó.

Maud. Add ide a pénzemet. Oiá... Ásít.

Kikiáltó dühösen. A pénzedet kérni, azt tudod... Ahhoz nem vagy álmos. Most aludj el! Hipnotizálva. Maud, aludj el!

Maud egészen felébred, dühösen, kezd kimászni a szekrényből. Na, ne szemtelenkedj, Samu, tegnap is megszöktél! Csak add ide gyorsan, mert murit csinállok!

Kikiáltó félre. Nini... ez éppen fordítva csinálja, mint ahogy hipnotizálom neki. Várjunk csak! Hangosan. Maud, ébredj fel?

Maud ásít. Aoiá... Lecsuklik a feje, megint elalszik.

Kikiáltó számolja a pénzét. Örömmel. Ez már beszéd. Ma jó napom volt. Kifelé indul.

Függöny

Tegnapra derült idő várható

Meteorológiai szakdráma

Ahogy Cini fiam elképzei az egész dolgot

Szín: Toronyalakú laboratórium, tetején, háttérben kémlelőablakkal: olyanféle, mint egy csillagásztorony, de teleszkóp nélkül. E helyett létraféle az ablak előtt, ennek a tetejében ül, trónszerű emelvényen, háttal a közönségnek, az Időjós Nagymester, hosszú lebernyegben, amelyre csillagászati ábrák vannak hímezve. Jobbra és balra, a keze ügyében, rádiókészülék, telefon, villamos huzalok, titokzatos műszerek. Mind a két fülén kagylók, a kezeihez és a hasához is drótok vezetnek a rádióból és a műszerekből. A falon háttérben óriási térképek, glóbus, csillagos ég. Famulus lent, balra, íróasztal előtt jegyez.

Nagymester folyton hallgatja a kagylókat, emellett gombokat nyom, drótokat rendez és szüntelenül diktál. Írjon.

Famulus. Igenis, Nagymester.

Nagymester. Délkeletről nagyobb szállítmány hűvös légtömeg. Északnyugaton felhőzödés. Nyugatkeleten páratartalom. Északdélen csapadék.

Famulus. Csapadék. Mennyiség, milliméterben?

Nagymester. Mindjárt. Halló, halló. Délafrika? Itt Budapest. Halló, maga az kedves Jim? Jónapot. Mondja csak, az a depresszió, amit félórával ezelőtt Madagaszkárból indítottam magának, megérkezett már? Mert ettől függ, hogy a szibériai hőcsökkenés elérje délre a határt. Még nem érkezett meg? Micsoda rendetlenség már megint, biztosan ott döglik valahol Egyiptom fölött, most megint átszámíthatom a logaritmust, negyvenhétésfél százalékkal... das macht vierunddreissig und ein halb. Mindjárt átszólak ide Abesszíniába. Tessék? nem hallom. Mit rág maga? kengurucsülköt? hát tegye le... halló, halló, halló, Abesszínia? kérem a négy meteorológiai vonalat, halló, halló - maga az, Schwartz? Mondja, mit ugratnak maguk, hisz az a depresszió el se indult, most mit mondjak Japánnak? már tíz perce várja a jelzett fagyhullámmot, Kínából. Lesül a bőr a képemről...! Csöngésre kapcsol. Halló, halló, igen. Budapest... tessék? Grönland? van szerencsém kedves Mörgeblöde, mit parancsol? hogy mi van Németország fölött? Istenem... Montenegró némi opressziót jelez, tizenkilences tartaléktömeggel, de tudja, ezek milyenek... majd személyesen győződöm meg róla, aztán átszólak... különben, hogy van, tessék? kozmás volt reggel a fókazsír? mondtam, hogy küldje el a szakácsnét... tud valami új viccet? Kérem, jelzést kaptam, hogy az Óceán fölött megindult a csőhökkenés... tessék? dehogyis, mit mondtam, csőhökkenés? hőcsökkenés, akartam mondani, ne legyen úgy meghökkenve... hát igaz is, megbolondítják az embert... halló, halló... Átkapcsol, a famulus-hoz. Írja!

Famulus. Igenis, nagymester. Eldugja az asztal alá a sörös kriglit, amelyből közben titokban iszogatott.

Nagymester. Keletdélen erős áramlatok befolyásolják a nyugatészaki előretörést. Holnapra megérkezhetik a tegnapi jelzett hóhullám. Siessen, öt percen belül meg kell fogalmazni a prognózist. A könyomatos már tízszer telefonált, mindenütt lapzárta.

Famulus. Mi lesz az első mondat?

Nagymester. Északon túlnyomóan szelek. Délen csapadék. Nyugaton felhőzödés. Keleten reggel úgy látszott, hogy száraz, de estére kiderült, hogy beborult. Kérem a postát.

Famulus. leveleket bont fel, referál. A földművelésügyi miniszter sürgönye. A külföld felé nagyon jó volna, ha Magyarország holnapra derült időt kapna. A pénzügyminiszter anélkül, hogy befolyásolni akarná, reményének ad kifejezést, hogy szebb idők következnek az országra.

Nagymester. A diplomáciai dossier-ba. Udvarias válasz. Mi csak a tudományos kutatások exakt eredményeit közölhetjük. Tovább.

Famulus. G. nyári vendéglős azt írja, hogy amennyiben a prognózis weekendre szép időt jósol, ő örömeiben képes volna bizonyos szerény összeget áldozni tudományos célokra, a meteorológiai intézet javára.

Nagymester. Nyílt vesztegetés. Nincs válasz.

Famulus. D. pesti kávé írja, hogy amennyiben a prognózis weekendre...

Nagymester. ...borús időt jelezne, ő örömeiben képes volna egy szerény összeget... Nincs válasz. Mi csak a tiszta igazat jósoljuk.

Bakfis feltépi az ajtót, berohan, térdreveti magát. Ne tessék haragudni. Prognózis bácsi... én öngyilkos leszek...

Nagymester meg se fordul. Ki az?

Famulus. Egy fiatal hölgy.

Bakfis. Ha nem lesz szép idő szombaton, két hétig nem láthatom Sándort... és én akkor öngyilkos leszek... Mentse meg egy boldogtalan leány életét. Prognózis bácsi, csináljon szombaton szép időt.

Nagymester meg se fordul. Nyugodjék meg kisasszony, szép idő lesz. A famulushoz. Vigye ki a parkba, nyugtassa meg, telefonáljon át a Lipótba. *Famulus kitámogatja a boldogtalan bakfist, közben a másik ajtón beront örült feltaláló.*

Örült feltaláló szerényen. Jónapot. Szíriusz vagyok, nyugalmazott varrógépfűtő. Egyenesen a Lekvár utcából jövök, térdigérő szélben gázoltam, míg elértem ide. Világraszóló meteorológiai találmányomat akarom bemutatni.

Famulus visszajön. Mars.

Örült feltaláló. Nem Mars. Szíriusz. Az is egy csillag. Hehe. Egy kicsit bekávéztam reggel, de azért tiszta a fejem. Tessék idenézni. *Nagy deszkát vesz elő kabátja alól, amelyen két szögön lazán kifeszített spárga lóg. Diadallal.* A tökéletes barométer. Tessék idefigyelni. Ezt a műszert ki kell akasztani a ház elé, és megfigyelni minden reggel. Ha ez a spárga itten száraz, akkor derült idő van. Ha nedves, akkor esik az eső. Ha himbálódzik, akkor szeles idő van. Hehe. Örült egyszerű. Kolombusz tojása. Tízezer pengőért eladom.

Famulus Nagymesterhez. Mit csináljak vele?

Nagymester. Küldje el ajánlólevéllel a külügyminisztériumba, politikai tanácsadónak. Halló, halló! *Kapcsol, miközben Famulus kituszkolja Feltalálót.* Halló! Ki az? Ez a vonal még nem jelentkezett... másfajta rádió... Halló, ki ott a készüléknél?... Piccard? Szervusz Piki... Hol vagy? Sztratoszféra?... Milyen magasan?... Húszezer?... Nem rossz... Hát mi újság?... Van valami kis üzleted a számomra?... Hát bizony kellene egy kis depresszió... ha látsz valamit, értesíts... tessék? füstfelhő, balról? Mekkora?... Hideg?... Meleg?... Tessék?... Bűdös?...

Dohányszagú?... Milyen dohány? Verpeléti?... Ahá, tudom már, az a pesti próbaszívásokból van... már eljutott oda? Ne félj semmit, mindjárt kijutsz belőle, itt se lett baja belőle senkinek... Tessék? Egy tábla a léggömb fölött, ezer méternyire?... Hogy kerül az oda?... Van rá írva valami?... Nézd meg teleszkópon... Tessék?... Egy szám?... Hja, tudom már, a szénkartell legújabb árszabályozása... Próbáld leköttni, ha tudod, azt hiszem, kemény telünk lesz... Hát bizony öreg ember, így vagyunk... tessék? Kicsoda?... Gál Franci? hogy hová szerződött a szezonban?... bizony nem tudom, majd megüzenem... miért érdekel?... Nem találkoz a helyén a tavalyi sztárgázsikat?... Hát bizony, kedvesem, rossz a konjunktúra... Na szervusz!... *Homlokát törli. Hű!... Famulushoz. Na, írja gyorsan: prognózis.*

Famulus eldugja a sörösuveget.

Nagymester diktál. Holnapra, azaz szombatra az időjárási elemek várható értékei: északon túlnyomóan száraz...

Nagymester felesége beront. Példátlan!... Aljasság!... *Fenyegette.* Ezt te csináltad Alajos!

Nagymester diktál. Nyugaton felhőzödés...

Feleség hadarva. Otthagyni a feleségét a lakásban, és egész estig hiába várom azt a nyári vacak műselyem ízét, amibe már beletörődtem, de legalább hoznák, de persze, hogy nem hozzák, ha a drágalátos férj megígéri, hogy telefonál a szabónőnek és nem telefonál, annyi ideje sincs, hogy a feleségére gondoljon egy percig, de bezzeg a barátaival dumálni mindenféle marhaságot, és rádiót hallgatva itt dőzsölni egész nap, azt lehet, mert neki csak a saját multságán jár az esze *sírva*, én ezt nem bírom, én összepakolok, én elmegyek, az én életem nem élet egy ilyen lump fráter mellett, akinek egész nap nem jut az eszébe, hogy megígérte, hogy telefonálni fog a szabónőnek, hogy weekendre, ha Marosra akar menni az ember, valami rongyot vehessen fel, hogy ne süljön le a bőr a kékéről, ha...

Nagymester diktál. Keleten zivataros esők..

Famulus szepegve fejét kapkodva, ismétli. Zivataros esők...

Feleség feléje fordul. Á, maga is itt van, maga csirkefogó, maga aljas bérenc, maga se tudta figyelmeztetni, mert össze vannak tanulva a gazdájával, maga viszi bele minden disznóságba, azzal a Protuberanciával is maga hozta össze... *meglátja a söröskorsót, na tessék!...* Hát persze!... itt az ital!... mondom, hogy duhajkodnak egész nap... orgiát csapnak!... *Az asztalhoz csapja az üveget, Famulus rémülten menekül.*

Nagymester diktál. Nyugaton felhőszakadás, orkán, égszakadás, földindulás, világ vége, vagyis a helyzet változatlan!... *Lekecmereg a létra tetejéről, nyájasan.* Na, csakhogy megvan a holnapi prognózis!... Mi az drágaságom, mi az, valami baj van, baj van?

Feleség sírva. Az a baj, hogy nem telefonáltál a szabónőnek, nem jött meg a bembergem, nem mehetek holnap Marosra a Mancihoz, aki egész héten irkált, és biztosan várnak, kijönnek a vonathoz...

Nagymester. De kérlek szépen... izé... elfelej... illetve dehogyis felejtettem el... csak egészen fölösleges volt... hiszen hallhattad... rettenetes idő lesz holnap... égszakadás, földindulás, nem lehet weekendezni... úgyse mehettél volna Marosra... összeírtuk a világ minden tájáról a jelentéseket... kisímítottuk, átszámítottuk, megnéztük az összes műszereket, a busszolókat, a szeizmográfokat, a szextánsokat...

Feleség szigorúan. Alajos, engem ne dühösríts!... engem ne szekálj, azzal a külön e célra való szekánsoddal... Én füttyölök a te műszereidre és rádióidra és egyéb haszontalanságaidra - nekem azonnal mondd meg, mehetek-e holnap Marosra, a Mancihoz, vagy nem mehetek?

Nagymester. Hát izé... az az időjárástól függ.

Feleség. Na, és mit gondolsz, milyen lesz az idő?

Nagymester széttárja a karjait, szólni akar, aztán gondol egyet, az ajtóhoz megy, becsukja őket, bezárja a készülékeket, visszajön óvatosan. Azt kérdezed, milyen idő lesz holnap?

Feleség. Azt, azt, mit komédiázol?

Nagymester dühösen. Hát én azt honnan tudjam? Mi vagyok én? Zöldbéka?

Függöny

A följelentő

Szereplők:

Börtönőr

Fogoly

Álkapocs

Börtöncella. Pad. Korsó víz.

Fogoly ül a cellában, ölében papiros, jegyzeteket csinál.

Börtönőr bejön. Keresik magát.

Fogoly feláll. Igenis, kérem. Ki keres? Az ügyvédem?

Börtönőr. Nem az. Egy másik marha. Aszongya, valami Álkapocs Samu.

Fogoly meghökken. Álkapocs Samu? Az lehetetlen.

Börtönőr. Én is gondolom, hogy lehetetlen, hogy valakit így híjanak.

Fogoly. Nem az a lehetetlen, hanem, hogy ez az ember eljöjjön hozzám? Hiszen ez az az Álkapocs Samu, aki miatt itt ülök már egy hónapja vizsgálati fogságban. Aki feljelentett, hogy váltót hamisítottam, hogy két törvényes feleségem van, hogy újszülött gyermekemet vízbe fojtottam, és hogy kabátot loptam a Liget-kávéházban. Hogy néz ki?

Börtönőr. Olyan szomorú arca van. De én is szomorú volnék, ha olyan arcom volna.

Fogoly. Nem tudom, mit akarhat tőlem, két nappal a tárgyalás előtt. Jöjjön be.

Börtönőr. Figyelmeztetem, hogy csak tíz percig beszélhetnek. Kimegy.

Álkapocs bejön. Jó napot.

Fogoly. Jó napot. Gúnyosan. Bocsásson meg, hogy ilyen szegényesen fogadom. Az utóbbi időben...

Álkapocs. Nem tesz semmit. Engedje meg, hogy bemutatkozzam. Álkapocs Samu vagyok.

Fogoly. Igenis. Mivel szolgálhatok?

Álkapocs fenyegetően. Ön ismeri ezt a nevet?

Fogoly zavartan. No igen, igen, éppen azért nem értem, hogy...

Álkapocs emelt hangon. Ne dadogjon. Ön ismeri ezt a nevet. Ön rettenetes dolgot követett el ellenem.

Fogoly elhülve. Én?!...

Álkapocs m. f. Igen. Ne is tagadja. Mindent tudok. De én nem vagyok bosszúálló, én eljöttem magához, hogy módot adjak magának jóvátenni, amit ellenem elkövetett.

Fogoly elhülve. Én?!... Igazán nem értem...

Álkapocs. Dehogy nem érti. Emelt hangon. Ön engem feljelentett.

Fogoly. Már mint hogy én önt? Már megbocsásson...

Álkapocs legyint. Elég. Tudom, hogy milyen silány védekezést akar alkalmazni. Azt akarja mondani...

Fogoly. Bocsánatot kérek - hogy ön jelentett fel engem.

Álkapocs. Az egészen más, most nem arról van szó. Most arról van szó, hogy ön engem feljelentett rágalmazásért.

Fogoly. Én önt? Már megbocsásson...

Álkapocs legyint. Tudom, hogy ön jóhiszeműen járt el, mikor a kihallgatás során azt állította, hogy én rágalmaztam önt. De lehetetlen, hogy ön ne legyen tisztában azzal, mit jelent az a kijelentés. Tudja ön, mit tett ön? A becsületem forog kockán, uram!... A becsületem!... *Ordítva.* A becsületem!

Fogoly meghökken. Engedelmet kérek - de midőn ön...

Álkapocs emelt hangon. Feljelentettem önt, hogy bigámiában él, hogy csecsemőt ölt, és kabátot lopott. Csak mondja ki egész bátran, előtte nem kell szégyenkeznie. Igenis feljelentettem önt. De mit tett ön ezzel szemben? A tárgyaláson kijelentette, hogy az rágalom, tehát a szó szoros értelmében azt állította rólam, hogy én rágalmazó vagyok.

Fogoly. No igen, miután másképpen -

Álkapocs felemeli az ujját. Pardon, most én beszélek. Feljelentett engem rágalmazásért, holott... holott... *emelt hangon, fenyegetően:* holott ön nagyon jól tudja, hogy mindabból, amiért önt feljelentettem, egy szó sem igaz. Ön nagyon jól tudja - ne tagadja le. Mégis feljelentett.

Fogoly tátott szájjal. Hogyhogy mégis?!... Hogy tetszik azt érteni, hogy mégis?

Álkapocs. Na hallja kérem, hogy hogy értem? Ha igaz volna mindaz, amiért én önt feljelentettem, akkor még valahogy menteni lehetne az ön eljárását. Akkor tudniillik nem fenyegetne engem az a veszély, ami így fenyeget. Akkor a tárgyaláson én be tudnám bizonyítani, hogy mindaz, amit önről állítottam, igaz, tehát nem követtem el rágalmazást. Mire?

Fogoly. Mire?

Álkapocs fölényesen. Mire engem rögtön elbocsátának, ugye? Ez tiszta sor. De így? *Fenyegetve.* Tudja ön, hogy így, ahogy most áll a dolog, mi történhetik?

Fogoly. Hát én azt gondolom, hogy -

Álkapocs. Ne gondoljon semmit, ön nagyon jól tudja, hogy mi történhetik. Az történhetik, hogy engem például perbe foghatnak rágalmazásért, elítélhetnek, még be is csukhatnak, de a becsületemnek mindenkor befütyültek.

Fogoly. No de már megbocsásson, kérem -

Álkapocs emelt hangon. Ne szóljon, kérem, nem lehet az ön eljárását menteni. És különben is nincsen sok időnk, a börtönőr azt mondta, hogy csak tíz percig beszélhetünk. Tehát röviden: ön nagyon jól tudja, hogy nem igaz, amit én önről állítottam - mégis feljelentett. *Tremoló hangon.* Hát eljárás ez? Hát emberség ez? Hát emberszeretet ez? Engem, akinek öt gyermeke van, akiket el kell tartani... engem, akit ön nem ismert eddig, kiszolgáltatni a közmegvetésnek, a törvény durva szigorának. De eltekintve a rettenetes következményektől, eltekintve attól, hogy gyermekeim a koldusbotra jutnak... hogy feleségem megöli magát, eltekintve mindettől... mi lesz az én tiszta, foltatlan, makulátlan, becsületes nevemből?... *Sír.* A becsületem... A becsületem! *Öklét rázza.* A becsületem!

Fogoly rémulten. De Álkapocs úr, hiszen...

Álkapocs. Ne beszéljen, nincs időnk, ne mentegesse magát... lássa be, hogy én nem érdemeltem meg öntől, se én, se szerencsétlen családom... lássa be, hogy meg kell mentenie engem, ha már ilyen bajba hozott... Ön nem lehet rossz ember, nem, ön nem lehet olyan ember, mint a többiek, akik kabátot lopnak, gyerekeket ölnek, váltót hamisítanak...

Fogoly lágyan. No... no...

Álkapocs legyint. Tessék csak hagyni, én ismerem az embereket, ilyenek azok... De ön ilyen nem tesz, azt én tudom, mert ön jó ember... Ön, aki nem lop kabátot, és nem hamisít váltót, és nem öl csecsemőt, ön nem fog romlásba dönteni egy szerencsétlen, jobb sorsra érdemes családot. Tudom én, hogy kihez jöttem...

Fogoly ellágyulva. Igazán kedves, csakhogy...

Álkapocs. Holmi váltóhamisító kabáttolvajhoz nem mentem volna ilyen kéréssel, mint az enyém, azt elhiheti. *Sír.* Szegény családom, hiszen ha...

Fogoly vigasztalja. Hát nézze, kedves Álkapocs úr, azért ne sírjon... Hát majd csinálunk valamit... bár kicsit bajos dolog... Nem tudom, lehetséges-e visszavonni még a dolgot... tekintve, hogy holnapután lesz a tárgyalás...

Álkapocs legyint. Tessék kibeszélni hagyni. Nem arról van szó, hogy ön visszavonja a panaszt, ezzel nincs segítve rajtam. Biztos felmentésre csak egy módon számíthatok.

Fogoly. És az?

Álkapocs. Úgy, hogy ön elismeri a váltóhamisítást és a többi - ezt önnek meg kell tennie, mert csak így maradhat a lelkiismerete tiszta a furdaló vádtól, hogy tönkretett engem és családomat.

Fogoly leesik a székre.

Börtönőr bejön. Lejárt a tíz perc.

Álkapocs. Köszönöm, éppen befejeztem. *Fogolyhoz.* Számítok önre. *El.*

Börtönőr menni akar.

Fogoly. Várjon csak, izé... kérem, jelentsen be kihallgatásra... Beismerő vallomást akarok tenni.

Börtönőr. Ejnye, - hát mégis elkövette azokat a csúnya dolgokat?

Fogoly. Nem követtem el - de nem akarok többé kimenni abba a világba, ahol még egyszer találkozhatnék ezzel az emberrel.

Függöny

Van-e szükség a háborúra

Szereplők:

Prológus

Pász Zoltán

Cini

Prológus kezében távirattal. Nagyérdemű közönség! Ezt a táviratot Hindenburg küldte be nekünk: reggel nyolckor adta fel, egy átvirrasztott éjszaka után. Egész éjszaka nem tudott aludni, egy értekezést olvasott Pász Zoltántól, a Huszadik Században, mely azt a problémát fejtegeti, hogy a felvilágosultság századában van-e szükség háborúra, vagy pedig tekintetbe véve az emberi értelem, öntudat és belátás fejlettségét, el lehetne-e intézni a nemzetek között felmerült vitás kérdéseket tisztára szellemi érvekkel és meggyőződéssel, ami a diplomácia dolga. A cikkíró hevesen támadja azokat, akik a háború, az erőszak szükségessége mellett kardoskodnak, és nagy temperamentummal bizonyítja felfogását, mely szerint nincs szükség ultima ratióra.

A nagy hadvezér táviratában csodálkozásának ad kifejezést, hogy mi, akik otthon ülünk, és volna rá időnk, még mindig nem intéztük el ezt a fontos kérdést. Hivatkozik a középkor hitvitáira, a wormszi birodalmi gyűlésre, Luther Márton és dr. Eck vitájára, amelyek nagy nyilvánosság előtt, szellemi párviadalban döntöttek óriási fontosságú kérdésekben. A harctéren türelmetlenül várják katonáink, hogy mikor oldja meg korunknak ezt a legégetőbb kérdését Pász Zoltán - egy éve várják már, mi lesz, addig nem tudják, mihez tartsák magukat? Hindenburg arra kér minket, hogy most aztán sürgősen intézkedjünk: hozzuk össze Pász Zoltánt, mondjuk: Cini Gyulával - az egyik érveljen a háború szükségessége ellen, a másik a háború szükségessége mellett - amelyik fél meg tudja győzni, nyilvánosság előtt, a másikat, annak a felfogását elfogadja a hadvezetőség, s ha az eredmény az lesz, hogy nincs rá szükség, természetesen azonnal leteszik a fegyvert.

Kellemes kötelességet teljesítünk ennek a szellemi tornának rendezésével. A felek itt várnak a függöny mögött - a kürt megharsan, a kisasszony bemegy, és az előadás megkezdődik. *Szájsíppal füttyöl. Pász és Cini kétoldalt megjelennek. Cini szelíden, állandóan bólogatva a fejével, udvariasan vár; - Pász türelmetlenül dobog, legyint a kezével, figyelmetlenül hallgatja a prológust, látni, hogy már szeretné kezdeni.*

Prológus ünnepélyesen. Uraim, megértették a kérdést? Azt kell eldönteniük, előttünk, van-e szükség a háborúra, vagy...

Pász. Jó, jó, tudom, gyerünk!

Prológus. Türelem. *Pászhoz.* Ön, mint a háború ellenes felfogás harcosa, a szellemi meggyőzés lehetősége mellett tör lándzsát.

Pász. Csak bízza rám. Ne magyarázzon annyit, gyerünk.

Prológus Cinihez. Ön pedig gazdag és meggyőző érvekkel amellet bizonyít, hogy bizonyos kérdéseket csak az ultima ratio, az erőszak intézhet el.

Cini szelíden. Igenis, kérem, értettem. Azt kell bizonyítanom, hogy az erőszak, a háború, bizonyos esetekben elkerülhetetlen.

Prológus sípjába fúj. A torna áll. Start! *El.*

Cini leül.

Pász hevesen. Hát, kérem... Azt hiszem, nagyon hamar kész leszünk... Azt hiszem, ezen nem kell sokat vitatkozni. Egy perc alatt elkészülök magával. Mit mond maga?

Cini szelíden. Én tudniillik azt állítom...

Pász türelmetlenül. Jó, jó, ne dadogjon, tudom, mit akar állítani. Azt akarja mondani, hogy ugye, az erőszakra szükség van. Na!

Cini. Volnék bátor tényleg megjegyezni, hogy...

Pász hevesen. Hogy a természet törvényei szerint az ember, bizonyos fokán az indulatnak, csak fizikai tetteles úton tudja igazáról a másik embert meggyőzni... Hát ez egy marhaság, édes barátom.

Cini szelíden. Mégis, ha volna szabad mindazonáltal szerényen hivatkozni ama törvényszerűségekre, miszerint eddig úgy tapasztaltuk, hogy a bennünk rejlő állati természet... ha szabad magam így kifejezni, az a mindnyájunkban elfojtott tigris...

Pász dühösen nevet. Haha! Hát persze! A mindnyájunkban elfojtott tigris! Addig persze hogy lesz háború, amíg lesznek olyanok, akik az ilyen marhaságban hisznek. Amíg lesznek olyanok, akik még nem olvasták „Észlény” című tanulmányomat, amelyben bebizonyítom, hogy a modern embernek, mint észlénynek, nincsen szüksége erőszakra, ultima ratióra, verekedésre, háborúra, akkor, mikor meg akarja embertársait győzni arról, hogy neki van igaza - hanem hogy érvekkel, érti, szerencsétlen, érvekkel *hadonáz Cini orra alatt...* és nem az agyat előntő vad dühvel!!... *ordítva* hanem érvekkel!!... meggyőződéssel!!... okossággal!!... *Kimerülten a székre* rogy. Nna. És passz. Punktum. Kész. *Homlokát törli.*

Cini szelíden. Ellenben, ha tekintetbe vesszük azon okokat, amelyek mellett szólnak, hogy végeredményben mégiscsak a bennük rejlő fizikai és állati düh kitörése az, amely...

Pász vérben forgó szemekkel felugrik. Hallja, ne jöjjön nekem azzal az állati dühvel, mert bizonyísten kijövök a sodromból. Hiszen ezt nem lehet kitartani.

Cini szelíden. ...amely domináló hatással emelkedik érvényre elhatározó esetekben, s az erőszakot követelve...

Pász befogja fülét. Elég!... Elég!... Nem bírom hallgatni... Nem bírom hallgatni a marhaságokat!... Elég!... Elég!...

Cini szelíden. ...akkor mégis szerényen azzal mernék érvelni...

Pász befogott füllel szaladgál. Elég!... Nem hallja?... Úgyse hallgatok oda!... Akármit mond, úgyis marhaság!... Nem lehet... érti?... nem lehet erőszakkal!... Csak érvekkel... érti?... csak érvekkel... és okossággal!...

Cini szelíden. Az én szerény véleményem szerint...

Pász rámered. Hallja... ne jöjjön nekem megint a szerény véleményével, mert megőrülök... Értse meg, csak érvekkel... *Ordítva.* Érvekkel!...

Cini szelíden. Nézetem szerint, csak erőszakkal.

Pász. Érvekkel!

Cini szelíden. Erőszakkal.

Pász hörögve. Okossággal!

Cini szelíden. Tettlegességgel.

Pász elfúlva. Szelídséggel!... Érvekkkel!... Megértéssel!...

Cini szelíden. Testi támadással.

Pász magánkíviül. Hajlékonysággal! Szelíd meggyőződéssel!... Érvekkkel!...

Cini szelíden. Csak erőszakkal.

Pász. Érvekkkel, te disznó kutya! Ráugrik, fojtogatja.

Prológus sípolva beugrik, szétválasztja őket.

Függöny

A fürdőszoba ajtaja

Szereplők

Férj

Asszony

Mari

Erőszak szelleme

Butaság szelleme

Közigazgatási Bizottság

„...felperes felmondott cselédjének, mert az nem nyitotta ki a fürdőszoba ajtót, mikor ráparancsolt - azzal a megokolással, hogy felperes neje az ellenkezőt parancsolta. A közigazgatási bizottság elutasítja felperest és a felmondást nem veszi tudomásul...”

Férj tartalékos táborszernagy. Mari, nyissa ki egy kicsit a fürdőszoba ajtaját.

Mari az ajtó felé megy.

Asszony. Hagyja csak, Mari, ne nyissa ki.

Mari megáll.

Férj szelíden. Mari, óhajtánám, hogy nyissa ki a fürdőszoba ajtaját.

Mari. De a naccsága aszongya...

Férj. Én pedig, a te urad és parancsolód, azt mondom néked, nyisd ki a fürdőszoba ajtaját.

Mari az ajtó felé megy.

Asszony. Mari, úgy kilököm, hogy a lába se éri a földet, ha nem hallgat az emberre.

Mari megáll.

Férj. A törvény, mely sok ezer éve kormányozza a társadalmat, bizonyos formákat állított fel a jogviszonyok tisztázására. Gondold meg, Mária, hogy e formák nekem kedveznek. Vajon nem az én hatásköröm alá tartozol-e jogi szempontból?

Mari az ajtó felé megy.

Asszony. Mari, én kidobom magát.

Mari ezt már érti; megáll.

Férj. Dacolsz velem, Ösztön, dacolsz velem, Föld Szelleme? Ám lássuk: az Eszme és Igazság velem van! Idézzek, Jog, Rend, idézzek. Társadalom, segíts! Lássuk, ki erősebb.

Közigazgatási Bizottság nagy füstfelhőből megjelenik. Mit akarsz, szellem-testvér?

Férj. Hogy szolgáltam hazámat, tudva van,
A dörgő ágyú és a harci vész
Oroszlán-lelkem meg nem rendíté,
A Jogra és a Rendre gondolék,
Nem tűrhetem, hogy rajt' erőt vegyen
A durva Ösztön, - inkább száz halált
Haljak halállal - hogyha él a Köz
Szabad Hazában, hol Törvény s Igazság
Áll büszke daccal s védi a jogot,
Melyet mértékkel mér ki egyaránt
Erősnek és gyengének bölcs Szabály,
S mit kontár kézzel meg nem dönt a cenk.
Idéztelek, hogy állj mellém s dacolj,
Velök, kikért a vésszel dacolék.

Közigazgatási Bizottság. Miről beszélsz?

Férj. E hitvány csöcselék
Tagadja létem és parancsaim,
Mihez jogot Te adtál. Közsabály!
Mutasd meg néki sújtó jobbkezed!

Közigazgatási Bizottság Marihoz.

Leány, te érted harcolt sok csatán
E büszke fő, ó hallgasd meg szavát.
Gyöngéd szívével mindig jót akart,
De azt ne hidd, hogy tőled fél talán,
S hogy gyöngédsége gyöngeség csupán.
Nyisd ki az ajtót!

Mari. Az urak beszélnek az embernek, hogy így meg úgy, de én csak azt tudom, hogy a könyvem a naccságánál van, és ha a naccsága kidob, szaladhatok a rendőrségre, míg térdig kopik a lábam!

Közigazgatási Bizottság. Úgy én nyitom ki! *Az ajtó felé megy. Nagy csattanás. Az ajtó előtt borzasztó arccal megjelenik a Butaság Szelleme.*

Butaság Szelleme:

Édes vetés, fanyar gyümölcs,
Galambszóval kígyókat költs.
Ez az ajtó az enyém!

Butaság Szelleme eltűnik.

Közigazgatási Bizottság visszaborzad.

Férj. S te borzadsz?

Közigazgatási Bizottság. E rém erősb, miként
Mi ketten; én, én nem bírok vele.
Hol ő van, ott erősebb és viszont. *Eltűnik.*

Férj. A Jog s a Rend hát gyöngé volt, no lám,
S érvényt szerezni nem tudott nekem.
Idézlek hát. Erőszak, durva Kény,
Ki engedelmes voltál száz csatán
Az én szavamnak, és mivel csupán
Hazámat és a Rendet védtem én,
Védjen meg egyszer engem is vasad!
Erőszak, jöjj, légy zsarnok, kedvemért!

Erőszak Szelleme óriási, fegyveres közkatona, puskával, szuronnyal, megjelenik. Parancsolsz,
Mester?

Férj. Félrelökd e nőt
S tedd, hogy kinyissa az ajtót!

Erőszak Szelleme közeledik Marihoz.

Mari. Né, a Jóska! Jóska, hogy kerülsz ide, galambom?

Erőszak Szelleme. Te vagy az. Mari? Hát mi baj?

Mari. Azt akarják, hogy a naccsága kidobjon.

Erőszak Szelleme a férjhez. Hát vóna szíve, naccságos úr, kidobni ilyen egy derék lányt? Az
én galambomat? No, ezt nem hittem volna a naccságos úrról. És még ilyenre akarják
felhasználni az embert! *Erőszak Szelleme eltűnik.*

Férj. Vezess, vezess új létre, Lucifer,
Csatákra szálltam szent Eszmék után,
Hol büszke harcot küzd a férfidac,
S azé a pálma, akié a jog.
De nincs erő, s hazug volt korcsszavad,
Korszellemem, - te hitvány s gyáva vagy,
S elárulád a büszke férfiszűt
Egy gyenge nő gonosz szeszélyinek!

Kardjába dől.

Asszony. Legalább megmondaná az embernek, hogy miért akarja kinyitni a fürdőszoba-ajtót!

Férj haldokolva.

Miért, miért... Hisz magam sem tudom...
Csak úgy... hogy jog s erő enyém legyen...

Asszony. No látod! Ha te nem tudod, hogy mért legyen kinyitva, én meg nem tudom, mért
legyen becsukva. Egyik olyan szeszély, mint a másik.

Férj. Ó hallom, hallom a jövő szavát!
Megadtad a szót, Éva, gyöngé nő.
Ó látom a kort, hol nem az nyitandja
A szent Ajtót, ki erősebb és jogosb,
De az, ki tudja, hogy mért nyissa ki.
Vezess, vezess e korba, Lucifer! *Meghal.*

Függöny

Befektetés

Szereplők:

Feleség

Férj

Feleség. Ugyan, mit akarsz ezzel a három millióval... Nevetséges! Mit lehet azzal kezdeni?

Férj. Ez a te beszéded, tudom... Ez a te elved, ez a legyintés, ez az „ugyan, mit lehet azzal csinálni?” - ez a te politikád, amivel engem tönkretettél, amivel lezüllesztettél, engem, akiből lehetett volna valami... ez a lebeszélés, ez az elkedvetlenítés, ez a leforrázása minden tervnek és kedvnek és reménynek, ami néha még kicsírázik bennem, hogy segítek magamon, kitépem magam ebből a nyomorúságból... hogy nekem is lehet szerencsém, mint annyi másnak... Mit lehet kezdeni, mit lehet kezdeni!... Szóval, ha nem lehet kezdeni vele semmit, dobjam a kályhába, vagy szórjam ki a nép közé... Más asszonynak vannak ötletei, más asszony biztatja a férjét, spórol, hisz a jövőben, akar valamit... te meg csak: „ugyan, mit lehet kezdeni?” Minden szavad sértő és megalázó!... mindent keveselsz... minden semmi... amit én csinálok...

Feleség. Velem ne veszekedj, én már nem is beszélek. Már nem is semmi, óriási vagyon, hárommillió! Vedd meg a Ganz-gyárat rajta, és csinálj belőle operettszínházat, és szerződtesd le a Jeritzát hat évre, az egy jó befektetés hárommillióval.

Férj dühösen. Nem vagyok kíváncsi a savanyú humorodra! Igenis, lehet valamit kezdeni hárommillióval, igenis... ha ez a hárommillió véletlenül megvan és fölösleg... fölösleges hárommillió több, mint harmincmillió, amire szükség van... mert a harmincmilliót ki kell adni, de a hármat kamatoztatni lehet, be lehet fektetni valamibe... kísérletezni lehet vele, növesztetni lehet, el lehet vetni magnak...

Feleség szárazon. Talán vegyél rajta sorsjegyet.

Férj. Viccelni, azt tudsz. Inkább ötleted volna, vagy legalább igyekeznél találni - legalább ezzel támogatnál a gondjaimban, az érvényesülésért való harcomban, - ha már egyebet nem hoztál a házhoz...

Feleség. Mert te olyan sokat hoztál.

Férj. Mert, legújabbán a férfinak kell, hogy hozománya legyen? Ez a legújabb vívmánya a bubifrizura rövidítésével meghosszabbított női észnek?

Feleség szárazon. Az egy nagyon régi vívmány, hogy a férjnek, akire egy család rábízza szeme fényét, valaminek vagy valakinek kell lenni mindenestre - gazdagnak vagy tehetségesnek, vagy jó családból való, vagy kiváló embernek, vagy szépnek.

Férj fuldokolva. Szóval én egyik se vagyok?

Feleség könnyedén. Nem rólad beszéltem. Csak úgy általánosságban.

Férj. Hát akkor én csak úgy általánosságban, csak úgy közmondásszerűen, csak úgy aforizmából, csak úgy minden személyeskedés nélkül, anélkül, hogy rólad beszélnék, igazán, távol legyen tőlem, megjegyzem, hogy... hogy... te se gazdag nem voltál, se szép nem voltál, se művelt nem voltál.

Feleség szárazon. Érdekes. Akkor hogy van az, hogy mégis megevett a fene értem. Akkor mért kellett a kilencedik kosár után, amit kaptál tőlem, engedni az édesanyád könyörgésének, hogy mentsem meg az életedet, hogy énekeljek neked egy boldogító igent, amitől kiesik a revolver a szádból, amivel minden pillanatban föbe akartad löni magad miattam.

Férj. Szegény édesanyám tévedett.

Feleség. Miért, nem akartad föbe löni magad?

Férj. Dehogynem. Abban tévedett, amiért nekem ajánlotta, hogy tegyek úgy, mintha föbe akarnám löni magam. A nagybácsiban tévedett.

Feleség. A nagybácsiban?

Férj. A te nagybácsidban, a Géza bácsiban, a nábobban, a milliárdosban, akiről azt hitte, hogy te a kedvence vagy neki, és hogy nagy hozományt fog adni neked, ha férjhez mégyesz.

Feleség szünet után. Szóval te csak azért vettél el, mert azt hitted, hogy a Géza bácsi áll mögöttem.

Férj. Én csak általánosságban beszélek.

Feleség hevesen. Szóval, hogy én nem vagyok a kedvence a Géza bácsinak, csak úgy tettem, mintha az volnék.

Férj. Ugyan kérlek...

Feleség egyre dühösebben. Hát tudd meg, hogy igenis az vagyok... tudd meg, hogy a Géza bácsi csak azért fordult el tőlem, csak azért tagadta meg a támogatását, mert h o z z á d mentem... És ő ezt a házasságot ellenezte.

Férj gúnyosan. Azt mindenki mondhatja.

Feleség. Igazán!... Hát tudd meg, hogy tegnap is azt mondta... még tegnap is... hogy képes volna rám iratni a körúti négyemeletes házát, csak azért nem teszi, mert n e k e d volna hasznod belőle, és ő téged utál.

Férj sápadtan. Hazugság.

Feleség. Hazugság!... Hát akkor ide hallgass!... Kijelentette, és hajlandó írásban adni, hogyha gyermekem születne, abban a minutumban rám iratná a házat. Mert akkor, úgy érzi, n e k e m adná és annak, aki az enyém és aki hozzám tartozik!... Nem akartam megmondani neked!...

Férj szünet után. Ez igaz?

Feleség. Ha akarod, elkérem tőle az írást.

Hosszú szünet.

Férj óráját nézi.

Feleség gúnyosan. Félsz, hogy lekésed a kasszírnőt?

Férj lágy hangon. Ugyan kérlek... azt nézem, hogy ma nincs is kedvem elmenni...

Feleség. Nem mész el?

Férj mosolyogva. Talán nem veszed szívesen, ha itthon maradok?

Feleség vállat von.

Szünet.

Férj. Ezt a ruhát - izé - most csináltattad?...

Feleség. Miért? Talán nem tetszik?

Férj. Dehogy... Inkább azért kérdem... Nagyon jól áll... Nagyon csinos vagy benne.

Feleség. Mi az, megörültél? Még sose hallottam tőled bókot.

Férj mosolyog. Nem tehetek róla, ha nem vetted ki a szavaimból... *Szünet után.* Szóval rossz néven veszed, hogy itthon maradtam?!...

Feleség vállat von.

Férj kinyújtja a kezét, halkan, melegen. Margit..

Feleség duzzogva. Eredj... utálatos...

Férj viharosan megöleli. Utálatos... hát legyek utálatos... csak te legyél jó és aranyos...

Halkan. ...Hát... maradhatok?

Feleség vállat von, elneveti magát. Ó te... szélkakas...

Férj élénken, felvillanyozva. Tegyél fel teát... van még abból a barackpálinkából?... Görbe estét csapunk... kettesben...

Feleség hozzásimul. Ó... te nagy gyerek... Mi ütött beléd?

Férj. Belém?... Semmi... Mi ütött volna? Szerelmes vagyok...

Feleség duruzsolva. Kibe?

Férj. Kibe!... Kibe!... *Viccesen.* A Géza bácsiba... *Csók.* - *Szünet.* - *Szórakozottan...* Apropó, a ruhacsinálás... mondd csak... kapni hárommillióért csecsemőkelengyét?!... *Átöleli, enyelegve.* Nem rossz befektetés volna... azt mondják, az őszre nagyon felmegy az ára...

Függöny

Igazgató úr

Ábránd

Szereplők:

Igazgató

Én

Első oszlop

Második oszlop

Pincér

Igazgató bejön a helyiségbe. Mindenkit ünnepélyes izgalom fog el, áhítattal hallgatnak el az emberek, és szívdobogva várják, hová fog leülni. A kártyások szórakozottan dobálják a lapokat, legjobb szeretnék abbahagyni, és odasompolyogni valahogy az igazgató úr közelébe, de restellik bevallani. A kiszolgáló személyzet halk jelszavakban intézkedik. Az igazgató nem néz se jobbra, se balra, szigorú és megközelíthetetlen arccal, összehúzott szemmel egyenesen egy sarokasztalhoz megy, leül, gyors fejbiccentéssel honorál néhány mézédés mosolyt, aztán egy újság olvasásába merül, jelezve, hogy ezért jött ide, és semmi más óhaja nincs.

Első oszlop habozás után feláll, megnézi az óráját, mintha menni akarna, aztán meggondolja magát, és odalép az Igazgató úr asztalához. Rosszul palástolt izgalommal. Megengeded, kérlek?

Igazgató felkapja fejét, megnézi. Aztán kegyesen. Tessék.

Első oszlop leül. Ordítva. Pincér! Nem látja, hogy az Igazgató úr itt van? Micsoda rend van itt?

Pincér. Azonnal, kérem alássan, már megrendeltem a jeges italt.

Második oszlop a másik szobából, ahol kártyázott, kisompolyog, és lassan odaódalog az asztalhoz. Fesztelenül az első oszlophoz. Szervusz.

Első oszlop. Szervusz. Ül le.

Második oszlop az Igazgató úr felé. Megengedi?

Igazgató szigorúan megnézi. Aztán egy kemény mozdulattal. Tessék.

Most komplett a társaság, a terem minden részéből irigyen és áhítattal nézik őket, nem mernek közeledni, mert tudják, hogy az Igazgató úr legfölbőbb a két Oszlopot tűri meg maga mellett, másokat egy fagyos és lesújtó tekintettel szokott elintézni, ha meg merik szólítani, vagy kérdezni merik. Így szoktak ők ülni azokon az estéken, mikor az Igazgató úr megtiszteli a helyiséget, hármasan, megközelíthetetlenül, a hírnévnek és tekintélynek és komolyságnak szívetén.

Első oszlop torkát köszörüli. Könnyedén. Beszéltél a miniszterrel?

Igazgató kis gondolkodás után. Beszéltem.

Második oszlop könnyedén. Nevetséges, amit akar tőled - természetes, hogy csak úgy lehet a dolgot elképzelni, ahogy te méltóztattál mondani. A miniszter hamar be fogja látni ezt. Legyint, és óvatosan nézi az Igazgató urat.

Igazgató Úr gondolkodás után, röviden. Remélem.

Első oszlop könnyedén. Természetes.

Második oszlop szintúgy. Hát persze.

Szünet. A terem feszülten figyel, de egy hangot nem hallanak a szigetről.

Én bejövök a terembe. Meglátom a szigetet. A szívem dobogni kezd, hirtelen elszánom magam, és lábujjhegyen, észrevétlenül oldalról megközelítem az asztalt. Egy darabig szívdobogva és félénken álldogálok, aztán mekegve az elfogultságtól és kínosan vigyorogva megszólalok. Pardon - szabad?... Tétova mozdulattal mutatok az egyik székre.

Igazgató elhűlve a merészségen, meredten bámul rám. Nem is felel.

Első oszlop kínosan. Tessék?

Én fűlig pirulva. Hát... hogy szabad egy percre... helyet foglalni... úgy gondoltam... Vigyorgok.

Második oszlop lesújtó tekintettel, egyben csodálkozva, felhúzott szemöldökkel. Ja - leülni? Tessék. A két oszlop egymásra néz. Az igazgató mereven maga elé, keresztül a fejemen.

Én leülök az ülés legszélére, mint aki minden percben hajlandó felállani, ha szólnak. Tisztelet-helyet hagyok az ülésen, mint a kérvényekben szoktak, ahol a papírt majdnem üresen hagyják csupa tiszteletből.

Kínos szünet. Ülök, és zavartan vigyorgok.

Első oszlop az Igazgató úrhoz. Bizonyos vagyok benne, hogy a miniszter nem is gondolta azt komolyan, hogy másképp is lehet, mint ahogy mondani méltóztattál.

Igazgató fagyosan. Remélem.

Én udvariasan nevetek, mintha az Igazgató úr egy nagyszerű viccet mondott volna. Hát persze... nagyon jó... már hogy is gondolta volna... nagyon jó... Nevetgélek, de aztán elhallgatok, mert senki se nevet. Hosszú, kínos szünet.

Második oszlop. Nem arra való ember a miniszter. Nem gondolod, kérlek alássan?

Igazgató szünet után. Esetleg. Nagy szünet.

Én hogy valamit mondjak. Én is úgy gondolom, hogy nem arra való. Másféle hatáskörben megfelelné... a képzettségénél fogva... Szünet. Alázatos mosollyal. Nem tudom, igazat tetszike adni ebben... Szünet, hogy más hatáskörben... képzettségénél fogva... Szünet. Köhögök.

Igazgató az Első oszlophoz, határozottan. A miniszter más hatáskörben sem felelne meg, mivel rossz államférfinek tartom.

Második oszlop legyint. Természetes.

Én pirulva és alázatosan. Pardon. Nem úgy értettem, hogy milyen államférfi... hanem, hogy a képzettségénél fogva...

Igazgató az első Nagymesterhez. Sehogy sem felelne meg, mert...

Én zavartan mosolyogva. Pardon... félre tetszik érteni... nem azt kérdeztem, hogy milyen államférfi... hiszen ezt... Szerényen és kedvesen. Igazgató úr, mint teljesen korlátolt és hozzá-nemértő ember nem állapíthatja meg - hanem, hogy a képzettségénél fogva...

Igazgató rám néz, nem hisz a fülének, azt hiszi, tévedett. Keményen. Hogy tetszik mondani, hogy a miniszter korlátoltsága?...

Én irulok-pirulok zavaromban, alázatos mosollyal. Jaj Istenem, dehogy... nem tetszik érteni, olyan bután fejezem ki magam... előzékenyen magyarázva, úgy értem, hogy izé... hogy az Igazgató úr... hogy ön; meghajtva magam felé zavaromban, mint teljesen korlátolt és tehetségtelen ember nem is ítélné meg azt, hogy a miniszter milyen államférfi... hanem hogy a képzettsége...

Igazgató az Első oszlophoz. De hogy mondja kérem? Nem értem. Hogy a... miniszter...?... Pardon, nem értem... hogy ki a teljesen...

Én egészen odavagyok zavaromban. Hebegve és vigyorogva. Hát izé... az Igazgató úr... úrnak tetszik lenni... úgy gondoltam... nem tetszik érteni?

Igazgató sápadtan emelkedik, megdermedve néz rám. Hogy én - hogy mi vagyok én?

Én felállok. Zsebre dugom a két kezem, hangosan Hogy maga mi? Egy egészen ostoba és tehetségtelen, nagyképű fráter. Megfordulok és zsebre dugott kezekkel, ráncigálva indulok a másik asztal felé, mire hangosan a pincérhez. Tóni - egy feketét!

Függöny

Ultima ráció

*vagy az ököljog fejlődése a középkor óta.
Elvi tanulmány két felvonásban és négy képben.*

Első felvonás

Első kép

1480.

Bence lovag sétálgat a bástya alján. Magában. Hűvösre jár az üdö. Ágyasházamba térek immár, hogy a kora pirkadattal nyeregbe pattanva, az országútra térhessek. A gazdag izmaelita már nyolc felé arra jár,

Balambér lovag szembejön. Köszöntlek, lovag, a szent kereszt nevében.

Bence lovag. Vajha, Szűz Mária, kinek lobogóját védelmezed, imádkozna éretted lovag! Kinek arculatja ragyog előttem, mint a felkelő nap?

Balambér lovag. Balambér vagyok, lovag!

Bence lovag. Én meg Bence, lovag!

Balambér lovag. Engedd meg, lovag, hogy sisakom rostélyát levehessem előtted. Letolja a rostélyt, de e mozdulatnál a sisak forgója előrelelendül, és véletlenül megkarcolja Bence lovag homlokát.

Bence lovag. Lovag, megkarcoltál.

Balambér lovag. Sajnálom, lovag, nem akartam.

Bence lovag. Tudom, lovag, hogy nem akartad. De Bence lovagot nem illetheti karcolással senki büntetlenül. Sajnálak, lovag, de e sértésért a sorsnak kell döntenie köztünk. Azonnal megyek a rendfőnökhöz, hogy rendelje el az istenítéletet.

Balambér lovag. Köszönöm, lovag! Ott leszek. Visszontlátásra, nemes lovag!

Bence lovag. Isten veled, nemes lovag!

Második kép.

Másnap

Az istenítélet. A rendfőnök jelenlétében Balambér lovag és Bence lovag egy szál karddal kezükben állnak szemben egymással. Balambér lovag, mint sértő fél, páncél nélkül. Bence lovag páncélban.

Bence lovag. Kezdhetjük! Most véged, te korcs.

Balambér lovag. Vagy neked, te nyápic cenk! Nesze! Odavág, kupán találja Bencét.

Bence. Tyű, a tagadóját, hitvány kurafi! Nesze, rongyos! *Mellbevágja.*

Balambér. Hú, a mindenségit! Nesze! *Pofonvágja a karddal.*

Bence. Úgy? Akkor hát, itt van! *Nyakonlegyinti a karddal.*

Mindketten véresen esnek össze. Lepedőben szállítják el őket, három hónapot feküsznek az irgalmas rend kolostorában.

Második felvonás

Első kép

1914.

Doktor Bence sétálgat a Bástya-kávéház mellett. Magában. Jó lesz már hazamenni, holnap fel kell menni korán Polacsekhez, a váltó-ügyben. Más ügyvéd csípi el az orrom előtt.

Balambér jön szembe. Kérek egy kis tüzet!

Bence. Nem látja, hogy most dobtam el a cigarettám?

Balambér. Jó, jó, azért ne legyen olyan szigorú, papa.

Bence. Papa? Talán nem szemtelenkedne az úr! Micsoda piszok kraki-tempó ez! Belém akar kötni?

Balambér. Talán maga belém, marha!

Bence. Te piszok! *Pofonvágja.*

Balambér. Strici! *Orrbavágja.*

Bence. He... *Hasbarúgja.*

Balambér. Ö... *Torkonragadja.*

Mire a lézengők összeszaladnak, már nincs szükség szétválasztani őket. Mentőkért telefonálnak: a mentőorvos koponyacsont és orrfal-repedést konstatál egyik részről, másik részről alsó csigolya és medencecsonttörést. Beviszik őket a Rókusba, egyenként három hónapot feküsznek.

Második kép

Három hónap múlva

A Lovass-féle vívóteremben. A felek megérkeznek, főbólintással üdvözlik a segédek és egymást. Azután bekötözik őket bandázssal, kimérik a lépéseket, a felek felállanak. Egyik segéd hozza a kardokat.

Vezető segéd. Mielőtt N. Balambér és Doktor Bence Szilárd között felmerült sajátlagos affér lovagias úton való elintézésére rátérnénk, kötelességemnek tartom, hogy a felek lelkiismeretére, és mindkét fél úri és kipróbált modern gondolkodásmódjára utalva, komolyan felszó-

lítsam a feleket, hogy álljanak el a fegyveres elintézésről és kölcsönös kimagyarázkodás után béküljenek ki. Európai műveltségű és gondolkodású úriemberekről lévén szó, fölösleges figyelmeztetnem önöket, hogy a párbaj egy a sötét középkorból fentmaradt barbár intézmény, mely a huszadik század szellemi életet élő intellektueljeihez méltatlan, durva és barbár elintézése a másképpen is megoldható konfliktusoknak. Gondolják meg.

Bence. Tisztelettel ragaszkodom a fegyveres formához.

Balambér. Segédeim és ellenfelem álláspontját különben tiszteletben tartva, a lovagias elintézését óhajtanám.

Vezető segéd. Akkor hát méltóztassanak: rajta!

Összezsapnak. Balambér az első összezsapásnál három centiméteres karcolást ejt doktor Bence homlokán. A segédek közbevágának, a párbajt befejezettnek jelentik ki. Bence homlokát betapasztják és hazamennek.

Függöny

Tűzrendészet

(Drámai jelenet)

Szereplők:

Igazgató

Főtűzrendész

Tűzrendész

Egy alak

Démoni sziluet

Sziluet

A színpad sötét, elhagyott színpadot ábrázol, olyan színpadot, amin éppen nem játszanak semmit. Komor kulisszák lógnak le árván a zsinórpadról. - Dörgő hang veri fel a csendet, utána fenyegető csend. Majd nehéz robajjal felnyílik a süllyesztő, és egy démoni sziluet emelkedik belőle a színre.

Démoni Sziluet ordítva. Vandrák! Csenedesebben. Vandrák! Halkan. Vandrák. Maga elé. A disznók, már félhat, és még nincs itt az ügyelő. Megnyom egy gombot, kékes, temetői fény önti el a színpadot.

Egy alak a rivaldaszegélyről felkapaszkodik a színpadra. Utána két komor árnyék.

Sziluet. Vandrák, maga az?

Alak. Az igazgató urat keressük.

Igazgató. Én vagyok az. Mi tetszik?

Alak. Tűzrendészeti bizottság.

Igazgató olvadékonyan. Ó... bocsánatot kérek, parancsoljanak az urak... Miről van szó?

Főtűzrendész. Tűzrendészeti vizsgálatot fogunk tartani. Megállapítandó, hogy a színház tűz esetén veszélyes-e.

Igazgató elomlóan. Ó... hát hogy tetszik gondolni ilyen... Már hogy volna veszélyes... Ebben a színházban először is nem üthet ki tűz, másodszor, ha kiüt, az egy vicc, egy nevetség, mert a színház direkt arra épült, hogy tűz üssön ki benne - mert ebben a színházban ha tűz üt ki, a közönség röhögni kezd, és a tűz elkékül és megpukkad mérgében, hogy hiába ütött ki.

Főtűzrendész szárazon. Köszönöm, majd egyénileg fogom megállapítani. Az a kérdés, hogy tűz esetén kitörhet-e pánik a helyiségben, és hogy tud-e menekülni a közönség. Mi ez itten, ahol állunk?

Igazgató. Ez, kérem, a színpad.

Tűzrendész. Úgy. Színpad. És ezen akarnak maguk játszani?

Igazgató. Gondoltunk rá eleinte mi is, hogy pincében játszunk vagy kályhacsőben, vagy egy torony tetején, vagy egy bűvárharang belsejében, de aztán mégiscsak ráfanyalodtunk, hogy színpadon játszunk.

Tűzrendész. Szóval elismeri, hogy csak üzleti érdekből választották ezt a helyiséget, és nem gondoltak a kellő tűzbiztonságra. Hol vannak itt az előírt biztonsági felszerelések?

Igazgató. Tessék, ez a vasfüggöny. Tűz esetén azonnal leszalad, és elzárja a nézőteret.

Tűzrendész. Várjunk csak. Ki ereszti le tűz esetén ezt a függönyt? Miért nem áll itt senki?

Igazgató. Az ügyelőnek kell itt állni.

Tűzrendész. Miféle ügyelő? Én nem látok itten semmiféle ügyelőt.

Igazgató. Még nincs itt. De most nincs is tűz.

Tűzrendész. Nagyon szép. Szóval maguk arra várnak, hogy tűz üt ki, és majd akkor küldenek az ügyelőért. Majd ezt beveszem a jelentésbe.

Igazgató. De kérem, az előadás alatt itt van az ügyelő, itt áll a függönysodrony mellett.

Tűzrendész. Itt áll, persze hogy áll. Itt lábatlankodik és ugrál, esetleg cigarettázik is, és felgyújtja a függönyt. Majd ezt is beveszem a jelentésbe.

Igazgató. De könyörgöm alássan...

Tűzrendész. Bízsa csak rám. Ez a színház egy tűzfészek, egy pánikgyár, egy katasztrófatelep. Ebből a színházból tűz esetén nem lehet elmenekülni, itt mindenki benn ég, megsül, összepörkölődik, mint egy rossz rerniben a rétes, mert ennek a színháznak nincs ajtaja, nincs ablaka, nincs rajta egy nyílás, amin ki lehetne menekülni tűz esetén, ebből a színházból nem tud elfutni egy egér, ennek a színháznak nincs felszerelése, nincs vízvezetékcsöve, nincs...

Igazgató rémulten. Már hogy tetszik ilyet mondani? Nyolc ajtaja van, tessék megnézni... mindegyik két méter széles...

Tűzrendész. És maga azt hiszi, hogy ez elég? Előírás szerint ahhoz, hogy ötszáz ember harminc másodperc alatt kiürítsen egy kétszáz négyzetméter mekkoraságú területet, nem nyolc, hanem kilenc és nem két méter, hanem két méter nyolc centiméter széles ajtó kell. Ez a teória, ez ki van számítva, és ha ez nincs, akkor nem lehet elmenekülni, mindenki bennég, megsül. Bevenni a jelentésbe, hogy ebből a színházból tűz esetén nem lehet elmenekülni semerre.

Igazgató ájultan. Jézus Mária...

Tűzrendész. És ez itten egy vízvezetékcső, ez a szalmaszál, ez a hajcsövesség?

Igazgató. De hiszen harminc centiméter széles...

Tűzrendész. Ez?! Ez a hajszálér? Hisz ezen annyi víz se tud bejönni, amivel egy bélyeget le lehet ragasztani. Be fogom venni a jelentésbe, hogy nincs víz, nem lehet oltani, és ha tűz üt ki, nem lehet menekülni, előírás szerint...

Egy hang a háttérben. Tűz!!... Tűz!

Tűzrendész egy pillanat alatt eltűnik a vízvezetéki csőben s a következő másodpercben már kint van a háztetőn, a harmadik másodpercben már lent szalad az utcán.

Igazgató a nyitott ablaknál kiabál utána. Főtűzrendész úr! Tessék visszajönni! Tévedés! Az a csirkefogó ügyelő játszott a kulisszák mögött t ü zet a sűgóval... A sűgó bemondja a tüzet...

Tűzrendész dühösen tovább nyargal. Lári-fári! Be fogom venni a jelentésbe.

Függöny

Vizsgálat

Szereplők:

Beteg

Dr. Modern

Beteg. Tudniillik arról van szó...

Dr. Modern. Hogy miről van szó, azt most még nem lehet tudni.

Beteg. ...nekem itt a mejjemben...

Dr. Modern. Mejjemben, gyomromban, lépemben, az semmi, így nem lehet diagnózist csinálni. *Erélyesen.* Totális vizsgálatnak fogom alávetni. Addig nem lehet gyógyításról beszélni.

Beteg hápog. Tudniillik...

Dr. Modern erélyesen. A szubjektív panaszok nem világítanak meg semmit. Át kell vizsgálni alaposan a szerveket. Magának szerencséje van, hogy Európa egyik legmodernebbül felszerelt klinikájára került, ahol egyesítve találja a legújabb műszereket, János!

Három szolga lép be, megragadják és meztelenre levetkőztetik a beteget.

Beteg. Azaz, hogy bocsánatot kérek...

Dr. Modern. Most ne beszéljen, mert a légzőszervek vizsgálata következik. János: a capilláris villanyakkumulátort!

Villámlás. mennydörgés. A szoba elsötétül, majd vakító kékfény robban fel. A fal kinyílik, és egy bonyolult gépezet fordul ki dörögve a középbe. Piskóta alakú ágyfőle, forgatható gőzdugattyúval, két oldalt üveghengerek, felül szivattyú, alul regulátor, elöl táviró-készülék, hátul Telefon Hírmondó. Az egész kísértetiesen zúg és reszel.

Beteg sápadtan. Jézus Mária...

Dr. Modern. Üljön ide...

Beteg rémülten. Erre a háromszögre?

Dr. Modern. Ne beszéljen, csak üljön rá, az acélszögek a test súlya alatt benyomulnak, és felhajtják a kémcsöveket a forrasztó készülékbe. Üljön le.

Beteg leül. Abban a pillanatban az ágy háromrét hajlik, két kampó megragadja a beteg két lábát, és felemeli a plafon felé, a hasát lenyomja egy szelep, és a fejét lefelé kifordítja valami. Szája fölé egy hosszú üvegcső ereszkedik, végén két milliméteres kaucsuk csővel, amiben sziszegve duruzsol valami rémes-szagú folyadék. Jajajaj, segítség...

Dr. Modern. Ne ordítson... Nyissa ki a száját... gyorsan, mert a protoplazma befolyik a tüdejébe, és cianózist kap...

Beteg rémulten kitátja a száját. Abban a pillanatban a kaucsuktű benyomul az orrába, egy kis üveglámpa pedig a torkán keresztül átszalad az orrüregbe, és bekapcsolódik a kaucsukcsőbe. A villanylámpa bent, a gége fenekén kigyúl. Hörög.

Dr. Modern a cső nyílásán keresztül, ami a beteg torkában van, négy méter finom acéldrótot dug be, aminek a végén horgocskák vannak. Az egészet mászlira köti, aztán távcsövet vesz elő, homlokára égő magnéziumos lámpát erősít, kis acéllétrát vesz elő, beengedi a beteg orrlyukába, és valami piros folyadékot csöpögtet a talpára. A beteg hörög. Csönd! Tartsa a lábát egyenesen, a tüdejét szorítsa fel, a gégeporcot nyomja vissza a mandulákra, az Eustah-féle csövet a füljáratral fogja be, mert különben nem látok be a bárzsingba!

Beteg szeretné megkérdezni, hol van a füljárat, de nem tud mordulni.

Dr. Modern óvatosan kihúzza a drótokat, kiveszi a létrát, a kanalakat visszadugja, és eloltja a lámpákat. Hát, kedves barátom, a tüdejének és a gégéjének semmi baja. Mehetünk tovább. Álljon fel!

Két szolga lekapcsolja a félig ájult beteget a székről. A tüdővizsgáló gép kigurul.

Dr. Modern. Következik a gyomorvizsgálat. János! Villámlás, mennydörgés. A plafon ketté válik, és hosszú gumicsövek ereszkednek le. A földből villamos-szék emelkedik ki. Üljön le!

Beteg leroskad a székbe. Abban a pillanatban két kampó szétfeszíti a száját, és összeszorítja az orrát.

Dr. Modern. Fülen át lélegzeni. Fülen át lélegzeni! Két gumicsövet leereszt a beteg gyomrába, aki öklendezni kezd. Ahá! Jön már a jó kis gyomorsav! Lehet analizálni! A csöveken át kicsurgó folyadékot beereszti egy bonyolult retortába, amibe különböző folyadékokat önt.

Beteg. Ö... ö... ö...

Dr. Modern számol. Két rész klórsavas káli... négy százalék sósav... az annyi mint... huszonnyolc... Megveregeti a beteg hasát. Maga egy boldog ember, barátom, pont huszonnyolc százalék sósava van... kutyabaja a gyomrának... Mehetünk a szívre... János!... A röntgeninkvizitort!

A szoba elsötétül. Túlvilági kék fény, kísérteties zúgás. A beteget megragadja egy acélkéz, és felemeli a levegőbe, két karját kifeszítve. Előtte sebesen forgó acélkorongon lila villámok sisteregnek. Földalatti moraj. A sötétből egyszerre rémes, vigyorgó csontkoponya közeledik, vigyorgó fogakkal. Szemben egy higanytükörben felemelt karokkal bólogat egy élő csontváz, üres szemgolyóit forgatva, és fogait csattogtatva.

Beteg zokogva. Isten legyen kegyelmes bűnös lelkemnek! Elájul.

Dr. Modern a sötétből diadalmas hangon. No látja, barátom - csak a totális vizsgálatnak van teteje! Magának kutyabaja, semmi elváltozás nincs. Csak a szívidegek vannak meglazulva. Egy kis billentyű-neurózis az egész - magának nem szabad sok feketét inni, sok szivart színi - és ami a fő: tartózkodnia kell minden izgalomtól! A legkisebb izgalom végzetessé válhat!

Függöny

Ábránd és valóság

Szereplők:

Mimóza

Mészáros

Szín: Szerkesztőség, két asztal.

Mimóza, a „Beteg színek” szerzője, az ünnepelt költő az egyik asztalnál ül és ír. Hatalmas, tagbaszakadt rettenetes ember.

Mészáros, a „Férfilelkek” szerzője, az ünnepelt drámaíró és publicista. Borongó, komoly, csendes ember. Szelíden, hangtalanul lép be, összehúzódva megy az asztala felé. Mekegő szelídséggel. Megengeded, kérlek, hogy itt írjam meg a cikkemet?

Mimóza felkapja a fejét. Bömbölve. Mit ordítasz? Megörültél? Mit ordítasz? Nem tudsz ordítás nélkül bejönni? Muszáj az emberre ráordítani, mikor látod, hogy dolgozom? Ír.

*...és lelkem, ez a csendes fájvirág
Hunyó zenékre némán visszaérez...*

Mészáros mekegve. Ne haragudj, kérlek, muszáj gyorsan megírni... Papírt, tollat húz maga elé, hosszan nézi a tollat, egy porszemet lepiszkál róla, bemártja a tintába, kihúzza a tintából, megint megnézi, a fölösleges tintát a tintatartó szélén visszacsurgatja óvatosan, hogy a toll nyílása szabadon maradjon, megint megnézi, lassan közelíti a papírhoz, mielőtt érintené a papírt, előbb párszor tempót vesz a tollal, kóvályog fölötte, azután csendesen, mint egy galamb leereszkedik rá, és egyforma, apró betűkkel, oldalt hajtott fejjel, írni kezdi.

...Hadd vesszenek hát, bűzükbe rohadva, a férges pipogyák - hadd jöjjön hát a zabolátlan, a Tajtékozó és Megfontolatlan! Forgasson viharban bennünket, törje össze csontunk, tépje ki szájunkból a sima nyelvet, hogy torokból üvölthessünk fel végre az égre - üvölthessünk és bőghessünk, mint a vadállatok, míg a tudónk kiszakad, és csontunk összeroppan... A tollat nézi, halkán, maga elé, csendesen csóválva a fejét. Ejnye, ejnye, ez a János... hogy megkértem, hogy tisztogassa a tollakat egy kicsit... már megint megakadt egy hajszálon... Tovább ír.

Mimóza felugrik. A kutya teremtésit annak a brantos képeteknek, hát mi ez, szerkesztőség vagy kaszárnya? Bömbölve. Nem érhetem el, hogy egy pillanatra befogjátok a szájátokat? Az istennek nem tudom ezt a rohadt vackot lekenni... Belevágja a tollat a papírba, a tinta szétfreccsen.

*...Olajtaván a csendes bánatoknak
Úszom szelíden, hallgatom
Élek-e még? Vagyok-e még?
Nem is tudom...
Talán csak árnyék ez, ki köztetek van,
S szelíd mosollyal ül és nem beszél,
S a hangja, mint az ódon hegedűé,
Oly halk... oly halk...
Talán csak árnyék, elfolyó kísértet...*

Az összetört tollat odavágja, rikácsolva. Hogy dögölne meg, aki kitalálta... ilyen tollakat dugnak az ember csülkébe... most összetört, a dög! Ez egy szerkesztőség? Csak ilyen részeg marhák bírják ezt ki, mint ti vagytok, akik a szájukba hagynak köpni...

Mészáros szelíden. Türelem... türelem, nem kell idegeskedni... az ember szépen odamegy a fiókhoz, kivesz egy friss tollat... Ír.

...És most elég volt a megalkuvásból, a mindig-mindent-elsimítókból - elég volt a Türelmesekből! Elég volt a Kihelyezőkől, a Pótlókból, akik a rozzant házat csak tatarozzák, csak kenegetik - ököllel bele! ököllel és koponyával!

Mimóza visszaül, öklével masszírozza a fejét, fúj, csuklik, egyik kezével óriási vörös zsebkendőt vesz ki, bombardóhangon fújja bele az orrát, miközben másik kezével ír.

*...Még itt vagyok, e pár kis kósza órán,
Két szemem, ez a csendes, őszi lámpás,
Mely temetők fáján lebeg,
Nem akar látni, csak szépséget, álmot,
Szelíd eget, lágyrajzú régi csipkét,
Mély színeket, lilát és gyöngye zöldet,
Beteg szépséget,
Szépet, betegeget...*

Kifújta az orrát, egy percre leteszi a tollat, belenéz a zsebkendőbe, aztán összehajtja és zsebre gyűri, tovább ír.

Mészáros leteszi a tollat, nézi az egyik ujját, észrevesz rajta valamit, zsebéből kis spongyát vesz elő, másik zsebéből kis üveget, a spongyát bemártja az üvegbe, megmossa az ujját, aztán lenyalja, utána a spongyával megtörüli a nyelvét. Ír.

Hadd jöjjön egész dühével, támadjon rá a Sors - egész dühével és ne tűszúrással, mérgező kis döfésekkel - itt van, itt van, kitárom mellemet, zuhanjon rá a szikla inkább, pusztuljanak el egyszerre... ha kell...

Ejnye itt cug van... Az ablakhoz megy, ír.

Mimóza ír.

*Mert én már senkit meg nem szólítok
Senkit se bántok, semmit se kívánok
Egy halk sóhaj a távol, tiszta égből
A sóhajom
Csak ezt dobom feléd, mint egy virágot...*

Felordít. Az ablakot!! Az ablakot!! A tintatartót Mészáros fejéhez vágja.

Mészáros szelíden. Milyen ideges vagy. Milyen ideges vagy! Hiszen be akartam csukni! Meghal.

Függöny

Hogy tesz a gránát, mikor közel csap le?

Jelenet a kávéházban

Szereplők:

Hölgy

Első haditudósító

Második haditudósító

Első haditudósító. Tetszik tudni, nagyságos asszony, és lecsapott mellettem, akkor aztán elrepült a fejünk fölött az első gránát... Az, kérem, így tesz: huju, huju, huju...

Második haditudósító. Na, nem éppen hujuhuju - hanem élesebben; így: vijiviji...

Első haditudósító legyint. Vijivuji, az megint más. Csak olyankor tesz így a gránát, mikor messze van... Kegyed biztosan messziről hallotta kegyed.

Második haditudósító. Két centiméternyire csapott be... Én kérem tudom, hogy tesz, mikor két centiméternyire csap be. Mert akkor kérem így tesz: fuifui huju hi!

Első haditudósító. Lehet, hogy kegyed másképpen hallotta kegyed... Mert én, mikor a cipőm orra előtt becsapott, én, szerény személyemben, bizony csak így hallottam: iju, biu - zsii... i...

Második haditudósító fölénnel. Bocsánatot kérek, nem mintha kételkednék a szavaiban - de talán inkább maradjunk meg annál ugyebár, hogy így tesz: miu, miu, miu, tekintve, hogy nekem az orrom előtt csapott le, tudom, csak erre való tekintettel.

Első haditudósító kajánul. Kegyed bizonyos benne kegyed, hogy az gránát volt, ami olyan közel csapott le kegyedhez?

Második haditudósító nem érti. Hát mi lett volna?

Első haditudósító. Csak úgy gondolom, hogy jól megnézte-e, mert az ember sohase nézheti meg elég jól... nem volt az a gránát - izé... olyan fehéres... fehér színű és nyúlékony...

Második haditudósító gyanakodva. Gyúlékony?

Első haditudósító. Nem - nyúlékony... nyúlékony... Olyan nyúlékony... és hogy nem volt-e neki szőre?

Második haditudósító sértődötten. Szőre, egy gránátnak? Hogy érti ezt?

Első haditudósító. A hangja után gondolom... Ön azt állítja, hogy így tesz: miu, miu. Onnan gondolom, hogy az a dolog, ami olyan közel csapott le kegyedhez, és ami kegyed szerint így tesz: miu, miu, hogy az talán, mondjuk, nem egy gránát volt.

Második haditudósító kihívóan. Hanem?

Első haditudósító. Hanem, hanem!! Istenem, mit lehet tudni, milyen eszközökhöz nyúlnak ezek az oroszok végső zavarukban. Én igazán nem akarok a kegyed jóhiszeműségében kételkedni, de azok képesek rá - hogy... hogy, mondjuk, gránátok helyett olyan tárgyakat dobálnak kegyed felé, amik, mikor kegyed szerint közelben csapnak le, így tesznek mint ahogy kegyed mondja: miu, miau.

Második haditudósító. Mit jelentsen ez?

Első haditudósító. Hiszen nem vonom kétségbe, hogy az ilyen gránát is veszélyes lehet, mikor közel csap le... esetleg megkarmolhatja az ember ábrázatját az ilyen gránát...

Második haditudósító kihívóan és fenyegetően. Ön talán macskát gondol...

Első haditudósító. Dehogy, Isten ments... Csak valami olyan macskaféle szerkezetet... Na hallja, kérem, ha így tesz, hogy: miau.

Második haditudósító. Én nem azt mondtam, hogy miau. Ön szándékosan félreérti a szavaimat... Én nem így fejeztem ki magam, hogy miau, én így fejeztem ki magam, hogy: iju, miju - ami ugye, belátja, hogy lényegesen mást jelent.

Első haditudósító. Lehet, hogy lényegesen mást jelent, de gránátot nem jelent. Mert a gránát, ha közel csap le, akkor így tesz: jihu... jihu... Sőt, szabadjon ezt a kitételt használnom: jihu... vagy inkább sehu... seihu... u.

Második haditudósító gúnyosan. Ugyan kérem, legyen őszinte, és mondja mindjárt: sejhaj. Sejhaj, sohse halunk meg. Én azt hiszem, ön előtt egy mulató könyvügynök csapott le.

Első haditudósító méregbe jön. Tudja, kedves, én nem tudom, hogy maga előtt milyen gránátok szoktak lecsapni, de azt a gránátot mégis szeretném látni, amelyik így tesz, hogy ijumijuju, mint ahogy maga mondja, mikor közelben csap le. Macska volt az, édes lelkem! Ijumijufuju? Hogy mondta? Nagyon jó! Nevet. Miért nem mondja mindjárt: uhujubuhuju?

Második haditudósító. Én nem azt mondtam magának, hogy ijumijufuju... Én azt mondtam magának, hogy miju... A nagyságos asszony hallotta...

Első haditudósító epésen. Szóval maga vissza akarja vonni a hujimit... Már pedig, ha valaki tisztességes ember, és egyszer azt mondta... hogy is mondta?... hogy fijuhi... akkor maradjon mellette, és ne vonja vissza, és ne mondja, hogy hijmihujmi... Kérem szépen!... Én azon kezdtem, hogy így tesz: bujinu... akarom mondani mijumu... vagyis nem, hanem fijmusejmi... szóval mindjárt azt mondtam, hogy hujsujmejmi... ugye, és nem változtattam meg a nézete-met, és nem mondtam mást... mert ha én azt mondom, hogy hujmejsjmu... vagyis sejhuj-mejmi... akkor én ehhez ragaszkodom, ettől ön nem fog eltántorítani - ez az utolsó szavam és passz. Fertig, abtreten.

Második haditudósító. Már pedig így tesz, hogy hujunu...

Első haditudósító hevesen. Fejuhu... héjumi...

Második haditudósító fenyegetően. Mihuju... bujisijmu...

Első haditudósító az asztalra csap. Jimihu... hujmé... ha tudni akarja!

Második haditudósító felugrik. Suhiju... husimij... érti?

Hölgy kétségbeesetten. De uraim... az Istenért... csak nem kapnak össze?

Egy katona bundájába burkoltan, szakállasan idejön az asztalhoz.

Hölgy. Né a Sándor... Két hónapja nem láttam... Na hála Istennek, éppen jókor jön, ez a két barátom éppen azon van, hogy egymásnak menjen! Jöjjön, és tegyen igazságot, maga a harctérről jön, döntse el végre - hogy tesz a gránát, mikor közel csap le?

Katona egy vállrántással letolja bundáját a válláról: Így tesz!

A fél karja hiányzik.

Függöny

Casus belli

Szereplők:

Elnök

Tomkins

Szín: Elnök dolgozó szobája. Kopognak.

Elnök. Szabad!

Tomkins Paly fegyencruhában megjelenik.

Elnök. Á, maga az, kedves izé... hogy is hívják?

Tomkins. Tomkins Paly.

Elnök. Ja, igen, tudom már... Foglaljon helyet, kedves Tomkins... nem oda, ide a bőrfotelbe. Mit szokott szívni? Jó lesz egy havanna? Várjon, majd innen... Egy kis likőrt talán?...

Tomkins értetlenül néz.

Elnök. Na üljön le, gyermekem. Szeretnék magával eldiskurálgatni... Honnan jön?

Tomkins. Nem jöttem, hoztak. A Sing-Sing fegyházból.

Elnök könnyedén. Hja, igen, tudom... Nem tesz semmit. Kedélyesen. Komiskodtunk, mi? Aztán dutyiba kerültünk, mi? Hehe.

Tomkins lesüti szemét.

Elnök megveregeti a vállát. Hehe. Nem tesz semmit. Fiatalság bolondság? Én is voltam fiatal. Én meg tudom érteni az ilyesmit...

Tomkins zavartan. Elnök úr...

Elnök. Nevezzen Vili barátomnak, gyermekem... Hiszen az apja lehetnék...

Tomkins ámulva. Vili bácsi... Körülnéz.

Elnök. Úgy bizony, édes fiam. Na, még egy pohárral. Hát Tomikám, hogy megy sora mostanában. Csak egészen fesztelenül. Meguntuk már kicsit a jó öreg Sing-Singet, mi? Hehe.

Tomkins lesüti a szemét.

Elnök. Hány éve ül?

Tomkins halkán. Nyolc.

Elnök ragyogva. Nagyszerű. És azóta nem tud semmit a világról - nem olvas semmit... lapokat vagy ilyesfélét?

Tomkins. Nem én.

Elnök. A háborúról se?

Tomkins bámulva. Háború van?

Elnök gyorsan. Semmi, egy kis félreértés... nem is háború éppen... egy kis csetepaté... a singalézek megtámadtak egy öreg izét... de már el is van intézve... szót sem érdemel, ne is beszéljünk róla... Beszéljünk magáról, édes fiam. Hát szóval, unjuk az öreg Sing-Singet. Mondja csak, volt már maga Európában?

Tomkins. Tizenöt évvel ezelőtt, egyszer.

Elnök. Nagyszerű. Hát aztán - volna kedve egy kis kéjutazást csinálni Európában?

Tomkins ámulva. De hiszen...

Elnök. Hogy magának még hátra volna egy pár éve, azt akarja mondani... Ugyan, gyermekem, nem vesszük mi azt olyan komolyan... Hiszen maga már megbánta azt az izét...

Tomkins. Elnök úr!

Elnök. No persze. Hiszen nyilvánvalóan nem jót tesz magának ez az élet... Lám, milyen sápadt... Magának levegőváltásra volna szüksége, gyermekem. Felül egy szép hajókára, tudja, majd mi adunk magának pénzt, mindent... Elsőosztályú fülkét... Aztán hopp! sanzse passzé! Na, hol van, Tomika? Európában.

Tomkins zavartan. De miért éppen...

Elnök. Hogy miért éppen Európában?... Mert magának az nagyon jót fog tenni... Aztán meglátogatja a rokonait...

Tomkins. Nincs ott nekem senkim.

Elnök. Vagy az ismerőseit... Biztosan van valaki ott, aki felé a szíve húzza... Valami jó barát... vagy talán más... mi? Hehe! *Megcsiklandozza a hónalját, hamisan néz rá.* Valami jó kis tyúk... Mi?!

Tomkins vigyorog.

Elnök pajkosan böködi. Akivel egyszer valahol összejött odaát... Aztán nem tudta elfelejteni... Mi?? Hehe. Na, nem tesz semmit, majd meglátogatja. Mikor akar menni?

Tomkins kitörve. Elnök úr... én igazán...

Elnök. Csak semmi hálálkodás... A Vili bácsi jó bácsi... Hát mikor utazik a Belluska?

Tomkins csodálkozva. Belluska?

Elnök. Vagy Tomika, pardon... Egy nőismerősömre gondoltam, a Kázusz Bellyre. Na, szóval, holnap már utazik is...

Tomkins könnyek közt. Elnök úr...

Elnök. Csak semmi hálálkodás...

Tomkins. Elnök úr... Én egy egyszerű, szegény bűnös vagyok... De én nem voltam rossz ember... *Elcsuklik a hanga.* Az elnök úr megment engem... Köszönöm... *A keze után nyúl.*

Elnök meghatva. Csak hagyja, fiam...

Tomkins. Én ígérem... Én nem születtem gazembernek... Nekem meg volt a foglalkozásom... De rossz társaságba kerültem... Könnyelmű voltam, elkezdtem süllyedni...

Elnök ragyogó szemmel. Süllyedni? Nagyszerű!

Tomkins. Egyre mélyebbre süllyedtem...

Elnök elragadtatva. Egyre mélyebbre... Nagyszerű... Maga az én emberem!... Holnap utazik Európába! Mindjárt intézkedem! *Leül, levelet ír. Írás közben.* Mondja csak fiam, mi volt magának a foglalkozása? Ezt be kell jegyezni.

Tomkins boldogan hadarva. Híres ember voltam én, kérem... Műúszó... A Wild West sampionja úszásban... *Dicsekedve.* Egyszer egy hajótörésnél nyolc tengeri mérföldet úsztam, a nyílt vízről ki a partra, három napig úsztam... *Vigyorogva.* Kutya bajom lett...

Elnök leejti a tollat és az állát. Mi-i-i?

Tomkins élénken. Bizony! Híres legény voltam én valamikor! Ujjé!...

Elnök csönget. A belépő őrhöz. Vigyék vissza ezt a gazembert a Sing-Singbe... Hozzanak egy másikat... Egy ilyen megátalkodott rablógyilkost küldenek az embernek... Vissza!

Tomkins rémulten. De elnök úr... hiszen...

Elnök mennydörögve. Kuss! Rablógyilkos...

Tomkins megsemmisülten. Nem is gyilkosság miatt ülök... Gyújtogatás...

Elnök mennydörögve. Hát aztán! Gyújtogatni talán szabad? Azt hiszi, aki gyújtogat, az ki-kerülheti a törvény sújtó kezét! Mars a Sing-Singbe! Fel fogjuk emelni a büntetését... Hatóság félrevezetése miatt... Vigyék!

Függöny

Eszem adta menyecske

Népszínmű

Szereplők:

Menyecske

Nyaraló

Balaton-Nyúz, július

Nyaraló borjúsájú fürdőtrikóban, félrekapott kis cylinderrel. Dal.

*Befordultam a konyhára,
Rágyújtottam a pipára,
Azaz rágyújtottam volna.*

Ha a Krémer elküldte volna azt a fél liter petróleumot, amiért a helybeli borbély negyedkiló cukrot ígért, hogy adjam oda a Kéjkávéház főpincérének, aki egy pakli dohányt lett volna hajlandó cserébe adni, abban az esetben

Hogyha már nem égett volna.

Menyecske kikiabál a kunyhóból. Mit ordít az úr? Menjen vissza a telepre ordítani. Hogy a rossebb égesse le a bőrt a pofájáról!

Nyaraló alázatosan, dal.

*A pofám javában égett,
Nem is mentem én avégett,
Azért mentem, mert megláttam,
Hogy odabenn egy félkiló*

vaj és három tojás és egy darab szalonna van.

Menyecske. Na, és mondja, hogy már van. Mi baja vele?

Nyaraló hízelegve. Eszemadta kis magyar menyecske, bokorugró kökényszeme, huncut a bíró!

Menyecske. Hallja, a Bíró Lajost ne szidja, az a kedvenc író. Mit kíván?

Nyaraló kacsint. Hát hogy ityeg a fityeg? Hogy vesztegetjük azt a kis tikmonyt? *Kacsint.*

Menyecske. Mit mond?

Nyaraló. Tikmony, az tojás. Népiesen.

Menyecske. Ja, a tojás. A tojásnak két korona darabja.

Nyaraló dal.

*Csinom Jankó, Csinom Palkó
Volnék, ha megvenném.
Inkább azt a kicsi vajat
Kenyeremre kenném.*

Hát a vaj hogy, lellemszotya? Mert a tojás ekkisé derága!

Menyecske. Drága? Ne vegye meg. Ne búsuljon, nem marad a nyakamon.

Nyarló. Búsuljon a ló, mely fejének nagyobb térfogata folytán erre alkalmasabban van berendezve. Mán csak annak a vajnak az árát firtatnám, ha tűzről-pattantságod nem nehezményezné megmondani.

Menyecske. Száz korona kilója.

Nyarló dal.

*Ha én nekem száz forintom volna,
A kilincsem írósvajból volna,
De mivel, hogy nincsen.
Rézből van a kilincsem,
El lesz rekvirálva.*

Kacsintva. Hát a Maxi hogy van? A maxika? A maxika nem járt erre?

Menyecske fenyeketően. Mi...i? Miről beszél maga? Csak nem a...

Nyarló ijedten. Dehogy, kérem! Ugyan minek néz engem? Én a Miksáról beszéltem, a Nordau Miksáról, arról a híres publicistáról.

Menyecske. Azér! Mert ha maximált vaját akar kapni, menjen a keresztanyja vajközpontjába, ne Balaton-Nyúzra.

Nyarló dal.

*Hullámzó Balaton tetején,
Csolnakázik egy halász legény,
Hálóját a Halközpont
Bérli ki, a Halközpont,
Egy fogas száz korona!*

Menyecske. Hát kell, vagy nem kell? Én nem érek rá, ki akarok menni a strandra fürdeni.

Nyarló dal.

*Fürdik a holdvilág Balaton hosszában,
Méláz a haramja strandfürdő-kasszában,
Mért nem kértem kétszerannyit, ahogy illik.
Azt is megfizették vón a hadimillik.*

Menyecske. Na, isten áldja meg, most már annyiért nem adom.

Nyarló dal.

*Sűrű csillagos az ég,
Majd eszedbe jutok még,
De már akkor késő lesz,
De már akkor késő lesz,
Vajad rekvirálva lesz.*

és akkor legalább maga se eszik belőle, ehetünk mind a ketten káposztát.

Menyecske dal.

*Kerek a káposzta,
Csipkés a levele,
Le a Vajközponttal,
Le vele, le vele!*

Együtt dal.

*Eresz alatt fészkel a fecske,
Mi van a kötődbe, menyecske?
Pici alma...*

Nyaraló mohón. Alma? Alma? Lehetne egy kilót kapni? Mennyibe kerülne egy kiló?

Menyecske folytatva. Ötven ko... ko... ko... ko... koroni.

Nyaraló. Me... me... me... mennyi? Ájultan összeesik.

Együtt dal.

Jobb vóna a sirba nyaróni!

Tánc, függöny

A hang

Magánjelenet két szereplővel

Szereplők:

A nő

A férfi

Szín: Két részre osztott színpad, balról szobasarok, pamlaggal, asztalkával, az asztalon telefonkészülék, virágváza rózsával. Jobbról utcai telefonfülke, egyelőre üres.

Férfi a pamlagon fekszik, pizsamában, ideges, felugrik, óráját nézi, aztán várakozva figyel a telefont, megigazítja a párnákat, visszafekszik, megint a telefonra figyel, óráját nézi, fejét csóválja.

Nő kalapban, felöltözve berohan a jobboldali telefonfülkébe, felkapja a kagylót, tárcsáz, közben vállához szorítja a kagylót, púderezzi magát. Telefon megszólal a baloldali szobában.

Férfi mohón felugrik, felkapja a kagylót, kitátja a száját, hogy Halló-t mondjon, de nem jut odáig, mert a nő máris beszélni kezd - nyitva maradt szájjal figyel, aztán lassan becsukja. A továbbiak folyamán többször kinyitja a száját, de sose jut szóhoz, csak gesztusokig jut el, újra becsukja, egészen a jelenet végéig, amikor reménytelenül abbahagyja, és ráül a kagylóra.

Nő az egész monológot egy szuszra, pont és vessző nélkül. Halló, halló... édes édes munculi bocivirág kutyamadaram eperkutyuskám halló halló igen igen én vagyok az én én és a te mókus lekvárod jaj ne haragudj hogy úgy lihegek alig tudok szóhoz jutni úgy szaladtam a negyedik emeletre a Mancihoz hogy még fel tudjalak hívni mielőtt az uram ideérkezik a szomszédba az izécsarnok elé ahová váratlanul találkat adott reggel amiatt a kalapdolog miatt erre nem számítottam de nem mondhattam neki hogy más dolgom van tudod hogy gyanakszik és különben is muszáj már azt a kalapot ha egyszer rászánta magát tőle nem fogadnám el és ebben ő olyan gavallér tudod nanana ne féltékenykedj te csúnya ne ráncold a homlokod pfuj pfuj nem szabad csúnya homlok inkább megdicsérhetnél hogy mégis szakítottam magamnak időt felszaladni ide a Mancihoz nem bírtam volna ki hogy fel ne hívjalak édes édes marcipán-bocskorom hát mit szólsz hozzá sajnos nem jöhetek nem jöhetek úgy fáj a szívem bizonyísten ha látnád úgy fáj olyan boldog voltam egész reggel arra gondoltam hogy egy félórára mégis fel tudok szaladni az én fekete borzashajú barnaszemű szürkenyakkendős kis aranyhalacszkámhoz és összecsókolhatom a... és most ez a hála hogy szidsz és megint szidsz szidod a te kis fehér-lábú katicabogaratad amiért önhibáján kívül egyszer nem tudott az ígéretének eleget tenni és eljönni és idebújni az ő nagy pávaszemes lepkéjének a két nagy tenyerébe és csak pihegni és egy szót se szólni de látod a Mancinak is megígértem ezt a dolgot a kalappal és nem mondhattam neki hogy majd holnap erről jut eszembe nem maradt nálad a puderdevasztum édes? mert mikor átszaladtam aztán a cukrászdába igenis egyedül te utálatos! ne kezd most megint mert igazán megharagszom igenis egyedül szaladtam át és visszajöttem te már nem voltál ott és csak izentél hogy áthívtak az üzletbe - mondd csak tényleg az üzletbe hívtak? mert valami nő jött érted azt mondta a pincér! te vigyázz magadra! nem ismersz engem! te csak egy kis

karcsú derekú és szőkebubis macskát ismertél eddig! de én tigris is tudok lenni ha megcsalnak! egy megvadult anyatigris!... olyannak még nem láttál!... hát csak ne csináld ezeket az ártatlan méltatlankodó szemeket mert ezt nem bírom ettől beleharapok hátul a nyakadba ott ott ott ottottototo ahol a haj végződik tudod már... ja igaz nehogy eszedbe jusson megmondani a Mancinak hogy te tudod hogy én megmondtam neki hogy neked megmondtam hogy neki nem szabad tudni hogy én tőle telefonáltam neked mert ha Döncinek véletlenül elárulja Manci hogy nem tud róla hogy te az üzletben voltál pedig azt mondtam neki hogy mondja hogy együtt voltunk tegnap az üzletbe nálad akkor ebből a Dönci észreveszi hogy én már mondtam a Mancinak azóta hogy felmegyek hozzá és nem véletlenül találkoztunk vele és ez csak akkor nem feltűnő ha te a Manci előtt is úgy teszel mintha nem tudnád hogy én szóltam neki hogy neked úgy kell tenni mintha nem tudnád hogy vele is közöltem hogy te tudod hogy én tőle telefonáltam neked... remélem érted aranyos a te okos kis kutyuskádat nem akarom istenments hogy *kívül dühösen zörögnek a telefonajtón* jaj, a izé... a Manci már nagyon türelmetlenül kopog hogy menjek már, no a Dönci feltűnő lesz... hát isten veled ccc ccc *csókot jelez* édes édes édes kis kutyusibutyuli bozontos fej hogy nem láthattalak csak azért hívtalak fel hogy legalább halljalak... nem bírtam volna ki hogy egy egész napon ne halljam azt az édes mély dörmögő hangodat... csak a hangodat akartam hallani drágám rohanok pá pá pá... *Csókot dobál, leteszi a kagylót, kirohan.*

Függöny

Szubjektív lelet

Szereplők:

Orvos

Dr. ugyanaz

Első jelenet

Dr. Ugyanaz, délelőtt, a sorozáson.

Dr. Ugyanaz megtört tekintetű, bús, tönkrement emberi roncs, elgyengült férfierő, beesett szemek, tétova mozdulatok. Hajlott háttal, köhögve lép az orvos elé. Halkan, suttogva beszél.

Orvos miután az objektív leletet felvette. Most következik a szubjektív lelet, az egyén saját bevallása alapján? Hány éves?

Dr. Ugyanaz. Öreg vagyok... nagyon öreg...

Orvos. A nacionálé szerint harminckét éves.

Dr. Ugyanaz fájdalmasan. Nem az az öreg, doktor úr, aki messze van a bölcsőtől - de aki közel van a koporsóhoz.

Orvos. Szülei élnek?

Dr. Ugyanaz. Élni éppen élnek, ha élet az, éjjel-nappal lelkiismeretfurdalások között fetrengegni, hogy ilyen származékos beteg korcsnak adtak életet, amilyen én vagyok, magamnak és az emberiségnek gyötrelmére.

Orvos a szívet vizsgálja. Vegyen lélegzetet.

Dr. Ugyanaz akkora lélegzetet vesz, mint egy kis kolibri.

Orvos. Nem tud nagyobbat lélegzeni?

Dr. Ugyanaz rémülten. Még ennél is nagyobbat? Szent Isten, hiszen megreped a tüdőm. Még soha ennyi levegőt nem ettem egy harapásra.

Orvos. Mutassa a nyelvét.

Dr. Ugyanaz legyint. Ne is nézze meg, doktor úr - a doktor úr érzékeny lelkű embernek látszik - nagyon szomorú látvány az én nyelvem, doktor úr... megmondom őszintén.

Orvos. Volt valami szervi betegsége?

Dr. Ugyanaz. Nekem? Tudtommal nem volt - ha csak féoldalai agyrák nem számít szervi betegségnek - tudniillik mindig arra volt gyanúja az orvosomnak...

Orvos. Szokott szédülni?

Dr. Ugyanaz. Csak a szédülést ne emlegesse, doktor úr, mert mindjárt összeesek. Kénytelen vagyok állandóan a kocsin járni, mert ha a járda széléről lenézek, mindjárt elszédülök.

Orvos. Különben semmi panasza nincsen?

Dr. Ugyanaz. Különben semmi. Ha így tartom a fejem, féloldalt, akkor valami tompa nyomást érzek a derekamban. Ha a derekamot mozgatom, ugyanazt a tompa nyomást a fejemben érzem. Néha olyan érzésem van a mellemben, mintha a fájós lábam sajogna, néha meg percekig nem tudok lélegzetet venni a fülemlen keresztül. A vesetájon szaggató nyilallást érzek olyankor, mikor az orromat fúvom - néha meg úgy szeretnék sírni, magam sem tudom, hogy miért. Estéknént, mikor hálai jár belém a lélek, sokszor olyan állapotba vagyok, hogy már alig találom meg az ágyat. Különben nem tudok semmit, ha csak azt a veszett kutyát nem, aki egy órával ezelőtt megharapott.

Orvos. Ezek a foltok a karján mitől vannak?

Dr. Ugyanaz. Ez? Ez semmi, egy pár hullafolt. Bizalmasan megsúghatom a doktor úrnak, hogy már két hónappal ezelőtt meghaltam. Csak nem akarok elhencegni vele.

Orvos. Jól van. Frontdiensttauglich.

Második jelenet

Dr. Ugyanaz, délután, a biztosító-társaság orvosánál.

Dr. Ugyanaz kihúzott derekú, délceg, villogó szemű fiatal atléta. Döngő léptekkel méri át a szobát. Érces bariton, ringó csípők.

Orvos. Hát kérem, amint mondtam, a díjszabás meghatározása attól függ, hogy milyen sánszai vannak önnel a társaságnak. Ha a vizsgálat kideríti, hogy egészséges ember, aki megéli a biztosított összeg lejáráását, természetesen kisebb díjakat állapítunk meg. Hány éves?

Dr. Ugyanaz szégyenlősen. Jaj, Istenem - szinte restellem... olyan bohó vagyok...

Orvos. De hiszen a nacionálé szerint harminckét éves...

Dr. Ugyanaz. Nem az a fiatal, aki közel van a bölcsőhöz, hanem aki messze van a koporsótól.

Orvos. Szülei élnek?

Dr. Ugyanaz. Apám korelnök a „Matuzsálem” című aggastyánklubban.

Orvos szívét vizsgálja. Vegyen lélegzetet.

Dr. Ugyanaz akkora lélegzetet vesz, amekkorából szükség esetén egy-két hétig élédegélhetne a tenger fenekén.

Orvos. Ne olyan nagyot.

Dr. Ugyanaz. Még ennél is kisebbet? Hiszen megfulladok.

Orvos. Mutassa a nyelvét.

Dr. Ugyanaz félméternyire kilógatva a nyelvét. Nézzze meg ezt a nyelvet, doktor úr, nem azért mondom - csak tessék bátran megtapogatni -, ilyen nyelvet nem egyhamar lát a doktor úr Pesten - direkt gusztusom van rá néha, hogy leharapjam és megegyem, olyan friss és gusztusos. Megveregeti a nyelvét.

Orvos. Volt valami szervi betegsége?

Dr. Ugyanaz sóhaj. Sajnos... be kell vallanom, hogy volt. Gyerekkoromban súlyos orrvizsgtetésen mentem keresztül, de még idejében megvakartam az orromat, és elmúlt. Azóta jól érzem magam.

Orvos. Szédülni szokott?

Dr. Ugyanaz. Sajnos, elég gyakran. Valahányszor repülőgépen ülök, és a gép darabokra törve zuhan fejjel lefelé. Különben nem.

Orvos. Egyéb panasza nincs?

Dr. Ugyanaz. De igen... Nem merek disznók közelébe menni, mert gyakran megtörtént, hogy makknak néztek. És egy állandó szorongás van bennem, hogy annak idején, két-háromszáz év múlva, mikor már meguntam az életemet, nem tudok majd meghalni.

Orvos. Jól van, köszönöm. *Megírja a biztosító-társaságnak a jelentést, melyben nem ajánlja fölvétele a jelentkezőt, mert a vizsgálat arra enged következtetni, hogy néhány év múlva tökéletesen meghülyül, és munkaképtelen lesz.*

Függöny

Filmgyártás

Szereplők:

Igazgató

Operatőr

A költő

A színész

Rendező

A főhadnagy

Az oroszlánszelídítő

Tevehajcsár

Kellékes

Kereskedősegéd

Szín: igazgatói szoba, személyek: az igazgató, a rendező, az operatőr, két színész, három színésznő, egy szabó, egy borbély, egy oroszlánszelídítő, egy főhadnagy, két néger, egy kínai óriás, két összenőtt gyerek, egy kellékes, két egypúpú és egy kétpúpú teve, egy lírai költő, mint az éppen szóbanforgó „Álom” című filmdarab szerzője.

Igazgató. Nem bánom, akkor az maradjon, de legfeljebb tíz-tizenkét méter.

Operatőr. Húsz.

Igazgató. Tíz. A bankár kijön az ajtón, körülnéz. Felirat: Húsz év múlva. Meglátja Laurát, idill, vízió, az a jelenet, mikor húsz év előtt leászott a hágcsón.

A költő. Ez nem jó lesz, igazgató úr, hiszen neki nem is szabad tudni, hogy Laura már nem akar...

Igazgató. Ne beszéljen nekem ostobaságokat. A bankárnak muszáj benne lenni a harmadik felvonásban.

A költő. Miféle bankárnak?

Igazgató. Mifélének, hát neki, Lus Pálnak.

A költő kétségbeesetten. Bankár? De hiszen az nem bankár, az csillagász...

Igazgató. Csak volt. Nem lehet csillagász, honnan veszek én csillagász tornyot, nem mondaná meg? Bankár lesz.

A költő. De hogy fedezhet fel egy bankár egy új csillagot?

Operatőr. Nagyon szépen. A csatorna végén kibújik, panorámát csinálunk, utána premier plan, amint észreveszi.

A költő. De...

Igazgató. Ne beszéljen mindig bele, Alanyi. Ne zavarjon bennünket, holnapután reggelre nekem kész kell lenni a külső felvételekkel. Tyű, a propellercsavarról egészen megfeledeztem! Sipos, megvannak a propellercsavarok?

Kellékes. Hogy lennének meg? A lakatos harminc koronát kér letétbe.

Igazgató. Maga vadállat, most jut eszébe? *Telefonál.* Hallo, hallo!

Tevehajcsár arabul. Kérem, én nem várhatok, tessék megmondani, jöjjünk, vagy ne jöjjünk.

Igazgató a telefonba. Kösse le annyiért, de nekem délutánra szállítani kell a negatívokat... *Maga elé teszi a kagylót, kifelé beszélve.* Megvan, tudom már, hogy csináljuk: Elemér már akkor beleszeret a táncosnőbe, mikor még csak álmában látja...

A főhadnagy. Az nem lehet.

A színész. Dehogy nem. Egy degenerált grófról van szó, arról el lehet képzelni!...

Az oroszlánszelídítő. ...hogy egy álomszerű árnyékba szeret...

Operatőr. De az húsz méterrel több, és virazsírozni kell... és két Wolframmal több...

Igazgató. Ha álomszerű szerelem, akkor kettővel több? *A telefonba.* Halló... halló... szaladjon át Vereshez, küldjön két Wolframmal többet...

Színész. Így jó lesz.

Igazgató habozva. Hát legyen degenerált?

Színésznő. Á, fenét legyen.

A költő. De igazgató úr, hiszen a gróf...

Operatőr. Ugyan, hallgasson.

Igazgató. Nem bánom, legyen degenerált. Hm, de ha degenerált, akkor nekem holnap fél kilencre itt kell lenni a csőnek, beforrasztva... Sipos! telefonáljon a káposztásmegyeri vízművekhez...

A tevehajcsár arabul. Ejnye, a fűzfánfűtütülő rézangyalát, meddig várjunk még?

Színésznő. Kérem, igazgató úr, azt a nagy jelenetet, amikor le akarok lépni a trambulinról, de valami titokzatos erő visszatart, nem lehet megcsinálni.

Igazgató. Hogy a micsodába ne lehetne megcsinálni?

Színésznő. Mert én azt nem tudom megcsinálni, azt nem lehet kihozni.

Igazgató felugrik. Nekem akarja beadni, hogy azt nem lehet kihozni? Ide nézzen, itt áll a teve, jobbra - itt áll maga, már mint én - egy szerelmes nő, aki éppen leszáll a tevéről, a trambulin szélére lép, sötéten maga elé néz... *megjátssza* kitárja a karjait... *megjátssza* ...a keblei pihegnek... *megjátssza* ...egyszerre eszébe jut minden, maga elé néz sötéten, de nőies kacérsággal... *megjátssza* ...nekem akarja beadni, hogy egy ilyen nőt nem tarthat vissza valami titokzatos erő? Ne vegyen engem palira, fiam.

Operatőr meggyőződéssel. Látja, hogy lehet.

Rendező. Csak bízza ránk.

Tevehajcsár arabul. Hát mi lesz?

Operatőr. Harminc méteren kihozom a titokzatos erőt.

Kereskedősegéd bejön. Alásszolgája.

Igazgató. Kitől jön?

Segéd. A papírgyárból. Elhoztam a műszalámit.

Függöny

Hosszú háború

Szereplők:

Első katona

Második katona

Szín: Két ellenséges lövészárk, egymástól másfél méternyire

Első katona kibújik az egyik lövészárból, körülnéz. Aiá... De álmos vagyok. Na, mi az, lesz valami máma? Kiabál. Hé, ellenség! Alszol még?

Második katona kibújik a másik lövészárból, szeméit dörgöli. Micsináljak, nincs egyéb dolgom. Hogy vagy, kedves ellenségem?

Első katona. Köszönöm kérdésed, kedves ellenségem. Hogy aludtál? Appardon, nézd, milyen nevetlen vagyok, el is felejtettelek üdvözölni... Belelő a másik vállába. Kedves betegségedre.

Második katona. Köszönöm. Céloz. Hová parancsolod?

Első katona. Ide, a lapockámba, ha volnál olyan szíves, egész éjjel viszkett.

Második katona gondosan célozva belelő a lapockájába. Udvariasan. Jól találtam?

Első katona. Köszönöm, rendben van. Letapasztja a sebet egy patent flastrommal. Különben hogy vagy?

Második katona. Na, na, na. Az ember ellustul.

Első katona. Hát bizony, here élet ez, kedves ellenség barátom. De az ember rabja a kényelmének, tudod, és ha valamit megszokott, kérlek alássan - nehezen határozza el magát új szokásokra. Belelő a másikba. Prosit.

Második katona letapasztja, visszalő. Prosit.

Első katona ásít. Volt valami tegnap?

Második katona. A Pepi nagyon röhögött.

Első katona. Az mindig röhög, a marha, már nem tudja mit csináljon unalmába. Mi volt az?

Második katona. Fogadott a Milánnal, hogy nem tud neki úgy belelőni a szíjon fölül, hogy szívet ne találjon. Mi is nevettünk, mert a Milán dühös lett, és hencegett, hogy akárkivel fogad, és végre megállapodtak egy pohár sörben. Hát a Milán hosszasan céloz, és lő végre - mire a Pepi iszonyúan röhögni kezd, te marha, mondja, fuccs, belement a fejembe.

Első katona ásít. Meghalt?

Második katona. Hát persze. Ilyen szerencséje legyen valakinek. Tulajdonképpen elvesztette a fogadást, mégis a Milánnak kellett fizetni a sört.

Első katona. Úgy kell neki. Udvariasan. Megengeded, hogy töltsek? Tölts a fegyvert.

Második katona. Köszönöm, nagyon jó, friss golyóid vannak. Prosit. *Összeütik a fegyvert, aztán lőnek, tapasztanak.*

Első katona. Az ember azért érzi néha, hogy csinálni kellene valamit. Olvasni vagy írni - vagy építeni valamit, tudod. Az utóbbi időben lelkiismeretfurdalásaim vannak. Hiányzik a bátorság, kedves ellenségem.

Második katona. Kérlek, az embernek annyi barátja van, amiatt nem mer kezdeni valami egyebet. Megszólják az embert.

Első katona. Bizony, csak barátai ne volnának az embernek. Hidd el, sok elkeseredett, halálos barátom van nekem is, kedves ellenségem.

Második katona. Hja, ja. - Nem játszunk egy parti szuronyt?

Első katona. Kérlek szépen. Mibe megy?

Második katona. Gyomorba.

Első katona. Jó. Aki elesik, ahelyett tartja az összes téteket a következő partner, a rajvonalban.

Második katona. Nem bánom. Ki kezd?

Első katona. Mindig aki kérdi. *Feltűzi a bajonettet.*

Második katona szintén. Bemondom az ultimót.

Első katona. Nono. Majd meglátjuk. Tessék kijátszani.

Második katona szúr. Vörös.

Első katona. Nem rossz. *Szúr.* Itt a vörös.

Második katona szúr. Tüdő.

Első katona szúr. Vese.

Második katona. Velő.

Első katona. Ez kimaradt. Adu.

Második katona. No, no... Máj.

Első katona hirtelen. Szív...

Második katona elejti a fegyvert. Nyertél... Disznód van... Itt a Muki, mellettem, az majd átveszi a partit. Szervusz.

Első katona. Szervusz, öreg.

Második katona. Aoiá... Úgyis olyan álmos vagyok... *Nyújtózik, ásít, meghal.*

Függöny

Aszongya

Szereplők:

Pali bácsi

Pista bácsi

Pali bácsi és Pista bácsi ülnek, üldögélnek a padka szélén, és pipáznak. Vajon miről beszélgetnek? Készülő nagy szocialista regényem számára jó volna néhány természetű megfigyelés. Húzódjunk közelebb, észrevétlenül.

Pali bácsi. Hát az éppen lehetséges. Nem mondom, hogy nem lehetséges.

Pista bácsi. Mer' aszongya, hogy igen.

Pali bácsi. Iszen nem azért, hogy nem mondja. Én nem az az ember vagyok, aki asszongya, hogy nem, ha igen. Mert azt úgyse tudhassa az ember biztosan.

Pista bácsi. Hát persze, hogy nem. Az igaz.

Pali bácsi. Mer' énnekem hiába mondja valaki, hogy aszongya így vagy úgy. Én tudom, amit tudok.

Pista bácsi. No iszen, hát azt éppen lehet is tudni.

Pali bácsi. Hát. Azért mondom. Van olyan ember, aki csak úgy váltja a szót, oszt maga se tudja, aszongya, hogy minek. Nekem bizony senki ne mondja, hogy aszongya, ez meg az, meg mi - mer én egyenes ember vagyok, oszt ami a szívemen, az a nyelvemen, oszt nekem senki se mondhassa, hogy aszongya, hogy én nem mondom ki kereken, hogy így meg úgy.

Pista bácsi. De nem ám.

Pali bácsi. Nem hát. Persze, hogy nem.

Pista bácsi. No, csak azért mondom.

Pali bácsi. Hát.

Pista bácsi. Hát nem igaz?

Pali bácsi. Bizony, hogy olyanformán.

Pista bácsi. De meg nemcsak, hogy olyanformán, hanem hogy szinte bizonyosan is. Nekem ugyan senki ne mondja, hogy aszongya: nono. Mer aztán eleinte mindenki úgy van vele, hogy azt hiszi - no!! most majd így lesz, vagy úgy, meg mi - oszt aztán rágyün, hogy sehogy sincsen, hanem csak úgy, ahogy annak lenni muszáj. Mert lehet így is, meg úgy is gondolni aztat, hogy majd kifundálja az ember másképpen: - azért mégiscsak úgy van minden a végén, ahogy muszáj lenni. Mer úgy még sose volt, hogy sehogy se volt.

Pali bácsi. Az már színigaz beszéd. Bizony, az már ilyenféleképpen van.

Pista bácsi. No.

Pali bácsi. Hát maga legjobban tudja.

Pista bácsi. Persze, hogy tudom.

Pali bácsi. Mér ne tudná?

Pista bácsi. De meg azt is tudom, hogy ami egyszer úgy akar lenni, ahogy lesz - hát az nem is leszen másképpen. Meg osztán mindennek megvan az eleje, oszt megvan a vége - igaz-e vagy nem?

Pali bácsi. Hja, ja. Úgy ám.

Pista bácsi. No látja, ugye. Nem olyan mulya ember a Pista bácsi. Osztán aszongya, aki aztat észbeveszi, hát az el is hiheti. Mert sok ilyenféle dolog van, oszt sok másféle is van, de azért az csak mindig egyformán van, hogy ami ott van valahol, az bajosan van máshol.

Pali bácsi. Okos ember maga, Pista bácsi, ez meglátszik.

Pista bácsi. Nohát. Aki mást mond, az nem egyenes ember. Pedig van olyan.

Pali bácsi. Vannak, vannak. Nagy a világ, sok minden van benne!

Pista bácsi. Már az szent.

Pali bácsi. Tiszta sor.

Pista bácsi. Hát.

Pali bácsi. Na látja.

Itt abbahagyták a beszélgetést, úgy látszik, elmondták egymásnak az ügyre vonatkozó legfontosabb észrevételeiket. Miután egy kicsit fáj a fejem, a nyájas olvasóra bízom annak eldöntését, hogy miről beszélgettek Pali bácsi és Pista bácsi. A megfejtők közt kisorsoljuk Tömb Szilárdnak „A magyar nyelv konkrét kifejezőereje” című művét.

Függöny

Poligámia

Szereplők:

Férj

Feleség

Férj. Hm. Nagyon érdekes. Kuriózum.

Feleség nyugodtan. Mi érdekes?

Férj. Ez a dolog. Ez az izé. Ez az ötlet.

Feleség. Miféle ötlet?

Férj. Amit ez a Zsemlei mondott máma a hivatalba.

Feleség. Mit mondott?

Férj. Evvel a dologgal... hm. Tudod, kérlek, én csak úgy felemlítem... mint egy ötletet, semmi mást. Egy groteszk ötlet, igazán, hidd el, nem tekintem másnak. De hogy érdekesnek találjam, azt csak szabad, ugye?

Feleség nyugodtan. Persze.

Férj felháborodva. Aztán, kérlek, az ötlet nem is új... Történelmi precedens van rá, kérlek alássan. Ő azt mondja, hogy a harmincéves háború után is behozták.

Feleség nyugodtan. Mit?

Férj. Tudniillik akkor is arról volt szó, hogy a hosszú és véres háború megtizedelte a férfilakosságot, és gondoskodni kellett a jövőről. Tehát behozták... Már most azt mondja ez a Zsemlei, hogy mi volna, ha most is behoznák, a háború után.

Feleség nyugodtan. Mit?

Férj. Tudod, én igazán csak egy bizarr ötletnek tartom, hidd el, hogy behozzák.

Feleség nyugodtan. Mit?

Férj szünet után, gyorsan. A poligámiát. Elkapja a fejét, eltakarja az arcát.

Feleség nyugodtan. Hja, a poligámiát.

Férj vár, aztán csudálkozva felfedi az arcát, néz, hogy nem repült hozzá semmi; meglepetve. Igen.

Feleség. Hogy a poli... Hát mér ne hoznák be?

Férj csodálkozva és lelkesen. Igazán?! Ugye? Hát ugye, te is azt mondod?! Na, ez már gyönyörű! Sohase hittem volna, hogy ilyen emelkedetten, ilyen... ilyen elfogulatlanul gondolkodol... ilyen objektíven tudsz látni... mint egy intellektus... mint egy férfi...

Feleség. Te mindig butábbnak hittél engem, mint amilyen vagyok.

Férj lelkesen. De ezentúl magamhoz méltónak, nemesen és önzetlenül és szélesen gondolkodó, egyenrangú, megértő szellemnek foglak nézni, akivel mindenről lehet beszélni... szellemtársam is leszel... igen, egész boldog vagyok e felfedezésen. Most már megmondhatom neked, mint egy barátnak, egy igazi embernek, egy észlénynak... most már megmondhatom neked, hogy az én nézetem szerint is nagyon helyes volna, ha behoznák.

Feleség nyugodtan. Mit?

Férj. A poligámiát.

Feleség. Hja, a poligámiát.

Férj lelkesen és folyékonyan, könyv nélkül. Azokat a kifogásokat, amiket erkölcsi szempontból tehetett az elfogult konzervativizmus, már rég megdöntötte az új tudomány... Hiszen vannak népek, melyeknél a poligámiának éppen az ellenkezője erkölcsstelen. És éppen a legrégebb mítoszok tekintik természetesnek a poligámia gyakorlását... Úgy látszik, az emberi természetben gyökerezik, s így csak a természetes, egészséges rend visszaállítása volna, ha behoznák.

Feleség. Hát persze, fiam.

Férj lelkesen, ragyogva. Ugye, fiam? Milyen okos, kedves, bölcs, megértő vagy! Aztán itt van a gazdasági szempont, kérlek alássan... Első percben azt hinné az ember, hogy gazdaságilag a férfira elviselhetetlen terheket róna a poligámia. De ha közelebbről nézzük, kiderül, hogy a gazdasági egyensúly nemcsak hogy megmarad, de inkább javul a poligámiában. Ez egészen bizonyos.

Feleség. Ha bizonyos, akkor jó.

Férj szavalva. Igenis, javul... mert bár egyrészt én több nőről kell hogy gondoskodjam, másrészt ez a több nő, aki nekem mind tulajdonom...

Feleség leteszi a villát. Hó... hogy van ez csak, kérlek, még egyszer? Miféle több nőről beszélsz te?

Férj tágranyitott szemmel. Hát...

Feleség megint felemeli a villát, de ezúttal hegyekkel kifelé. Micsoda több nőt kell neked eltartani?...

Férj elhűlve. Hát... kérlek... alássan... hát nem a poligámiáról beszéltünk?!...

Feleség. Bánom is én azt a poli... vagy hogy hívják. Te itt nőkről beszéltél, nem arról a pali... arról a palimágia... *Hirtelen gyanúval.* Hallod-e, tulajdonképpen mi az a pománia, vagy hogy mondtad? *Emeli a villát.*

Férj lehajtott fejjel, lesütött szemekkel. Hja... a poligámiát gondolod... semmi... kérlek... a... a... vámtarifa központosítását hívják így... a hivatalnokok fizetésrendezésének állami szervezését... a... a... mezei kankalin porzójának a balszirmának a tudományos neve... poli, az szir... gámia, az szírom... *Alázatosan tovább eszik.*

A védtelen nő

Szereplők:

Védtelen nő

Aszfaltbetyár

Társadalom

Közüvélemény

Igazságszolgáltatás

Aszfaltbetyár. Bocsánatot kérek, mélyen tisztelt nagysád...

Védtelen nő nem felel, siet.

Aszfaltbetyár. Szabadna esedeznem, csak azt akarom mondani...

Védtelen nő. Takarodjék.

Aszfaltbetyár. De hiszen, könyörgöm alázatosan...

Védtelen nő. Takarodjék innen, piszkos gazember!

Aszfaltbetyár. Én csupán azért lettem volna bátor...

Védtelen nő. Ha nem tágít innen, aljas, becstelen csirkefogó, rendőrrel vitetem be.

Aszfaltbetyár. Nagyságos asszonyom, de igazán higgye el nekem...

Védtelen nő. Hát mégsem érti meg, undok, elvetemedett kéjenc, jellemtelen csábító, hogy egy védtelen nővel van dolga, egy szegény kiszolgáltatott, védtelen nővel? Ó, Istenem, Istenem, minek van kitéve egy védtelen nő! *Sírva pofonvágja az Aszfaltbetyárt.*

Aszfaltbetyár megrendülve. Vígasztalhatatlan lennék, asszonyom, ha azt hinné...

Védtelen nő. Hallgass, kutya, hallgass! Jó volna, ugye, beszennyezni egy védtelen, kiszolgáltatott nő tehetetlenségét undorító, állatian vad és mohó érzéki vágyaid dögletes kéj mámorának? Irtózatoss! Nem hagyja abba az erőszakoskodást? *Mellberúgja az Aszfaltbetyárt.*

Aszfaltbetyár rémülten. Jézus Mária!

Védtelen nő. Hát nem hagyja abba az úr, hogy egy védtelen nő fülébe suttogjon, aki nem akar az ilyen disznóval szóba állani? *Fejbe veri az Aszfaltbetyárt.*

Aszfaltbetyár. Hát hiszen ha nem méltóztatik parancsolni...

Védtelen nő. Hát senki nem segít rajtam? Hát nem véd meg engem senki? *Keresztüüllövi az Aszfaltbetyárt.*

Közüvélemény. Mi az, mi az itten?

Védtelen nő. Ez az ember megszólított engem... e n g e m megszólított! Szólított e n g e m meg! Meg e n g e m szólított!

Közüvélemény. Rettenetes! Egy védtelen nőt! Pfuj! *Leköpi az Aszfaltbetyárt.*

Aszfaltbetyár. De hiszen én csak...

Közüvélemény. Hát nem lehet ettől a fekélytől megtisztítani a társadalmat?

Társadalom. Segítség! Segítség! Mentsetek meg! Ez a fekély beszennyezett!

Igazságszolgáltatás. Mi az, mi az?

Közüvélemény. Tessék gyorsan gyönni, ez az izé itten bántja a Társadalom Pistikét, aki egész nyugodtan ment haza az iskolából, ez meg nekiment itten, és minden ok nélkül verekedni kezdett! Tessék gyorsan gyönni!

Igazságszolgáltatás. Be kell vinni a rendőrségre.

Védtelen nő sír. Ki ad nekem elégtételt?

Igazságszolgáltatás zavartan. Hát, kérem, mit tegyünk, nincsen rá megfelelő szakasz...

Közüvélemény. Nincsen? Disznóság!

Aszfaltbetyár elhaló hangon. De, kérem szépen... hiszen csak azt akarom mondani...

Közüvélemény. Eláll! Eláll! Női becsület dolgában nem lehet bizonyítani!

Igazságszolgáltatás. Ez igaz.

Társadalom. Le vele! Le vele! *Levágja az Aszfaltbetyár fejét.*

Az a pókfajta, amelyiknek a nőténye tizenhatszor akkora, mint a hím, és rendes körülmények közt meg szokta enni a hímet: Le vele! Le vele! Egy védtelen nőt bántalmazni! *Megcsípi az Aszfaltbetyárt.*

Aszfaltbetyár. De hiszen én csak azt akartam megkérdezni önnagyságától, hogy hogy van a kedves férje, az én Papucs Rudi barátom! *Meghal.*

Védtelen nő sírva. Ilyen hazug gazember! Nem is a férjem a Papucs Rudi, csak a barátom! Nem is a barátom, mert tegnap otthagytam, ma reggel óta már a Ferivel vagyok.

Függöny

Hajónevek

Szereplők:

Allan

Undersea

Undersea tengernagy. Mi újság?

Allan tengernagy. Elsüllyedt a *M a j e s t i c*.

Undersea. Mi az magyarul: *M a j e s t i c*.

Allan. Honnan tudjam? Nem tudok én magyarul. Különben miért akarja magyarul tudni? Nem kell azt tudni.

Undersea. Mondja, maga azt hiszi, maga azért ellentengernagy, hogy mindig ellentmondjon nekem? Igenis, kell tudni magyarul, hogy mi az: „Majestic”, mert különben nem értik meg Pesten, ha ez a szó előfordul a vicces krokiba.

Allan. Milyen vicces krokiba?

Undersea. Hát amibe mi ketten szerepelünk.

Allan. Ja, az más. Hát akkor beszéljünk magyarul. *M a j e s t i c* az magyarul „felséges”-t jelent. Elsüllyedt a *F e l s é g e s*.

Undersea. Jó. Hát még mi újság?

Allan. Elsüllyedt a Góliát.

Undersea. Hm. Hát még?

Allan. Elsüllyedt a Kolosszális.

Undersea. Ej, ej. Más baj nincs?

Allan. Nincs. Elsüllyedt a *R é m n a g y* és elsüllyedt a *H ú d e ó r i á s i*.

Undersea. Tyetje. Maga honnan tudja mindezt? Hátha nem igaz?

Allan. De igaz.

Undersea. Honnan tudja?

Allan. Onnan, hogy nem volt benne a lapokban.

Undersea. Az baj, akkor igaz. Hát még mi süllyedt el?

Allan. Elsüllyedt a *M e g k ö z e l í t h e t e t l e n* és elsüllyedt a *Z i m p o z á n s*. Továbbá fenékbe fúrták a *F e n e k e t l e n* t és elsüllyedt az *E l s ü l l y e d h e t e t l e n*. Továbbá egy lövést kapott az *A e t h e r k i r á l y n ő j e*, és a *F é l i s t e n n e k* beverték az orrát. Továbbá léket kapott a *F e l l e g e k u r a* és az *A c h i l l e s z n e k* kifúrták a...

Undersea. Sarkát?

Allan. Dehogy, az oldalát. Továbbá elsüllyedt a *H a l l a t l a n j e l e n t ő s é g ű*, és elsüllyedt a *L e g f o n t o s a b b*. Elsüllyedt a *D ö n t ő s z e r e p ű* és elsüllyedt a *C s a k e z n e - s ü l l y e d j e n e l m e r t a k k o r b a j v a n*, továbbá elsüllyedt a...

Undersea. Elég... még nem merült ki?

Allan. Dehogy, egyre jobban bemerül...

Undersea. Nem úgy értem... Ezen a dolgon változtatni kell.

Allan. Hát micsináljunk? Talán alá kellene támasztani őket gerendával, hogy ne tudjanak elsüllyedni...

Undersea. Ellentengernagy, ne beszéljen számárságokat. Én nem arról beszélek, hogy a hajók ne süllyedjenek el... Én arról beszélek, hogy egy hajónak, ami elsüllyed, ne legyen az a neve, hogy *N e m l e h e t e l s ü l l y e s z t e n i*... Hány hajónk van még?

Allan. Tizenkettő. A *P é l d á t l a n*, a *L e g k é p t e l e n e b b*, a *B ö d ü l e t e s*, a *S z u p e r h i p e r u l t r a*, a...

Undersea. Elég, elég!

Allan. Nem ég el. Elsüllyed.

Undersea. Nem szégyelli magát, egy jónevű humorista krokijában ilyen buta viccet mondani? A hajók nevét meg kell változtatni.

Allan. Hova gondol, tengernagy!

Undersea. Hova gondolok? Ahova akarja. A hajók nevét meg kell változtatni. Mi értelme van ezeknek a fellengzős címeknek? A hajó elsüllyed, az ellenséges sajtó telekiabálja a hajó nevével a világot, és dicsekszik, hogy mekkora kárt okozott nekünk, megint elsüllyesztették a *G ó l i á t o t*, aminek már a neve mutatja, hogy óriási nagy hajó volt. Minek ez nekünk? Mit gondol, csapnának-e akkora lármát akkor is, ha azt az elsüllyesztett hajót nem *M é n k ü - f r á s z n a g y n a k*, hanem, mondjuk, *K i s v a c a k n a k* hívnánk? Képzelve csak el! Elsüllyesztettük a *B a g a t e l l t*! Hogy venné ez ki magát? Le se közölnék.

Allan. Mond valamit, tengernagy.

Undersea. Azért mondom. A hajó nevét meg kell változtatni. *K i s c s ö p p s é g*, ez egy név. Vagy ez: *R o z o g a*, vagy *J á t é k s z e r*? Mit szólna például ehhez: *V í z i c s i b o r k a* vagy *L i l i p u t* vagy *B a b s z e m J a n k ó* vagy *H a j ó k v a k a r c s a* vagy *N o e z é r t - n e m k á r* vagy *E z t m a g u n k i s e l s ü l l y e s z t h e t t ü k v o l n a* vagy *E b b ö l a - r o n g y o s b ó l ú g y i s e z v o l t a z u t o l s ó*, vagy még inkább *A t ö b b i t l á t n á t o k*?

Allan. Jó, jó, de mi lesz azokkal a hajókkal, amik még megvannak? Amik benne vannak a lajstromban? Amik a dicső angol flotta nagyszerűségét hirdetni hivatják? Ezeknek csak nem adhatunk ilyen vacak neveket?

Undersea. Ellentengernagy, hát mondtam én, hogy ezek a nevek az élő hajókra vonatkoznak? Minden hajónak két neve lesz ezentúl: egy óriási és egy kisvacak. Amíg a víz fölött van a hajó, addig *G ó l i á t n a k* hívják. Abban a pillanatban, mikor elsüllyedt, felveszi a *B a b s z e m J a n k ó* nevet. Szóljon annak az izének, annak a H. G. Wellsnek, találjon ki valami elmés szerkezetet, ami a hajó oldalára alkalmazott feliratot abban a pillanatban automatic kicserélje, mikor az utolsó kémény is eltűnik a víz alatt.

Allan. Óriási! Zseniális! Ilyen fényes ideája igazán csak angol alattvalónak támadhatott! Anglia mégiscsak az országok fejedelme!

Undersea. Amíg el nem süllyed. Mihelyt süllyedni kezd, leugrunk róla, és elnevezzük „Népek aljá”-nak.

Függöny

Tréfa volt

Szereplők:

A báró

A gróf

Az inas

Rendőr

A báró ágyacskájában alszik, és álmában egy közönséges embert utánoz, aki úgy hortyog, mint egy iparos.

A gróf egy feszítővassal fölfeszíti a földszinti udvarra nyíló ablakot.

A báró hortyog.

Az inas fölneszel a cselédszobában.

A gróf betolja az ablakot, és óvatosan bemászik az előszobába, tapogat.

Az inas. Ejnye, ki mászkál az előszobában? Kimegy az előszobába, ahol találkozik a gróffal, félreérti a helyzetet és azt hiszi, hogy valaki bemászott az ablakon, lopási szándékkal. Hó, hó, maga disznó betörő, mi az, mi az?

A gróf browninggal fejbeüti az inast, úgyhogy az meghal.

A báró azt álmodja, hogy ébren van.

A gróf óvatosan, browningját maga elé tartva, benyit a báró dolgozószobájába.

A báró. Aoiá! Nyújtózkodik.

Az inas oszlásnak indul.

Egy poloska. Bár a kék vért nem szeretem, de éhes vagyok. Megcsípi a bárót.

A gróf betörő szerszámaival előszedi, és feszegetni kezdi a Wertheim-kasszát.

A báró fölébred a poloskától.

A gróf kinyitotta a kasszát, és kiszedi a pénzt. A mágneseket jellemző hanyag mozdulattal mellényzsebébe gyűri.

A báró. Eeee... ájnye, ki az, ki kotorász a szobámban? Jean! Jean!

Az inas sajnálja, de meg van halva.

A báró. So, der Dreckkerl, nem jön. Megnézem. Kiugrik a dolgozószobába.

A gróf az ablakhoz ugrik.

A báró. Szó! Betörő! Konstábler! Konstábler!

Rendőr az utcán. Tyű, ez a báró úr hangja. Az más, akkor megyek. Az ablakhoz szalad, ahol éppen akkor ugrik ki a gróf.

Rendőr. Hopp csak, tata. Megfogja.

A gróf browningot ránt, de kicsavarják a kezéből. Telefonálás. Rendőrök rohannak elő. A főkapitány is megjelenik. A gróf védekezik, de nagy nehezen lefogják. A rendőrök felkutatják a szobákat, megtalálják a feltört Wertheimet, az agyoncsapott inast. Kikutatják a gróf zsebeit, és megtalálják a pénzt.

Főkapitány. Na, gazember, hát most lássuk, ki vagy?

A gróf névjegyet szed elő. Gróf Mágnás vagyok, a Park-klubból.

Főkapitány. Ehe... mehe...

A báró. Ná, der Poldi. Alzo, mi jutottá az eszedbe, Poldi, olyan hámár kéllött a pénz? Ein Mordskerl, der Poldi. C'est inoui!

Főkapitány. Bocsánatot kérek, hogy közbeszólok, méltóságos uraim, de a helyzet oly nehéz, hogy mégis arra kellene kérnem méltóságodat, méltóztassék talán befáradni a kapitányságra, ahol megbeszéljük a dolgot.

A gróf. Hehehe. Hehe.

Főkapitány megdöbbenve. Miért tetszik nevetni?

A gróf. Hehehe. Hehe. Nagyon jó. Mind be vannak csapva, uraim. Csak vicceltem.

Főkapitány egy, a földön heverő csekkre esik. Hebegve. He... he... hebeberebe... Hebrebebehe..

Rendőrök karban. Hebe... he... heberehe...

Főkapitány. Hehehe. Hehe. Nagyon jó. Csak viccelt. Az más. Hahaha. *A rendőrökhöz.* Na, maflák, hát mit álltok itt? Nem halljátok, a gróf úr csak viccelt.

Rendőrök kara:

*A gróf úr viccelt,
A gróf úr viccelt,
A gróf úr viccelt csupán -
Csu-u-u-u-pán!
Hehe! Haha!
Hehe! De jól mulatunk,
Majd megfulladunk!*

Mindnyájan karban. Hehe! Mi hogy mulatunk! Mulatunk! Csuhaj!

Kórus. Tunk... Tunk... Hehehe... Csuhaj!

Egy rendőr megrúgja az inast. Hallja, mit csinál ilyen savanyú pofát? Nem hallja, hogy csak viccelt?

Az inas feltámad. ...Mulatunk! Mulatunk! Hehe! Csuhaj!

Mind. Jaj, de mulatunk!

Majd megfulladunk! Csuhaj!

A 22. §., mely a hivatalból üldözendő cselekményekről szól:

*Mulatunk... fulladunk,
Fulladunk... mulatunk...*

Függöny

Iskolatársak

Szereplők:

Őnagysága

Krász dr

Kotló dr

Krász dr. vendég őnagyságánál. Negyvenes, komoly ember. Nagyon értelmesen és ünnepélyesen beszél.

Krász dr. ...és hogy ez miért van, nagyságos asszonyom? kérdi ön. Ez, nagyságos asszonyom, mondom én, nagyságos asszonyom, ez azért van, mert ugyebár, nagyságos asszonyom...

Bejelentik Kotló dr.-t, aki bejön.

Kotló dr. nagyon komoly, negyvenéves, cvikkeres ember. Alászolgája, nagyságos asszonyom... Örömmel látom, hogy mindazonáltal, miszerint... *Meglátja Krász dr-t, meglepetve.* Ni! A Trotykás!

Krász dr. Na né! A Gümőke! Szervusz! Hogy vagy?

Őnagysága udvariasan mosolyog. Hát ismerik egymást?

Trotykás. Miii? Hogy én a Gümőkét? Na ná, majd én nem... Mi, Gümőke, hát nem ültünk bele?...

Gümőke. ...a Falvakaró kalapjába?... - Nagyszerű volt... Hát az úgy volt, nagyságos asszonyom, tetszik tudni... hogy a Falvakaró az volt nekünk a fizikata...

Trotykás. Az nem úgy volt, barátom, hanem az úgy volt, hogy a Falvakaró azt mondja *vékony, éles és recsegő hangon, a Falvakaró tanár úr hangján:* „Khérrem, nekem eörkhödni kell az osztály errkhölccei feletth...”

Gümőke majd megpukkad. Hehehe! Hihih! Bruhaha! Nagycsásza... Nagycsásza... Óriási! Pont így csinálta... Óriási!... Hrehehő!...

Őnagysága udvariasan mosolyog. Még mindig kellemesen gondolnak vissza az együtt töltött időkre?

Félóra múlva.

Trotykás. ...Az nem úgy volt, barátom, hanem az úgy volt, hogy aszongya a Sárgaság *mély, rezgő hangon, a Sárgaság tanár úr hangján:* „Huát, kuérrem, majd megluátjuk, mi lesz nitt...”

Gümőke ordít és röhög. Hehehe!... Brehehő! Bruhehra!... Nagycsásza! Nagycsásza!... Így... Akkurát így csinálta... És emelte a lábát!...

Trotykás egyik lábát emelgeti, kezét mereven kibökdösi, ahogy a Sárgaság tanár úr csinálta huszonöt év előtt.„Muert nuekem uörkhödni kell az uosztály...”

Gümőke. ...Én meg kiabálok, és emelem a kezem. *Ordít, és a kezeit lóbálja.* „Tranár úr, tranár úr!...”

Trotykás A Sárgaság-hangon. „Muaradjon a helyén...”

Gümőke ordít.„De nekem ki kell... tessék kiengedni...”

Trotykás. „Muaradjon... muaradjon!”

Gümőke fuldokolva a röhögéstől. Mire én előreugrom... Megfordul, és nagyot ugrik, feldönti az asztalt.

Trotykás. ...A tanár hátranéz... Hátranéz.

Gümőke. ...Mire én előreesem... Előreesik.

Trotykás. ...Bele a hasába... Ő is előreesik.

Gümőke. ...A tanár hasába... Mutatja, hogy esett bele Gümőke huszonöt év előtt a tanár hasába. Bruhaha! Brehehe!...

Őnagysága zölden. Kérem, uraim... de, kérem, uraim...

Két óra múlva.

Trotykás az asztalon áll, remegő fejjel, két lábát keresztbeveti, aprókat ugrik. A rettenetes Sárgaság-hangon, „Huát én majd megmutatom...”

Gümőke fuldokol. Brihihi!... Bruhaha!... És emlékszel, mikor erre hirtelen megbotlott...

Trotykás. Igen, és leesett a földre... leesik és kiabált... Kiabál. „Khérrem, én majd meghmua-tatom...” Összezavarja a Sárgaság és Falvakaró-hangot.

Gümőke. De nem, te marha, hiszen ez a Falvakaró volt... Nem így mondta... így mondta: „Khérrem, én majdd meggmutta... mutta...” és így esett le... Ő is leesik Trotykás mellé, ahol bruhogva és brihegve hörögnek, és megpukkadnak az emlékek hatása alatt, hogy milyen nagy-szerű volt a Sárgaság tanár úr.

Őnagysága inast hív be és kisöpörteti a maradványokat.

Függöny

Becsületbíróság

Szereplők:

Dr. Szamár

Pofapál

Kraki

Dr. Kuss

Történik az előre megállapított helyen, dr. Szamár lakásán. Megjelentek: Dr. Szamár és Pofapál az egyik; Kraki és dr. Kuss a másik fél részéről.

Dr. Szamár. Uraim, azt hiszem, elkezdhetjük a tárgyalást. Az eset, szerintem, egészen világos. Felünk nyugodtan üldögélt a kávéház teraszán, újságot olvasott, amikor az önök fele, Perec úr váratlanul arra jött, és könyökével meglökte felünket. Felünk megfordult, és ezt a kifejezést használta. „Na!...” Egészen természetesnek találom, hogy önök felükre ezt a hangot sérelmesnek találják, és a magunk részéről kijelentjük, hogy hajlandók vagyunk a legmesszebbmenő elégtételt megadni.

Pofapál. No ná, nem adjuk meg. Majd félünk.

Dr. Szamár folytatja. A feltételeket, természetesen, önök szabják meg. Jelzem, hogy el vagyunk készülve a legsúlyosabb ajánlatra. Mi igen jól tudjuk, mi a kötelességünk oly társadalmi körök magaslatán, ahol a becsület egyetlen kincsünk, melynek kényes szövetét egyetlen szó, durva hang is bemocskítja.

Pofapál. Na ná! Vagy úriember az ember, vagy mosogatórongy.

Kraki röhög. Tehát kérem. A dolog természeténél fogva és tekintve az ízé... sértés minőségét... ööö... feltételeink...

Pofapál. Na, csak nyomja ki, öreg.

Dr. Kuss könnyedén. Azt hiszem, felünk megelégszik kétszeri golyóváltással, tíz lépésről, öt lépés advance. *Könnyedén.* Aztán persze kard... lovassági kard... nehéz... *könnyedén...* végkimerülésig... *könnyedén...* vagy még tovább... ahogy tetszik... *Legyint.*

Kraki. Mi adhatunk maguknak. Nekünk van szívünk. Ne mondják, hogy smucigok vagyunk.

Dr. Szamár fagyosan. Hát kérem. A lovassági kardot elfogadjuk, hanem persze, bandázs nélkül. Mert a becsület, uraim, olyan dolog, amivel nem szeretek tréfálni...

Pofapál. Vagy mosogatórongy az ember...

Dr. Kuss. Pardon. Mi az, hogy bandázs nélkül?

Dr. Szamár könnyedén. Hát bandázs nélkül... Mi sem vagyunk smucigok... Hát bandázs nélkül... ó igen... sőt kötés nélkül... meztelenül... *nekivörösödve* és ötszöri golyóváltás... *feldühödik...* és nyolc lépés... és hat lépés advance és löni... és szúrni... és vágni... és rúgni... *ordít* azt hiszi, mi gyávák vagyunk? Nyavalyás. *Röhög.*

Dr. Kuss fagyosan és nyugodtan. Hát kérem, ez komisz pimaszság. Hát kérem, ez pimasz komiszság. Mi mindent adunk, de túllícitálni nem hagyjuk magunkat. Ötszöri golyóváltás se elég? Hát még mi kellene? Gumi nem kellene az orrotokra?

Dr. Szamár dühösen. A becsület, az becsület! *Üti az asztalt.* És még egyszer becsület, und nochemol, és akinek nem tetszik, bújjon. Az a nyavalyapiszok bújjon.

Pofapál. Vagy mosogatórongy az ember...

Kraki. Mi, még ez a górbarom is beszél?

Pofapál ordít. Igenis, beszélek. És nem vagyok górbarom. És más a górbarom. Hordár! Piszok!

Kraki monoton hangon ordít. Sikkasztó! Büdös!

Pofapál mf. Nem is igaz! Maga a бүдös! *Rúg.*

Kraki. Rúgsz? Még rúgsz? *Pofoz.*

Dr. Szamár közbelép, de Kraki őt is megpofozza.

Dr. Szamár. Na, hát ez már mégis sajátságos. Hogy jön ez az ember ahhoz, hogy itt engem pofozzon?

Dr. Kuss. Ugyan, ugyan... nyugodtabban, uraim... nyugodtabban... csak a kérdésekhez... egyszerre csak egy...

Dr. Szamár. Na ja, az nem úgy van... Hogy pofoz ő engem?... Majd megtanítom!... Holnap tízkor várom a lakásomon!...

Kraki. Én is önt!... Holnap tízkor!... A lakásomon!... Érti?!...

Dr. Kuss. Ugyan, Kinder, micsoda butaság. Csak nem fogtok komolyan összeveszni!?

Dr. Szamár. Az nem úgy van... Pofozni nem lehet... Az ember ordít, de nem pofoz.

Dr. Kuss. Na jól van, ez gyerekség... Komoly ember nem gyerekeskedik ilyen számárságon... Na, cvikipuszi.

Dr. Szamár makacsul. Nem, pofozni mégse szabad. Vannak határok... Még köpni inkább szabad. Engem nem lehet...

Kraki. Magát? Magát le se köpöm.

Dr. Szamár dühösen. Na látja? Ilyen pimasz még mindig. És még így akarja, hogy kibéküljek! Nem, nem.

Dr. Kuss. Na... na... ugyan... ugyan... béküljete ki, hisz így nem lehet tárgyalni... *Krakihoz.* Na, békülj ki! *Dr. Szamárhoz.* Na, gyorsan!

Dr. Szamár kedves durrogással. Nem, nem, nekem ne mondja, hogy le se köp.

Kraki nemesen. Hát jól van, tudja mit, ne veszekedjünk, leköpöm. *Leköpi. Általános kibékülés, csók.*

Dr. Kuss. És most folytathatjuk, uraim... Tehát háromszöri lovasság... ötszöri bandázsváltás... golyó végkimerülésig...

Pofapál. Vagy mosogatórongy az ember...

Függöny

Mokan

Szereplők:

Böske

Paczal

Tavaszi hangulat. A liget szélén két konflisó áll, Böske és Paczal.

Fiatalok még, és tavasz van.

Paczal oldalt sandít az ellenző mögül. Hirtelen lopva átveti fejét, és veres hajával meglegyinti Böske nyakát, enyelegve.

Böske idegesen elkapja a fejét. Ugyan menj...

Paczal meghökkenve. De Böske!...

Böske bosszúsan. Hát igaz is... Mit tolakodsz? Látod, hogy nincs kedvem.

Paczal halkán. Tegnap nem haragudtál, mikor megfogtam a patádat...

Böske. Az tegnap volt... Ma rosszkedvű vagyok.

Paczal keserűen. Úgy, rosszkedvű vagy... Szünet után haraggal dobbant. Jó, jó. Azt hiszed, nem tudom, mi bajod? Keserűen felnevet. Haha! Azt hiszed, mert nem szólok, nem látom!... Ó, megkeserülöd még ezt!

Böske elpirul. Nem értelek.

Paczal hevesen. Nem értesz? Jól tudod te, miről beszélek. Haha! Tudom, mire gondol a kisasszony! Azt hiszed, nem láttam, mikor a hirdetőoszlop mellett trappoltunk, hogy fordultál meg... hogy nézted mohón a versenyhirdetést...

Böske dobbant. Hallgass! Hazudsz!

Paczal egyre hevesebben. Hazudok? Hát azt a „Turf”-ot ki szedte fel múltkor a földről a szájával, és a negyedik oldalon ki hajtotta be a patájával, azon az oldalon, ahol...

Böske lángvörösén. Hallgass...

Paczal kérlelhetetlenül. Azon az oldalon, ahol a Királydíj favoritja! Hja! A nyalka Mokan! Hát attól olyan ideges a kisasszony, hogy nem tűri, ha a szügyéhez érnek... Hahaha! Nyihaha!

Böske elgyengülve. Hazudsz...

Paczal. Hát Mokan jár az eszébe önagyságának... a favorit... a nőcsábász... az ünnepelt Mokan... Hja babám, attól elkéstél. Lesz annak szeretője, mire a ménesbe kerül, nem egy, de száz... hercegi sarjak várnak rá, angol lovak... Haha!

Böske zokogva. Nem!... Nem!...

Paczal a megcsúfolt szerelmes dühével Egy Moka-ra mersz gondolni!... Te buta liba, te!... Akit rizkásán és cukron neveltek, és az istállója tizenkét szobából áll... Haha! Te szegény konflisló... Egy Moka-ra, akinek a családja csupa húszezerkoronás mén volt... te, te, szegény! Hogy röhögne, ha hallaná... Moka, a favorit, ha hallaná hogy a liget sarkán egy rongyos konflisló ábrándozik róla... haha, egy konflisló...

Böske kétségbeesetten. Nem!... Nem!...

Paczal kegyetlenül. Egy konflisló... akinek apja-anyja mint gebe pusztult el valami gödörben...

Böske befogja füleit. Nem!... Nem!...

Paczal. ...vagy hurkát csináltak belőle...

Böske zokogva, lángoló szemekkel kitör. Hazudsz! Hazudsz!... Te!... Te gebe!... Te aljas!... Hogy értenél te meg engem?... a te zabszalma eszeddel...

Paczal gúnyosan. Igen. Majd a Moka meg fog érteni.

Böske extázisban. Igen!... Ő meg fog érteni!... Ő el fog jönni értem... igen... el fog jönni...

Paczal. Nyihaha! Hahaha! Ő érte!...

Böske lehunyta szemmel, mintha álomban beszélne. Igen... el fog jönni... mint ahogy álomban láttam... egy tiszta, holdvilágos estén... meg fog jelenni itt az úton... és szép, karcsú nyakát idenyújtja... és eloldja a gyepelt... és szelíden nyírt rám... és akkor megindulunk a holdvilágos úton... és megyünk egymás mellett... és a ragyogó versenytéren át... és be az öltözőjébe... és felemel magához... és egy napon együtt futunk majd a zöld gyepen... az ordítózó, tapsoló tömeg mámoros tengerében... és együtt hajlongunk a célnál... és együtt fogadjuk a tömeg részeg hódolatát... a Király-díj... Moka... Moka... *Rajongva.* Ó, hallom már a hangot... Moka! Moka... Böske!... *Extázisban.* Első díj!... Sieg!... Sieg!... Fuss vagy fizess!... *Elfut.*

Paczal röhögve. Haha! Siegre, mi? Ezekkel a görbe bordáiddal? Ezzel a savó-fejeddal?... Ezzel a horpadt tüdőddel... Meg a vaksi szemekkel, mi?... Ó, te szegény gebe!... Pfúj!... *Undorral otthagyja, tekintve, hogy valaki beült a kocsiba.*

Böske lassan magához tér. Bután néz az elrobogó Paczal után, aki szorgalmas, egyenletes trappban egyre távolodik. Aztán végignézi saját lábait. Csönd. Egyszerre csendesen meg-erednek a könnyei, lassan folydogálnak végig az orrán. Lopva néz oldalt, hogy a gazdája észrevette-e... aztán beletörli szemeit a zabzsákba. A hold süt tovább.

Függöny

Második Lipót

Középfajú dráma

Szereplők:

Báró

Gróf

Kalauz

Kocsis

Állomásfőnök

Kíváncsiak a színműre, melynek tárgya II. József, II. Lipót vagy I. Ferenc korából való. A színmű lehet tragédia, vígjáték vagy középfajú dráma. Jutalma tüzberki Kóczán Ferenc alapítványából 100 arany.

Határnap 1917. május 31.
(Tudományos Akadémia.)

No mondok, végre kint vagyok a vízből. Mindig tudtam, hogy komoly pénzt csak darabírással lehet csinálni, és hogy az egész pusztán elhatározás dolga, de hiányzott a téma, a keret, az ötlet. Vizsgáltam az élet magasságát és mélységét, leszálltam a bűn kloakáiba, és jártam a boldogok márványtermeiben, voltam a harctéren, és képzeletemben bekalandoztam a jövőt, voltam boldog és boldogtalan, voltam szerelmes, és voltam csalódott, a halál közelét éreztem már, és a gyönyörű túlvilági vihar megcsapta már szívemet. De nem találtam még meg a nagy Eszmét vagy Ideát sehol és soha, amiből megszülethetett volna a Dráma. Hát most itt van - és nekem nem jutott eszembe! Kolombus tojása, csak rá kell bukkanni. Második Lipót - Istenem, hát el tudtam felejteni? Hic Rhodus, hic salta - ezennel benyújtom pályaművem „Második Lipót” jellege alatt a Tudományos Akadémiának.

Első felvonás

Szín: a Kanizsa felé közlekedő vo... akarom mondani postakocsi belseje. Második Lipót korabeli ízléssel építve. Személyek: Hadagány gróf, Nyakigláb báró, postakocsis. A kocsi sebesen halad.

Gróf a postakocsishoz. Hol vagyunk?

Kocsis. Második Lipót korában, egykorú miljöben.

Gróf. Nem azt kérdezem, hiszen azt mind a hárman tudjuk. Hiába, nagy dolog Második Lipót korában élni, az ember egészen fel van villanyozva.

Báró. Engem inkább kellemes félálomba ringat az a költői hangulat, hogy ilyen régen, régen élünk mi itten mind a hárman Második Lipót korában.

Gróf. Ah, valóban. Én is alhatnék.

Báró. Álmos is vagyok, és ha én egyszer elalszom, ágyúval se lehet felébreszteni. Igaz csak, erről jut eszembe, hallja kalauz, nekem Siófoknál ki kell szállni a kocsiból. Ha akkor aludnék, próbáljon felkelteni, ha nem ébrednék fel, fogjon csak meg egészen bátran, és lökjön ki a kocsiból, akárhogy ellenkeznék is félálomban, mert ez nekem már rossz szokásom. Fogja, itt van szolgálataiért egy forint.

Kalauz megnézi a pénzt. Rendben van. Második Lipót korabeli foréntos. Ne tessék bizalmatlanságnak venni, de múltkor is be akart csapni valaki, egy papír kétkoronást adott nekem, aki, mint tudjuk, Második Lipót korában élek.

Függöny

Második felvonás

Szín: a kanizsai forspont-állomás. Sokan várják az állomáson az expressz-postakocsit. Az állomásfőnök kimegy az útra, mert a kanizsai postakocsi éppen most érkezik be. A kocsiból kilépnek a Báró és a Postakocsis. A Báró rettenetes izgalomban van, ordít, kezével a Postakocsis orra előtt hadonász.

Báró vörösen, képéből kikelve. Maga disznó, maga sikkasztó! Maga gazember! Agyonverem magát! Nem mondtam magának, hogy Siófokon keltsen fel, ha nem akarok felkelni, lökjön ki a kocsiból? És most ébrednek fel, mikor már itt vagyok Kanizsán? Agyoncsapom magát!

Kocsis behúzza a fejét, nem felel.

Állomásfőnök odamegy, meglöki a kocsist. Hallja, kocsis, mért hagyja, hogy így ordítsanak magával, micsoda muri ez itten?

Kocsis legyint a kezével. Rezignáltan. Ez muri? Azt hallotta volna, akit Siófokon kidobtam a kocsiból!...

Állomásfőnök. Hallja, maga gazember! Ilyen régi viccet mer maga elmondani nekem? Hiszen ezt a viccet I. Ferdinánd korában hallottam már.

Kocsis. Annyi baj legyen. Akkor az egész darabban átváltoztatjuk Második Lipótot Első Ferdinándra, és jövőre megpályázzuk az Akadémián a Kóczán-pályázatot, melyben Első Ferdinánd korabeli középfajú dráma kívántatik.

Függöny

Megmagyarázom a bizonyítványom

Szereplők:

Apa
Fiú

Szín: az apa dolgozószobája, ahová a fiú bejön, s hátradugott kezeiben egy papírlap látszik, a félévi bizonyítvány.

Fiú. Kezit csókolom.

Apa. Szervusz, mi újság?

Fiú. Semmi különös.

Szünet.

Apa. Megkaptad a félévi bizonyítványt?

Fiú. Igen, papa kérem, de először is: ez még nem a végleges bizonyítvány - ez csak afféle lenyomat, amit ideiglenesen kiosztottak nekem. Hogy ma van a féléves bizonyítvány-nap, az nem jelent semmit. A többiek tényleg kikapták a bizonyítványt, de az enyémet föl kellett küldeni a minisztériumba, mivel tévedések derültek ki, amiket orvosolni kell, igen. Különben a bizonyítványellenőrző és kiegészítő konferencia foglalkozni fog az esettel, tanfelügyelői közép-ülésem. Az osztályfőnök úr, mikor ideadta nekem a bizonyítványt, beszédet tartott: kicsit zavarban volt, és tiszteltette a papát. Kérlek, kedves Bauer, monda, légy szíves, közöld szüleiddel, miszerint sajnálatos tévedés történt bizonyítványoddal, hibás tételek csúsztak bele. A bélyeghatósági szabályrendelet szerint, sajnos, így is ki kell adni a bizonyítványt, kérnelek kell, kedves Bauer, közöld a szülővel, miszerint ez csak olyan ideiglenes okirat, aminek az adatai nem jelentenek semmit. Kérd meg kedves szüleidet, ne haragudjanak ezért a tévedésért, az igazi bizonyítványt csakhamar kiállítjuk - egyelőre kéretem őket, hogy írják alá ezt, mert az összes iratokat átküldtük a rendőrségre, ahol a nyomozás miatt szükség van erre az aláírásra; de hangsúlyozd, kérlek, hogy ez csak formaság. A főkapitány személyesen átírt a fiumei tengerészeti gimnáziumba, derítenék ki, hogy került bele a bizonyítványomba történelemből ez a... ez a... ez a... szám itten, ami ugyan csak egy közönséges szám, azt jelenti, hogy négyszer feleltem történelemből, de esetleges félreértésekre ad alkalmat.

Tudniillik Mangold, a történelemtanár, az csak helyettes tanár nálunk, még nem is osztályozhat, mert előbb vizsgáznia kell osztályozástanból a főegyetemen. Ő csak helyettes-osztályzatokat adhat, amit másképpen kell érteni - egyes helyett kettest, kettes helyett négyest - majd ha letette a vizsgát, akkor az összes bizonyítványokban kiigazítják az osztályzatokat igazi osztályzatokra. Most egyelőre kéreti a papát, ne tessék haragudni egyelőre, és üzeni, hogy én négyszer feleltem történelemből, egyszer aláhúzott kétharmadra, egyszer egyesre, egyszer háromnegyedkettesre, tessék ezt összeadni, mértani középarányost venni, kijön a háromnegyed egyes, aláhúzva. Először a második Józsefből feleltem, de akkor csengettek, másod-

szor kérdezte az örökösödési jogot, mondtam schmalkaldeni szövetség, láttam, mikor beírta az egyfelest, de akkor elvesztette a noteszt.

Fizikából. Hát fizikából már novemberben feleltem, kérdezte, hogy a nap körül, mondtam, hogy ellipszis-alakú pályán, melynek egyik gyújtópontjában a nap van, és ez a Newton érdeme. De akkor a mellettem ülő fiúval összetévesztett, akinek háromnegyede van fizikából, és nekem írta be véletlenül. Akkor szóltam, a tanári kar megnézte a noteszt, mondta, hogy tényleg, a Csekonics helyett írta be véletlenül, de ezt most már nem lehet kiigazítani, mert ebből neki a kormánynál kellemetlenségei támadnak, nagyon kért, hogy ne firtassam a dolgot most egyelőre, és tegyem meg neki, hogy most egyezzem bele a hármasba, év végére kijavítja jelesre, és nem is kell felelni a következő félévben. A jelest mindjárt be is vezette a születési bizonyítványomba, főigazgatói aláírással.

Fröhlichnek pikkje van rám algebrából, arról nem tehetek. A határozatlan együtthatóval kellett megoldani az egyenletet, és akkormikor kihívott és akkormikor megmondtam, hogy akkor beszorzok λ -dal, erre kiesik a második egyenlet, de akkor nem esett ki a második egyenlet, persze, azért nem, mert i -szszel is be kellett volna szorozni, csak hogy ezt Fröhlich nem vette észre, mire megmondtam, hogy hogy kellett volna, akkormikor észrevette, hogy ő nem tudta, szégyellte magát, és azt mondta, hogy menjek helyre, és azóta pikkje van rám, mert jobban tudtam az algebrát, és nem akart kihívni javítani, pedig a törvényszékbe benne van, hogy januárig ki kell hívni a fiút javítani, mert másképpen nem érvényes az osztályzat, és a Steinmann, a legjobb tanuló, azt is mondta, hogy föl lehet jelenteni Fröhlichet, de nem akartam, mert úgyis pikkje van rám, pedig a dolgozatba nékem ugyanaz jött ki, mint Steinmannak.

Magaviseletből azért kettes, mert, ha van három hármas, akkor nem lehet magaviseletből se egyes, hanem akkor külön bizonyítványt adnak magaviseletből, amit postán küldenek el a szülőnek.

Ezt!?!... Ez nem hármas, ez kettes, csak hogy az osztályfőnök úr olyan furcsán írja a kettest, véletlenül felül írja a végét a kettesnek. Csak a vezetéknév tessenek aláírni... de mostanában ne tessenek bemenni az iskolába... a kaput kiemelték... most átalakítják... nincs kapu... nem lehet bemenni... majd egy-két hét múlva...

Függöny

Kinetofonszkecsoperett

Szereplők:

Igazgató
Csekélységem
Az inas

Az inas. Az igazgató úr várja önt.

Csekélységem bemegyek.

Igazgató úr. Foglalj ön helyet...

Csekélységem le akar ülni.

Igazgató folytatva. Foglaljon helyettesemnél írásba egy kérvényt, hogy induló vállalkozásunknál ön is alkalmazást óhajt.

Csekélységem állva marad. Higen is.

Igazgató. Tudniillik roppantul el vagyok foglalva, nekem kell csinálni mindent, például...
A székre mutat.

Csekélységem le akar ülni.

Igazgató folytatva. Például ezeket a székeket is nekem kellett megrendelni, még ezt se bízhatom másra.

Csekélységem állva marad. Hát persze, persze.

Igazgató. Tehát csak röviden. Mint tudja, vállalatunk, a kinetofonszkecsoperett-koloszeum, hatezer nézőre tervezve, tavasszal nyílik meg a városligetben. Miért nem ül le...

Csekélységem. Ó, köszönöm szépen! *Le akar ülni.*

Igazgató folytatva. Miért nem üllei úti telkemen építtetem fel, annak meg van a magyarázata.

Csekélységem állva marad. Nyilván, nyilván.

Igazgató. Már mostan. A kinetofonszkecsoperett-színház, mely mint tudjuk, a jövő színháza, a jövő művészete, felöleli a költészet minden ágát: éppen ezért elhatároztuk, hogy jobb költőink közül néhányat felszólítunk, írjon megnyíló színházunk használatára valami izét... Szivar tetszik?

Csekélységem. Ó... *Nyújtom a kezem.*

Igazgató folytatva. Szivar tetszik a közönségnek. Szivar József, a kupléíró... de mi jobb költőktől is akarunk valamit. Hát ezért hívtam ide.

Csekélységem. Nagyon megtisztel, igazgató úr... Hát miről volna szó?

Igazgató könnyedén. Hát nézze, kérem, egészen magára bizzuk. Ön azért költő, hogy tudja, mi ihleti meg. Ön csak adja át magát az érzéseknek, és írja meg nekünk, ami a szívéen fekszik... én olvastam öntől egy verses izét... na, wie heist es denn... valami furcsa virágról, hát azok nagyon ügyes dolgok voltak... *Bizalmasan.* Na, nekem csak bevallja, mi, hogy nincs értelme a maga verseinek, mi?... Hogy maga csak úgy írja, és tudja, hogy nincs értelme... Mi? He?...
Ujjával hasba ütöget, ravaszul kacsint rám.

Csekélységem némi zavarban. De kérem, igazgató úr, hogy gondolja...

Igazgató. Na, nekem mindegy, akár bevallja, akár nem. Hát ide nézzen, fiatalember, írhat, amit akar... Hanem szedje össze magát, és valami egészen költői dolgot csináljon... etwas poetisch... ami a lelkéből fakad... tudja, valami olyan smoncát, amit maguk tudnak már, hogy a közönségnek mi kell, ami főz. Na, van valami ötlete?

Csekélységem révetegen eszembe jut egy májusi éjszaka, amikor a barna nővel andalogtunk. Talán annak a versemnek a témáját írhatnám meg, drámai költeményben, ahol egy sápadt ifjú megtudja, hogy hűtlen lett hozzá kedvese, és akkor a tóba öli magát, ahol a tó tündére...

Igazgató. Na, igen, igen... Ebből lehet valamit csinálni... Hanem az az ifjú legyen egy angol riporter, aki elutazik egy ismeretlen félszigetre...

Csekélységem néz.

Igazgató. Mi? Ez a film-rész miatt van. Megjelenik a riporter, és valami kuplét énekel. Aztán jön a film: utazás a félsziget felderítetlen hegyeiben... itt lehet motorcsónak, repülőgép... motorcsónak, az feltétlenül kell bele, azt már leszerződöttük.

Csekélységem néz.

Igazgató lelkesen. Igen, így jó lesz. Most jön megint a beszélő-kolorfilm, az ügynök, mondjuk, találkozik egy színésznővel... ezt vásznon vetítjük, de beszélőgéppel... Én nem akarom befolyásolni az alkotásban, egészen magára bízom, de azt tudnia kell, hogy ott, ahol beszélőfilmre dolgozik, ott csak magas hangú szavakkal beszéljenek az emberek, mert a mély hangokat még nem tudjuk tökéletesen reprodukálni.

*Csekélységem bátortalanul ...*Talán egy kertben, ahol a madarak csicseregnek...

Igazgató. Kert, az nem lehet benne, mert csak szobafelvételeket csinál ez az újrendszerű gép... Kert helyett vegyen valami udvart... vagy talán a repülőgép hangárját... mit szól hozzá?

Csekélységem. Hát... esetleg...

Igazgató. Mondom, a többit egészen magára bízom, csak arra kell tekintettel lennie, hogy fel kell lépnie egy táncosnőnek, és valami tangódolgot kell csinálnia... aztán két kvartett és egy finálé...

Csekélységem. Igenis.

Igazgató. Maga szépen hazaszalad most, leül, és úgy, ahogy a szívéből ömlik, ír nekünk valami szépet... Ha aztán holnap behozza, én elolvasom, kijavítom, ha tetszik nekem, előadatom, s ha sikere lesz a dolognak: akkor feltétlenül számíthat valami előlegre.

Csekélységem elhúzódik.

Igazgató utánam kiabál. Hát jól értettük egymást... ne felejtse el a két kuplét... a táncosnőt... valami finálét, de refrénnel... a repülőgépet, a macsiszt, a jelenetet, mikor a színésznő megszökik egy hasbeszélővel, aki a hasából vall szerelmet... a többit magára bízom, de tíz percnél ne tartson tovább az egész!

Csekélységem már lent van az utcán.

Igazgató. Na, tessék, azt mondják, ezek az új költők bolondosak. Fialka úr. Csak kellő vezetés szükséges, lehet csinálni valamit... csak érteni kell hozzá, hogy irányítsa őket az ember...

Függöny

A majom és a hangya

Aesopusi jelenet

Szereplők:

Hangya

Majom

Hangya. Egy teljes napon át figyeltelek, tisztelt barátom, mint a Munkaellenőrző Minisztérium kiküldöttje, mely azzal bízott meg, hogy tegyek rólad jelentést. Mondhatom, nagyon csodálkozom azon, amit megfigyeltem. Öröletes mozgékonyaságod és élénkséged első percben azt a benyomást keltette bennem, hogy hallatlan elfoglalt és tevékeny életet élsz, rengeteg dolgod és elintézni valód van, azt se tudod, hol áll a fejed, nem érsz rá pihenni. Csak most este jöttem rá, hogy tulajdonképpen egész nap nem csináltál semmit, nem végeztél semmit, ugráltál egyik ágról a másikra, lóbáltad magad, vakaróztál, és fintorgattad a képedet. Annál csodálatosabb ez, mert az ügyességed meglepő, kezeid végtelenül érzékenyek és alkalmasak a legprecízebb feladatok elvégzésére. Ha nekem ilyen kezeim volnának, egész nap hordanám a bolyba az építőanyagot, és tízszer annyit végeznék, mint amennyit így tudok, tökéletes testrészeimmel.

Majom gúnyosan. Nagyon el lehetsz foglalva, ha ráértél egész nap engem tanulmányozni. De ha már megtiszteltél ezzel, legalább figyeltél volna jobban. Nem igaz, hogy egész nap csak ugráltam és játszottam. Hát ezt a nyolcvan darab mogyorót ki szaggatta ízekre, ki szedte szét darabokra, ki bontott fel kókuszdiót, a fűszalat ki hasította fel, hogy megnézzé, mi van benne?

Hangya. Igaz, egy csomó tárgyat kaptál fel hirtelen a földről, és hihetetlen gyorsasággal és ügyességgel darabokra tépted, foszlányokra bontottad, közel tartva szemeidhez, mohó figyelemmel, mintha valamit keresnél.

Majom gőgösen. A lényegét kerestem. A dolgok belső összetételét. A megismerés nemes szomjúsága lángol bennem. Amihez nyúlok, feltáru előttem.

Hangya. Megfigyeltem, hogy rögtön eldobod, amit így összeszedtél és elrontottál, és egyéb után kapsz. Mi az anyagokat keserves fáradsággal összehordjuk, fúrunk és faragunk, utcát és házat és odút, országotat és várost építünk belőle, rendszeresen egyesített erővel, mely összetartja a társadalmunkat, és biztosítja fajtánk életét. Minálunk, a mi bolyunkban nem találsz boldogtalan hangyát, mert aki nem akar dolgozni a köz érdekében, azt kipusztítjuk magunk közül. Mindenkinek megvan a maga feladata a közös munkában - mi munkások vagyunk.

Majom legyint. Tudom, olvastam Marxot. Nem érdekel. Én analizálok.

Hangya. Én építék.

Majom. Én játszom és ugrálok és kurjongatok, én igyekszem boldog lenni, örülni az életnek, élvezni izmaim játékát, érezni, hogy én én vagyok. Én művész vagyok, semmi közöm hozzátok. De amellet én tudós is vagyok. Az igazságot keresem, a megismerést. A társadalom én értem van, én egyéniség vagyok.

Hangya. El fogsz hullani, és tönkre fogsz menni. Mi jól látjuk, hová vezet ez a mértéktelen individualizmus. Mi építünk és készülünk és szervezkedünk, és egy napon tunya és érdektelen pöffeszkedő tested megtámadjuk, és ledöntjük a földre. Te ügyes vagy és fürge, de mi rettenetesen sokan vagyunk, mert társadalmi szervezetünk lehetővé tette, hogy szaporodjunk. Ki fogunk pusztítani téged.

Majom. A durva és ostoba tömeg mindig ellensége volt a lángésznek. Tudom, hogy az életemre törtök, tudom, hogy nem jó szemmel néztek, mert én tehetséges vagyok.

Hangya. Mi vagyunk az erkölcs.

Majom. Tehetségtelenek vagytok, az az erkölcsötök.

Hangya. Ami a tehetségedet illeti, csak annyit látok, hogy jól tudod utánózni azt, amit mások kitaláltak. A tehetség produktív, barátom. Homályos származásod se enged mélyebb és igazibb képességekre következtetni.

Majom gúnyosan. A származásom? Nagyon érdekes. Talán a felekezeti viszonyaimmal nem vagy megelégedve? Hát te honnan származol?

Hangya méltósággal. Az én családfám a nemes hullőkön át az ichtiosaurosig vezet vissza. Őseim óriások és sárkányok voltak, repülő csodák, földöntúli lények.

Majom. No lám - kiderül, hogy te vagy az arisztokrata és én csak bitang jövevény. Származásoddal dicsekszel és hagyományokkal - szeretem az ilyen forradalmárt. Csak a múltra tudsz hivatkozni, mikor a jövőt hirdeted?

Hangya. Enyém a jövő is.

Majom. Majd kiderül. A te őseid szárnyas angyalok - nekem nincsenek őseim, vagy nem tudok róluk, nem kérkedem velük. De van egy unokám - nem hallottad hírét? E m b e r n e k hívják - fiatal korában átment Európába, és azóta - úgy hallom - nagyobb karriert csinált, mint valamennyi ősed.

Hangya ajkát biggyeszi. Hallottam hírét. Kalandor. Nálunk járt egyszer. Szélhámos.

Majom. Ó, te unalmas majom!

Hangya. Te - te ember!

Kis üzlet

Szereplők:

Színésznő

Gróf

Újságíró

Első jelenet

Botrányújságíró elrejtve a lomb mögé, a lugas mellett, a külvárosi kis vendéglőben, ahol öregedő, de még Nagysikerű Színésznő találkozik titokban az Ifjú, Gyámság alatt álló Gróffal. Kezeit dörzsöli boldogan. Itt vannak. Most figyeljünk. Beállítja gyorsírónőjét, aki szó szerint felveszi a társalgást.

Színésznő. Jaj, mégse szabadott volna... Ha atyád, az ősz várórgróf megtudja...

Gróf szenvedéllyel. Otthagynom érted családom... ám tomboljon nagynéném. Protuberancia... ám tagadjanak ki, elveszlek feleség gyanánt.

Színésznő. Nem, nem... Edmond... nem venném szívemre, igazán... Az én világom a színes kárpitok világa... a tied a zordon Kárpátoké... Ez az egy betű elválaszt minket... Szeretlek, de frigyünk nem válhat valóra. Jobb, ha nem is találkozunk...

Gróf szenvedéllyel. Hogy ne is láthassalak, csak a páholy mélyéből? Ez lehetetlen!

Színésznő. Pedig úgy kell lennie. Megmondom őszintén, nekem is árt, ha meglátnak veled. Tiszta és becsületes művészetemmel kiharcolt makulátlan hírnevem, melyet olcsó pletykák soha be nem szennyeztek, csorbát szenvedhetne egy ilyen mendemondától - beszélneek rólunk, s tudod, mennyire félek tőle, miszerint szóbeszéd tárgya legyek, vagy például magán-életemmel foglalkozzék a botrányéhes sajtó.

Gróf elszántan. Én nem mondok le rólad... Felveszem a harcot egy világgal... *Szenvedélyes suttogásba fúl a hangja.*

Színésznő elgyengülve. Ó, Edmond... nem bírom ezt az ostromot... meglátod, nem bírom tovább...

Újságíró a lombok mögött, ujjongva. Ennyi elég. Mehetünk. Micsoda remek cikk lesz. *Gyorsírónőjét hóna alá kapva, gyorsan el.*

Második jelenet

Gróf átnéz a lombok közt. Elmentek.

Színésznő. Mit gondol, jól hallott mindent?

Gróf. Hogyne, tagoltan beszéltünk. *Számlakönyvet vesz elő.* Volna kegyes aláírni.

Színésznő. Mi ez már megint?

Gróf. A múlt heti számla.

Színésznő. Micsoda disznóság, itt külön tételek szerepelnek, ezt nem fizetem.

Gróf. Bocsánat, művésznő... megállapodásunkban kimondtuk, hogy a mellékköltségeket nem számíthatjuk az átalányba... De hiszen csekélység az egész, hordár, névtelen levél, miegymás, például ennek az újságírónak, amivel idecsaltuk.

Színésznő. Nem éri meg az egész...

Gróf lelkesen. Ojjé, majd meglátja, mit fog ez írni... az egész város rólunk beszél egy hét múlva... hát még ha a jövő heti nagy szakítási jelenetet megcsináljuk... Ne felejtse el, művésznő - jövő hónapban premierje lesz!

Színésznő fizet. Nagy vágó maga, Fuksz. De az ötletei nem rosszak.

Gróf aláírja a nyugtát. Valamiből élni kell, művésznő.

Függöny

Roppant kellemetlen

Szereplők:

Egy szőke fiatalember

Én

Roppant kellemetlen például a következő.

Én ülök a vidéki városban, ahová üzleti ügyben jöttem le, este, a kávéházban, a kabaré előadás után, amit unalmamban végignéztam. Nagyon rossz kedvem van, nem ajánlom senkinek, hogy most mellém üljön.

Egy szőke fiatalember mellém ül: Alászolgája, kedves mester.

Én megállapítom, hogy ahá, tudom már. Ez az a fiatalember, aki beinvitál a kabaré előadásra. Nyilván valami rendező, vagy impresszárió lehet ottan. Na jól van, megkegyelmezek neki, ha nem hozza szóba az előadást: Jó napot.

Ő. Hát hogy tetszett az előadás?

Én mit csináljak vele? Most még beszéljek is a dologról, örülök, hogy elfelejtettem. Tetszett, nem tetszett, tudom is én. Bánom is én. Inkább belemegyek általánosságban, hogy tetszett, csak ne részletezze: Köszönöm, jól.

Ő. Mit szól a „Fülemüle” című jelenethez?

Én „Fülemüle” című jelenet? Nem is emlékszem rá. Vagy igen, jut eszembe, amiben az a kövér nő kukorékolt. Dühbe jövök: Amiben az a kövér nő kukorékolt?

Ő. Kövér nő? Kit tetszik gondolni?

Én már benne vagyok. Aki a török hercegnőt játszotta. Akihez hozzá akartam vágni egy széket.

Ő nagyra mereszi a szemét. Széket?

Én. Asztalt nem vághattam volna hozzá, a nézőtéren csak székek vannak.

Ő hallgat.

Én. Hogy lehet ilyen nőt a színpadra engedni?

Ő hallgat, hüen és okosan néz rám.

Én az más, ha szerény és félszeg vagy, nem haragszom rád, sőt hajlandó vagyok leckével szolgálni, őszinteséggel jelezve, hogy megkülönböztetek, amikor méltónak tartalak erre az őszinteségre. Na igen. Tudom jól, hogy vidék az vidék. Hogy azt más szemmel kell nézni. De ilyen vidéken se lehet, édes barátom. Leszoktatják a közönséget erről a kedves műfajról, ha ilyen „erőkkel” dolgoznak. Nem arról van szó, hogy ripacs vagy nem ripacs - ez a nő még csak nem is ripacs, ez egyszerűen egy hordó, egy torzszülött, egy rikácsoló pulyka - az ilyen színpadon legfeljebb orfeumban mutogatják, mint komikus nőimitátort, vagy a Barnumban, de nem úgynevezett „művészi” kabaré előadáson, és még hozzá s z e r i ő z számban.

Ő hallgat.

Én ejnye, de hallgat! Legalább szólna valamit, így nem tudom folytatni. Gyanakodva. Hol szedték fel ezt a szerencsétlen némbert, az istenért, ki ez a nő?

Ő szerényen. A feleségem.

Én véletlenül leejtem a kezemben tartott kávésfindzsát, de sajnós, nem törik el, lehajolok érte, és sokáig keresem az asztal alatt, ő udvariasan segít. Köszönöm... tessék csak hagyni... majd a pincér... nem tesz semmit... egy kis ügyetlenség... hallatlan, milyen ügyetlen csészéket adnak itt... kicsúszik az ember kezéből... jellemző...

Ő hallgat.

Én hallgatok, másfelé nézek, hogyha el akar menni, ne zavarjam.

Ő hallgat.

Én, erélyesen, határozott gesztussal. Na igen - szóval - miről is van szó?

Ő udvariasan. A feleségemről.

Én. Na igen - szóval - éppen ez az, ahogy mondom magának. Ne is ellenkezzék - ez így van, ahogy mondom. Ez nem rendezés... ilyen izé... ilyen tehetséget, mint a... izé... a nagyságos asszony, egy ügyes igazgató nem tesz lehetetlenné... izé... nem neki való szerepben... Pesten valamirevaló igazgató rögtön látja, miről van szó... ha van neki egy ilyen tehetséges, nagyszerű színésznője... ennyi komikai erővel... és bájjal... nem vesztegeti el... vár, míg rendes szerepet kap... amiben érvényesülhet... Mondom, fel voltam háborodva... majdnem széket vágtam a színpadra... hogy egy ilyen remek színésznőt... ilyen vacak darabban léptetnek fel...

Ő hallgat.

Én magamhoz térve, folyékonyan. Ezt nem lehet, ne haragudjék - ön intelligens ember, önnek őszintén megmondhatom. Nem lehet ilyen piszkokat játszani tehetséges, jó színészekkel. Tudom én, hogy vidék az vidék. Hogy azt más szemmel kell nézni. De arra valók a pesti, kipróbált kis művek, egyfelvonásosak meg minden - hogy ne legyenek rászorulva helyi fűzfaköltők fércműveire.

Ő hallgat.

Én no, hála Istennek, mindent rendbehoztam. Az erkölcsi felháborodás erélyével. Melyik szemeteskocsiból halászták ki ezt a „Fülemüle” című vacakot? Ki írta ezt?

Ő önérettel. Én.

Függöny

Dr. Ugyanaz

*A felső rétegek és a tömeglélek súrlódásának pszichofizikája.
(Kimerítő elvi tanulmány a társadalmi küzdelmek okairól, két kötetben)*

Első kötet

Dr. Ugyanaz kezével a villamoskocsi feljárójának fogantyújába, lábával abba a táblába kapaszkodva, melyen a „Megtelt” felírás jelzi, hogy még legfeljebb csak huszonöten szállhatnak fel, homlokát nekifeszítve a peron állásai előtt heverő összenyomott hullák ezreinek. Micsoda beszéd az, hogy már nincs hely? De mennyire van hely, csak tessék egy kicsit összébb szorulni! Disznóság, hogy az embert nem hagyják felszállni - nekem épp annyi jogom van felszállni, mint maguknak, akik már fent vannak! Nagyon sajnálom, hogy ráléptem a kezére az úrnak, háború van! Ha nem megy másképpen, majd erőszakkal szerezzük meg magunknak a jogainkat - ha a vezetőség eltűri, hogy egyik ember felszállhasson, másik meg nem - hát akkor majd csinálunk mi rendet! Mit gondol, nekem nincs éppen olyan sürgős dolgom, mint magának? Hogy maga még az előbbi állomáson szállt fel? Bánom is én! Éppen eleget utazott akkor! Lárifári! Szálljon le! Nekem dumálhat az úr - itt nem arról van szó, hogy ki áll ott régebben, vagy nem régebben, nem tudni, kinek a korrupt protekciója révén - hanem arról, hogy kinek van tehetsége meg ereje hozzá, hogy ott álljon! Félre az utamból! Le a kocsivezetővel! Le a hájasokkal! Éljen a forradalom! Utánam!... Egy ellenállhatatlan rohammal felnyomakszik a peronra. A kocsi megindul.

Második kötet

Dr. Ugyanaz a következő állomáson kiállva a peron lépcsője elé, szavait a feltolakodó tömeghez intézve. De uram!!... Uraim!!... Az Istenért, hát nem látják, hogy már nincsen hely?... Hiszen leszakad a peron... hát ne tolakodjanak, mint az oktalan állatok! Uraim - az emberi méltóság! Hiszen emberek vagyunk! Az oktalan állat se száll fel a villamosra, ha már nincs hely! Uraim, az Istenért - tartsuk be a rendet, hiszen másképpen összeomlik minden, amit a bölcs kormányzat a jövő Magyarország és a törvényes kereteken belül feltételezett alkotmányos fejlődés érdekében megalkotott! Türelem, uraim, türelem - tessék várni a következő kocsira - a türelmes és szakszerű, rendszeresen elvégzett várakozás bizonyára megtermendi gyümölcsét - egy szebb jövőt, persze, csak a törvényes kereteken belül. Gondoljunk, uraim, a művelt nyugatra - lebegjen szemünk előtt Németország nagy példája - a nemzeti parlament! Az alkotmányos nemzet nevében felszólítom az urakat, oszoljanak szét egymás hasából békésen, és várják meg a következő villamost! Éljen a kalauz úr, éljen szeretett kocsivezetőnk, ki bölcs belátással vezeti kocsinkat e nehéz napokban - éljen a kormány!

Vannak kellemes emberek

Szereplők:

Cukorborsó

Én

Mostan én megírom ezt a cikket. Mostan elkezdem írni. Mostan van egy ötletem, egy jó, humoros, nevetséges gondolat, amit még nem látok tisztán, nem tudom világosan, hogyan kell megcsinálni, de még öt percig gondolkodom, és aztán elkezdem a cikket. Mostan errefelé jön még a Cukorborsó úr, akit valahonnan ismerek, de az mindjárt elmegy, az Isten áldja meg, hiszen semmi mondanivalónk nincsen egymásnak.

Cukorborsó. Alásszolgája. Leül.

Én udvariasan. Á, kedves Cukorborsó úr, hogy van?

Cukorborsó. Köszönöm.

Én. Kérem, nagyon szívesen.

Cukorborsó. Hehe.

Szünet.

Én. Hát hogy van, hogy van?

Cukorborsó. Nana, szoszo. Egy millióval lehetne rajtam segíteni.

Én. Na ja, természetesen.

Szünet.

Én. Egy millió, az sok pénz.

Cukorborsó. Egy millió, az igen. Az igen. Tényleg az sok. Szünet. Cukorborsó hallgat, de nem megy el.

Én. Különösen, ha az embernek meg kell érte dolgozni. Mint például nekem. Egész nap kell dolgozni. Például, azt hiszi, hogy én élvezetből ülök a kávéházban? Dehogy. Itt is dolgozni szoktam.

Cukorborsó. Ez egy jó kávéház arra.

Szünet. Na, most mit akar még.

Én. Hát... hát mit csinál mindig?

Cukorborsó. Mindig ugyanazt. Mit csináljon az ember? Valamit csak kell csinálni.

Én. Lássá, ebben igaza van.

Cukorborsó. Azért mondom.

Hosszú szünet.

Én. Hát... izé... a kedves felesége önagysága hogy van?

Cukorborsó. Hogy lenne szegény. Dolgozik. Töri magát egyre. Egyebet sem tesz, otthon ül, és a háztartásra gondol.

Én. Jó az, tessék elhinni, ritka az ilyen asszony.

Cukorborsó. Ritka, ritka, fenét ritka. Minden asszony ilyen. Mint az a háziállat. Jó, jó, az igaz, ha az ember hazajön, mindent rendben talál, ebéd rendes, fehérneműek rendben: de azért tessék elhinni, sokszor van az ember úgy, mintha valamije hibáznék.

Szünet.

Én. Na, hát nem kell mindent akarni egyszerre.

Cukorborsó legyint. Ej, kérem. Az embernek egyéb is kell. Nőben, kérem, legyen egy kis tűz is, egy kis változatosság, hogy az ember életének egy kis tartalmat adjon. Nem arra van az ember, hogy vegetáljon, mint egy állat.

Én. Már az igaz.

Cukorborsó. Hát nem? Tessék elhinni, a nőkben a legszebb a veszély, a titokzatosság... ez a valami, ami ingerel...

Én. Jézuskám, mi lesz az írással. Bizony, az az egyetlen dolog. Olyan az, mint az ismeretlen: félünk tőle, és mégis vágyunk rá. Csak a tüzes, rejtelmes asszonyok érnek valamit, akiről nem tudhatja az ember, övé-e igazán, nem rejteget-e valamit! Nagyon igaza van.

Cukorborsó. Na igen, igen... Csakhogy aztán örökös félelemben él az ember.

Én. Hát persze, az tagadhatatlan. De látja, mit érne magának az élet, ha ez a félelem nem tarkítaná? Higgye el, nem árt az. *Szent Istenkém, mi lesz azzal a cikkel.*

Cukorborsó. Na, hát ami azt illeti, azért félni nincsen semmi okom. Azt nem szeretném. Azt azért nem mondhatja nekem senki, hogy nekem okom van féltetni a feleségemet. Nem olyan asszony az. Nem is szeretném, ha olyan volna.

Én már tíz perce nem tudom, hogy miről van szó, és ijedten konstátálom, hogy Cukorborsó hangjában valami sértődöttség rezeg. Ki mondja azt, édes uram? Szó sincs róla! Sőt! Ellenkezőleg!

Cukorborsó gyanakodva. Mit ellenkezőleg? Hogy ellenkezőleg?

Én most nem tudom, minek az ellenkezőjéről van szó. Találomra. Azt mondom, ellenkezőleg! De mennyire ellenkezőleg!... Nem olyan asszony a kegyed felesége...

Cukorborsó. Olyan milyen?

Én. Hát... olyan tutyi-mutyi... otthonülő... tüzes, temperamentumos asszonyka az... bizony...

Cukorborsó hidegen. Na igen. Hanem hát, ugyebár, ez mégis csak az én dolgom, ugyebár, ne tessék haragudni, már mint a feleségem, tetszik tudni, azt már csak én tudom, hogy milyen. Alásszolgája.

Meghajtja magát, átmegy egy másik asztalhoz, és egyik ismerősének a következőket mondja rólam: „Én nem értem, vannak emberek, akik belebeszélnek az embernek még a legintimebb családi ügyeibe is, és belekotnyeleskednek az életébe, és rátolják az emberre a véleményüket, amire senki se kíváncsi. Milyen kellemetlen egy ilyen pletykáló, szaglászó, kíváncsiskodó ismerős, na, az embernek gyomra legyen.”

Én és a bank

Szereplők:

A bank

Én

Én alázatosan. Jó napot kívánok...

A Bank. Tessék helyet foglalni. Mivel szolgálhatok?

Én vigyázva leülök, hogy lyukas könyököm befelé legyen fordítva. A kérdés egy kicsit zavarba hozott, mert hát, édes Istenem, ha az ember cipőüzletbe megy be, hát valószínű, hogy nem kendermagot akar vásárolni. Micsoda kérdés, hogy mivel szolgálhat? Kérem szépen... én olvastam a Pallas-Lexikonban B betű alatt a következőt: Bank olyan intézet, mely pénz-kölcsönzéssel foglalkozik... Eljöttem, hogy pénzt kérjek kölcsön... Ötszázezer koronára volna szükségem...

A Bank ijedten kap egy az íróasztalon heverő, nehezeknek szolgáló négyemeletes házhoz. Hogy... hogy tetszik mondani? Öt... öt...

Én zavartan. Ötszázezer...

A Bank. Hogy mondta ön az imént... Valami idegen szót ejtett ki... Ko... ko...

Én zavartan. Rona... Rona...

A Bank merengve. Borona?

Én. Nem. Korona.

A Bank merengve. Korona... borona... Milyen szépek ezek az orosz szavak... milyen idegen-szerű zamatok van... És milyen szép rím... korona... borona... Szereti ön a költeményeket?

Én. Tudniillik... a kölcsön ügyében...

A Bank idegesen babrál az óraláncán lógó ötvenezer négyzetméteres háztelekkel. Hát mondja csak, hogy képzelem magam ezt?

Én. Én ezt egészen furcsán képzelem. Egészen sajátságosan, mondhatnám fantasztikusan. Én ezt úgy képzelem, hogy ön ad nekem ötszázezer koronát kölcsön, és én azt önnek visszaadom, majd ha lesz pénzem.

A Bank. Csodálatos. És hogy jutott eszébe, hogy éppen hozzám jöjjön?

Én. Ezen magam is csodálkozom. Eleinte persze a temetkezési egylethez akartam fordulni, vagy esetleg az állatvédő egyesülethez. Nem is tudom, hogy támadhatott ez a barokk ötletem, hogy a bankhoz megyek kölcsön kérni.

A Bank. Na jó, ne töltsük az időt viccelődéssel. Ön azt mondja, adjak ötszázezer koronát, és ön majd visszafizeti. Hát milyen garanciát tud ön nekem nyújtani?

Én. A biztosíték lelkemben lakik, mondja Madách. Három nagy drámát írtam, amit a színházak már el is fogadtak.

A Bank sír.

Én ijedten. Mi az?

A Bank egy angol értékpapírral törli könnyeit. Azokra a szerencsétlen árvákra gondolok, akiknek apjuk-anyjuk tűzhalált hal, ha esetleg leég az a három színház, mielőtt az ön darabját előadták.

Én. No, az mégse valószínű... hogy mind a három...

A Bank. Milyen garanciát tud ön nyújtani nekem, hogy nem? A színházak leégnék, és akkor ki fizeti meg nekem az ötszázezer koronámat? Még ha iratokat tudna mutatni nekem, amelyek bizonyítják, hogy ön mind a három színházat bebiztosította, mondjuk ötmilliárd koronára... akkor lehetne valamit csinálni... akkor beterjeszteném kérését a közgyűlésnek, ami három-négy hónap múlva feltétlenül összeül... De mondhatom, nagyon nehéz lenne a dolog még akkor is... Nagyon, nagyon rossz évünk volt, édes uram, tavaly... *Elcsukló hangon.* Tudja ön, mennyire apadt a nyereségünk?... Ön nem találja ki soha... *Remegő hangon.* Nyolc, azaz hét-milliárd koronára...

Én mondom. Hétmilliárd... borzasztó...

A Bank férfiasan. Ne vigasztaljon, uram, erős vagyok, és férfiasan viselem a nehéz megpróbáltatást. De ha azt kell hallanom, hogy ahelyett, hogy néma részvételt pillantanak rám: három rongyos színházra ötszázezer koronát kérnek tőlem... akkor ki kell, hogy törjön belőlem, kitörne a szegény, elnyomott főregből is a méltatlankodás fájdalmas segélykiáltása.

Én ijedten hazudok. De hiszen van három házam is... tehermentes...

A Bank zokogva legyint.

Én. Meg birtokom... Erdélyben...

A Bank zokogva. Három milliárd... három milliárddal kevesebb, mint két évvel ezelőtt... És minek köszönhetem? Ezeknek a kölcsönöknék... annak a nyavalyás Eibenschütznek, aki szintén megugrott százezer koronával... Ön boldog ember... önnek háza van, ahol fáradt fejét lehajthatja, de ki segít rajtam?

Én ijedten. Kérem... kérem... az Istenért... igazán boldog volnék, ha valahogy segíteni tudnék... hiszen nem olyan nagy dolog... majd ön megadja nekem... e percben csak ötvenezer korona van ugyan nálam... de ha parancsolja...

A Bank. Mindent megteszek, dolgozni fogok, hogy előteremtsem... Legfőljebb részletekben fizetem majd vissza önnek. *Átveszi az ötvenezer koronát, és egy hanyag mozdulattal a bőre alá dugja.*

Függöny

Zeneszerzők

Szereplők:

Barátom

Én

Vége van a szezonnak, gondoltam, és egyszer se voltam az Operában. Elmegyek, és megnézem Wagner „Gyerünk csak!” című drámai költeményét. Az utcán találok konzervatorista barátommal, aki elmondta, hogy most egy nagy szimfónián dolgozik, amit Bécsben fognak játszani, hallgassam csak, lalala-la-la-laa... de írt két kuplét, amit most hangszerel. Ne menjek egyedül, majd ő velem jön, és magyarázni fogja a zenét, mert azt így nem lehet érteni, magától az embernek.

Útközben már kezdett is magyarázni. Nézze, kérem, mondta, az egész mű egy motívumon alapszik, amit átvesznek a szólamok. Látja, lalalala, ez van a csellókban, de most jön a kontra-punkt: tralalala... mire a fagotok: plim-plim, most fel, fel, egészen a triangelekig, trere, tretete, és most: figyeljen most: tye-tye-tye, halkan, egyszerre kitör: bububu, és így a pianóig nyinyinyi, bebebe, vavava.

Nyitány. A színpadon komor holdfény. Kezdem figyelni a nyitány melódiáját.

Barátom fülemhez hajol, izgatottan. Na most! Hallja? Ezek a csellók. Figyeljen: bebebebe... bru-bru... Kezével vízszintes mozdulatokat tesz. Nagyszerű!... Nagyszerű!... Ja, alle Achtung vor hangszerelés. Ezek tudnak hangszerelni... Diadalmasan néz rám. Egyik fülemmel a hangszerelést keresem, a másikat idegesen mozgatom.

Barátom felordít. Most!... Most figyeljen... Most kezdődik az ellenszólam... Sssz... Bu... bem... bem... Hallotta?!... Hallotta ezt... ezt: tradaramtadam... és közben a prímhegedűt: pipipi... hallotta a prímhegedűt?... Maga nem hallgatja a prímhegedűt. Fenyegetve néz rám.

Én zavartan, mint akit rajtakaptak. De, de, hallottam... Igazán nagyszerű... Kétségbeesetten keresem a hangok közt a prímhegedűt, füleim leszakadnak, és mint két testvér bebújnak az orkeszterbe. Ijedten mászkálnak a mérges hangszerek közt, felmásznak a fuvolák póznáin, bekukucskálnak a trombitába, a zongora alá néznek, és a hegedűk tetején szepegve kérdezősködnék: Kérem szépen, itt az imént elvesztettünk két hangot, a Prímhegedű bácsitól kaptuk, nem tetszett megtalálni?

Barátom vad gúnnnyal. Nagyszerű!... Azt elhiszem, hogy nagyszerű... De most, most majd figyeljen a pianóra... mindjárt jön... ez a teteje a harmonizálásnak... egész piano... pli... pli, aztán még magasabban: tretetetete, trete: pizzicato... majd figyeljen... mindjárt jön. A két ujjával olyan mozdulatokat tesz, mint mikor valami egészen apró tárgyat tapogatunk.

Én kétségbeesetten várom a pianót. Egy perc múlva csakugyan elhallgatnak a trombiták, és egy hegedű veszi át a szólamát. Abban a pillanatban.

Barátom felordít. Most!... Most!... Most! Most figyelje a pianót... Hallja?... Behunyja a szemét, felső testével úszni kezd, jobbra és balra, karjaival svédturnát űz, derekát riszálja, mintha el akarna repülni. Közben a pianót harsogja teli tüdővel, szabadon, boldogan, ellenállhatatlanul: az egész színházban csak ezt a hangot hallani. Csakugyan pianót játszhatnak odalent. Végre elhal a hangja, összecsuklik, és csak a száját mozgatja.

Én most végre szeretném hallani, mi van odalent. Figyelni kezdek. Egy hölgy egész szép szerelmi dolgot énekel a színpadon.

Barátom váratlanul oldalba üt, hogy a szívverésem is megáll. Vérbeborult szemekkel mered maga elé. Halványan. Hallotta?

Én rémülten. Mi történt?

Barátom. Hallotta a g i s-t? Hallotta a g i s-t? Hallotta a g i s-t?

Én. Nem hallottam... Mi van vele?... Talán még lehetne segíteni rajta... telefonáljunk...

Barátom. Látja, ez Wagner... Ide egy g i s-t tenni f i s helyett! Ezt csak ő merte megtenni!... Ez a hallatlan, az érthetetlen, a velőtrázó benne... ez a mindent letipró bátorság... itt, ebbe a szólamba, egy g i s mollba, három kereszt... három kereszt...

Egy hang mögöttünk. Pardon, két kereszt, egy b é.

Barátom odafordul. Nekem mondja? Hallotta maga ezt a g i st?

A hang szerényen. Kontrapunkt Ernő vagyok a konzervatóriumból.

Barátom. Én is. Hát nem hallotta! Énekel, tra, ta, tada-ra!

Másik zeneszerző fagyos nyugalommal, énekelve. De igen. Csakhogy nem: tra-ta, tada-ra, hanem: tre-te, dede-re!...

Barátom gúnyosan. Talán így: dede-rada-lala...

Másik zeneszerző megsértődve. Pe-pe... plem... plem...

Barátom hevesen. Tadaradala-da...

Másik zeneszerző feleselve. Tra... dadara... tedere... tye... tye...

Barátom felpattanva. Tu-tu... tu... tu...

Másik zeneszerző. Mit? Ezt nekem? Hát akkor tudja meg: Énekelve. te... de-de... de... lalala...

Összepofozkodnak.

Függöny

Omnibusz

Szereplők:

Úr

Barát

Kövér

Sovány

Szín: Egy autóbusz teteje, padokkal, a padokon emberek. A kalauz fel és alá jár a padok közt. Süt a nap, de egy kis szél fúj.

Egy úr. Jaj! A kalapjához kap mind a két kezével.

A barátja. Mi történt?

Úr. Majd elkapta a szél a kalapomat.

Barát. Még jó, hogy megkaptad. Kár lett volna érte.

Úr. Mi az, hogy kár lett volna érte? Tegnap vettem húszezer koronáért.

Barát. Azért mondom, hogy kár lett volna érte, ha elviszi a szél.

Úr kipirosodva. Az én kalapomat? Az én új kalapomat? Na, és ha elvitte volna?

Barát. Na, úgy gondolom, hogy akkor újat kellett volna venni.

Úr dühösen. Mit? Tegnap vettem, és újat kellett volna venni? Miért kellett volna újat venni?

Barát. Hát nem ugorhatsz utána a robogó autóbusz tetejéről.

Úr izgatottan. Nem ugorhatok utána? Azt elhiszem. Nem is ugrom utána.

Barát. Hát azért mondom. Elveszett volna.

Úr. Az én kalapom? Azt szeretném látni!

Barát. Hát mit csináltál volna? Megállíttatad volna az autóbuszt?

Úr dühösen. Hát persze, hogy megállíttattam volna.

Barát nevet. Hehe. Nagyon jó vicc. Csakhogy nem állt volna meg.

Úr. Mit?! Nem állt volna meg? Azt szeretném látni!

Barát. Hát csak nem képzeled, hogy egy robogó autóbuszt megállítanak, hogy te felvehesd a kalapodat.

Úr kiabál. Micsoda ostoba beszéd ez? Nekem jogom van felvenni a kalapomat, és miután nem ugorhatok le az autóbuszról, az autóbusznak kutya kötelessége megállani, vagy pedig megtéríteni a kalapom árát, miután az a szél vitte le, amit az autó csinált.

Egy sovány úr. Igaza, van a tisztelt úrnak. Kutyakötelessége megállani.

Kövér úr. Szépen kötelessége. Hogy jövök én ahhoz, hogy itt nekem megállítsák az autóbust, mikor nekem sietős dolgom van!

Úr a kövérhez. Úgy! Az úrnak sietős dolga van? És én azért ne vehessem fel a saját kalapomat?

Kövér. Miattam megsütheti a kalapját, de azt látni szeretném, hogy nekem a más kalapja miatt meg kelljen állni és várni, mikor én azért ültem fel az autóbuszra, hogy hamar ott legyek a Szív utcában.

Úr vörösen. Megsüthetem a kalapomat? Süsse meg az úr a maga kalapját! Én tegnap vettem a kalapomat húszezer koronáért - vesz nekem az úr másikat, ha elfújja a szél?

Kövér. Vesz a nehézség!

Úr. Akkor hát meg fog állni az autó!

Kövér. Szépen fog megállni. Én lefizettem a jegyemet, engem annak rendje és módja szerint visznek itten. Nem fog megállni!

Úr. Én meg a kalapomat fizettem meg. Meg fog állni.

Kövér magánkívül. Nem fog megállni, tudja! Énnekem ötre ott kell lenni az orvosnál - a fele-ségem minden percben...

Úr. Énnekem meg a minisztériumba kell mennem... Nem állíthatok be kalap nélkül! Akkor tessék kifizetni a kalapomat!

Kövér. Nem!

Úr vérbeborul. Mit? Nem fizeti ki! Kalauz! Kalauz!

Sovány. Disznóság!

Többen. Hallatlan! Igaza van!

Mások. Nincs igaza!

Kövér. Azt szeretném én látni! Kalauz!

Úr bög. Kalauz! Kalauz! Állítsa meg a kocsit!

Kövér ordít. Ne merje megállítani! Hajtsen, ahogy tud!

Többen. Állítsa meg! Állítsa meg! Jézus Mária! Segítség! Katasztrófa történt! Mentők! Mentők!... Segítség!

Mások. Kalauz... Vezető úr... Hajtsen, ahogy tud... Vágjon bele abba a motorba... Csak neki... Talán még megmenekülhetünk... Most vagy soha!... Csak rajta!... Csak a belibe a disznónak... Segítség! *Kocsivezető örülten hajtat. Autók jönnek, kocsik egymásba rohannak. A tömeg beveri az ablakokat, a lovasrendőrség kivágtat. A kaszárnyában alarmot fújnak, a csapatokat visszarendelik. Törökország hadat üzen.*

Függöny

Őskor

Szereplők:

Első ősemler

Második ősemler

Szín: egy pliocénkorszakbeli vendéglő. Idő: Kr. e. 15328.

Első ősemler bejön a cölöpvendéglőbe. Jó napot, Mayer úr.

Második ősemler. Jó napot, kedves Fuksz. Honnan jön?

Első. Egy kicsit halászgattam délelőtt. Megengedi?

Második. Tessék, tessék.

Első. Mit lehet enni?

Második. Én csak afféle háborús terítéket rendeltem, össze kell húznia magát az embernek.

Első. Hát nem lehet kitartani a drágaságot, hiába. Nem győzöm. Reggelire a Kövér Mastodon-kocsmában voltam, tudja, mit kérnek egy rongyos mammuth-gerincért?

Második. Hja, háború van.

Első. Tizenennyolc színes kavicsot uram, tizenennyolc színes kavicsot. Honnan vegyem? Nem győzöm összekeresni. Már a feleségemet is leküldtem a folyópartra, hogy keressen. Meddig bírjuk még ezt a drágaságot?

Második. Az semmi, tudja én mit fizetek itt az ichtiozaurusz-csülökért páfránykörítéssel? Hús csigát. Mit lehetett kapni hús csigáért azelőtt, a miocén-korszakban.

Első. Két Pleziozauruszt, agyarastul.

Második. Legalább.

Első. Hát nem lehet kitartani. Be kell már fejezni ezt a háborút.

Második. Sőt, végig kell folytatni most már, ha elkezdtek.

Első. Maga is így beszél?

Második meggyőződéssel. Így. A béke érdekeit szolgáljuk azzal, hogy most minden erőnkkel rajta legyünk, hogy a gibbonokat megverjük.

Első. De ki hitte volna, hogy ilyen soká fog tartani? A technika mai felkészültsége mellett, ma, a hihetetlen felvilágosodottság századában, az emberi kultúra tetőfokán, a Mannlicher-dorong, a negyvenkét centiméter hosszú vaddisznóagyar, az abszidiánkövön reszelt arasznyi növesztett körömök és vason köszörült fogak nagyszerű századában, igazán azt hittem, egy-kettőre megleszünk a gibbonokkal, akik ránk kényszerítették a háborút.

Második. Éppen azért, most már nem szabad abbahagyni. Nekem meggyőződésem, hogy ez az emberiségnek az utolsó háborúja lesz.

Első. Azt hiszi?

Második. Egészen bizonyos. Ha most mindent megteszünk, hogy tökéletesített fegyverekkel, minden erőnknek latbavetésével végigverekedjük ezt a háborút, akkor olyan békét köthetünk végre, hogy a földtányér minden lakója megérti egymást: kezet nyújtunk majd egymásnak, és a jövőben nemzetközi konferencia intézi majd el az esetleges konfliktusokat, nem lesz szükség többé erőszakra, csak ezt az egy háborút harcoljuk még végig. Ez olyan biztos, mint hogy a nap forog a föld körül, és hogy a föld, mint nagyszerű tudósaink kiderítették, egy mammuth ormányán lebegő óriási csiperkegomba. A tudomány, édes Fuksz úr, a tudomány mindennek-előtt!

Első. Ha így beszél, miért nem megy a frontra?

Második idegesen. Bocsánatot kérek, maga nagyon jól tudja, hogy engem mint az Első Pliocén Kőbaltacsiszoló Részvénytársaság nélkülözhetetlen tisztviselőjét mentettek fel. Különben is most egy színdarabon dolgozom.

Első. Ugyan! Már megint?

Második. Igen. Elég érdekes témám van, azt hiszem, ennek is lesz olyan sikere, mint a múltkorinak volt. Tudja, már a miliő is hatásos, a miocén-korszakba helyezem a darab cselekményét, ami valami kedves, archaikus patinát ad a dialógusoknak. Különben arról lesz szó, hogy egy asszony elhagyja a férjét, mert az idegei valami mást, valami szebbet kívánnak, egy másikba szeret bele, egy igazi férfiba, aki bölényekre vadászik... De a férj rajtakapja őket, mikor éppen keresztül akarják úszni a folyót, hogy megszökjenek... A férj emberbőr-frakkjának hátulsó zsebéből dorongot ránt elő, de azok megelőzik, nyársra húzzák és nyílt színen megeszik... Tudja, nem a cselekményen van a fősúly, hanem a dialógus finom, pszichoanalitikus árnyalatain... Egy igazi modern asszonyt akarok megírni, egy elfinomodott idegzetű, hajszálfinom érzékenységű ultramodern női lelket... ez főként az utolsó nagy jelenetben lesz kidomborítva, ahol a férjet eszik... Azt hiszem, nagy sikere lesz, pazar kiállítás, kápráztató ruhák, az asszonyon valódi medvebőrkalap...

Első. Nagyon szép. Csak nem valami új.

Második. Kérem, ma ez kell a közönségnek. Na, hozzák már az ichtiozaurusz-csülkömet. Hallatlan, mit elkérnek egy ilyen vacak darabért, nincs harminc kiló az egész, hisz ez a félfogamra se elég... Koplalni kell, uram, koplalni... hallatlan ez a drágaság...

Függöny

Ott ki beszél?

Két részre osztott színpad, kávéházi fülke, mindkettőben telefon. Az egyikben a telefontál áll, fülén a kagylóval Á. telefonál, mellette C.

Á. Halló, halló!

C. Halló, halló!

Á. Helelő, halaló!

C. Hihellő, halihó!

Á. Ki beszél?

C. Ott ki beszél?

Á. Ott ki beszél?

C. Ott kibeszél?

Á. Ott kibeszél?

C. Pategonia-kávéház beszél?

Á. Nem Pategonia-kávéház? Tévedés, tegye le a kagylót. Össze vagyok kötve.

C. Én is össze vagyok kötve. Tessék letenni a kagylót.

Á. Ki beszél ott?

C. Ott ki beszél?

Á. Ott kibeszél?

C. Ott kibeszél?

Á. A fene essen a csőribe annak a papagájnak. Solferino-kávéház beszél?

C. Nem Solferino-kávéház. Nem érti, hogy tévedés? Tegye le a kagylót, össze vagyok kötve.

Á. Én is össze vagyok kötve. Tegye le a kagylót.

C. Ki beszél ott?

Á. Ott ki beszél?

C. Ott ki beszél?

Á. Ott ki beszél?

C. Itt Madagaszkár-kávéház. Tegye le a kagylót. Ki beszél?

Á. Itt Új-Zéland kávéház. Tegye le a kagylót, nem érti, hogy össze vagyok kötve.

C. Tegye le maga, én is össze vagyok kötve.

Á. Hát tudja mit, kérem, barátságos ismeretlen, ne tegye le a kagylót. Én várhatok. Majd megunja.

C. Igen, de tessék hajfestéket venni magához, ha azt akarja megvárni, míg én leteszem, tisztelt úr. Mert viszont megőszülhet az úr, ha azt meg akarja várni.

Á. Úgy. Finom ember lehet maga.

C. Én igen. Én nagyon finom úr vagyok. Maga is egy ritka egy finom úr lehet. Hát nem akarja letenni a kagylót?

Á. Honnan tudja? Persze hogy nem akarom, á, dehogy akarom.

C. No jó, édes lelkem, hát csak fogdossa szépecskén. Várok én, lelkecském, van nekem időm, nefelejtsem. Ujjé, hogy nekem mennyi időm van! Egyebem sincs.

Á. Ön is így van! Nekem is rengeteg időm van. Az ország egyik időcivilistája vagyok. Hát csak beszélgessünk, aranyos madárkám. Mégis, mit gondol, melyikünk teszi le előbb?

C. Én azt hiszem, magácska.

Á. Á, önnöncske! Önnöncske, kegyedecske.

C. Nono! Az ön csilingelő hangocskájában némi türelmetlenséget érzek. Ön afféle vézna ember lehet. Vigyázzon egészségére.

Á. Haha... nagyon jó. Frász, ön azt akarja, hogy én elveszítsem a türelmem... Ön ki akar hozni a sodromból. Ojjé, milyen rosszul ismer engem maga... Maga persze most azt akarja, hogy én dühöngeni vagy gorombáskodni fogok. Á, kérem, micsoda tévedés... Magánál sokkal piszkosabb kabátolvajok nem érték azt el, hogy én dühbe jöjjek, vagy gorombáskodjak... *Emeltebb hangon*, hogy én?! méregbe jöjjek!... Előbb fordul fel kegyed, édes úr, ott, édes úr, a telefonnál, édes úr, mielőtt egy bűdös szót kiveszen belőlem, édes úr... Én egyszerűen csak várok, édes úr, türelmesen és minden bosszankodás nélkül, míg a kegyed fekélyes kezéből kirohad az a telefonkagyló, édes úr.

C. Úgy. Hát nem teszi le.

Á. Mit kérem? Miről van szó? Nem értem világosan nagyméltóságodat! Hogy mit nem teszek le?

C. A kagylót.

Á. Milyen kagylót?

C. A telefonkagylót.

Á. Ja!... A telefonkagylót! Hát miért nem szólt, az Istenért! Hiszen akkor semmi baj! Én azt hittem, olyan osztrigakagylót gondolt. Vagy fülkagylót. Én nem tudtam, hogy maga a telefonkagylót gondolta.

C. Hát akkor leteszi?

Á. Mit?

C. A telefonkagylót.

Á. A telefonkagylót? Azt nem.

C. Nem? Jó. *D.-hez fordul és súg neki valamit. D. bólogat, aztán el.*

Á. Na? Mi az? Nem beszél? Mégis meggondolta magát?

C. Én? Szó sincs róla!

Á. Mit beszélget magában?

C. Én? Semmit, csak úgy ábrándozom.

Á. Szóval nem teszi le; hát nézze kérem, maga piszok fráter, nem érti, hogy nekem sürgős, fontos dolgaim vannak? Hát miért nem teszi le?

C. Hogy miért nem teszem le, édes Istenem! Talán csak egy hangulat, valami futó ábránd... Kérdezd meg a kis ibolyától, hogy miért nem teszi le?... vagy a kis madártól, ki a ligetben hangicsál.

Á. Mit csinál?

C. Hangicsál.

Á. Csak nem ette meg a fene!

C. Haragszik? Vagy talán untatom?

Á. Engem? Dehogy untat engem, édesem. Én jól mulatok. Sose mulassak jobban. Nem hallotta ön, hogy jön létre a drága igazgyöngy, mely oly ritka dísze az illatos női nyaknak?

C. Nem. Ugyan mesélje el.

Á. Elmesélem én, szivecském. A tudomány megállapította, hogy az igazgyöngy úgy jön létre, hogy a kagyló belsejébe valami kis piszok kerül, ami izgatja a kagyló érzékeny bőrét. A kagyló bőre erre folyékony anyagot választ ki, mely körülzárja a kis piszkot, s lassanként megkeményedik. Száz és száz év alatt így jön létre a megkövült, valódi igazgyöngy.

C. Hehehe...? Nagyon érdekes. Hát nem teszi le?

Á. Csak megvárom, míg igazgyöngy terem a telefonkagylóban, amelybe kegyed belekerült.

C. Én?

Á. Hát persze. Kegyed az a kis piszok, ami a telefonkagylónak kell, hogy izgassa a bőrét.

C. Hahah! Na, ez jó volt. Hát ez igazán jó volt. Maga egy igazán egy kedves, egy elmés egy ember. Szervusz.

Á. Szervusz.

C. Hogy vagy, kedves barátom?

Á. Köszönöm, drágám. Hogy aludtál az éccaka?

C. Köszönöm, drágám. Tudod mit, barátságunk örömére megsúgom neked, jó lesz, ha hamar leteszed a kagylót, és menekülsz.

Á. Ugyan.

C. Igen, az életed veszélyben forog. Mialatt olyan sokat beszéltél, én titokban megbeszéltem a barátommal, a boxbajnokkal, aki itt volt velem a telefonnál, hogy míg én itten szóval tartalak téged, ugorjon gyorsan kocsiba, szaladjon el gyorsan az Új-Zéland-kávéházba, menjen be a telefonfülkébe, és annak az úrnak, akit ott talál, kenjen le két pofont, de olyant, milyent Oxfordban kent le 1908-ban, mikor megnyerte az angol boxerdíjat.

Á. Komolyan beszélsz?

C. A legkomolyabban. Szaladj gyorsan, egyetlen barátom, mert az a marha rögtön ott lesz. Majd mi aztán az Abbázia kávéházban találkozunk, és elmegyünk a D'Hiverbe!

Á. Hahaha! Hehehe!

C. Mit röhögsz?

Á. Azon az emberen röhögök, aki az Új-Zéland-kávéház telefonfülkéjében telefonál abban a percben, mikor a te boxbajnokod odaér.

C. Hát nem te vagy az?

Á. Fenét! Én a Turkesztán-kávéházból beszélek.

C. Hehehe! Óriási! Gyerünk, fussunk oda, nézzük meg azt a pofont!

Á. Pá, öregem! *Csókot cuppant*. Viszontlátásra!

C. *Ő is cuppant*. Viszontlátásra!

Függöny

Beszélgetés az irodalomról

- Uraságod már régen vár?
- : Igen, már majdnem egy órája.
- Soká váratják az embert. Hm. - Mit olvas?
- : Semmi... a *S z e m l e*.
- Ah, a *S z e m l e*. Kegyed a *S z e m l é*-t olvassa? Na, ki írt bele? Kárász?
- : Azt hiszem... igen... egy novellát!... *Szünet*.
- *Élesen és fenyegetően*. Mi a véleménye róla?
- : *Kicsit zavartan*. Hm... Nem tudom. Nagyon érdekes írónak tartom... Érdekesen ír... *Félénken*. Nem gondolja?
- *Hirtelen, unatkozó fölénnel*. De igen. Gondolom. Gondolom, hogy marha.
- : Eee... ööö... már mint...
- *Jóakarattal*. Na, jól van, barátom, azért ne szégyellje magát. Hát magának még tetszik Kárász. Nem szégyen az. Sokan vannak még ebben az országban. Maga egy fiatalember. Vidékről jött, nemde? Ne szégyellje azért magát. Nem fog az ártani magának, csak olvassa tovább Kárász barátunkat. *Fürkészően*. Maga vidékről jött, ugye, fiatalember? Na, na, csak ki vele.
- : *Félénken*. Igen... régebben vidéken voltam...
- Na látja, kedvesem. Látom én azt. Hát csak olvassa tovább Kárászt. Maga szépen meg fog házasodni, gyermekeket alapít, átveszi az apja üzletét - zsidó kegyed, nemde? - Na, ne szégyellje, én is az vagyok.
- : *Félénken*. Nem... nem vagyok zsidó...
- Na, nem baj, fiacskám. Hát csak olvassa tovább a *S z e m l é*-jét, nem zavarom. Az való maguknak. Kárász.
- : *Félénken*. De... úgy látom, kegyed ezt az író-t nem szereti...
- *Kényszeredetten, gőgösen*. Nézze, barátom, ne beszélgessünk ezekről a dolgokról.
- : *Kicsit elpirul, határozottan*. De igen, kérem, csak beszélgessünk. Melyik író-t kedveli tehát ön, kit tart ön jó írónak?
- *Kimérten, gőgösen*. Aki itt Magyarországon entellektuelnek tartja magát, fiatalember és számat tart arra, hogy fejlettebb ideg - és kultúréletről beszélhessen, annak jelenleg egyetlen író felelhet csak meg esztétikai érzésének: és ez az író Binthy.
- Szünet*.
- Na, mit néz olyan naívnul, vidéki barátom? Talán nem is ismeri?
- : De igen, ismerem. Kegyed is, talán személyesen?
- *Gyorsan*. Igen... futólag... esztétikai kérdésekről beszélgettünk... nem fontos... - Na, látja. Hát azért mondom, ne beszélgessünk ezekről a dolgokról.

- : De kérem, csak beszéljünk. Tehát ön szerint Binthy a tökéletes író.

- *Kényszeredetten.* Igen... de mit mondjak magának erről? Maga egy kedves, vidéki fiúcska, aki valószínűleg kitűnően érettségizett, eljött most Pestre, meg fog házasodni, és most a *S z e m l é*-t olvassa...

- : Igen... bocsánat... ön úgy látom, nem tart engem alkalmasnak arra, hogy velem irodalomról beszélhessen... Ez igazán zavarba hoz egy kissé... bevallom... Mégis, mire alapítja ezt... Kegyednek rendkívül gyors ítélete van, úgy látom... nem tudom, jól fejeztem-e ki magam... azt szeretném valahogy mondani, hogy talán ha mégis beszélgetne velem... megpróbálná, hogy közelebb jusson hozzám... Kegyednek, azt merem hinni, erős kritikai ösztöne van...

- *Jóakarólag.* Egészen jól fejezi ki magát, fiatal, vidéki barátom. Egy kicsit primitíven, de egészen jól. Egészen értelmesen. Hát nézze, maga őszinte, én is egészen őszinte leszek, bár csak most ismertem meg magát. Én magának nem beszélhetek Binthyról és az ő intellektusáról és az ő írásairól - egyszerűen azért, mert maga ezt, fiatalember, nem érti, és nem értheti meg. Pont.

- : *Újra erősen elpirul.* Bocsánat... igazán bocsánat... és ezt ilyen hamar meg lehet látni rajtam?

- *Jóakarattal.* Na igen, olyan embernek, mint én, drágám, akinek van egy kis emberismerete, ne haragudjék. *Ránéz.* Nem haragszik, ugye? Csak rá kell nézni magára. A ruhája... a kravátlója... a homloka... meg a szemecskéi... meg a kezében az a *S z e m l é* - ne haragudjék, nem így néznek ki azok az emberek, akik alkalmasok arra, hogy Binthy írásait megértsék.

- : *Zavartan.* Mégis... ha...

- *Élesen.* Nézze barátom, hagyjuk. Tudtam, hogy önnek kellemetlen lesz. Azért mondtam, hogy ne beszéljünk irodalomról.

- : De kérem... én nagyon szeretnék beszélni önnel... nagyon örülnék...

- *Óráját nézi.* Na igen, édesem, de látja, már mennem kell, majd máskor, ha úgy tetszik.

- : De kérem... egy percre még...

- *Feláll.* Na, majd máskor. Hát kérem, ne haragudjék. Nem tehetek róla, hogy van egy kis emberismeretem, és hogy kimondom a dolgokat... Hát mégegyszer, ne haragudjék. Nagyon örültem. *Két ujját a másik felé lóbálja.* Na pá, fiam. Berend József.

- : *Szintén feláll, erősen megszorítja a feléje lóbált ujjakat.* Én is nagyon örültem. És sajnálom, hogy nincs jó véleménye rólam. Binthy vagyok.

Függöny

Három csokoládészivar

- Kérem, itt nem lehet dolgozni...

- Nem?!... Hát akkor csináljon maga valamit - tessék! Nekem elég volt! Én nem bírok ezzel a kölyökkel. Csináljon vele valamit, intézze el, üsse agyon, vagy vigye valahová, én nem bírom, nekem elég volt, én megszököm! én megőrülök vele!

- Igazán nagyon kedves. Nagyon ésszerű. Példás nevelés. Nagy élvezet itthon dolgozni. Örültek háza.

- Örültek háza?!... Nem örültek háza, hanem hülyék intézete! Nagyon természetes, hogy ebben a házban minden a feje tetején áll, hogy minden elvadul, ahol egy ilyen nyám-nyám ember nem tud tekintélyt tartani ezzel a... ezzel a gaz kölyökkel!

- Ne méltóztassék üvölni, először is, azzal tessék kezdeni, hogy ne méltóztassék üvölni! Nagyon jó nevelés! Hogy legyen nekem tekintélyem, mikor a gyerek előtt nekimegy az apjának, mikor a gyerek azt hallja az anyjától, az apjának, hogy nyám-nyám! Azt a keserves mindenit...

- Hát akkor intézze el maga! Én nem tudok mihez kezdeni vele.

- Először is, méltóztassék megőrizni a nyugalját, azt a keserves...

- Ne ordítson! Megőrültek? Most maga is ordít? Együtt bömbölnek?

- De igenis, ordítok! Azt ordítom, hogy ne tessék lármát csapni, hogy ez nem nevelés, ez gyerekgyilkosság, hogy így nem lehet elintézni a dolgot, a gyerekek semmi se árt jobban, mintha indulatkitörést lát és veszekedést - az egyetlen dolog, ami a gyerekre hat, a nyugalját, azt a keserves...

- Higgadság?! kérem! Hát üsse agyon, ha maga higgadt! - én nem bírok vele.

- Először is - miről van szó?

- Kérdezze meg - ezt... ezt a szörnyeteget! a fiát!

- Meg is kérdezem! Egy hároméves gyerekkel lehet már egész nyugodtan és higgadtan beszélni. Kis fiam... most szépen elhallgatsz!... érttetted?... most szépen elhallgatsz!... érttetted?... abbahagyod az üvöltést, kis fiam, szépen, ugye, édes kis fiam, szépen abbahagyod az üvöltést, és ide figyelsz apukádra - ugye? és szépen, okosan és értelmesen elmondod, hogy miért üvöltasz, édes kis fiam... érttetted?!... most abbahagyod az üvöltést... édes kis fiam... és szépen... ugye... nyugodtan... ilyen nyugodtan... ugye... ahogy apukád... ugye... beszél veled... abbahagyod... abbahagyod... abbahagyod... hagyod abba?

- Jézusmária, ne rázza ilyen rémesen, hiszen megfullad! elkékül!

- Hát akkor én nem tudom! Mit akar tulajdonképpen?

- A harmadik csokoládészivart!

- Miféle harmadik csokoládészivart?

- Mert megérezte, megszagolta a gyalázatos, komisz kölyök... hogy még van egy... az elsőt se kellett volna odaadnom, egészbe nyelte le, majdnem megfulladt... de addig bömbölt, míg a másikat is kicsikarta - most aztán tessék! ez a harmadikért van, mert nem akarom odaadni! mert szétpukkad! mert megint nem fog vacsorázni!

- Hát persze. Nagyon helyes. Nagyon érthető. Hát lehet másképpen? Ha maga odaadja neki a másikat csak azért, mert kéri...

- Mit csináljak vele, mondja meg?!

- Hogy mit csináljon? Azt a keserves!... Hát nincs igaza a gyerekeknek, mikor látja, hogy bömböléssel és erőszakoskodással mindent elér? Most azért bömböl, mert rájött, hogy a másodikat sikerült kibömbölnie... biztos benne, hogy a harmadikat is sikerül! Na de hiszen - ezúttal majd meg fogom vele értetni - amit maga nem tud vele megértetni - hogy nem történik mindig az, amit ő akar! hogy van itt a házban más akarat is!... ha nem is az anyjáé...

- Üsse agyon!

- Hogyne! Agyonütni! Nagyon egyszerű! Egészen fölösleges minden indulatkitörés. Neki érezni kell egy nyugodt, erős akaratot - értette? övele meg kell értetni, hogy kár erőszakoskodni... be kell láttatni a gyerekekkel, hogy az ő akaratának meg kell hajolni... értetted, kis fiam? Nincs csokoládészivar. Értetted? Nincs, punktum. Miért? Azért, mert apuka mondja. Punktum. Értetted? És most szépen abbahagyod az ordítást... értetted? így... egészen nyugodtan... értetted... abbahagyod... értetted?... abbahagyod... értetted?...

- Jézusmária... hiszen még jobban üvölt, mint előbb...

- Csönd! Azért, mert magát hallja!... Csönd!... Menjen ki!... Nézd, édes kis fiam... Most abbahagyod... mert különben apukád nagyon... nagyon... nagyon megver, édes kis fiam...

- Jézusmária...

- Azt mondtam, menjen ki a szobából, azt a keserves... hisz ez egy tébolyda... nem érti, hogy csak a nyugalom... Nézd, édes kis fiam... most számolok háromig... ha addig nem hagyod abba az ordítást... nagyon megverlek... Értetted?... egy... kettő...

- Jézusmária...

- Egy... kettő... egy... kee... e... e... t... tő... ő... ő... Menjen innen, mert maga is kaphat egyet!

- Az isten szerelmére?

- Nem hagyod abba?!... Nem hagyod abba?!... Mi?... Abbahagyod?!... Abbahagyod?!...

- Vadállat!... Gyilkos!... Adja ide azt a gyereket... a gyerekemet!... menjen innen, maga vadállat...

- Ne ordítson! Most eltépte a ruháját!...

- Inkább a ruháját, mint az egész gyereket... Ne jöjjön ide... Vadállat... Mucikám... ucimuci... Jézusmária, elájul... Vízet... Gyilkos... Életvirág... gyönyörűség... boldogság... hol bibis?... ide ne jöjjön... ne közeledjék... gyilkos...

- Ugyan kérem, nincs neki semmi baja!

- Menjen innen...

- Csak megengedi, hogy a saját gyerekemet megnézzem!

- Miután félig agyonverte!

- Félig agyonvertem!!!... Kettőt húztam rája... Rémes!

- Kettőt?!... Idenézzen... Mind az öt ujja látszik...

- Ccc... borzasztó... hát aztán...

- Hát aztán, mondja az a vadállat... az a komisz, rossz apád... akácfavirágom... ne is nézz rá... mi kell, harmatbogár... csak szólj már... nem bírom hallgatni ezt a vinnyogást... megszakad a szívem... akarsz egy csokoládészivart?
- Na látja, már magához tért!
- Igen, mert én tudok vele bánni. Mert érzi, hogy az anyja ölében van. Magára, nyugodt lehet, három évig nem fog ránézni többé!
- No ne mondja! Hát fogadjunk! Hé, fiú!
- Lesheti, míg magára néz! Nézze, a drága, hogy elbújik, a mellemre!
- Ccc... Hát ide figyeljen... Hé, fiú... ide nézz... mi ez?... Na?!... Na!... látja, hogy néz!... Már mosolyog is!...
- Mi az, mit mutogat neki?
- A negyedik csokoládészivart.

Csevegés az ūrben

- Kezit csókolom, kedves mama...
- Jó reggelt, Terrike... Jól aludtál?
- Köszönöm, kedves mama... Egy kicsit fáj a bal oldalom, keringés közben. Tudja Isten, mi lehet ez?
- Ugyan, ugyan, nem szégyelled magad: ilyen fiatal, viruló asszonykánál. Mikor én harmincezer esztendő voltam, mint te, azt se tudtam, mi fán terem az oldalfájás.
- Hja, a mamánál könnyű volt... A mama még százezer esztendő korában is csupa tűz volt... Nem is értem, hogy lehet ez... a mama korában.
- Bizony, fiam, Terrikém, ez a mai fiatalság nem olyan, mint a régi volt. Az én anyám, az Alcione, a te nagyanyád, milyen fess, tüzes asszony az még ma is!... De az ifjúság egyre satnyább... Téged például, Terrike, alig hogy elengedtelek, már tizenötezer esztendő gyerkőc korodban elkezdtl hūlni, meg mindenféle kanyarót kaptál... Ezeket a csúnya daganatokat, amikkel most is tele van a szegény kis tested... Mekkora pattanások!...
- Igen, ez a Gaurizankár-pörsenés. Már gondoltam, hogy bekenem valamivel.
- Bizony, beteg vagy te, Terrike. De megmondom én neked, mitől van ez. Nem éltek egészségesen... A te gyereked, Luna unokám, az már egészen kiélte magát, az már csupa csont meg bőr, annak ugyan már nem lesz többé gyereke. Rosszul éltek, fiam. Tudja Isten, mit csináltok ti éjszakánként, mikor én nem nézek oda. Oda nézz, például, hát kérlek, a bátyád, a Szaturnusz... arról már egészen levettem a kezemet, én mondom neked, végleg el fog zūlleni. Azt hiszed, nem látom, hogy egész éjszakákat elcsavarog azzal a... azzal a személlyel...
- Kicsodával?
- Hát azzal a Vénusszal... azzal a színésznővel, kérlek, az ábrázatját... ez így megy most már pár ezer éve, vagy mi a csoda... nagyon megjárja ez a fiú! Nézd meg... ez a lumpolás...
- Tényleg, milyen karikák vannak a szeme alatt...
- Hát csak azért mondom, édes leányom, jó lesz, ha vigyáztok magatokra. Tudod, kérlek, ez az egész vidék tele van mindenféle betegséggel a csírájával: Mindenféle fertőzés, amit nagyon könnyen el lehet kapni... Az öreg Neptun doktor beszélt nekem ma ezekről az új baktériumokról. Valami Homónak, vagy népiesen Emberféregnek nevezik... nagyon könnyen el lehet kapni, aszongya. Ez egy olyan bőrbetegség legyen, állítólag a férgek egészen ellepik az ember bőrét, még a bőr alá is befutják magukat állítólag: ezeket Bányászféregnek nevezik. Hát azért mondom, kérlek, vigyázz a drága egészségedre.
- Édes mama... én azt hiszem, már meg is kaptam ezt a betegséget.
- Jézus Mária, egyetlen Terrikém! Ne szomorítsd el a szívemet. Mutasd csak ide azt a drága féltekédet. Jajjaj, tényleg... itt egy vörös folt van... egy vörös pörsenés...
- Bizony, édes mama, egész télen viszkett ezen a helyen. Én már, azt hiszem, megkaptam. Már régen gyanítottam valamit, de elhanyagoltam a dolgot, mert nem bántottak nagyon. De a múlt héten ezen a kis helyen egyszerre megbolondultak ezek a férgek, úgy látszik, ezen a csöpp helyen, itt a bőrömön... a Montenegrómon kezdődött a dolog.

- Jajjaj, egyetlen gyermekem, meg foglak vizsgáltatni a Neptun doktor bácsival... nézze meg csak, doktor úr...
- Hát bizony, kérem, nagyságos asszony, a Terrike alaposan meg van fertőzve. Tudniillik, ezek a baktériumok nemrég összementek, egymást ették, és úgynevezett vér-nedvet váltottak ki ez által... ettől van a daganat.
- Jajjaj, hát mit ajánl, doktor úr?
- Kérem, operatív beavatkozás válik szükségessé, ha még egy ideig ez így tart. De még várunk egy kicsit. Ha nem nyugszanak a férgek, egy kis vizet vezetünk oda a Terrike bal oldalából, majd egy kis lávát fecskendezünk be a kedves mamából... Az egész szervezetet fel kell frissíteni, hogy elpusztuljanak. Egy kis mozgás nem ártana. Rázza meg magát néhányszor, Terrike.
- Hallottad, leányom?
- Hallottam, édes mama. Majd várok egy kicsit, aztán megpróbálom. Kezit csókolom, most tovább keringek.
- Isten áldjon meg, édes lányom. Vigyázz magadra.

Hónapos szoba

- Alászolgája.
- Jó napot.
- Kérem, itt kiadó az a különbejáratú utcai szoba?
- Igen. Erre tessék.
- Erre... igen - azaz, pardon... de hiszen ez egy konyha.
- Hát persze, hogy konyha. De nem ez az. Itt, mellette...
- Igen, de... bocsánatot kérek - lent az volt, hogy különbejárat.
- Hát ez nem különbejárat?
- A konyhán keresztül?
- Mi az, hogy a konyhán keresztül? Különbejárat, az külön bejárat. A szobának külön ajtaja van bejárásra. Ezen az ajtón külön be lehet járni. Külön ajtó, külön arra a célra, hogy az ember az ajtón keresztül a szobába bemenjen.
- Na, igen, igen... hát az mindenestre nagy előny, hogy az ajtó külön erre a célra van itt. Mert például, ugye, hány olyan hely van, ahol az ajtót mindenféle más célokra is használják, teszem föl sikálnak vele, vagy beletörülköznek, vagy ebédelnek rajta, ugye?
- Hát bizony kérem, manapság, mikor minden olyan drága.
- Vagy, ugyebár, nagyságos asszonyosság, hány olyan szoba van, aminek egyáltalán nincs ajtaja.
- Bizony, kérem, ez a nagy drágaság.
- Például itt van mindjárt a koporsó!
- Újságírónak tetszik lenni?
- Miért, mert ilyen elmés vagyok?
- Nem kérem, hanem, mert zenésznek nem adom ki a szobát, mert az nem lehet.
- Jó, hiszen még nem is néztem meg. Bocsánatot kérek - merre van itt az ablak.
- Tessék, kérem... ott van fönt, mind a kettő...
- Pardon... nem látom... kicsit rossz a szemem...
- Ott fent.
- Igen, már látom. De akkor viszont hol van a kályhalyuk, mert én azt hittem...
- Nem kell ide, kérem, kályha, ebbe a szobába. Olyan meleg van itt, kérem, a konyhától, egész télen, ahogy csak tetszik. Kérem, ez a drágaság...
- Igen, igen. De - bocsánatot kérek - bizonyosan az utcára nyílik az a két, hm - - ablak?
- Kérem, ha én mondom az úrnak. Tessék nyugodtan lenni. Az úr nem életbiztosításnál van?
- Miért?
- Mert lakott itt, kérem, egy az életbiztosítótól, olyannak nem adom többet a szobát.

- Ne tessék aggódni. Nem vagyok az. Hát akkor... mi az, ennek a szobának kettős ajtaja van? Ez itt, itt a második ajtó?
- Nem kérem, ez a fal.
- Már mint a szembelevő fal?
- Igen. Nem járnak az úrhoz nők? Mert azt, kérem, nálam nem lehet...
- Ó, ne tessék aggódni... van ugyan egy menyasszonyom, de ez esetben természetesen felbontom az eljegyzést.
- Na igen, kérem, mert azt nálam nem lehet. Ez itt az ágy. Szép rézágy.
- Ó, egészen mindegy. Úgyse lehet látni. Csak bele lehessen feküdni.
- Ebbe lehet. Mikor szokott hazajárni az úr?
- Miért?
- Mert nálam tíz után nem lehet hazajárni, mert mi kilenckor lefekszünk, és nem nyitom ki az ajtót senki kedvéért, még a római pápának se, ha én egyszer alszom, kérem szépen, mert vannak kérem olyan ronda népek, akik tíz után jönnek, és beledöglenek nekem ruhástul az ágyamba, a disznók, hát ezért mondom, kérem, nálam azt nem lehet.
- Kérem... kérem szépen... Van itt szekrény?
- Szülei élnek az úrnak?
- Még élnek... de ha nem lehet, esetleg megölöm őket... Van szekrény?
- Nem beteg az úr?
- Egészségi bizonyítványt fogok hozni... Van szekrény?
- Hát kérem, tessék megmondani, ki tetszik venni, vagy nem.
- Mennyibe kerül?
- Kérem, nem mennyibe kerül, hanem ki tetszik venni, vagy nem. Kérem, én nem arra vagyok itt.
- Ó, igen... tudom... azonnal... csak leszaladok a pénzemért... letettem ide a kapu előtt... itt vár lent... egy perc alatt itt vagyok...
- Nyolcvan koronát tessék hozni. És tessék sietni, mert minden percben száznak is kiadhatom.

Fő a diszkréció

- Appardon... szabad?
- Kérem, parancsoljon... nincs elfoglalva...
- Köszönöm.
- Kérem.
- Appardon... szabad ezt az újságot?
- Tessék.
- Ööö... tetszik tudni, azért mondom, az apróhirdetések miatt...
- Kérem, tessék.
- Nagyon kedves... Csakhogy itt léghuzam van.
- Igen...
- Csakhogy nagyon tele van a kávéház. Nincs más hely.
- Igen.
- Nekem, őszintén szólva, nagyon mindegy... Itt is jól érzem magam. Fő, hogy az apróhirdetéseket elolvashassam...
- Eee... igen. *Olvas.*
- Az ember bejön a kávéházba, leül és olvas - nem igaz? Én egyedül érzem magam a legjobban... engem ne zavarjon senki, én se zavarok senkit. De Pesten nem tudnak az emberek diszkrétek lenni... Pesten mindenki személyeskedik, leül az ember mellé, elmeséli az élete történetét, mintha az valakit érdekelne... nem igaz?
- De bizony, kérem, igaz.
- Na, ugye. Másképp van ez, kérem, külföldön. Londonban két év előtt, márciusban voltam, tetszik tudni, kataszteri hivatalnok vagyok, ki voltam küldve a banktól, mondom az anyósomnak, kicsit süket szegény, na, mondok, jól van. Hát mondom, Londonban az emberek tudják, mi a személyes diszkréció. Mert ugye, kérem, mit érdekel engem egy másik embernek a baja? Például, mit érdekli önt az, hogy én miért böngészem az apróhirdetéseket?
- Hehe... bizony, mit érdekel.
- Na látja, ugye, azért mondom. Nem szabad tolamakodni az embernek a személyes dolgaival. Hát én nézem az apróhirdetést... Ön itt mellettem ül és néz... és passz. Diszkréció. Ez, kérem, a diszkréció. Önt esetleg érdekli, hogy én miért nézem az apróhirdetést. De ön ezt nem kérdezi, és én nem mondom meg, mert ez esetleg nekem egy személyes ügyem, amiben nekem diszkrétül kell eljárni, mert tessék elhinni, például a nők csak a diszkrét embereket szeretik. Például vegyük ezt. Miért van nekem olyan nagy sikerem a nők körül? Na. Hát mert a nők tudják, hogy én diszkrét ember vagyok, és ez a nőknek, tessék elhinni, a legfőbb. Hogy ők nyugodtak lehessenek, hogy én nem fecsegem el a dolgot a barátaimnak, nem adom tovább, nem csinálok pletykát - mert tessék elhinni, a hírnevükre nagyon vigyáznak a nők. Most például, tessék ezt venni, hogy példát mondjak. Itt van nekem például egy nőm, egy nagyszerű, fess, molett, barna úrinő, de ez nem fontos. Hanem kérem, mi a fontos? Ugyebár, a

diszkréció a fontos? Na már most. Ez az én nőm egy férjes nő, akivel mi találkahelyeken szoktunk összejönni. Már mostan, ha én ennek a nőnek levelet írok, mint más fiatalemberek teszik, ugyebár, mit tesz az ő marha férje, ugyebár, felbontja a levelet, és minden kiderül. Azért vagyok én egy okos és diszkrét ember. Az én leveleimet nem látja meg ottan, náluk. Engem maga nem lát oda elmenni, felmászkalni, bemutatkozni a családnak, mint más fiatalemberek teszik. Engem marha férj nem is ismer. Én megírom szépen az apróhirdetést, itt a P é H ába; a nő elolvassa, tudja, hogy mikor kell nekünk találkozni. Na. A dolog, ugyebár, milyen egyszerű és nagyszerű. Mondjuk, holnap akarok találkozni. Erre írom: „Pupu. Holnap délután, szokott helyen.” Pupu. Ugye, milyen egyszerű? Ki sejti, hogy mit jelent ez: Pupu? És így: „szokott helyen”. Naná, majd kiírom, Bábergold Antalné, Bajza utca három. A dolog egyszerű. A nő elolvassa, és rendben van. Nincs levél, nincs gyanakvás, nincs skandalum, nincs mászkálás kapuk előtt, nincs baj. És mindez miért? Mert tudok diszkrét és ügyes lenni, és nem jár el a pofám, és nem mászkálok a lakásokba, és nem megyek veszélyes helyekre, és nem ismerkedem családdal, és nem beszélek a barátaimnak, és tudok hallgatni. Ezért van sikerem a nőnél, ezért szeret a nő és ölel és csókol és harap, a bestia... Hát nincs igazam?

- Hehehe... De igen...

- Na, ugye... De most szaladok... háromra ott kell lennem... Na, örülök, hogy mulathattam... *Kezét nyújtja.* Frász Ödön vagyok, különben...

- Hehehe... örültem... Bábergold Antal vagyok...

Tessék pontosan kérdezni

- Szervusz, de le vagy égve, nyaraltál?
- Szárszón voltam, vikenden.
- Igen? Ott nyaral a családom.
- Tudom, a feleséged önnagyságával találkoztam.
- Igazán? Izent valamit?
- Nem, csak egy percre beszéltem vele, éppen csak üdvözölhettem.
- Mi az, hogy éppen csak üdvözölhettem, valamit csak mondott! Nem kérdezett rám?
- Valamit kérdezett, de nem tudom biztosan...
- Jaj, de egy hebehurgya ember vagy, nem lehet tőled semmit rendesen megtudni!
- Hát mit akarsz?
- Légy szíves, mondd el pontosan, szóról szóra, mit beszéltek. Pontosan, úgy, ahogy kérdeztem.
- Kérlek szépen, ahogy parancsolod. Szóval, megláttam, és azt mondtam: kezit csókolom, nagyságos asszonyom. Mire ő...
- Mire ő? Kérlek, úgy mondd, ahogy történt...
- Mire ő hadonászni kezdett a karjával a szemem előtt, a lábával rúgott egyet hátrafelé, és azt mondta, jó napot, Skurek, és köpött, na, ha olyan szabatosan tudni akarod.
- Mi...i?! Micsoda?!... Mit beszélsz?! Hadonászott?!... Rúgott?!... Köpött?!... Az én feleségem?!...
- Igenis, ha tudni akarod, és a következő pillanatban lefeküdt a hasára, úgy forgott körbe, és rugdalózkodott maga körül, és azt kiabálta, ha találkozik Emillel, mondja meg neki, hogy jól vagyok.
- Jézus Mária! Ez igaz?!... És te ezt így mondod?
- Hogy mondjam? Úgy mondom, ahogy történt.
- Szent Isten... Hiszen ez nyavalyatörés... vagy napszúrás... vagy kergekór... mutasd, hogy csinálta...
- Így kérlek, így rugdalt és csapkodott...
- És te nyugodtan néztél, és nem segítettél...? És nem emelted fel?... És nem hívtál orvost?
- Minek? Ott nem olyan mély a víz, és különben is tud úszni.
- Miféle víz?
- Hát bent, a víz, amiben találkoztunk.
- Ó, te hülye! Hát a vízben találkoztatok? Miért nem mondod?
- Te csak azt akartad tudni, hogy mit beszélünk, azt nem kérdezted, hol találkoztunk.

Május

- Pardon. Uraságod most érkezett?
- Most. Brr.
- Kicsit hideg eleinte, mi? Hja, az ember hozzászokik. A fejére is raktak jeget?
- Raktak. Brrr.
- Persze, persze. Az nagyon jó. És persze egészen betolták, mi? Hányas szám uraságod?
- Hányas szám?
- Hát nem nézte meg, hiszen a lábára kötözték egy cédulát a számmal és a névvel, ha van. Nekem csak számom van, nevem nincs. Még nem agnoszkáltak. Nem szűk magának az a cella?
- Nem.
- Nekem igen, mert fel vagyok puffadva. Négy nap múlva halásztak csak ki. Nem baj, csak a szemem zseníroz, belefolyt a szájamba. Magának még van szeme?
- Az egyik. A másikat kivitte a golyó. Ott ment ki.
- Revolverrel tetszett...?
- Pisztollyal.
- Az jó. Eleinte én is úgy akartam, de aztán nem tudtam pénzt kapni rá. Nekem soká tartott, de tetszik tudni, a biztos, az biztos.
- Honnan tetszett...?
- A vasúti hídról. Tetszik tudni, négy nap múlva tudtam csak följönni. Utálatos lesz az embernek a tüdeje. Pardon, zöldül már a maga hasa?
- Még nem. Hát zöld lesz?
- Ojjé, látná az enyémet. Szép világoszöld, egész a köldökömig. Úgy örülök, nemsokára zöld leszek. Csak a hajam szép kék. Most már rendesen megy minden a boncolásig, csak már túl lennék rajta. Szrrr. Szrr.
- Mit csinál?
- Semmi, a víz szörcsög bennem; na tessék, most a másik szemem is kifolyt. Sajnálom. Másképp egészen szabályszerű vagyok, mondta a doktor úr. Igaz is, mondja csak: szőke volt?
- Nem, barna. És az öné?
- Az enyém is.
- Hogy hívták?
- Pötty Pepinek hívták.
- Úgy. Úúúgy. Hát hiszen akkor maga a Freinreisz Zoltán.
- Nahát?
- És én számár, azt hittem, magához megy feleségül.

- Hát, maga a Nebbich Lajos? Én azt hittem, a magáé lesz. Hát akkor kellett nekem beugrani a Vasútiról?

- És kellett nekem kiadni a pénzt arra a pisztolyra? Örület.

- Hiszen akkor hozzám jött volna! Ha én ezt tudom, hogy nem magához akar menni, és hogy maga beugrik a Vasútiról... De nekem azt mondta, máshoz megy, és én tudtam, hogy az csak maga lehet...

- És ha én tudom, hogy maga pisztolyokat vásárol, és hogy nem akar magához menni... De nekem azt mondta, máshoz megy, és én tudtam, hogy az maga...

- És ezért oszlunk mi itt ketten? Hát kihez ment akkor a Pötty Pepi?

(Egy úr a harmadik cellából):

- Hozzám.

Plem-plem

Személyek:

P. M. egyetemi tanár és

G. N. a híres drámaíró

- Plem, plem.

- Plem, plem? Hogy mondta: plem, plem?

- Voltam bátor. Voltam bátorságos.

- Na, ha maga volt egy bátor Ságos, ha ön egy Ságos, az a bátrabbik fajtából való, hát akkor én adok magának egy sakkot, kedves Ságos.

- Maga ad nekem egy sakkot, egy sakkantyút. Mit vesz magának az illető sakkon, ha én ide lépek... vagy mondjuk, nem is ide lépek, hanem, mondjuk, ide lépek...

- Maga nem lépegethet, kedves Ságos, kedves bátor Ságos, mert maga nem van meg egy balerina, aki idelépeget, odalépeget, és ezzel megkeresi a kenyerét, hanem igenis maga egy sakkozó, aki csak egyet lépegethet, mert piéce touchée történt, piész tusé, egy piész tusa, egy kicsike, finom tusa, érintett figura mozdul, érintetlen figura marad, de hát van-e érintetlen figura? Sakk!

- Sakk! Ön azt mondja, sakk! Ön bizonyos előszeretettel mondja, hogy sakk. Ön egy sakter.

- Sakter? Groszartig. Hogy magának ilyenek az eszébe jutnak; mondja, hol jutnak bele az eszébe, az eszecsskéjébe, a kis esze-meszejébe, kis mesze-eszejébe az ilyen dolgok, hogy sakter - alul jutnak bele, vagy felül jutnak bele a kis mesze-esze-veszejébe?

- Mesze, esze, vesze, mondja ön, na hát, ha mesze, esze, vesze, hát akkor, legyen mesze, esze, vesze, hát akkor én megfogom a bástyámat, és leteszem ide, leteszem a ház asztalára a bástyát, az asztal házára leteszem azt a kis magyar bástyát, ezt a kis pörge-fiút, de kizárólag arra való tekintettel, mivel ön szerint esze-mesze-vesze.

- Na, jó, jó... tyotyotyó... tyetyetye... hiszen nem mondtam semmit, azt is halk hangáryalattal csupán... és ha maga ezt ide leteszi, hát akkor mi történhetik, istenke, hát akkor én lépem eztet, maga lépi eztet, ütöm eztet, ja persze, ez ütésben marad - na, gyerünk. Tessék. Sakk.

- Sakk? Talán azt akarta mondani: sakk? Miért mondja ahelyett, hogy: sakk? De ha sakk, sak legyen sakk. Ami sak, az sak.

- Hát most mi lesz a huszárral? Mi lesz a huszárral, mi lesz Husz Áronnal, a kis Husz Áronnal, akiről szó volt a napokban?

- Napokban? Napokban, jelzi ön? Hát tudja mit: fog maga még bagóét táncolni. Vagy mondjuk: fog még uraságod dohánymaradékért koreográfiai mutatványokat adni cserébe. Majd meglátjuk, mi lesz azzal a futóval a sarokban.

- A futóval? Önnek láza van, mi lenne a futóval? Ha önnek láza van, tegyen borogatást a fejére, jeges borogatást, jeges barátom, mit szól hozzá?

- Mit szólok hozzá, hát maga mit szólt ahhoz a pofonhoz, amit múltkor váratlanul kapott, mikor a futóját leütötte annak a Kellernek, mit szólt, mondja?
- Feltűnt nekem, nem tagadom, feltűnt nekem az a pofon... pofo... fopon... fopopofon... propoon... balefon... fonofon...
- Hopp! Hopp! Mit is mondott az imént: Esze-mesze-vesze... mondta ön... nahát, ha esze-mesze-vesze... hát akkor ide nézzzen... itt van egy plem... egy futó, leütve. Akkor megint egy sakk...
- Plem, plem, mondja ön, bizonyos méltóságérzéssel kapcsolatban. Nahát, ha plem, plem... *És így tovább.*

Gumi

- Vedd le azt a cérnát a kalapodról...
- Dehogy veszem, ez nem cérna, ez kell ide.
- Mi ez a vacak?
- Ez? Ez kalapvédő. Szél ellen. Nagyon praktikus. Gumizsinór, ideerősítve a kalap széléhez, a másik vége a gomblyukba jön. Gumi kalaptartó.
- Gumi kalaptartó? Ez meg miféle hülye szó? Semmi értelme.
- Miért? Úgy, mint gumi nadrágtartó!
- Az más. Az egy elfogadott szó.
- Ez is. Ugyanazt jelenti. Az a nadrágot tartja, ez meg a kalapot.
- Akkor is helytelen. Ha a kalapot tartja, mint gumi, akkor sem lehet elől a gumi és hátul a kalap, mert ha azt mondod, gumikalaptartó, akkor az ember egy gumikalapra gondol, amit valami tart, már pedig a te kalapod nincs gumiból.
- Hát akkor hogy kellene mondani?
- Magyarul, úgyhogy szabatos legyen. Kalap gumitartó, esetleg.
- Kalap gumitartó? Vagyis úgy gondolod, hogy a kalapnak a gumiját tartja. Vagyis a kalap ugyan nincs gumiból, de van rajta, valahol, minden ok nélkül, egy nagy darab gumi, és ezt valami tartja, hogy le ne essen a kalapról. Jól tudsz magyarul, mondhatom.
- Hát kérlek, akkor hogy?
- Nagyon egyszerűen. Tartó kalapgumi. Tartó, ami kalapot tart, és gumiból van.
- Macskát. Tartó kalapgumi, hát még mit! Ez egyenesen azt jelentené, hogy van valahol egy gumi, és azt egy kalap tartja. Akkor miért nem mindjárt gumitartó kalap?
- Gumitartó kalap? Várj csak, ez nem is rossz! Tartógumi kalap is lehetne, illetve tartó, illetve kalap, illetve tortagumi... hogy is van?
- Hopp! Megvan! Kolumbusztojás, olyan egyszerű! Kalaptartó gumi! Hogy erre nem jöttünk rá! Gumi, ami kalapot tart! Hová szaladsz?
- Hagyj békén, a fene egye meg, elszakadt a gumi, ott viszi a szél a kalapom!

Barátomnál, a műgyűjtőnél

- Á, te vagy az? Csak tessék! Tedd le a kalapodat.
- Kezét csókolom. Ejnye, milyen csinos ruhafogas.
- Ó, semmi. Párizsban vettem egy aukción. Csak éppen annyi, hogy mahagóni.
- Gyönyörű.
- Tedd magadat kényelembe. Te még nem voltál nálam? Ne nagyon nézz körül, csak ilyen szegényesen éldegélek, nálam nincs ceremónia.
- Ó, ne beszélj, még hogy szegényesen! Hiszen ez gyönyörű! Mondhatom, rég nem láttam ilyen lakást.
- Ugyan, szó se róla! Szedett-vedett holmi. Ül le - ide, erre a taburettre. Hogy tetszik?
- Fölséges! Nahát! Remek darab. Honnan való?
- Tizennyolcadik század. Semmi, nem sokat ér. Ha csak egy darab volna belőle, még érne valamit, de még kettő van, egyik a British-múzeumban, másik egy berlini műgyűjtő birtokában.
- De hiszen akkor valóságos ritkaság! Meg is látszik rajta.
- Így első percre alig. Csak ha jobban megnézed a lábak formáját.
- Aha, persze, látom már. Felséges.
- Ugyan, hadd el. Ha van valami, ami ebben a szegény kis fészekben ér valamit, legfeljebb ez itten... látod? Ez a hamutartó, az asztalomon.
- Nahát... milyen... hogy mondjam csak... milyen egyszerű... milyen szürke... és mégis...
- Na igen. Nem szürke, acélszín. Kirakatokban lát ilyet az ember sokat. De azok utánzatok. Így első percre, semmi. De nézd meg itt az alján, látod ezt a kis karcolást?
- Igen... Naggyiszerrű... Órriássi!!... Nahát! Micsoda karcolás!... Remek!
- Mi?? Ugye?! Mit szólsz?!
- Hű... példátlan...
- Szóval, tudod, mit jelent ez?
- Hát... na hallod!!... majd én nem...
- E nélkül a karcolás nélkül pár koronát érne az egész. De ez azt jelenti, hogy a híres Benvenuto-gyűjteményből való.
- Hehe... Hebrehehe... Sszsz... Ccc!... Krrr!...
- Ha megígéred, hogy nem mondd meg senkinek, megsúghatom, hogy nevetséges, hogy szereztem meg - a számár nem tudta, mit ad el.
- Nos? Az Istenért, beszélj!
- Ötvenezer márka.
- Ötve... hihetetlen! Nem csálnak a füleim.

- Nem adnám oda százezerért.
- Na hallod!!... Csak nem örültél meg? Százezerért? Hahaha! Ezt ni!
- Hát ehhez a kis dologhoz mit szólsz, itt a szekrény tetején...
- Örült... örült szép... tébolyító...
- Tűrhető...
- Tébolyítóan tűrhető... Még ilyet nem is láttam... És különösen a fedele...
- Micsoda fedele? Nem azt a kályhacsövet mutattam... ezt a vázát...
- Hát persze - én is a vázáról mondom... Azt mondom, hogy különösen a fedele milyen volna, ha volna nekije.
- De ezzel aztán vége is. Egyebem nincs. Hacsak ez a kis miniatűr itt nem...
- Na... óriási... zseniális... felséges ez a kis miniatűr... óriási, milyen miniatűr... na... alig tudok lélegzeni... én már sok izét... ilyen moniatürt, ilyen monitort láttam, hallod... legutóbb is... a tébolydában... de egy ilyen minotaurust még nem zabáltam, hallod-e.
- Semmiség, ugyan kérlek! El van sietve, csak öt évig dolgozott rajta a középkori festő. Potom hatvanezer rubelbe került.
- Mi??? Csak hatvanezer rubelbe?! Ennyiért?!... Na... És csak öt évig dolgozott rajta... Hát ez disznóság... így elsietni egy ilyen... egy ilyen...
- Ugyan kérlek, jelentéktelen kis vacak! Hát mit szólsz hozzá?
- Ehhez?... hogy mit szólok?!... hát találok én szavakat?!... egy ilyen... egy ilyen vacakhoz, ahogy mondani méltóztatol... hát kérlek... Én már sok izét láttam, de egy ilyen izét, egy ilyen vackot még életemben nem kukorékoltam... hogy volt pofája öt évig vacakolódni egy ilyen piszokkal, egy ilyen ronggyal... annak a gazembernek, hogy aztán hatvanezer rubelért elkótyavetyélje, mikor öt vasat nem köpnék rá, egy ilyen utolsó főzelékre... egy ilyen falra-mázolt svábbogárra, amit én lefricskáznék a nadrágomról, ha véletlenül lerohadna a falról, és bepiszkítaná a ruhámat... hogy az isten akárhová tegye a berendezésedet... óriási... remek... felséges... Szervusz.

Tapsoljanak a mamának

Magánjelenet. Elmondja egy nyolcéves kisfiú. Sápadt, fekete szemű gyerek, kicsit elhanyagolt. Nagyon izgatott, mintha lázas volna. Sokszor köhög is.

A függöny két felvonás közt, a szünetben, váratlanul szétmegy.

A kisfiú bejön, óvatosan néz körül, csokrot szorongat. A sűgőlyuk fölé hajol, nagyot lélegzik, fölemeli az ujját, ragyogó szemekkel fordul a közönség felé.

Pszt! Ne tessék megijedni! Ne tessék szólni senkinek! Most én fogok játszani!

Nem vette észre senki, felhúztam a függönyt... tudtam, hol kell, nem is látták, hogy beszöktem megszöktem hazulról... annyian szaladgáltak a kulisszák közt... nem vették észre... beszöktem... ez most nem szünet. Sz' tudom én, hogy kell játszani. Rendező úr rendez, ügyelő úr ügyel. Aztán van vastaps és jelenés. Aztán van domborítás. Aztán van bokréta, az én mamám mindig kap bokkrétát.

Az én mamám, a G. Balog Etel, aki itt játszik, a híres színésznő, az én szép, drága mamám, a mi drága hősnőnk, drámai színészet, csillag.

Az én mamám olyan világhírű színművészet a legvilághíresebb az én mamám. Az én mamám játszotta az Ibsent a Takaródóba... nem is, hanem a Gerhardot játszotta... előkelő tilizálással játszott az én mamám - benne volt az újságba. Az én mamám kidomborította az egyéniséget, az én mamám. Volt az újságba, a Málnássy bácsi írta. *Köhög.*

A Málnássy bácsi kitikrus. Nagyszerű kitikrus, mondta az én mamám, az én drága hősnőm. A Málnássy bácsi beszélt a papával: - de a papa nem szereti a Málnássy bácsit, mondta a papa, nyavalyás alak ez, édes fiam, mondta a mamának, de a mama védte. *Köhög.*

Az én papám olyan erős és egyszer megvert há... há... három rablót és megölte és őket és a rablók szaladtak az erdőbe, és akkor az én papám kergette, mindig kergette, és a rablók, felmásztak a fára, és az én papám megrázta a fát, és addig rázta, míg a rablók mind meghaltak. Az én apám olyan erős, mint a király, és mi azelőtt nagyon gazdagok voltunk és volt há... há... háromszáz forintunk. *Köhög.*

De mostan szegények vagyunk, mert a gázsi még ruhára se elég, a diri nem ad bezzeg ruhára külön és a papám mindig búsul, mert most is erre a báli belépőre, a Molnár-darabba, kellett száz forint. *Köhög.* De a mamám gyönyörűen játszott a darabba, mi meg a papával hátul ültünk, mert a papának rossz volt a kabátja, meg lukas volt. És mindenki kiabált: „Balog! Balog!” és én kiabáltam: „Az én mamám!” de a papa húzta a kabátom, és nem hagyott kiabálni. *Köhög.*

Ha én lánynak születtem volna, én is színésznő lennék, mint a mamám. Olyan szép, drága színésznő, és szagos ruhába járnék. *Sóhajt.* De én tisztességes katona leszek, mondta a papa.

Én rám nem kell vigyázni, mondta a papa. *Köhög.* Az én papám olyan erős... háromszor olyan erős, mint a legerősebb ember a világon... Én magam is be tudom venni az orvosságot, mondta a papa... Én tudom, mért búsul mindig a papa, mert a mama sohase lehet otthon, és csak nagyon későn jön haza, mikor én már alszom... Én meg mondtam a papának: nézd, papa, hát nem jöhet haza, ugye, *ujjain számol* ugye délelőtt egyig van a próba, akkor ebédel kettőig, kettőkor a szabóné, meg a kávéház miatt, ugye, az hozzá kell a domborításhoz. Aztán hatkor

már a színháznál van, na most a darabnak tizenegykor vége, akkor még vacsorázik... A Málnássy bácsi hazakíséri... *Köhög.* Hát ugye, papa, még nem lehet itt. Mondja az én papám, hogy csak aludj fiam, én is úgy teszek, mintha aludnék, de nem alszom, megvárom, míg hazajön a színésznő, olyan szép az én mamám... és hazajön és olyan jószagú, mikor elmegy az ágyam előtt, és olyan szépen suhog... És a papám, múltkor, mikor a premier volt, vett virágot, és én nekem kellett odaadni a mamának, de olyan soká jött a mama és akkor fáztunk meg a papával a színház előtt... *Köhög.* de az én papámnak nem árt, mert a papám olyan erős, hogy egyszer fölemelt há... há... háromszáz kilót. De én egy kicsit megfáztam... és olyan sötét volt az utcában... és a színházba belül nagyon világos volt... és azóta köhögök kicsit... és mindig olyan hamar fáradt vagyok... *Köhög.* De azért megvárom most már a mamát... *Körülnéz* ...majd addig leülök valahová... aztán megvárom a mamát... és odaadom a csokrot... *Leül, közepén egy székre. Nézi a közönséget.* Né... mennyien vannak... telt ház... majd fog örülni a mamám, ha jelenése lesz... *Köhög.*

Borzasztó nagy sikere volt az én mamámnak a *Lancelot*-ba. Jelenésközben is volt taps, mert a mamám gyönyörűen játszotta a szerelmet, a Lancelot-val, fölemelte a karját a mamám és olyan furcsán, olyan kiabálósan mondta *fölemeli karjait, elváltoztatott, nőies hang* „A gyermekem, Lancelot! Gondold meg, a gyermekem! Ki adja őt vissza nekem, ha egyszer elveszítem?!”. És a mamám sírt, mindenki sírt, olyan szépen sírt az én mamám, de csak olyan színháziasan sírt pedig, nem igazán, azt lehet domborítani, így: „bű...hű! bű-hű!” *műsírás produkál, utána erősen köhög, nevetve mutatja a szemeit.* Tetszik látni? Egy könny sincs a szemembe. Ez a színházi sírás. Hja, ja. *Sóhajt.*

Szünet. Álmosan, elgondolkodva himbálja a lábait, maga elé néz. Hirtelen indulatosan meg-rántja a vállait. A Suléti!... Nem rossz! *Megvetően legyint.* *Szünet.* A Suléti! Az is színésznő? *A közönség felé fordul, bizalmaskodva.* De hiszen a Sulétinek az arca tele van szeplővel, és görbe orra van, és nincs semmi hangja. Miért tetszik tapsolni a Sulétinak, kérem szépen, közönség úr... *közelebb hajol, körülnéz, habozik, szájához emeli kezét, súgva...* ne tessék tapsolni a Sulétinek, mert az árt a mamának, ő sem mondja, de én azt látom. Az én szép, drága színésznő mamámnak tessék tapsolni... mert ő domborítja szépen a végszójelenést a Lancelot-ba, mikor a szerelem van... Én azért jöttem, hogy megmondjam azt, tisztelt közönségnek... hogy annál a jelenetnél tessék tapsolni, mert ott van a domborítás... és annak örül az én szép, drága, jószága mamám... Tessék tapsolni a mamának... de ne tessék megmondani, hogy én mondtam... *Köhög.* mert annak nem örülne a mamám... *Köhög.* ...a mamám nem szereti, ha idejövök, mert ő nagyon el van foglalva... Hát azért ne tessék megmondani neki... én még egy kicsit itt ülök most... aztán viasszazököm a kulisszába és hazaszaladok... és nem tudja senki, hogy itt voltam... csak a közönség úr...

Csöngetnek